DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KÜÇÜKKÖY GELENEKSEL DOKUSUNDA GÖÇLERİN NEDEN OLDUĞU MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER

Gamze AKBAŞ

Aralık, 2019
İZMİR

KÜÇÜKKÖY GELENEKSEL DOKUSUNDA GÖÇLERİN NEDEN OLDUĞU MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı

Gamze AKBAŞ

Aralık, 2019
İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

GAMZE AKBAŞ, tarafından **PROF.DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN** yönetiminde hazırlanan **"KÜÇÜKKÖY GELENEKSEL DOKUSUNDA GÖÇLERİN NEDEN OLDUĞU MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER"** başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Müjgan BAHTİYAR KARATOSUN

Yönetici

Prof.Dr. DENİZ ÖZKUT

Jüri Üyesi

Doç.Dr. Ayşegül Altınöz Giret

Jüri Üyesi

Prof.Dr. Kadriye ERTEKİN

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Tez sürecinde desteğini esirgemeyerek, çalışmaya rehberlik eden danışman hocam Prof.Dr. Müjgan Bahtiyar Karatosun'a, değerli katkıları ile çalışmamın gelişmesini sağlayarak destek veren Prof.Dr. Deniz Özkut ve Doç.Dr. Ayşegül Altınörs Çırak hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte her konuda yardımcı olmaya çalışan, değerli görüşleri ile çalışma hayatıma ve tez sürecime ışığını yansıtan saygıdeğer hocam Doç.Dr. Akın Ersoy'a teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve desteklerini sürekli hissettiğim babam Halil Akbaş'a, annem Zübeyde Akbaş'a, kardeşim Gökçe Akbaş'a ve beni her konuda cesaretlendiren Onur Doğan'a hayatıma kazandırdıklarından dolayı teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimine devam etmeme vesile olan anneannem Emine Gökçe ve dedem Mehmet Gökçe başta olmak üzere manevi desteklerini her zaman hissettiğim tüm aileme teşekkürü borç bilirim. Çalışmam süresince beni çalışmaya teşvik ederek ilerlememi sağlayan Begüm Kayılıoğlu, Meltem Efe, Gizem Güleç ve yüksek lisans arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Küçükköy'de yürüttüğüm arşiv çalışmalarında destek veren Ayvalık Belediyesi çalışanlarına ve alan çalışmalarım için yardımlarını esirgemeyerek evlerinin kapılarını açan Küçükköy halkına teşekkürü bir borç bilirim.

Gamze AKBAŞ

KÜÇÜKKÖY GELENEKSEL DOKUSUNDA GÖÇLERİN NEDEN OLDUĞU MEKANSAL DÖNÜŞÜMLER

ÖZ

Kırsalda konumlanan geleneksel dokular sahip oldukları özgün yerleşim düzeni, mimari kimliği ve sosyal yapısıyla kendine özgü alanlardır. Bulundukları yörenin yerel karakteri ile biçimlenen bu alanlar, özgün kimlikleri, geleneksel karakteristikleri, taşıdıkları çok yönlü veriler ile önemli miras alanlarımızdır.

Sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel değerleri ile öne çıkan geleneksel dokularda; dönüşen üretim biçimleri, teknolojik gelişmeler, kent-kır arasındaki değişen ilişkiler gibi nedenlerle çift yönlü göç hareketliliği yaşanmaktadır. 1950'lerde çeşitli nedenlerle göç veren kırsal yerleşimler, 2000'lere gelindiğinde tersine göç hareketliliği ile yeni bir değişim süreci yaşamaktadır. Kırsal bölgelere yönelik yatırımların artması ve bir grup kentlinin kırsala yerleşme arzusu, bu yerleşimleri yeni çekim alanlarına dönüştürmektedir. Geleneksel dokularda mekansal dönüşümlere neden olan göçlerin etkisinde olan önemli yerleşmelerden biri de Küçükköy'dür.

Küçükköy yerleşimi, geçmişten günümüze birçok göç hareketliliğine tanıklık etmiştir. 2000'lere değin, yerel kullanıcıların bir bölümü temel ihtiyaçlara erişimdeki güçlükler, maddi yetersizlikler gibi çeşitli nedenlerle Sarımsaklı ve çevre yerleşimlere taşınmıştır. Kullanıcısını kaybeden tarihi dokuda terk sürecine bağlı olarak bozulma ve yıpranma süreci yaşanmıştır. Ancak 2000'lerde ekolojik yaşama bilincinin artması ve doğayla iç içe yaşama isteği gibi sebeplerle bir grup kentlinin Küçükköy'e göç etmesi, yerleşim için yeni bir değişim sürecinin yaşanmasını tetiklemiştir. Son yıllarda gerçekleştirilen göçlerin etkileri yerleşimin özgün fiziki dokusu ile sosyal yaşantısında da yansıma bulmuştur. Gelişen sürecin yapılı dokudaki mekansal dönüşümlerini irdelemeye yönelik yapılan çalışmada, yerleşimin fiziki dokusu, mimari karakteri ve kültürel nitelikleri incelenerek doku, sokak ve yapı ölçeğindeki değişimler ortaya konmuştur. Yörenin sürdürülebilir kılınmasına katkı

sağlamak hedefiyle, değişimin neden olduğu koruma sorunları belirlenmiş ve korumaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küçükköy, kırsal yerleşim, geleneksel doku, koruma sorunları, öneriler

SPATIAL TRANSFORMATIONS CAUSED BY MIGRATIONS IN THE TRADITIONAL TEXTURE OF KÜÇÜKKÖY

ABSTRACT

Traditional textures located in the countryside are unique areas with their specific layout, architectural identity and social structure. These areas, shaped by the local character of the region they are located in, are our important heritage areas with their unique identities, traditional characteristics, and versatile data they carry.

In traditional textures that stands out with their socio-cultural, economic and physical values; there are directional migration movements in due to changing production modes, technological developments and changing relations between urban and rural areas. Rural settlements, which emigrated for various reasons in the 1950s, underwent a new process of change with there reverse migration mobility in the 2000s. The increase in investments in rural areas and the desire of a group of citizens to settle in rural areas turn these settlements into new attraction areas. Küçükköy is one of the important settlements under the influence of migrations that cause spatial transformations in traditional tissues.

The Küçükköy settlement has witnessed many migration movements from past to present. Until the 2000s, some of the local users were moved to Sarımsaklı and surrounding settlements for various reasons such as difficulties in accessing basic needs and financial in adequacies. The historical texture which lost its user experienced a deterioration and abrasion process due to the abandonment process. However, the migration of a group of citizens to Küçükköy due to the increasing awareness of ecological life in the 2000s and the desire to live intertwined with nature triggered a new change process for the settlement. The effects of migrations carried out in recent years have also been reflected in the original physical texture of the settlement and its social life. In the study conducted to examine the spatial transformations of the developing process in the structured tissue, the physical texture, architectural character and cultural characteristics of the settlement were

examined and the changes in the texture, street and structure scale were revealed. In order to contribute to the sustainability of the region, conservation problems caused by the change have been identified and recommendations for conservation have been developed.

Keywords: Küçükköy, rural settlement, traditional texture, conservation issue, recommendation

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU.....ii
TEŞEKKÜR.....iii
ÖZ.....iv
ABSTRACT.....vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....xi
TABLOLAR LİSTESİ.....xvi

BÖLÜM BİR- GİRİŞ.....1

1.1 Çalışmanın Amacı.....3
1.2 Çalışmanın Kapsamı.....3
1.3 Çalışmanın Yöntemi.....4

BÖLÜM İKİ –KIRSAL MİRAS ALANLARININ DEĞİŞİM SÜRECİ.....6

2.1 Kırsal Mimari Miras Tanımı.....6
2.2 Kırsal Miras Alanlarının Değerleri……7
2.3 Kırsal Mimari Mirasın Koruma Mevzuatındaki Yeri..... 9
2.3.1 Kırsal Mimarinin Korunmasına Yönelik İlkeler ve Düzenlemeler.....9
2.3.2 Türkiye'de Kırsal Mimarinin Korumasına Yönelik Yaklaşımlar.....13
2.4 Kırsal Miras Alanlarının Değişim Süreci.....17
2.4.1 Göç Kaynaklı Yaşanan Değişimler.....17
2.4.1.1Kırsaldan Kentlere Yapılan Göçler.....18
2.4.1.2 Kentten Kırsala Yapılan Göçler.....19
2.4.2 Turizm Eksenli Gerçekleşen Değişimler.....20
2.5 Bölüm Değerlendirmesi.....22

BÖLÜM ÜÇ– KÜÇÜKKÖY KIRSAL YERLEŞİMİ.....25

3.1 Küçükköy'ün Konumu.....25

3.2 Küçükköy'ün Tarihsel Gelişimi.....27
3.3 Kentsel Sit Alanı ve Genel Özellikleri.....29
3.4 Küçükköy Geleneksel Dokusuna Yönelik Analizler.....36
3.4.1 Doluluk-Boşluk Analizi.....37
3.4.2 Sokak Örüntüsü Analizi.....44
3.4.3 Tescil Durumu Analizi.....45
3.4.4 Mevcut İşlev Analizi.....51
3.4.5 Kat Adetleri Analizi.....54
3.4.6 Fiziksel Durum Analizi.....58
3.5 Küçükköy'de Bulunan Anıtsal Yapılar.....63
3.5.1 Dini Yapılar.....63
3.5.2 Su Yapıları.....66
3.6 Küçükköy'de Bulunan Geleneksel Yapılar.....69
3.6.1 Parsel Kullanım Düzeni.....71
3.6.2 Mekan Kurgusu.....73
3.6.2.1 Giriş Holünün Yanda Konumlandığı Yapılar.....74
3.6.2.2 Giriş Holünün Ortada Konumlandığı Yapılar.....75
3.6.3 Taşıyıcı Sistem ve Malzeme Kullanımı.....76
3.6.4 Cephe Düzeni.....81
3.6.5 Yapı Öğeleri.....83
3.7 Küçükköy Üretim Yapıları.....88
3.8 Bölüm Değerlendirmesi.....90

BÖLÜM DÖRT- KÜÇÜKKÖY'DE GERÇEKLEŞEN DEĞİŞİMLERİN İRDELENMESİ.....92

4.1 Küçükköy Yerleşimin Kırsal Miras Değerleri.....93
4.2 Çalışma Alanı Sınırlarında Gerçekleşen Farklı Ölçekteki Değişimlerin İrdelenmesi.....94
4.2.1 Doku Genelinde Değişimlerin İrdelenmesi.....95
4.2.2 Çarşı Sokak Özelinde Değişimlerin İrdelenmesi.....99
4.2.3 Yapı Ölçeğindeki Değişimlerin İrdelenmesi.....124

4.3 Küçükköy Kırsal Yerleşiminin Koruma Sorunları Bağlamında İrdelenmesi.164
4.3.1 Doku Ölçeğindeki Koruma Sorunları.....164
4.3.2 Sokak Ölçeğindeki Koruma Sorunları.....169
4.3.3 Yapı Ölçeğindeki Koruma Sorunları.....171
4.4 Küçükköy Kırsal Yerleşiminin Korunmasına Yönelik Öneriler.....174
4.4.1 Doku Ölçeğindeki Öneriler.....174
4.4.2 Sokak Ölçeğindeki Öneriler.....177
4.4.3 Yapı Ölçeğindeki Öneriler.....178
4.5 Bölüm Değerlendirmesi.....180

BÖLÜM BEŞ - DEĞERLENDİRME.....182

BÖLÜM ALTI - SONUÇ.....192

KAYNAKLAR.....195

EKLER.....204

EK-1: Granada Talebi: Bölgesel Planlamada Kırsal Mimari, Avrupa Pilot Projeler Programı Sempozyumu No: 5 (COE, 1977).....204
EK-2: Küçükköy Yapı Envanterleri.....211

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1 Küçükköy konumu 26
Şekil 3.2 Küçükköy genel görünümü 27
Şekil 3.3 Çalışma alanı olan Küçükköy Kentsel Sit Alanı sınırları 28
Şekil 3.4 Sit sınırlarının vaziyet planı üzerinde gösterimi 30
Şekil 3.5 Küçükköy Kent Müzesi 31
Şekil 3.6 Köy Meydanı Ve Önemli Yapıların Konumu.....32
Şekil 3.7 Küçükköy Merkez Camii 32
Şekil 3.8 Köy kahvehanesi 33
Şekil 3.9 Köy meydanı 33
Şekil 3.10 Sokak görüntüleri 34
Şekil 3.11 Çeşme yapısı 34
Şekil 3.12 Dokuda bulunan bitişik nizam konutlara örnek 35
Şekil 3.13 Teferic şenliklerinden görüntü 35
Şekil 3.14 Küçükköy'de yapılaşmanın bulunmadığı 246 nolu ada 37
Şekil 3.15 Yapılaşmanın yoğun olduğu köy meydanı ve yakın çevresi 38
Şekil 3.16 Küçükköy kentsel sit alanında ada-parsel numaraları 39
Şekil 3.17 Küçükköy kentsel sit alanında dolu-boş analizi 40
Şekil 3.18 Küçükköy kentsel sit alanında sokak örüntüsü 41
Şekil 3.19 Arnavut kaldırımlı yol 42
Şekil 3.20 Parke kaplamalı yol..... 42
Şekil 3.21 Küçükköy kentsel sit alanında sokak isimleri..... 43
Şekil 3.22 Küçükköy kentsel sit alanında yol kaplamaları analizi..... 44
Şekil 3.23 Küçükköy Merkez Cami 46
Şekil 3.24 Küçükköy Şapeli 46
Şekil 3.25 Sokak çeşmesi örnekleri 47
Şekil 3.26 Tescilli sivil mimarlık örneği yapılar..... 48
Şekil 3.27 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli-tescilsiz yapı oranları 48
Şekil 3.28 Küçükköy kentsel sit alanı 49
Şekil 3.29 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli yapı analizi 50
Şekil 3.30 Dokuda bulunan yapıların mevcut işlevleri 52

Şekil 3.31 Küçükköy kentsel sit alanında mevcut işlev analizi 53
Şekil 3.32 Küçükköy kentsel sit alanında kat adetleri analizi..... 54
Şekil 3.33 Yerleşimdeki tek katlı konut örneği..... 55
Şekil 3.34 Yerleşimdeki iki katlı konut örnekleri 55
Şekil 3.35 Yerleşimdeki 3 katlı konut örneği..... 56
Şekil 3.36 Küçükköy yerleşimi kat analizi 57
Şekil 3.37 Tescilli yapıların fiziksel durum analizi 59
Şekil 3.38 Onarım gerektirmeyen yapı örneği 59
Şekil 3.39 Basit onarım gerektiren yapı örneği..... 60
Şekil 3.40 Esaslı onarım gerektiren yapı örneği 60
Şekil 3.41 Harabe yapı örneği 61
Şekil 3.42 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli yapıların fiziksel durum analizi ... 62
Şekil 3.43 Aya Athanasiu Kilisesi'nin konumu 63
Şekil 3.44 Küçükköy Merkez Cami 64
Şekil 3.45 Küçükköy Merkez Cami iç mekan görünümü 64
Şekil 3.46 Göç Müzesi cephe görünümü 66
Şekil 3. 47 Göç Müzesi iç mekan görünümü 66
Şekil 3.48 Çeşme yapılarının konumları..... 67
Şekil 3.49 Küçükköy'deki tescilli çeşme yapıları 68
Şekil 3.50 Yerleşimde bulunan kuyu örneği..... 69
Şekil 3.51 Çalışma alanında incelenen sivil mimarlık ve anıtsal eser örneklerinin haritada gösterimi..... 70
Şekil 3.52 A Tipi parsel düzeni şematik gösterimi 72
Şekil 3.53 B Tipi parsel düzeni şematik gösterimi 72
Şekil 3.54 C Tipi parsel düzeni şematik gösterimi 73
Şekil 3.55 Yan hollü plan tipi, 262 ada/7 parselde bulunan konut 75
Şekil 3.56 Orta hollü plan tipi, 237 ada/4 parselde bulunan konut..... 76
Şekil 3.57 Yığma sistemle inşa edilmiş yapı örneği 77
Şekil 3.58 Yeniçerahori damgasını taşıyan tuğla örnekleri 77
Şekil 3. 59 Taş ve tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiş yapı örnekleri 78
Şekil 3.60 Ahşap kiriş kullanımına örnek..... 79
Şekil 3.61 Köşe birleşimi ile pencere-kapı kenarlarında sarımsak taşı kullanımı..... 79

Şekil 3.62 Restorasyon sonrasında sıvası sökülen yapı 80
Şekil 3.63 İç mekandaki sıvasız yüzeyler 80
Şekil 3.64 Çıkmasız konut örneği 81
Şekil 3.65 Kapalı çıkmalı konut, 242 ada 13 parsel..... 82
Şekil 3.66 Açık çıkmalı yapı, 250 ada 10 parsel..... 82
Şekil 3.67 Girişin nişle tanımlandığı konut örneği 83
Şekil 3.68 Giriş kapıları 84
Şekil 3.69 Pencere örnekleri 86
Şekil 3.70 Küçükköy çatılarının genel görünümü 87
Şekil 3.71 Dokuda bulunan çatı altı silmesi- köşe silmesi ve kat bordürüne sahip yapı örnekleri 88
Şekil 3.72 Yazıcı Yağhanesi.....89
Şekil 3.73 Yeldeğirmenleri.....89
Şekil 4.1 İncelenen doku..... 93
Şekil 4.2 1997 yılında belirlenen kentsel sit sınırları ile 2015 yılında onaylanan sit alanı sınırları..... 96
Şekil 4.3 Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan kısım 100
Şekil 4.4 267 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 102
Şekil 4.5 268 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 105
Şekil 4.6 269 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 108
Şekil 4.7 270 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 111
Şekil 4.8 270nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 112
Şekil 4.9 256 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 114
Şekil 4.10 266 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 116
Şekil 4.11 265 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 118
Şekil 4.12 265 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi 119
Şekil 4.13 Çarşı Sokak'ta konumlanan, mekansal değişimleri incelemeye yönelik belirlenen yapılar..... 125
Şekil 4.14 Yapı parsel kullanım düzeni 126
Şekil 4.15 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması 127
Şekil 4.16 Yapı görünümü 128
Şekil 4.17 Mevcut plan şeması..... 128

Şekil 4.18 Niteliksiz ıslak hacim eklentileri 129
Şekil 4.19 Kolon kiriş görüntüsü 129
Şekil 4.20 Cephe görünümü 130
Şekil 4.21 Yapı parsel kullanım düzeni 131
Şekil 4.22 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması 131
Şekil 4.23 Yapı görünümü 132
Şekil 4.24 Yapının mevcut plan kurgusu 133
Şekil 4.25 Ek mekanlar 133
Şekil 4.26 Yapı iç mekanı 134
Şekil 4.27 Mevcut çatı strüktürü ve sıvasız kullanılan iç mekan duvarları 134
Şekil 4.28 Yapı görünümü 135
Şekil 4.29 Yapı parsel kullanım düzeni 135
Şekil 4.30 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması 136
Şekil 4.31 Yapı görünümü 137
Şekil 4.32 Yapının mevcut plan kurgusu 138
Şekil 4.33 Eklenen ıslak hacim birimleri 138
Şekil 4.34 Kaldırılan pencere açıklığı 139
Şekil 4.35 Strüktür ve malzemedeki değişimler 139
Şekil 4.36 Zemin döşemeleri 140
Şekil 4.37 Yapının sokağa yüz veren cephesi 141
Şekil 4.38 Yapı parsel kullanım düzeni 141
Şekil 4.39 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması 142
Şekil 4.40 Yapı görünümü 143
Şekil 4.41 Yapının mevcut mekan kurgusu 144
Şekil 4.42 Yapının iç mekan görselleri 144
Şekil 4.43 Bahçede konumlanan niteliksiz ekler 145
Şekil 4.44 Yenilenen çatı strüktürü 145
Şekil 4.45 Yapı zemin döşemeleri 146
Şekil 4.46 Yapı cephe görünümü (Kuzey ve batı cepheleri) 147
Şekil 4.47 Yapının parsel kullanım düzeni 147
Şekil 4.48 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik zemin kat plan şeması 148
Şekil 4.49 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik birinci plan şeması 149

Şekil 4.50 Yapı görünümü 150
Şekil 4.51 Yapının mevcut zemin kat mekan kurgusu..... 150
Şekil 4.52 Yapının mevcut birinci kat mekan kurgusu 151
Şekil 4.53 İç mekan görseli..... 152
Şekil 4.54 Niteliksiz ekler 152
Şekil 4.55 Yenilenen çatı strüktürü..... 153
Şekil 4.56 Zemin ve birinci kat döşeme kaplaması 154
Şekil 4.57 Yapının farklı zamandaki cephe görünümleri..... 154
Şekil 4.58 Yapı parsel kullanım düzeni 155
Şekil 4.59 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması 156
Şekil 4.60 Yapı görünümü 157
Şekil 4.61 Yapının mevcut plan kurgusu 158
Şekil 4.62 Duvar ve çatıda gözlenen değişimler..... 159
Şekil 4.63 Yapı cephesi..... 159
Şekil 4.64 Doku sınırlarına yakın konumlanan yeni yapılaşma alanı..... 167
Şekil 4.65 250 ada, 2 parseldeki yapının cephesinde gözlenen değişimler 167

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1 Dönemlere göre göç hareketliliği 18
Tablo 3.1 Küçükköy idari sınırlarına yönelik nüfus grafiği.....28
Tablo 4.1 Cephede gözlenen değişimler (267 Ada)..... 103
Tablo 4.2 Cephede gözlenen değişimler (268 Ada)..... 106
Tablo 4.3 Cephede gözlenen değişimler (269 Ada)..... 109
Tablo 4.4 Cephede gözlenen değişimler (270 Ada)..... 113
Tablo 4.5 Cephede gözlenen değişimler (256 Ada)..... 115
Tablo 4.6 Cephede gözlenen değişimler (266 Ada)..... 117
Tablo 4.7 Cephede gözlenen değişimler (265 Ada)..... 120
Tablo 4.8 Cephede gözlenen değişimler (265 Ada)..... 120
Tablo 4.9 Değerlendirme tablosu..... 122
Tablo 4.10 Kullanıcı profilindeki değişime yönelik genel değerlendirme 160
Tablo 4.11 Mekansal değişimlere yönelik genel değerlendirme 161
Tablo 4.12 Mekansal değişimlere yönelik genel değerlendirme.....162
Tablo 4.13 Cephede gözlenen değişimlere yönelik genel değerlendirme.....163

BÖLÜM BİR
GİRİŞ

Belirli bir topluluğun yaşamına dair mekansal örüntünün tariflendiği kırsal yerleşimler, bulundukları bölgenin doğal ve çevresel verileri ışığında biçimlenir. Bu sebeple yöreden yöreye farklı özellikler barındıran kırsal alanlar; yaşayan topluluğun alışkanlıklarını, geleneklerini, yapı işçiliklerini, malzeme kullanımlarını, ürettikleri yapıları ve doğa ile kurulan ilişkiyi yansıtmaları bakımından ülke coğrafyasında farkı kimliklerin oluşmasına katkı sağlamıştır. Söz konusu özelliği ve çeşitlilik gösteren yapıları ile kırsal yerleşimler önemli bir örneklem alan oluşturmaktadır.

Geleneksel dokuya sahip kırsal alanlar; kullanıcısının ihtiyaçlarına çözümler sunan mimari yapıları ile çevre verilerine uyumlu yerleşme biçimi, ortak yapı geleneğine sahip özgün dokusu, ölçek, üslup ve görünüş tutarlığı, geleneksel yapım sistemleri ve yapı ustalığı ile zengin bir mimari miras niteliğindedir. Günümüzde yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalan kırsal yerleşimler, ulusal ve uluslararası koruma gündeminde miras öğesi olarak kabul edilmektedir.

Sahip oldukları miras değerleri ile sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekli kırsal yerleşimler küresel ölçekte yaşanan gelişmeler ve ülke ekonomisinde değişen ekonomik dengeler nedeniyle değişim sürecine girmektedir. Kır ve kent etkileşiminin artmasıyla yaşanan gelişmeler yerleşimlerin ekonomik, sosyo-kültürel, fiziki yapısında önemli değişimlere neden olmaktadır. Söz konusu değişimlerin yanı sıra kırsal yerleşimlerin korunmasını güç kılan etmenlerin başında göç hareketliliği gelmektedir.

1950'lerde yaşanan tarımsal politikalardaki değişimler, modern tekniklere erişimdeki maddi yetersizlikler, sağlık, eğitim ve iş imkanlarının kısıtlı olması gibi kırsal yaşamın getirdiği zorluklar insanları kente göç etmeye yöneltmiştir. Bu koşullar altında yerel kullanıcısını kaybeden geleneksel dokularda fiziki unsurları oluşturan öğeler yıpranma sürecine girmiştir. Yerleşimlerin sürdürülebilirliğini güçleştiren terk problemini önlemek adına çeşitli teşvik çalışmaları yapılsa da bu

göçlerin önüne tam anlamıyla geçilememiştir. Ancak 2000'lerde tersine göç olarak tanımlayabileceğimiz kentlerden kırsala doğru yapılan göçler ve gelişen turizm olgusu terk edilmekte olan kırsal yerleşimler için yeni bir süreci başlatmıştır. Kırsalın temel dinamiklerinin değişimine neden olan bu süreç, geleneksel dokunun fiziki yapısını da dönüştürmeye başlamıştır. Bu bağlamda öne çıkan yerleşimlerden biri de Küçükköy'dür.

Küçükköy, 2012 yılında çıkarılan "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile idari statüsü mahalle olarak değiştirilmiş kırsal yerleşim özelliklerini koruyan Ayvalık'a bağlı tarihi bir yerleşimdir. Geleneksel dokuya sahip yerleşim alanı "kentsel sit" olarak tescillidir. Mevzuatta kentsel sit olarak belirtilen bu alanı; konumu, doğal ve fiziki özellikleri, üretim şekilleri, ekonomik kaynakları ile kırsal miras alanı niteliği taşıdığını söylemek mümkündür. Kırsal yerleşimler üzerinde dönüştürücü etkiye sahip olan göçler Küçükköy yerleşiminde de kırsaldan-kentlere ve kentlerden kırsala olarak iki farklı yönde gerçekleşmiştir. Göçlerin akış yönü gibi yerleşim üzerindeki dönüştürücü etkileri de farklılaşmaktadır. 1975'lerde köydeki yerel halkın bir bölümünün Sarımsaklı gibi çevre yerleşimlere taşınması nedeniyle boşalmaya başlayan geleneksel dokudaki bozulma ve yıpranma süreci tetiklenmiştir. Ancak bu durum 2000'lerde doğa ile bütünleşme isteğinde olan yeni kullanıcıların yerleşime göç etmesiyle değişmiştir ve Küçükköy yeniden yaşayan bir yerleşim özelliğine kavuşmuştur. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi kentlerden gelen sanatçıların şehir yaşamından uzaklaşmak adına Küçükköy'e yerleşmesi ile başlayan süreçte, yörenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomik işleyişi ile fiziki özellikleri değişime uğramıştır. Yerleşimin mevcut yapısında gerçekleşen dönüşümler, yapıların gayrimenkul değerlerinin artmasına neden olmuş ve bu değişimle yerel kullanıcı, çevre yerleşimlere göç etmeye başlamıştır. Özgün kullanıcısını kaybetmeye başlayan köydeki evler, yeni kentli sakinlerinin kullanımıyla değişim sürecine girmiştir. Kentli kullanıcıların dokuyu yeniden işlevlendirmeleri ile turizm anlamında öne çıkan kırsal yerleşimin; geleneksel dokusunda mekansal dönüşümler gerçekleşmiştir.

1.1 Çalışmanın Amacı

Geleneksel dokular üzerinde önemli dönüşümlere neden olan göç olgusu kırsaldan kentlere doğru gerçekleştirilirken kırsal yerleşimlerde terke bağlı yıpranma ve bozulma sürecine neden olmaktadır. Ancak son yıllarda kentlerden köylere yapılan tersine göçle birlikte bu alanlarda yeni bir değişim süreci başlamıştır.

Kırsal yerleşimler üzerinde önemli etkilere neden olan kırsaldan-kentlere ve kentlerden-kırsala olmak üzere iki farklı yönde gerçekleşen göç akışlarından Küçükköy yerleşimi de etkilenmiştir. Yerel kullanıcısının Sarımsaklı, Ayvalık gibi çevre yerleşimlere göç ettiği yerleşim, 2000'lerde kentlerden göç almaya başlamıştır. Buradan hareketle çalışmanın amacı; göçlerin neden olduğu mekansal dönüşümlerin Küçükköy geleneksel dokusu özelinde incelenmesi olarak belirlenmiştir. Geleneksel dokunun özgün değerlerinin değişimine neden olan bu süreçte, Küçükköy'ün korunması; sahip olduğu kırsal miras değerlerinin tespiti ve koruma sorunlarına yönelik çözümlerin üretilmesi ile mümkündür. Bu bağlamda; Küçükköy kırsal yerleşimi belgelenerek, mimari özelliklerine yönelik saptamalar yapılması ve değerlendirmeler sonucunda kırsal miras değerlerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Böylece; 2000'lerde tersine göç eksenli başlayan değişimlerin tespiti yapılarak, sürecin kırsal miras üzerindeki etkileri ve koruma sorunları ortaya çıkarılmıştır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Kırsal miras alanların yok olmasına neden olabilecek göç olgusunun ele alındığı çalışmada, Küçükköy örneklemi üzerinden incelemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, Küçükköy Kentsel Sit Sınırları dahilinde alan çalışmaları yapılarak 2000'li yıllardan itibaren tersine göç kaynaklı gerçekleşen değişimlerin doku, sokak ve yapı ölçeğindeki mekansal dönüşümleri irdelenmiştir.

Birinci bölümde, çalışmanın amacı, kapsamı açıklanarak bu amaçla izlenen yöntem ele alınmıştır.

Kırsal yerleşimlerin miras olarak tanımlanma sürecinin aktarıldığı çalışmanın ikinci bölümünde; bu alanların ulusal ve uluslararası koruma gündemindeki kavramsal çerçevesine yer verilmiştir. Kırsal alanların yok olma tehdidi ile karşı karşıya kaldığı günümüzde, göç ve turizm kaynaklı değişimler ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, Küçükköy kırsal yerleşiminin geleneksel doku özellikleri incelenmiştir. Öncelikle, yerleşimin konumu ve tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Kentsel sit alanında konumlanan geleneksel dokuya yönelik analiz çalışmaları yapılmış ve veriler grafiksel yöntemlerle açıklanmıştır. Yerleşimdeki sivil mimarlık örneklerine yönelik yapılan rölöve çalışmalarıyla özgün mekansal özellikler belgelenmiş ve bu yapılar parsel kullanım düzeni, mekan kurgusu, taşıyıcı sistem ve malzeme kullanımı, cephe düzeni, yapı öğeleri açısından incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, kırsal yerleşimler üzerinde önemli değişimlere yol açan göç ve turizm eksenli gelişmeler odak çalışma alanı olan Küçükköy kırsal yerleşimi ölçeğinde incelenmiştir. Bu değişim sürecinin yarattığı koruma sorunları yapılan analizler ve araştırmalar ışığında tespit edilerek yerleşimin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için öneriler geliştirilmiştir.

Beşinci bölümde, yerleşimin geleneksel değerlerinin korunmasının önemi bir kez daha vurgulanarak, yerel yaşam ve fiziki yapının gelecek kuşaklara aktarılması için yapılması gerekenlere değinilmiştir.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

Öncelikli olarak; kırsal miras alanlarına yönelik ulusal ve uluslararası koruma mevzuatları incelenmiştir. Çalışmanın örneklem alanı olan Küçükköy'ün tarihsel gelişimine yönelik literatür taramaları yapılmıştır. Köyün halihazır planları ile kurul belgeleri için arşiv belgeleri taranmıştır.

Diğer bir aşamada ise, alana yönelik doku analizleri hazırlanmıştır. Gözlem, fotoğraflama ve yerinde yapılan araştırmalarla sit sınırlarında bulunan yapıların doluluk-boşluk, sokak örüntüsü, tescil durumu, işlev, kat adetleri ve fiziksel

durumlarına ilişkin analiz paftaları hazırlanarak geleneksel dokunun mevcut özelliklerine ilişkin çıkarım yapılmıştır. Doku ölçeğinde hazırlanan belgeleme çalışmalarına ek olarak geleneksel yapıların mimari özelliklerini tespit etmeye yönelik incelemeler yapılmıştır. Belirlenen örnek yapıların parsel kullanım düzeni, mekan kurgusu, taşıyıcı sistem ve malzeme kullanımı, cephe düzeni, yapı öğeleri incelenmiş, söz konusu özellikler fotoğraf ve çizimlerle belgelenmiştir. Yerleşimde konumlanan tescilli sivil mimarlık örneklerine yönelik envanter fişleri hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Göçle gelişen sürecin Küçükköy örneklem alanı üzerindeki mekansal dönüşümleri genelden özele doğru incelemeyi hedef alan çalışmalar doku, sokak ve yapı olmak üzere üç farklı ölçekte ele alınmıştır. Doku ölçeğindeki değişimlerin irdelenmesi aşamasında; sözlü görüşmeler yapılarak gözleme dayalı tespitler yapılmıştır. Sokak ölçeğindeki mekansal dönüşümleri tespit etmeye yönelik çalışmalar, yerleşimdeki değişimlerin en yoğun hissedildiği ve aynı zamanda köyün ticari aksı olarak kullanılan Çarşı Sokak'ın Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan aksı seçilmiştir. Sokağa cephe veren 57 yapı özelinde yoğunlaşan analizlerde; yapıların 2009 Epa Mimarlık Ofisi tarafından hazırlanan cephe silüetleri ile 2019 yılında tez kapsamında hazırlanan cephe silüetleri karşılaştırılmıştır. Veriler tablolara işlenmiş ve genel değerlendirme yapılarak değişimin sokak üzerindeki etkileri saptanmıştır. Yapı ölçeğindeki mekansal dönüşümlerin tespiti amacıyla incelenen Çarşı Sokak üzerinde konumlanan yeniden işlevlendirilmiş tescilli yapılar seçilmiştir. Dokudaki değişim sürecinin başlamasıyla el değiştiren yapılar, yeni kullanıcıların istekleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Mekansal değişimlere yönelik daha fazla veri sunacağı düşünülen bu yapılarda; kullanıcı profilinin değişimi, mekansal değişimler, strüktür ve malzemelerde gözlenen değişimler ile cepheye yansıyan değişimler incelenmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmanın; Küçükköy'ün fiziki, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısında yansıma bulan göç sürecinde, yerel kimliğinin korunarak sürdürülmesine katkı koyacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM İKİ
KIRSAL MİMAS ALANLARININ DEĞİŞİM SÜRECİ

2.1 Kırsal Mimari Miras Tanımı

Kırsal mimari, yere özgü özellikler olan coğrafi konum, iklim, topografya, yer gibi fiziki çevre özellikleri ile şekillenen; üretime dayalı ekonomisi ve folklorik unsurlara bağlı sosyo-kültürel yaşantısıyla doğal çevre ile uyumlu gelişen ve sürekli evrilen bir mimarlık türüdür (Çekül, 2012).

Kırsal mimari özellikleri gösteren yerleşimler üzerine farklı uzmanlar tarafından yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. Bektaş (2001), "halk yapı sanatı" olarak nitelendirdiği kırsal mimariyi bulunduğu coğrafya ve süregelen yaşamdan doğan mimarlık olarak tanımlamaktadır (Bektaş, 2001). Sangiorgi (2008), bu yerleşmeleri kullanıcıların doğaya en az müdahale yaparak doğal peyzajı kendi avantajı için değiştirebilme yeteneğinin sergilendiği alanlar olarak nitelendirmektedir (Sangiorgi, 2008). Fiziksel yapılı çevre ve kendine özgü yaşam biçimi ile şekillenen kırsal yerleşim özellikleri, bölgeden bölgeye hatta köyden köye farklılık göstermektedir (Eminağaoğlu ve Çevik, 2007). Bu yönüyle kırsal mimarlığın yaratıcı ve yere özgü çok yönlü veriler sunan zengin bir miras olduğu söylenebilir. Sabatino, söz konusu özelliğe vurgu yaparak kırsal mimarlık mirasını "arazi, iklim, ekonomi ve teknoloji ile çok açık ilişkili, soyut formlar ve yaratıcı ifadeler sunan çok etkili ve zengin bir ansiklopedi" olarak tanımlamaktadır (Tunçoku ve diğer., 2012).

Kırsal dokularda konumlanan yapılar üretim ve hayvancılık gibi ekonomisinin dayandığı faaliyetler, komşuluk ilişkileri ve yöre halkının yaşantısına göre şekillenmektedir. Belirtilen özellikleri ile çevreye saygılı bir tutum izleyen bu yerleşimler, insana ve yaşantısına duyulan önemi yansıtmaktadır.

2.2 Kırsal Miras Alanlarının Değerleri

Kırsal miras alanlarının korunması yöreye özgü farklılıkların açıklanması ve değer tanımlamalarının yapılmasıyla mümkün olmaktadır. Özgün miras anlamlarını açığa çıkararak bu alanların gelecek kuşaklara aktarımlarının sağlanması aşamasında kültürel manzara ve kültürel peyzaj olarak kavramsallaştırılan iki olgu üzerinde durulmaktadır. Kayın makalesinde, kültür ve doğa etkileşiminin ürünü olan söz konusu iki öğenin kırsal yerleşimlerin değer anlamlandırmalarına imkan verdiklerine değinmektedir (Kayın, 2012). Bu kapsamda kültürel manzaranın; doğa-insan etkileşimi, kültürel yapı ve ekonomik faaliyetler ekseninde geliştiği söylenebilir. Tasarlanmamış ve/veya bir bölümünün tasarlandığı, uzun süreçler içerisinde çok sayıda kullanıcının aldığı kararlar ile oluşturulmuş bütüncül bir oluşum olarak tanımlanmaktadır (Rapoport, 2004). Kültürel peyzaj kavramı ise insanın çeşitli amaçlar güderek bulunduğu doğayı şekillendirmesi ve kullanması sonucu doğa-insan etkileşiminin mekana yansıması olarak tanımlanmaktadır (Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, 2000).

Yere özgü nitelikler ile süregelen yaşantının izlerini taşıyan kırsal alanlar ait oldukları coğrafyaya göre çeşitli özelliklere sahip olmaktadır. Bu durum Nara Özgünlük Belgesi'nde de aktarıldığı gibi kırsal yerleşimlerin özgünlük değerlendirmelerinin sabit ölçütlere sığdırılamayacağını göstermektedir. Belirlenen ölçütlerin kültürden kültüre hatta aynı kültür içinde dahi değişebileceği ve bu nedenle her mirasın ait olduğu bağlamında değerlendirilmesi gerekliliği açıklanmıştır (Nara Özgünlük Belgesi, 1994).

Değerleme sürecinin öznelliği nedeniyle, farklı çalışmalarda farklı uzmanlar kendi değer önerilerini geliştirmiştir. Benzer özelliklerin farklı ifadelerine dayanan değer tanımlamaları sosyo-kültürel değer, ekonomik değer ve fiziksel değer ekseninde geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında Kiesow, Lipe, Riegl, Tiesdell, Oc ve Health'un belirledikleri koruma ölçütleri ile Burra Tüzüğü'ndeki değer kriterleri açıklanmıştır.

G. Kiesow (1982)'a göre bir eserin korunup korunamayacağı kararı taşıdığı sanatsal değer, kentsel bağlam değeri, tarihsel değer ve teknik değeri ile ele alınmalıdır (Ahunbay, 1999).

Lipe (1984); korunacak değerleri dört ana tema altında toplamaktadır. Bunları; ekonomik değer, estetik değer, ilişkisel-sembolik değer, bilgilendirme değeri olarak sıralamıştır (Mason, 2002).

Riegl, değerleri tanımlarken hatıra değerine vurgu yapmıştır. Anı değeri olarak da tanımlandırılan hatıra değeri kapsamında; yaş değeri, tarihi değer ve kasıtlı hatıra değeri olarak üç özellik altında tanımlanmıştır (Riegl, 1996).

Tiesdell, Oc ve Health (1996), çalışmalarında tarihi korumanın gerekçelerini estetik değer, mimari çeşitlilik için değer, çevresel çeşitlilik için değer, fonksiyonel çeşitlilik için değer, kaynak değeri, kültürel hafızanın/miras değerinin sürekliliği için değer, ekonomik ve ticari değer olarak kategorize etmiştir (Uçar, 2007; Tiesdell ve diğer., 1996).

Kültürel öneme sahip yerlerin korunmasını konu alan Burra Tüzüğü (1999), koruma ölçütlerini estetik, tarihi, bilimsel, sosyal ve ruhani değerler olarak sınıflandırmaktadır. Miras değerleriyle eş anlamlı tutulan kültürel önem kavramı mekanın kendisinde, anlamlarda, kayıtlarda, bağlantılarda varlık bulacağı ve mekanların farklı bireyler için çeşitli değerlere sahip olabileceği aktarılmıştır (Burra Charter, 1999).

İncelenen çalışmalarda uzmanların farklı değerleme kriterleri belirledikleri ancak ortak değer kategorilerin oluşturulmasının zor olduğunu söylemek mümkündür. Uluslararası düzeyde incelenen değerleme ölçütleri, Icomos Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde yansıma bulmuştur. Değer sistematiği genel çerçevede çizilen bildirgede kırsal yerleşimlerin koruma değerleri; özgünlük, bütünlük, tarihsel değer, belgesel değer, estetik ve sanatsal değer, teknik ve teknolojik değer, enderlik-teklik

değeri, grup değeri, kullanım değeri, folklorik değer olarak sıralanmıştır (Icomos Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi, 2013).

2.3 Kırsal Mimari Mirasın Koruma Mevzuatındaki Yeri

Kırsal yerleşimlerin sahip oldukları karakteristik özellikleri kavrama, doğayla olan ilişkilerini anlama ve bu yerleşimlerin fiziksel ve kültürel değerlerinin korunması olgusunun gelişmesiyle birlikte, dünya genelinde bu konuya eğilen çeşitli tüzükler, bildiriler ve sözleşmeler yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümde kırsal yerleşimlerin korunması konusunun kavramsal ve yasal temelleri üzerinde durularak bu konudaki uluslararası ve ulusal yasal çerçeve incelenecektir.

2.3.1 Kırsal Mimarinin Korunmasına Yönelik İlkeler ve Düzenlemeler

Kırsal yerleşimlerin korunmasına ilişkin 19. yüzyıldan 20. yüzyılın ortalarına doğru giderek yaygınlaşan ilgiye rağmen bu alanların korunmasına yönelik kararların mevzuatta yer alması uzun bir süre ihmal edilmiştir. Eres (2017), küreselleşme ile gelişen süreçte tektipleşmenin giderek yaygınlaşması nedeniyle kırsal mimari örneklerin yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılmasının önem kazandığını belirtmiştir (Eres, 2017).

Kırsal alanlara ilişkin uluslararası düzeyde yapılan ilk vurgu Venedik Tüzüğü'nün birinci maddesinde yer alan "Tarihi kültür varlığı kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar." cümlesi kabul edilmektedir (Eyüpgiller ve Eres, 2016).

Palma Tavsiye Kararları (1965)'nda taşıdığı tarihi, estetik, bilimsel, doğal, etnolojik önem açısından değerli olan sit kapsamının kırsal yerleşimleri de kapsayabileceği belirtilmiştir (Palma Tavsiye Kararı: Sitler, Eski Yapılar İle Tarihi ve Sanatsal Sitlerin Koruma ve Geliştirme Amacıyla Kataloglamaya İlişkin Ölçüt ve Yöntemler, 1965).

1970'li yıllarda kırsal mimarinin de kültürel mirasın bir parçası olduğunu belirten birçok uluslararası sempozyum gerçekleştirilmiştir (Çağlayan, 2018). Söz konusu dönemde yapılan Avrupa Mimari Miras Tüzüğü, Amsterdam Bildirgesi ve Bölgesel Planlama İçinde Kırsal Mimari Sempozyumu kapsamında kırsal mimarinin ele alınış biçimi incelenmiştir. İncelenen ilke ve düzenlemelerde doğaya ve kırsal mirasa yönelik ifadelerin çoğaldığı gözlenmektedir.

-Avrupa Mimari Miras Tüzüğü (1975)'nde bütüncül bir koruma gerekliliği vurgulanmıştır. Tüzük, kırsal yöreleri mimari mirasın bir parçası olarak kabul etmekte ve bu alanlarda bütünleşik koruma ilkeleri ışığında korumanın ele alınması gerekliliğini aktarmaktadır (Avrupa Mimari Miras Tüzüğü, 1975).

-Amsterdam Bildirgesi'nde "Mimarlık mirası yalnız üstün nitelikli tek yapıları ve çevrelerini değil, tarihsel ve kültürel özelliği olan tüm kentsel ve kırsal alanları içerir." İfadesine yer verilerek mimari mirasın kırsal dokuları kapsadığı belirtilmiştir (Amsterdam Bildirgesi: Avrupa Mimari Miras Kongresi, 1975).

-1977 yılında Granada'da yapılan "Bölgesel Planlama İçinde Kırsal Mimari Sempozyumu" kapsamında kırsal mimarinin korunmasının bölgesel planlama konusundaki gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Kırsal mimarinin bütüncül şekilde somut ve somut olmayan değerleri ile korunması ifade edilirken bu yerleşimler de "yaşamsal belleğin göstergesi" olarak nitelendirilmiştir (Madran ve Özgönül, 1999).

1980'li yıllarda kırsal yerleşimlerin, folklorik unsurlar ve kültürel yöre özellikleri gibi somut olmayan özelliklerine yönelik yaklaşımların geliştirildiği tüzükler görülür (Kayın, 2012).

-Deschambault Bildirgesi'nde (1982), miras kavramı "doğa ile insanın ortak üretimi-yaratımı olduğu ve kendi bütünlüğünde yaşanılan zamanı oluşturduğu" şeklinde ifade edilmiştir. Tüzükte, "insan topluluğu ve doğanın etkileşiminin bir sonucu" açıklamasıyla kültürel görünüm kavramına değinilmiştir (Deschambault Bildirgesi: Quebec Kültür Mirasının Korunmasına Yönelik Tüzük, 1982).

-Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi'nde (1985), mimari miras deyiminin kapsadığı kalıcı varlıklar; anıtlar, bina grupları ve ören yerleri olarak üçe ayrılmıştır. Söz konusu tüzükte yer alan bina grupları "Topografik olarak tanımlanabilecek birimleri oluşturmaya yeterince uygun olan ve tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan önemleri nedeniyle dikkate değer, kentlerde veya kırsal bölgelerdeki mütecanis bina grupları" olarak açıklanmıştır (Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi, 1985).

1980'lerin sonu ve 1990'lı yıllarda artık kırsal miras doğal çevre ile ele alınarak bütüncül bir değerlendirme yapılmaya başlanmıştır (Eres, 2013).

-Kırsal Mimari Mirasın Korunması ve Değerinin Arttırılması Hakkında Tavsiye Kararı'nda (1989), son yıllarda tarımsal üretim ve sosyal dönüşümlerin geleneksel kırsal mimarlığı tehdit ettiği vurgulanmakta ve kırsal mirasın değerinin artırılarak korunmasının sağlanmasıyla ilgili politikaların oluşturulmasını tavsiye etmektedir. Ayrıca tüzükte, kırsal mimari mirasın tarihi, coğrafik, sosyal, ekonomik, etnolojik etkenler ile mimari ve sanatsal özelliklerini de içeren tanımlama çalışmalarının düzenlenerek bölgesel gelişim ve çevresel koruma süreciyle birleşmesinin sağlanması gerekliliği belirtilmiştir (Kırsal Mimari Mirasın Korunması ve Değerinin Arttırılması Hakkında Tavsiye No: R (89) 6, 1989).

-Nara Özgünlük Belgesi (1994), toplumlar ve kültürlerin onları oluşturan somut ve soyut özellikleri ile korunmaları gerekliliğini ifade eder. Kültürel çeşitliliği oluşturan bu özelliklerin korunması aşamasında, mirasa yüklenen değerlerin önemine vurgu yapan belgede, kültürel bağlama göre şekillenen değerleme ölçütlerinin dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur (Nara Özgünlük Belgesi, 1994).

-ICOMOS'un yayınladığı Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü kapsamında, geleneksel mimari mirasının sosyo-ekonomik kaynaklı değişimler nedeniyle terk, iç denge ve bütünleşme gibi önemli sorunlarla karşı karşıya kaldığı belirtilmektedir. Tüzüğün koruma ilkeleri, geleneksel mirasın yalnızca somut biçimlerden ibaret olmadığı, kullanış ve algılanış biçimleri ile toplumun gelenek ve görenekleri gibi

somut olmayan nitelikleri de kapsadığı üzerinde durmuştur (Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, 1999).

2003 tarihli Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında; kırsal yerleşimlerin mevcut fiziki özellikleri ile birlikte yerel topluluğa ait sözlü gelenekler ile anlatımlarında gelecek kuşaklara aktarılmasının önemi vurgulanmıştır (Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, 2003). Bu bağlamda; gelenek ve birikim unsurlarıyla şekillenen gösteri sanatları, topluluğa özgü ritüeller, kutlamalar, şölenler, doğaya yönelik bilgi ve uygulamalar ile yöreye özgü geleneksel sanatlara ilişkin bilginin mimari miras alanlarının korunması açısından önemli potansiyel olarak değerlendirilmiştir.

Avrupa'nın Kırsal Ve Ada Bölgelerinde Doğal, Mimari Ve Kültürel Mirasın Korunması Kararları (2006) çerçevesinde Avrupa'nın hızla nüfus kaybına uğrayan kırsal alanların, kültürel miras bağlamındaki önemi vurgulanmaktadır. Değişen yaşam şekli, gereksinimler, ekonomik sıkıntılar ve bu unsurlara bağlı gerçekleşen kentlere göçler, kırsal mimarlık mirasının korumasını güçleştirmektedir. Bildirgenin kuramsal çerçevesinde, yerleşimlerdeki koruma sorunlarına çözümlerin geliştirilmesi somut ve soyut kültür mirasının bütüncül bir anlayışla korunma vurgulanmaktadır (Avrupa'nın Kırsal Ve Ada Bölgelerinde Doğal, Mimari Ve Kültürel Mirasın Korunması Kararları, 2006).

Uluslararası düzeyde son yıllarda çıkarılan Kırsal Peyzaj Mirasına İlişkin Icomos-Ifla İlkeleri toplulukların ve kültürlerin önemli bir parçası olan kırsal mirasın anlaşılması ve sürdürülebilir dönüşüm geçirmesine odaklanmıştır. Somut ve somut olmayan değerleri ile miras öğesi olarak tanımlanan kırsal yerleşimlerin artan insan nüfusu ve iklim değişikliği, kırsal manzaralarda kayıp terk veya değişim risklerine karşı savunmasız oldukları belirtilmektedir. Belirtilen etkenlerin demografik ve kültürel, yapısal ve çevresel değişikliklere neden oldukları belirtilmiştir. Dönüşümün kaçınılmaz olduğu bu alanlara yönelik eylem planları; kırsal manzaraları ve miras değerlerini anlama, bu değerleri koruma ve sürdürülebilir yönetme olarak açıklanmıştır (Kırsal Peyzaj Mirasına İlişkin Icomos-Ifla İlkeleri, 2017).

Avrupa ülkeleri başta olmak üzere uluslararası düzeyde geliştirilen kararlarla kültür mirasının kapsamı ile korunmasına yönelik çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur. Genel anlamıyla mirasın bütün değerleri, toplumların özgün kimliklerinin ve farklılığını oluşturan özelliklerin; yapılı çevre, insan-doğa ilişkisi, somut ve somut olmayan nitelikleri ile birlikte bütüncül olarak korumanın hedeflendiğini söylemek mümkündür.

2.3.2 Türkiye'de Kırsal Mimarinin Korumasına Yönelik Yaklaşımlar

Ulusal düzeyde 19. yüzyılda gelişim gösteren koruma anlayışı anıtsal yapılar, kentsel alanlar ve ören yerlerine odaklanmıştır. Kırsal yerleşimler ise koruma kapsamına geç dahil edilmiştir (Kayın, 2012). Eres, ulusal düzeyde hazırlanan mevzuatları üç farklı dönem içerisinde ele almaktadır. Bu dönemler; koruma kavramının geliştiği Osmanlı Dönemi, sit koruma kavramının geliştiği Cumhuriyet Dönemi ve kırsal sit kavramının gelişimi olarak tanımlanmıştır (Eres, 2013).

Osmanlı Dönemi'nde koruma kapsamında 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yasalar oluşturulmaya başlanmıştır. Tarihsel açıdan 4 farklı zamanda çıkarılan Asar-ı Atika Nizamnamesi korumanın farklı konularına yönelik kuralları içermektedir. Birinci Asar-ı Atika Nizamnamesi (1869) ile İkinci Asar-ı Atika Nizamnamesi (1874) arkeolojik kazı alanlarına yönelik koruma esaslarını içermektedir (Madran, 2002). 1884 tarihli Üçüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi'nde eser tanımı "bugün yaşamayan kültürlerin ürünü" ifadesiyle tanımlanarak, yerinde korumayı ve mimari yapıtların yıkılmamasını öngören geniş çerçeveli bir koruma anlayışı ortaya konmuştur. Nizamname kapsamında, taşınır ve taşınmaz eserlerin devletin malı olarak nitelendirilmiş ve miras değerlerinin yurt dışına çıkarılmaması esas alınmıştır. Dördüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin koruma bağlamı genişletilerek İslamiyet Dönemi eserleri de tarihi eser olarak nitelendirilmiştir (Eres, 2013). Çıkarılan her kararnamede koruma yaklaşımının geliştiği görülse de Asar-ı Atika Nizamnameleri anıt, kent ve ören yerlerine yönelik yaklaşımlar geliştirmiş, kırsal alanları göz ardı etmiştir.

Cumhuriyet döneminde, kırsal yerleşimlere yönelik tanımlanan ilk kararlar 1924 tarihinde yayınlanan 442 sayılı köy kanunuyla alınmıştır. Çıkarılan kanunun kuramsal çerçevesinde köy tanımı ve sınırları tanımlanarak, ortak kullanımlara ilişkin kararlar ve yapılması gerekli işler tanımlanmıştır. Kırsal alanların korunmasına yönelik yöntem ve ilkelerle doğrudan ilişkilendirilemeyen kanunda, kırsal yerleşimlerin fiziki, kültürel, folklorik özelliklerine yönelik tanımlama ve düzenlemelere yer verilmemiştir (442 Sayılı Köy Kanunu, 1924). 1951 yılı 5805 sayılı yasa ile korunması gerekli eserlerin bakım, onarım ve restorasyonuna yönelik ilke ve programları denetlemek adına Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuştur (Zeren, 1981). Kurulun çalışmaları sayesinde Asar-ı Atika Nizamnamesi'nin içeriğini geliştiren çeşitli ilke kararları alınmıştır. 1964 yılında düzenlenen Venedik Tüzüğü'nün kurul tarafından önemsenerek, 1967 yılında 3674 sayılı kararla Türkiye'de uygulanmasını kabul ederek "sit koruma" kavramını koruma gündemine dahil etmiştir (Eres, 2013).

Cumhuriyet Dönemi'nde çıkarılan ilk koruma yasası 1973 yılında çıkarılan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu'dur (Kırcalı, 2019). Kanun kapsamında, anıtların çevreleriyle birlikte bütüncül bir yaklaşımla korunmasını sağlayan "sit" kavramı açıklanarak yasal ve yönetsel zemini açıklanmıştır. Ayrıca kuramsal çerçevede eski eser, anıt, külliye, sit, tarihi sit, tabii sit, arkeolojik sit kavramlarına yönelik tanımlamalar yapılmıştır (1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu, 1973). "Kırsal Sit" terimi bu kanundan ancak 9 yıl sonra çıkarılan 14 Nisan 1979 gün ve A-1609 sayılı kararda geçirilmiştir (Durukan, 2004). Böylece kırsal sit tanımı ilk defa kentsel sit tanımından ayrı tutularak yasal düzenlemelerde yerini almıştır.

Koruma kapsamının bağlam olarak geliştirilmesine bağlı olarak 1980'li yıllarda düzenlenen sempozyum ve bildirgeler de kırsal alanlara ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir (Eres, 2013).

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (1983) kapsamında sit kavramı kentsel, arkeolojik ve doğal olarak sınıflandırılmış "kırsal sit" kavramına yer verilmemiştir. Ancak sit kavramı içeriğinde tanımlanan çeşitli medeniyetlerin

yaşantısına tanıklık eden, döneminin sosyo-ekonomik özellikleri ile yaşamsal ve mekansal izlerinin sürdürülmesi gibi unsurların yer alması dolaylı olarak kırsal yerleşimleri işaret etmektedir (2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983). Bu kanun çerçevesinde "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" kurulmuştur. Kurulun aldığı ilke kararları ulusal düzeyde koruma çerçevesini belirlemiştir. Bu kararlarda kentsel sit koruma yaklaşımına yönelik çeşitli yaklaşımlar geliştirilerek kentsel sit tanımı şu şekilde yapılmıştır:

> "Kentsel ve yöresel nitelikleri, mimari ve sanat tarihi açısından gösterdikleri fiziksel özellikleri ve bu özellikleri ile oluşan çevrenin dönemin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel yapılanmasını, yaşam biçimini yansıtarak bir arada bulunduran ve bu açılardan doku bütünlüğü gösteren alanlardır." (Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları, 1996).

Süreçte kırsal sitlere ilişkin tanımlama veya düzenlemenin üretilmemiş olması nedeniyle, bu alanların da kentsel sit tanımı içinde değerlendirildiği görülmektedir. Türkiye'de çıkarılan yasalarda kırsala yönelik öngörü eksikliklerine karşın, uluslararası düzeyde çıkarılan 1985 tarihli Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi 1989 yılında imzalanmıştır. Koruma politikalarının açıklandığı sözleşme maddelerinde, "mimari mirasın korunmasının, kırsal yörelerle şehirlerin düzenlenmesinde başlıca hedefler arasına dahil edilmesi" gerekliliği vurgulanarak "kırsal alan ve kent planlamasında mümkün olan her durumda koruma önlemlerinin alınmasının kolaylaştırılması" planlanmıştır (Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi, 1985). Mimari mirasın korunması konusunda kırsal alan ve kent planlamasının önemi üzerinde durulduğundan, sözleşmenin her iki yapılı çevreye de önem verdiği anlaşılmaktadır.

2000 yılında, Türkiye Kültür Envanter sistemini oluşturmak adına Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) çalışmalarına başlamıştır. Envanter çalışmaları kentsel ve kırsal olarak incelenmiş ve "kırsal mimarlık yerleşme ve yapı fişi" hazırlanmıştır (Akın ve diğer., 2003). Pilot bölgede uygulanan bu fiş sistemi henüz Bakanlığın uygulamalarına dahil edilememiştir.

Türkiye, 2000 tarihli Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ni 2003 tarihinde 4881 sayılı yasayla onaylamıştır. Sözleşmede "peyzajın yerel kültürlerin biçimlenmesine katkısı bulunduğunun ve Avrupa doğal ve kültürel mirasının, insan refahı ve Avrupalı kimliğinin sağlamlaştırılmasına katkıda bulunan temel bileşeni olduğunun farkında olunduğu" aktarılarak "peyzajın her yerdeki insan için kırsal alanlarda ve şehir dışında, bozulmuş alanlarda ve aynı zamanda yüksek kaliteli alanlarda, sıra dışı güzelliğiyle tanınmış alanlarda ve aynı zamanda günlük alanlarda yaşam kalitesinin önemli bir parçası olduğu" belirtilmiştir (Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, 2000).

Uluslararası sözleşmeleri kabul ederek koruma alanındaki yasal düzenlemeleri takip eder konumda olan Türkiye'de, yeni gelişmelerin uygulama alanında yansıma bulması oldukça güç gerçekleşmektedir (Eres, 2013). Ulusal düzeyde oluşturulan yasalarda genellikle kentsel sit kavramı üzerinde durulmuştur. 2005 tarihli 25887 sayılı "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik" kentsel sit, arkeolojik sit, doğal sit, tarihi siti tanımlamıştır. Kentsel sit; "mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları ve bir bütün olarak o yerleşmenin ait oldukları dönemin yaşam biçimini gelecek nesillere aktarmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan, kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar, sokak ve meydanlar ve benzeri) birlikte bulundukları alanlar" olarak ifade edilmiştir. Kırsal yerleşimleri de kapsamına dahil eden bu tanımlama 2006 tarihli 720 sayılı "Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları" ilke kararlarına arasına girmiştir (KTVKYK, 2006). Kabul edilen kentsel sit terimiyle, korumanın sınırları genişletilerek yapıyı yakın çevresi ve peyzaj öğeleri ile birlikte ele alacak bir zemin oluşturulmuştur.

Köylerin yasal statüsü 2012 yılında çıkarılan "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile mahalle olarak değiştirilmiştir (6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2012).

Kanun ile belde belediyeleri kaldırılarak, idari işlemler bulundukları ilçenin belediyesine bağlanmıştır. Köylerin bakım, onarım ve yatırım hizmetlerinden sorumlu İl Özel İdareleri kapatılmıştır. Yapısal değişiklik, köy muhtarlıklarının görevlerinde kısıtlamalar getirmiş, köy halkının beledi işlemleri için süreç uzamıştır (Demirkaya ve Koç, 2017). Bu süreçle birlikte köyler tüzel kimliğini kaybederek kentsel hizmet alanı olarak kabul edilmiştir.

2.4 Kırsal Miras Alanlarının Değişim Süreci

Türkiye ekonomisinde gerçekleşen değişimler ve küresel dengelerde yaşanan gelişmeler, mekanların farklı gelişim süreçlerine girmelerine neden olmaktadır. Yerleşimlerin gelişmişlik düzeyindeki farklılıklar, tarım politikaları, altyapı hizmetlerindeki güçlendirmeler ışığında mekana yansıyan gelişmeler, kır ve kent mekanlarının etkileşimini artırmaktadır (Ceylan ve Somuncu, 2018).

Kırsal ve kentsel alanların etkileşimin artması göç hareketliliğinin yaşanmasına ve sonraki yıllarda da kırsal alanların turistik merkezine dönüşmesine neden olan süreci tetiklemiştir. Bu süreçte kırsal yerleşimlerin ve çevrelerinin yok olma tehdidine odaklanan Granada Talebi'nde; göçler ve aşırı bir turizm teşvikinin bu alanlardaki başlıca bozulma nedenleri olduğu belirtilmiştir (Ek-1). Söz konusu etmenler günümüzde de kıra özgü değerlerin değişimine neden olmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, kırsal alanların dönüşüm süreci göç kaynaklı ve turizm eksenli değişimler başlıkları altında ele alınmıştır.

2.4.1 Göç Kaynaklı Yaşanan Değişimler

Göç, insanların yaşadıkları yerleri çalışmak veya yerleşmek amaçları ile uzun veya kısa süreli olarak değiştirmesi ile açıklanmaktadır (Akış ve Akkuş, 2003). Bu yaklaşımda, yer değiştirmenin varlığı önemlidir. Mekan değişikliği, kısa mesafeler arası olabileceği gibi sınır ötesine de gerçekleşebilmektedir. Göç nedenleri ve sonuçları ile ele alındığında gerek yerleşimler gerekse bireyler üzerinde önemli değişikliklere neden olmaktadır (İslamoğlu ve diğer., 2013).

Türkiye'de ilk göçler sanayileşme süreci ve tarımsal faaliyetlerde modernleşmenin etkisiyle yaşanmıştır. 1950'li yıllara işaret eden bu süreçte, kırsaldan kentlere yoğun göç hareketliliği başlamıştır. 2000'li yıllarda ise kentlerden kırsala doğru gerçekleşen yeni bir göç şekli oluşmuştur (Bostan, 2017). Süreç içerinde, göç hareketinin yönü gibi kırsal yerleşmeler üzerinde yarattığı etkilerde farklılaşmıştır. Kırdan kente yapılan göçler neticesinde nüfus kaybı yaşayan yapılı çevreler terke bağlı değişimler yaşarken, göç alan yerleşimlerde kullanım yoğunluğundaki artışın etkisi altına girmektedir.

Tablo 2.1 Dönemlere göre göç hareketliliği (Güreşçi, 2010)

Dönemler	Nüfus yoğunluğu	Göç şekli
1950'li yıllar	Kırsalda daha fazla	Kırsaldan kente
1950 sonrası	Kırsalda fazla ama kentsel nüfus oranı hızla artmakta	Kırsaldan kente
2000'li yıllara doğru	Kentsel alanda daha fazla	Kırsaldan kente – kentselden kırsala doğru bir hareketin başlangıcı

2.4.1.1 Kırsaldan Kentlere Yapılan Göçler

Kırsaldan kentlere doğru yapılan göçler; yerel kullanıcıların kentli olma arzusu ve kırsal yaşam olanaklarının yetersizliği nedenleriyle gerçekleşmektedir. Cumhuriyet Döneminde ülke nüfusunun önemli bir bölümünün yaşadığı kırsal yerleşimlerin yapısında yaşanan göçlere bağlı olarak dönüşümler yaşanmaktadır.

Ülkenin 1927 tarihli ilk nüfus sayımlarından hareketle, genel durumu;

"Ülkede kentli nüfus yaklaşık 3,3 milyon ile toplam nüfusun yüzde 24,2'sini oluşturmaktaydı. Halkın dörtte üçü kırsalda yaşıyordu. Köyler; fakirlik, eğitimsizlik (cehalet) ve yalıtılmışlık atmosferi içinde toplumsal baskıyı ve yerel güçlerin kazanç umutlarını beraberinde getiriyordu. Taşıma sistemi esas olarak hayvanlar vasıtasıyla gerçekleştiriliyordu. Heybeli eşekler veya ufak arabaları çeken atlarla şehre gitmek, özellikle dağlık bölgeler söz konusu olduğunda, tam bir sefere dönüşüyordu. Özetle şehirler ve köyler, birbirinden habersiz bir halde yan yana yaşayan iki dünyaydı." (Bazin ve Tapia, 2015, s. 213-214).

şeklinde ifade etmiştir. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere ulaşımın güç gerçekleşmesi kentsel ve kırsal alanların birbirinden kopuk gelişmesine neden olmuştur.

Kırsal yaşamı zorlaştıran süreç, Türkiye'de dış ödemelerde yaşanan güçlükler ve sanayi üretimlerinin azalması sorunlarıyla 20. yüzyılın ortalarında başlamıştır. Bu dönemde ABD kaynaklı Marshall destek programı sağlanarak traktör ithal edilmiştir. 1960'lı yıllarda tarımsal üretimlerde traktör ve makine kullanımlarının artırılmış ancak geçimini tarımla geçindiren bireylerin bir kısmı işsiz kalmıştır (Yalçın, 2004). Yeni karayollarının yapımı ve motorlu taşıt sayısındaki artışlar ile birlikte köy ile kent arasındaki ilişki güçlenmiştir. 1980'lerde iş, sağlık, eğitim gibi hizmetlerin kentsel alanlarda gelişmesi, medya sayesinde kentlerin tanınırlığı artması, kırsal alanlardaki yatırımların yetersizliği ve kırsal kesimdeki kullanıcıların kentlerdeki imkanları pozitif olarak değerlendirmesi göçlerin artış nedenleri arasında sayılmaktadır (Peker, 1999).

Yaşanan bu göçler ilk zamanlarda desteklense de sonraları büyük sorunlara neden olan bir süreç yaşanmıştır (Yavuz ve diğer., 2004). Göçler köylerde nüfus azalmasına bağlı terk sorununa yol açarken kentlerde de ekonomik ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olmuştur (Güreşçi, 2010). Bu sonucun etkisiyle kırsal göçün önlenmesi veya azaltılması yönünde çeşitli planlar yapılmıştır. Ancak göçün önlemediği kırsal yerleşmelerde terk süreci hızlanmıştır. Nüfus kaybıyla başlayan bu olumsuz gelişmeler, yerleşimlerde ki mimariyi de olumsuz etkileyerek yapılı çevrenin özgün değerlerini kaybetmesine neden olmaktadır.

2.4.1.2 Kentten Kırsala Yapılan Göçler

2000'lere kadar kırsaldan kentlere doğru seyir gösteren göç akımı, kırsal yerleşimlerin yeni çekim alanlarına dönüşmesiyle birlikte yön değiştirmiştir. Guimond ve Simard (2010), sosyo-mekansal değişimlere neden olan göç kaynaklı değişimleri "kırsal rönesans" olarak tanımlamaktadır. Hızlı bir nüfus artışı yaşayan kırsal yerleşimler kentsel alanlardan aldıkları göç ile kırın kentleşmesi olarak

nitelendirilen süreci yaşamaktadır. Literatürde bu süreç "tersine göç" olarak değerlendirilmiştir.

Tersine göçün nedenleri tartışıldığında; şehir yaşamından hoşnutsuzluk, esnek çalışma saatlerinin yaratılması, ekonomik yeniden yapılanma, boş zamanların değerlendirilmesi ve yaşam kalitesini yükseltme adına doğayla yakınlaşma isteği önemli etmenler olarak gösterilmiştir (Sönmez, 2014). Kentsel alanlardaki çarpık kentleşme, yoğun nüfus baskısı gibi etkenler ekonomik ve sosyal sorunlara yol açarak kentlerin çekici özelliklerini olumsuz etkilemiştir. Gerek kentlerin itici özellikleri gerekse kırsaldaki göçü önlemeye yönelik yapılan çalışmalar, tersine göç olgusunu önemli bir konu haline getirmiştir (İslamoğlu ve diğer., 2014).

Kırsal alanlardaki büyümeyle birlikte başta konut stoğu olmak üzere yapılı çevrenin inşası hız kazanmaktadır. Kırsal peyzajla bütünleşme isteği ve doğaya duyulan özlemin artması kırsal yerleşimlerde bu tür gelişmelerin daha da artacağına işaret etmektedir. Söz konusu nedenlerle yaşanan göç eğilimi; kırsaldaki konut talebinde artışa neden olmakta ve bu talepte arazi piyasasında değişimler yaratmaktadır (Yenigül, 2016). Ayrıca göçler, sosyo-ekonomik yapıda çeşitlenmeye, yerleşimlerin kültürel ve doğal değerlerine etkiye, oluşan spekülasyon ve yatırımlar nedeniyle gayrimenkul değerlerinin artmasına ve orta sınıfın yerleşmesiyle nüfus artışının yaşanmasına neden olmaktadır (Nelson ve diğer., 2010). Yeni gelen kullanıcılar ile yerel kullanıcılar arasında eğitim ve kültürel açıdan sınıfsal ayrışma oluşmaktadır. Sosyal açıdan uyum problemleri yaşayan yerel halkın yaşamını kırsalda devam ettirmesi güçleşmektedir (Alkan, 2014).

2.4.2 Turizm Eksenli Gerçekleşen Değişimler

Dünyanın çeşitli bölgelerinde kırsal alanlarda uzun süredir, rekreasyon ve turizme yönelik çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Özellikle geleneksel dokusunu koruyan, tarihi ve kültürel değerleri sahip olan yerleşimler, turizm potansiyeli yüksek alanlar olarak değerlendirilmektedir (MacDonald ve Jolliffe, 2003). Türkiye için de kırsaldan göçü engelleyerek kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini sağlamak adına kırsal

turizmin geliştirilmesi hedeflenmektedir (Kırsal Kalkınma Planı, 2011). Günümüzde kırsal yaşamın sakinliği, stres ve baskı yaratan faktörlerin olmayışı ve bireylerin kendilerini bu alanlarda özgür hissetmeleri nedenleriyle kırsal alanlara yapılan ziyaretler artmakta ve kırların turizm amaçlı kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Turizm türlerinin tamamının doğal ve sosyo-kültürel yapıda olumlu ve olumsuz sonuçlarını bir arada bulundurduğu bilinmektedir. Yalnızca ekonomik etkilere neden olmayan turizm; sosyal, kültürel ve çevresel yapıyı da etkileten bir olaydır (Uçar ve diğer, 2012).

Öncelikle kırsal alanlarda gelişen turizm sektörü, yöredeki istihdamı artırmakta ve yeni iş kolları geliştirmektedir. Bu sayede tarımla geçinen yerel kullanıcılara ikincil gelir kaynağı sağlanarak kırsal yerleşimlerin ekonomik büyüme ve gelişmesine önemli katkılar sağlanmaktadır (Çeken ve diğer., 2007). Kullanıcı sayısındaki artışlar yerleşimlerin altyapılarında sorunlara yol açabilmektedir. Talep arzı aşan yörelerde su, ulaşım olanakları, enerji, kanalizasyon sistemlerinin yetersiz kalmasına neden olmaktadır (Akça ve diğer., 2001). Kırsaldaki ekonomik güçlükler, fiziki yapının yanı sıra sosyo-kültürel yaşantıda da yansıma bulmaktadır. Çözüm arayışına giren toplumlar kültürel ve ekonomik refaha ulaşmak adına yeni arayışlara girmektedir (Gülçubuk, 2005). Bu arayışlar bireylerin değer sistemleri, aile yaşantısı, kişisel davranışları, hayat düzenleri, güvenlik kaygıları, ahlak kuralları, gelenek ve göreneklerinde değişimlere neden olmaktadır (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006). Turizmin kültürel değerlerdeki etkilerine bakıldığında; ekonomik kaynağın bir kısmının geleneksel konutların onarım masraflarında kullanılarak korumaya katkı sağladığı ve yerel halk ile gelen ziyaretçilerin yörenin tarihi değerleri hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir (Uygur ve Baykan, 2007). Kültürel etkileşim ortamının yaratıldığı kırsal yerleşmelerde kültürler arası bilgi alışverişi yapılarak geleneksel kültür sergilenmektedir. Ancak bazı yerleşmelerde kültüre özgü yerel nitelikler kazanç sağlamak adına suni bir şekilde yeniden kurgulanmaktadır (Middleton ve Rebecca, 1988).

Kırsal turizmin yerleşimler üzerinde yarattığı farklı etkiler bulunmaktadır. Korumayı esas alan anlayışla turizmi geliştirecek olumlu gelişmelerin yanı sıra sürecin kontrol edilememesi aşırı doğal kaynak tüketimi, doğa ve geleneksel dokuda tahribata, tarihsel ve yere özgü çevresel niteliklerde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Ev sahibi topluluğun kültür değerlerine, mirasın bulunduğu bağlamın peyzaj ve kültürel altyapısına saygı göstermeyen, kötü yönetilen turizm; kırsal mirasın geleneksel doku bütünlüğünü ve önemli değerlerini yitirilmesine neden olmaktadır (Uluslar arası Kültürel Turizm Tüzüğü, 1999). Soykan'a göre, kırsal turizmin sürekliliğinin sağlanması için doğa ve kültür unsurlarının bütüncül bir yaklaşımla korunması önemlidir (Soykan, 2000).

2.5 Bölüm Değerlendirmesi

Kırsal yerleşimler, geleneğe ve üretime dayalı yaşam biçimi ile şekillenen mekan çözümleri ile yöreye özgü malzeme ve geleneksel yapım sistemlerini sergileyen alanlardır. Dünyada değişen sosyo-ekonomik gelişmeler, kırsal yerleşimlerin özgün değerlerinin değişimine neden olmaktadır. Bu süreçte, kırsal yerleşimlerin korunarak yaşatılması önem kazanmaktadır.

Kırsal yerleşimlerin korunması, yörenin sahip olduğu değer tanımlarının ortaya konması ile mümkündür. Yerleşimlerin sosyo-kültürel, fiziki ve ekonomik değerlerin doğrultusunda mevcut doku özelliklerini çözümlemek değişim ve yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalan kırsal alanlar için alınacak koruma önlemlerinin belirleyicisi olmaktadır. Her geleneksel dokunun kendine has özelliği ve sorunları bulunmaktadır. Bu bakımdan, yerleşimleri tanımlayan değerler bölgeden bölgeye hatta kişiden kişiye değişebilmektedir.

Koruma alanındaki bilimsel temelli uygulamalar 19. yüzyılda başlamıştır. Geliştirilen ilk yaklaşımlar, anıtsal yapı kapsamındaki kültürel varlıkları tanımlayarak yapı ölçeğinde sadece sınırlı fiziksel özellikleri korumayı amaçlamaktadır. Tek yapı ölçeğinde başlayan koruma süreci kentsel alanların korunması ana fikri ile geliştirilerek, kırsal alanları da kapsamına dahil edecek

şekilde düzenlenmiştir. Ancak, uluslararası düzeyde "kültürel" ve "doğal" olarak tanımlanan iki önemli değerin sergilendiği kırsal yerleşimler koruma gündeminde geç yer almıştır. Koruma yaklaşımlarında uzun bir süre ihmal edilen kırsal yerleşimlere eğilen yaklaşımlar 19. yüzyıldan 20. yüzyılın ortalarına doğru artarak devam etmiştir. 1970'li yıllardaki tüzüklerde kırsal yerleşimlere ve doğaya yönelik ifadeler çoğalmıştır. Avrupa Mimari Miras Tüzüğü ve Amsterdam Bildirgesi, tarihsel ve kültürel niteliklere sahip köylerin kırsal miras bağlamında değerlendirileceğini belirleyerek, bu alanlara yönelik "bütünleşik koruma" olgusunu geliştirir. 1980'li yıllarda kırsal yerleşimlerin somut miras değerlerinin yanı sıra soyut miras değerlerine de değinilerek folklorik unsurların kültürel bağlam ile ele alındığı tüzükler görülür. Bu süreçte "yer" kavramına odaklanan Burra Tüzüğü ile kültürel önem kavramını tarihsel, estetik, sosyal, bilimsel ve ruhani değerlerle tanımlamaktadır. 1980-1990 sürecindeki tüzükler, kırsal mirasın tehlikeye düştüğü konusu üzerinde yoğunlaşmıştır. Kırsal mimari mirasın yerel değerleri ile yöreye özgü yapım teknikleri gibi konulara yer verilmiştir. 1999 tarihli Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü'nde; turizm ve boş zaman aktivitelerinin denetimli ve kontrollü geliştirilmesi ile bu alanların korunmasında bir araç olabileceğine dikkat çekilirken aksi durumda geleneksel dokuların fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısında yıpratıcı etkilere dönüşebileceğine değinilir. 2003 tarihli Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde toplumların sözlü gelenekler ve anlatımlarının da korunması konusuna odaklanır. Böylece geleneksel dokuların fiziki yapılarının yanı sıra toplumların sahip olduğu folklorik, ruhani değerlerin de önemi bir kez daha vurgulanır.

Koruma alanının Batılı ülkelerde 19. yüzyıldan itibaren geliştirildiği süreçte, ülkemizde kırsal alanlar ihmal edilerek koruma kapsamı anıtsal yapılar, kentler ve ören yerlerine odaklanmıştır. 1869, 1874, 1884, 1906 yıllarında çıkarılan Asar-ı Atika Nizamnameleri de söz konusu koruma kapsamına yönelik yaklaşımları tariflemiş, kırsal mirasın korunmasını göz ardı etmiştir. Anıtlar Yüksek Kurulunun kurulmasıyla anıtların koruma, bakım, onarım ve restorasyonlarına yönelik yöntemler üzerinde durulmuştur. 2000'li yıllarda koruma literatürüne kültürel peyzaj, alan yönetimi gibi kavramlar eklense de kırsal yerleşimlerin korunması bağlamı

yasal zeminde yeterince geliştirilememiştir. 2004 tarihli "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Yönelik Kanun" Kentsel site ilişkin koruma yaklaşımları, 2006 tarihli 720 sayılı "Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları" ilke kararlarında geliştirilmiştir. Kabul edilen sit tanımlamasıyla, yapıyı bulunduğu çevre ve peyzaj öğeleri ile değerlendirilmesine yönelik zemin oluşturularak bütünleşik korumanın önemi üzerinde durulmuştur. Ulusal koruma gündeminde kırsal yerleşimlere yapılan vurgu artmış olsa dahi 19. yüzyılda başlayıp 21. yüzyıla değin uluslararası yaklaşımlarla şekillenen kültür-doğa bütünlüğü konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Kırsal yerleşimlerin sahip olduğu değerleri açıklamaya yönelik kavram ve yasal ilkeler bakımından bu tüzükler yetersiz görülmektedir.

Kırsal miras alanlarına yönelik koruma yaklaşımlarının yasal ve yönetsel zeminde geliştirilmesi ile bu alanların miras değeri olarak korunmasının önemi ortaya konmuştur. Bu miras alanlarının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalması çeşitli tüzük ve bildirilerde ele alınmıştır. Bu bağlamda hazırlanan Granada Belgesi'nde göç ve turizm olguları nedeniyle kırsal yerleşimlerin kapana kısıldıkları açıkça ifade edilmiştir (Ek-1). Özgün değerleri ile korunması gerekli bu alanlar, çeşitli göç hareketliliği ve turizmin gelişimi ile dokunun fiziki, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısında da yansıma bulan dönüşümler geçirmektedir. Kırsaldaki göçler; kentlere doğru yönelim göstermekteyken bir grup kentlinin değişen yaşam beklentileri sebepleriyle tersine göç hareketliliğine dönüşmüştür. Günümüzde tersine göç ile başlayıp turizm lehine gerçekleşen dönüşümler bağlamında öne çıkan yerleşimlerden biri de Küçükköy kırsalıdır. Kırsal yerleşimin turizm ile yeni bir çekim merkezi olarak dönüşme süreci tez kapsamında incelenecek olup, yerleşimin korunacak değerleri belirlenip sürdürülebilir kılınmasına yönelik önlemler aktarılacaktır.

BÖLÜM ÜÇ
KÜÇÜKKÖY KIRSAL YERLEŞİMİ

Kırsal yerleşimler; kültürün tektipleşmesi, sosyo-ekonomik yapıdaki değişimler, terk, bütünleşme ve iç denge gibi çeşitli sorunlar nedeniyle yok olma tehdidi ile karşı karşıyadır (Tarihi Kentlerin Ve Kentsel Alanların Korunması Ve Yönetimiyle İlgili Valetta İlkeleri, 2011). Bu süreçte; geleneksel yapım teknikleri, doğal çevre verileri ve yaşam kültürü ile biçimlenen, çok yönlü veriler sunan kırsal yerleşimlerin korunması önem kazanmıştır. Değişimin kaçınılmaz olduğu bu alanların korunarak, gelecek kuşaklara aktarılması önemli bir koruma sorunsalıdır. Bu kapsamda yürütülen çalışmada, Küçükköy kırsalı odak çalışma alanı olarak seçilmiştir. Tarihsel gelişim sürecindeki göçler ve son yıllarda artan turizm talebi nedeniyle özgün değerlerinin değişime açık hale geldiği bu yerleşimde, doku özelliklerinin belgelenmesi korunacak değerlerin tespiti ve sürdürülebilirliği açısından değer kazanmaktadır. Ayrıca doku analizi çalışmalarının yapılmış olması, değişim sürecinin başladığı kırsal yerleşimin sonraki süreçlerde de takip edilebilir olmasına katkı koyacaktır.

3.1 Küçükköy'ün Konumu

Küçükköy, Balıkesir İli'nin Ayvalık İlçesi'ne bağlı bir mahalle konumundadır. Ayvalık'ın 17 mahallesinden biri olan yerleşim, Balıkesir iline 134 km ve İzmir İli'ne 152 km mesafededir. Ege kıyılarının kuzey kesiminde konumlanmaktadır. Girinti çıkıntılı kıyıları nedeniyle sahil kısmında birçok ada, koy ve körfez bulunmaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Küçükköy konumu (Google Earth haritası üzerine mahalle sınırları çizilerek oluşturulmuştur.)

Ayvalık ilçe merkezine yakın konumdaki Küçükköy'e erişim olanağı diğer köylere oranla daha fazladır. Özel araç ile Sarımsaklı yolu veya İzmir- Çanakkale anayolu üzerinden ulaşımın sağlandığı köyde, toplu taşıma araçları da ulaşım için kullanılmaktadır. Otobüs ve minibüs hattı sefer sayılarını, yaz ve kış sezonlarındaki yoğunluğa göre değişmektedir.

Yerleşim, 8 m. rakımda konumlanan eğimi çok olmayan düz bir alanda kurulmuştur (Şekil 3.2). Çevresinde yükseltisi fazla olmayan tepelerle çevrelenmiştir. Bunlardan önemli yükseltilere sahip olan tepeler; Çamlı (134 m), Villa (80 m), Değirmentaşı (93 m), Beşparmak (125 m) Tepeleri'dir (Özmürüt, 2008).

Şekil 3.2 Küçükköy genel görünümü (Gencer, 2018)

3.2 Küçükköy'ün Tarihsel Gelişimi

Ayvalık Belediyesi kaynaklarına göre; köyün kuruluş tarihi 1462 yılıdır. Midilli Prensi Gateluzya'nın Osmanlı Devletine olan vergi borçlarını ödememesi nedeniyle, Fatih Sultan Mehmet'in emriyle savaş başlamıştır. Savaş sonucunda Midilli' ye ve bu adaya yapılacak korsan saldırılarını önlemek amacıyla Küçükköy'e yeniçeriler yerleştirilmiştir. Bu nedenle köye "yeniçeri köyü" anlamına gelen "Yeniçarhion" ismi verilmiştir. Zamanla Rumlar da burada yaşamaya başlamış ve yerleşimin ismi helen aksanıyla "Yanicaharion" olarak kullanılmıştır (Ayvalık İlçesi Turizm Geliştirme Birliği, 2019).

Tarihsel süreçte Küçükköy çeşitli zamanlarda göç almıştır. Bu göçlerin ilki 1893 Kırım Savaşı sonrasında, Müslüman Boşnaklar'ın Küçükköy'e yerleşmesiyle yaşanmıştır. 1912-1922 yılları arasında da farklı sebeplerle Boşnakların göçleri devam etmiştir. Yerleşimdeki bir diğer önemli göç hareketi, Yunanistan ile 1923 yılında imzalanan karşılıklı nüfus değişimini öngören Mübadele Antlaşmasıyla gerçekleşmiştir. Bu anlaşmayla Küçükköy'de yaşayan Rum nüfus adalara göç etmiş, Adalı olarak tabir edilen Midilliden gelen mübadillerin bir kısmı Küçükköy'e yerleştirilmiştir. Mübadil bir köy olan Küçükköy aynı zamanda muhacir köy yerleşimi özelliği göstermesiyle Ayvalık kırsalındaki diğer köylerden farklılaşmaktadır. Tarihsel süreçte çeşitli göç akışlarının yaşandığı yerleşimde

nüfusun çoğunluğunu Boşnaklar ve Serezliler oluşturmaktadır (Ayvalık Belediyesi Küçükköy Kent Müzesi Bilgilendirme Panoları, 2018).

1950'li yıllarda başlayan kırsaldan büyük kentlere göçler Küçükköy yerleşiminde de etkilerini göstermiştir. 1965-1975 yılları arasında tarımsal üretim ve hayvancılık ile geçimini sağlayan yerel halk Sarımsaklı ve Ayvalık başta olmak üzere çevre yerleşimlere göçmüştür. Bu zaman diliminde nüfusunu kaybeden çoğu kırsal alanda olduğu gibi yöresel mimariyi yansıtan yapılar bakımsız kalmış, yöreye yapılan yatırım ve hizmetlerde azalmıştır.

1990-2000 yılları arasında hızlı nüfus artışları Küçükköy için bir dönüm noktası niteliğinde olmuştur (Tablo 3.1). Özellikle 2000'lerde Küçükköy'de turizm kaynaklı göçler ile değişimler yaşanmıştır.

Tablo 3.1 Küçükköy idari sınırlarına yönelik nüfus grafiği (Olgun ve diğer., 2018)

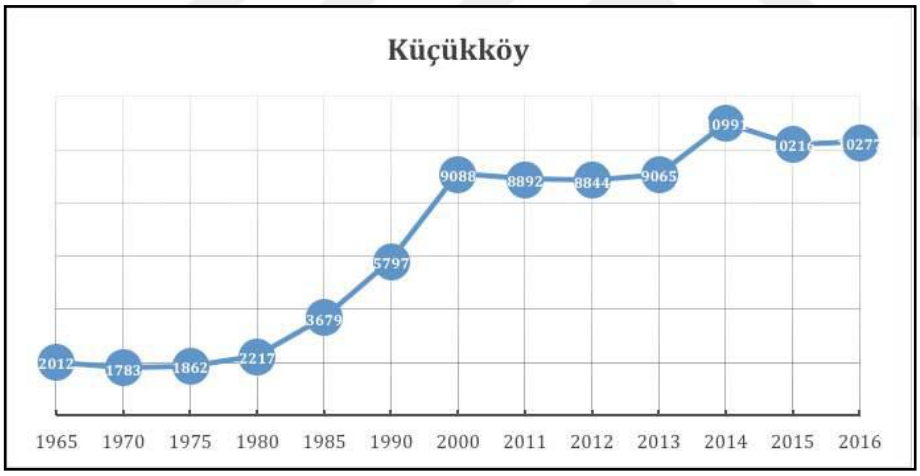

Türkiye genelinde yaşanan kırsal alanların göç vererek nüfuslarının azalması sorunu, Ayvalık kırsalında da etkisini göstermesine rağmen Küçükköy yerleşimi günümüzde göç almaktadır. Yerleşim bugün, doğa ile iç içe daha sakin bir yaşamı tercih edenlerin ilgi duyduğu bir kırsal yerleşim merkezi haline gelmiştir.Küçükköy, kentlerden aldığı göçler ve ulusal medyada daha yoğun olarak yer almaya başlamasıyla 2014 yılında da nüfus artışı yaşamıştır. Nüfus hareketliliği ve turizm lehine yaşanan dönüşümler, Küçükköy geleneksel dokusunda değişim sürecinin yaşanmasını tetiklemiştir.

Tarihsel süreçte yerleşimin yasal statüsünde de çeşitli değişimler gerçekleşmiştir. 1910 yılına kadar Ayvalık'ın tek köyü olarak gelişen Küçükköy (Mutaf, 2013), 1970'lerde idari olarak Ayvalık'tan ayrılarak belde statüsüne geçmiştir. Bu süreçte, Sarımsaklı bölgesini de belediye sınırları içerisine alan beldeye sağlanan hizmetler artarak gelişim hız kazanmıştır. Aralık 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile belediye sistemi yeniden düzenlenmiş ve Balıkesir büyükşehir ilan edilmiştir. Değişen idari düzenlemeler sonucunda Ayvalık'a bağlı bulunan Küçükköy ve diğer köyler, mahalle statüsüne geçmiştir.

3.3 Kentsel Sit Alanı ve Genel Özellikleri

Küçükköy, yönetim sınırları kuzey ve kuzey-doğuda Ayvalık sınırları ile batıda ise denizle çevrelenmiştir (Şekil 3.3). Sarımsaklı'nın da sınırlarına dahil olması neticesinde kıyı yerleşimi plajlarıyla önem kazanmıştır. Ancak çalışma; Ayvalık'ın güneyinde konumlanan, geleneksel doku özelliklerini koruyan eski köy merkezi ile sınırlandırılmıştır. Çalışma alanı, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 27.03.2015 tarihinde, 4242 sayılı kararı ile onayladığı Küçükköy Kentsel Sit Alanı sınırlarını kapsamaktadır (Şekil 3.3).

Şekil 3.3 Çalışma alanı olan Küçükköy Kentsel Sit Alanı Sınırları (Google Earth haritasıyla çakıştırılarak çizilmiştir.)

Çalışma alanı olan Küçükköy Kentsel Sit Alanı, Kentsel Sit Etkileşim Alanı ile I. ve III. Derece Doğal Sit alanları ile çevrelenmiştir (Şekil 3.4). Sit alanı sınırlarında 42 ada, 556 parsel ve tespit edilen 549 yapı bulunmaktadır. Sit sınırı oluşturan ada numaraları; 197, 236, 244, 245, 246, 252, 220, 260, 261, 262, 265, 273, 356 şeklindedir. Çalışmada yapılan analiz ve tespit çalışmaları belirtilen adalar ve orta çeperlerinde kalan alanın tamamına yöneliktir.

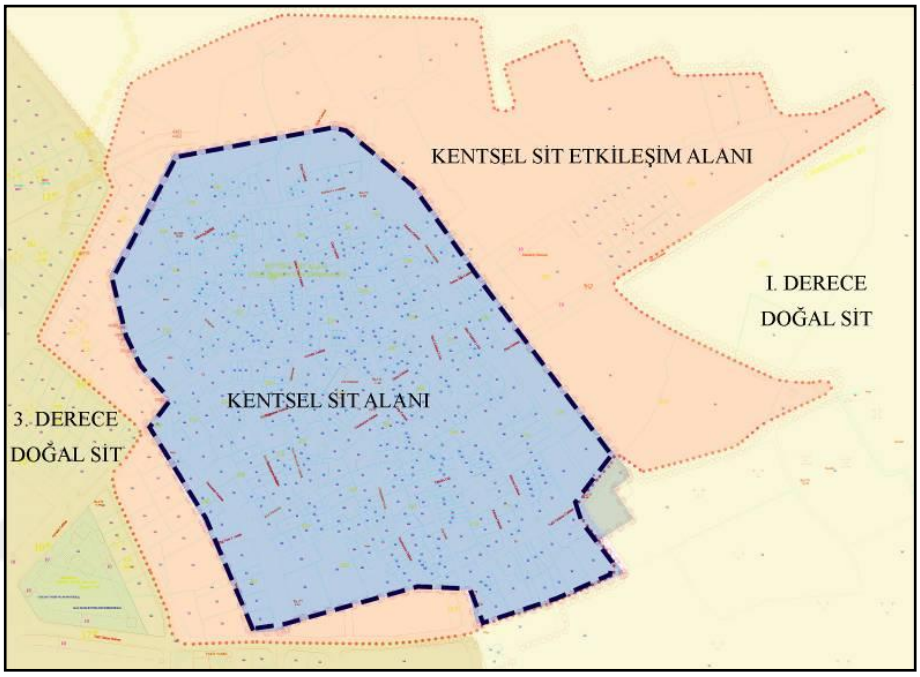

Şekil 3.4 Sit sınırlarının vaziyet planı üzerinde gösterimi (Ayvalık Belediyesinden alınan vaziyet planı üzerinde gösterimler eklenmiştir.)

Çalışma alanı, Ayvalık'ın en eski ve kültürel çeşitliliği en fazla olan kırsal yerleşimlerinden biridir. Farklı kültürlerin etkisiyle şekillenen geleneksel dokusunu günümüzde de korumaktadır. Korunmuş yapı sayısı diğer köylere oranla daha fazladır (Olgun ve diğer., 2018).

Kentsel Sit Alanı Genel Özellikleri

Sit alanının merkezi konumunda köy meydanı bulunmaktadır. Bu meydan, yerleşimde yaşayan insanların buluşma mekanı olarak tanımlayabileceğimiz en önemli kamusal alandır ve genellikle ticaret mekanları ile çevrelenmiştir. Ayrıca bu

alana yakın konumlanan Küçükköy Kent Müzesi bulunmaktadır. Kilise avlusunda konumlanan bu yapının mübadele öncesinde manastır olarak kullanıldığı sonrasında ki süreçte de eğitim vermeye devam ettiği bilinmektedir (Şekil 3.5). 2013 yılında Kent Müzesi olarak işlevlendirilen yapı, "Göç" temalı etkinliklerle açılmıştır.

Şekil 3.5 Küçükköy Kent Müzesi (Kişisel arşiv, 2018)

Küçükköy'de bulunan esnaf ve dükkan sayısı diğer köylere oranla daha fazladır. Ticaret odaklı mekanlar genellikle caminin bulunduğu meydanda yoğunluk göstermektedir. Köyün camisi (Şekil 3.6), kent müzesi, köy kahvehanesi (Şekil 3.8) ve boşnak kültürüne ait yemeklerin hazırlandığı çeşitli kafeler (Şekil 3.9) bu meydana hizmet eden diğer önemli yapılardır. Köy meydanı ile ilişkili en önemli aks Çarşı Sokak'tır. Bu sokakla ilgili detaylı aktarımlara bölüm 4.1.2'de yer verilmiştir.

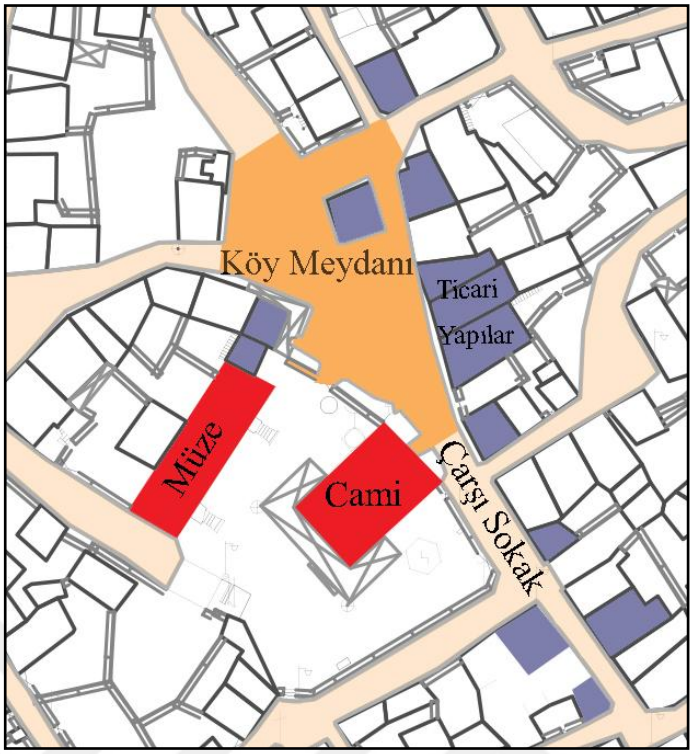

Şekil 3.6 Köy meydanı ve yakın çevresi

Şekil 3.7 Küçükköy Merkez Camii (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.8 Köy kahvesi (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.9 Köy meydanı (Kişisel arşiv, 2018)

Ilıman ve nemli bir iklime sahip olan yerleşimde hakim rüzgar yönleri kuzey ve kuzeydoğudan esmektedir. Küçükköy'ün sokak düzenine bakıldığında genellikle kuzeybatı ve kuzeydoğuya yönelim gözlenmektedir (Türkmen, 2017). Yerleşimdeki sokak kurgusu, rüzgarın yerleşimin iç kesimlere ulaşmasını sağlayacak şekildedir. Arnavut kaldırımlı sokaklarda yağmur sularının akışını sağlayacak eğimli oluklar bulunmaktadır (Şekil 3.10). Köy meydanı ve bazı sokaklardaki orijinal kaplama taşları kilit taşı ile değiştirilse de sit sınırlara yakın sokakların özgün kaplamaları günümüze ulaşmıştır. Yerleşimin geleneksel sokaklarında konumlanan 12 çeşme

yapısı bulunmaktadır. Bu çeşmelerin bir kısmı günümüzde kullanılırken bir kısmı kullanım dışıdır (Şekil 3.11). Yerleşimdeki yapıların büyük bir kısmını konutlar oluşturmaktadır. Beden duvarların ortak kullanımı yaygın olarak görülen bitişik nizamlı yapılar geleneksel dokuda yaygındır (Şekil 3.12).

Şekil 3.10 Sokak görünümü (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.11 Çeşme yapısı (Kişisel arşiv,2019)

Şekil 3.12 Dokuda bulunan bitişik nizam konutlara örnek (Kişisel arşiv, 2018)

Yörede Boşnak kültürünü tanıtmak ve yerleşimin tanınırlığını artırmak adına kültürel etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsam da düzenlenen etkinliklerden biri Teferic Şenlikleridir (Şekil 3.13). Her yıl düzenlenen gösteriler ile yerleşimdeki Boşnak kültürü tanıtılmakta, gelenek ve göreneklerin devamlılığı hedeflenmektedir.

Şekil 3.13 Teferic şenliklerinden görüntü (Ayvalık'ta 3'üncü Teferiç Şenliği düzenlendi, 2019)

Turizmin son yıllarda gelişim gösterdiği yerleşim, "Edremit Sektörel Gelişim Bölgesi (Turizm Sektörü Gelişim Bölgesi)" kapsamında seçilen alanlar arasında yer almaktadır. (Balıkesir Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 ÇDP Araştırma

Raporu, 2012). Bu yerleşimlerde koruma-kullanma dengesi, gelişme kriterleri ve planlama yaklaşımları turizmi geliştirmeye yöneliktir.

3.4 Küçükköy Geleneksel Dokusuna Yönelik Analizler

Geleneksel karakterini koruyan yapıları ve özgün yerleşim dokusu ile Küçükköy Kentsel Sit Alanı önemli yerleşim merkezlerinden biridir. Geçmişte ve günümüzde çeşitli göç hareketliliğine bağlı olarak yerleşim sürekli bir değişim göstermiştir. Çeşitli kültürlerin bir arada yaşaması ile şekillenen geleneksel dokunun sürdürülebilirliği açısından, özgün niteliklerinin tespit edilmesi önemlidir. Çalışmanın bu bölümünde yerleşimin mimari karakteri ile kırsal yaşama özgü değerlerin tespit edilmesi amacıyla analizler yapılmıştır. Alan çalışmasına dayanan analizler ile yerleşimin mevcut fiziki yapısı ortaya konularak alanın sahip olduğu özellikler belirlenmiştir.

Bu kapsamda alana ilişkin;
-Doluluk-boşluk analizi,
-Sokak örüntüsü analizi
-Tescil durumu analizi,
-İşlev analizi,
-Kat adetleri analizi,
-Fiziksel durum analizi,
hazırlanmıştır.

Analizlerde altlık olarak kullanılan haritalar, Ayvalık Belediyesi Harita ve Kadastro Birimi'nden alınmıştır. 2013 yılında hazırlanan halihazır haritada bulunmayan yapılar, yerinde yapılan ölçümlerle analiz paftalarına eklenmiştir. Küçükköy Kentsel Sit Sınırları içerisinde 42 adet ada ve 556 adet parsel bulunmaktadır. Bu alanda konumlanan 549 adet yapı tespit edilmiş ve analiz çalışmaları kapsamında incelenmiştir.

3.4.1 Doluluk-Boşluk Analizi

Çalışma alanında bulunan yapıların yerleşim düzenine bakılarak yapılan analizde, yapıların bulunduğu alanlar dolu olarak tanımlanırken boş parsel, bahçe, sokak ve meydan ise boşluk olarak tanımlanmıştır.

Yapılan incelemelerde, doku genelinde yapılaşmanın gözlendiği dolu alanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bitişik nizamda yerleşen konutların arasında az da olsa ayrık nizamlı evler ile boş araziler bulunmaktadır. Kentsel Sit Sınırlarının dış kısımlarında boşlukların arttığı (Şekil 3.14), merkezde ise daha sıkışık bir yapılanmanın hakim olduğu gözlenmektedir (Şekil 3.15). Doku genelinde yapı adalarının sokağa bakan cephelerinde yoğun yapılaşma görülmekte ve bu alanlardaki doluluk oranı artmaktadır. Konutların birçoğunda görülen arka bahçe kullanımı ise boşluk alanlar olarak algılanmaktadır. Bu bahçe alanları küçük olduğu için sadece ailenin gereksinimini karşılamak amaçlı tarımsal faaliyetlerin gerçekleştiği alanlardır. Dokuda görülen diğer boşluk alanlar ise; kamusal açık alanlar olarak değerlendirebileceğimiz meydan boşlukları ve sokaklar ile yapılaşma bulunmayan boş arazilerdir.

Şekil 3.14 Küçükköy'de yapılaşmanın bulunmadığı 246 nolu ada (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.15 Yapılaşmanın yoğun olduğu köy meydanı ve yakın çevresi (Yeniçerahori/Küçükköy, 2018)

KÜÇÜKKÖY YERLEŞİM DOKUSU ANALİZİ

Pafta No:1

Pafta Adı: Ada-Parsel Numaraları

HAZIRLAYAN: GAMZE AKBAŞ

DANIŞMAN: PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

Şekil 3.16 Küçükköy kentsel sit alanında ada-parsel numaraları

Şekil 3.17 Küçükköy kentsel sit alanında dolu-boş analizi

3.4.2 Sokak Örüntüsü Analizi

Kent kimliğinin önemli parçalarından olan ve günümüzde yerel yönetimler tarafından korunmaya çalışılan geleneksel sokak dokuları Küçükköy'de toplumsal yaşamın ve kent mekânının önemli bir öğesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel özelliklerin şekillendirdiği yerleşimin sokak örüntüsü, denizden gelen imbat rüzgarlarının yerleşimin iç kesimlerine ulaşmasını sağlayacak şekilde kuzeybatı ve kuzeydoğu yönünde gelişim göstermiştir (Şekil 3.18). Dokudaki dar sokaklar rüzgar akışının devamlılığını sağlarken bitişik nizamda yerleşen konutlarında etkisiyle güneş ışınlarının yapı yüzeylerine gelişini engellemektedir.

Şekil 3.18 Küçükköy kentsel sit alanında sokak örüntüsü

Yerleşimdeki sokaklar yapı adalarının sınırını oluşturmaktadır. Konutların geneli sokağa bitişik konumlandırılmış olup ön bahçeli yapı sayısı oldukça az görülmektedir. Paralel akslarda konumlanan yollar arasındaki bağlantı, ara sokaklar ile sağlanmaktadır. Sokakların birleşim noktalarında yol genişlemekte ve meydanlar oluşmaktadır. Daha geniş olan meydanlar insanların bir arada bulunma

potansiyelinin yüksek olduğu alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sokak peyzajını yerleşimde bulunan 12 çeşme yapısı zenginleştirmektedir. Bu çeşmeler yerleşimin geçmiş dönemlerde su ihtiyacını karşılarken aynı zamanda geleneksel sokak dokusundaki önemli kamusal mekanları oluşturmaktadır. Dokudaki sokakların mevcut zemini farklılaşmakta olup, köy içindeki yolların genellikle arnavut kaldırımı ile kaplandığı (Şekil 3.19) ve yeni yapılaşmanın olduğu alanlarda ise parke taşı kullanımı görülmektedir (Şekil 3.20).

Şekil 3.19 Arnavut kaldırımlı yol (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.20 Parke kaplamalı yol (Kişisel arşiv, 2018)

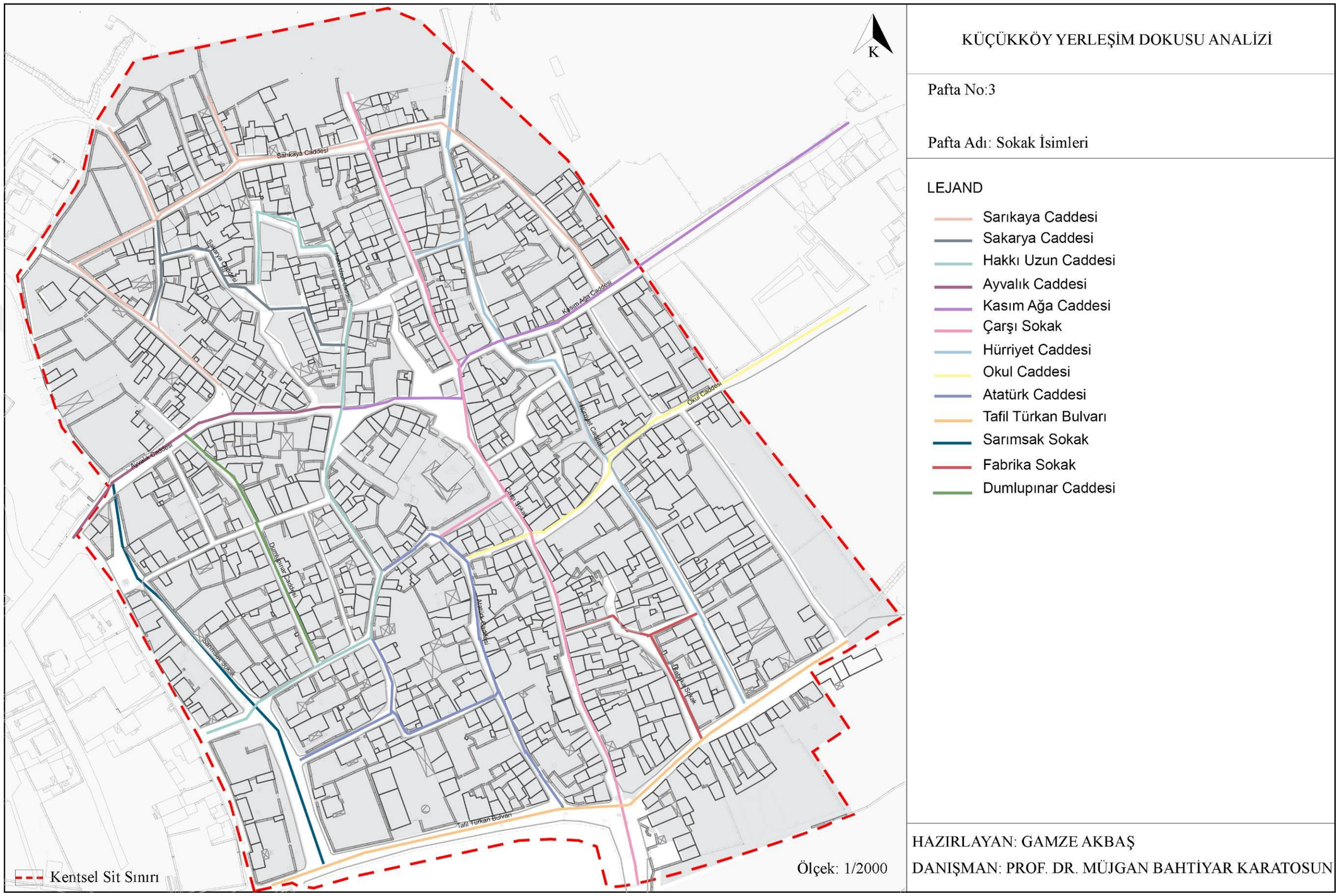

KÜÇÜKKÖY YERLEŞİM DOKUSU ANALİZİ

Pafta No:3

Pafta Adı: Sokak İsimleri

LEJAND

- Sarıkaya Caddesi
- Sakarya Caddesi
- Hakkı Uzun Caddesi
- Ayvalık Caddesi
- Kasım Ağa Caddesi
- Çarşı Sokak
- Hürriyet Caddesi
- Okul Caddesi
- Atatürk Caddesi
- Tafil Türkan Bulvarı
- Sarımsak Sokak
- Fabrika Sokak
- Dumlupınar Caddesi

HAZIRLAYAN: GAMZE AKBAŞ

DANIŞMAN: PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

Şekil 3.21 Küçükköy kentsel sit alanında sokak isimleri

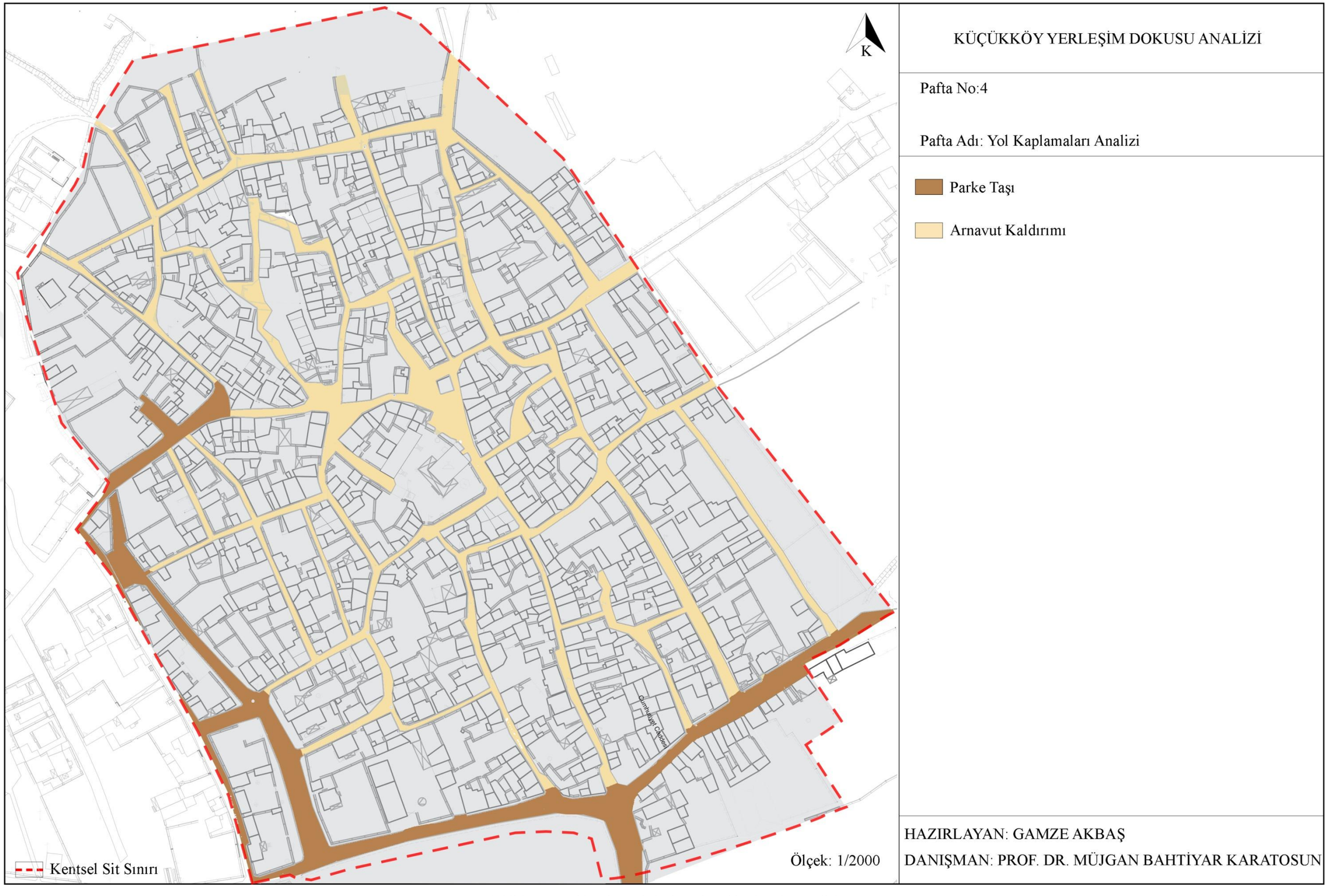

Şekil 3.22 Küçükköy kentsel sit alanında yol kaplamaları analizi

3.4.3 Tescil Durumu Analizi

Çalışma alanında kentsel sit alanına ilişkin alınan kararlar, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınmıştır. Kurulun 04.05.1997 tarih ve 5839 sayılı kararı ile sit sınırları kadastral pafta üzerinde belirlenmiştir. Sonraki süreçte, Küçükköy Belediyesi alana ilişkin çalışmalar başlatarak Koruma Amaçlı İmar Planı önerisi ile kentsel sit sınırlarında yeni düzenlemeler yaparak 24.12.2013 tarihinde Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na başvurmuştur. Kurulun yapmış olduğu incelemeler sonucunda, 27.03.2015 tarihinde 4242 sayılı karar doğrultusunda belediyenin 2013 yılında sunmuş olduğu sit sınırları onaylanmıştır. Özetle, 1997 yılında sınırları çizilen kentsel sit sınırları 2015 yılında revize edilmiştir (Şekil 4.2).

Alınan kurul kararlarında (B.K.V.K.B.K. 4242 sayılı kararı, 2015);

-Kurulumuzun 04.05.1997 tarih ve 5839 sayılı Kararıyla tespit edilen kentsel sit alanı ile ekli krokide belirlenen kentsel sit arasında kalan alanın "Kentsel Sit Etkileşim Geçiş Alanı" olarak Koruma amaçlı İmar Planında belirlenmesine,

-Kurulumuzca tescil edilen "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı" sivil mimarlık ve anıt eser yapılar ile "Kentsel Sit Alanı" ve çevresinde belirlenen "Kentsel Sit Etkileşim Alanı" esas alınarak hazırlanacak Koruma Amaçlı İmar Planının plan hükümleri ile birlikte değerlendirilmek üzere Kurulumuza iletilmesine,

karar verilmiştir. Ancak alana ilişkin hazırlanması kararı alınan Koruma Amaçlı İmar Planı ve plan notları günümüzde tamamlanamamıştır.

Yerleşimdeki anıtsal yapılara yönelik tescil işlemleri 31.07.1993 tarihinde başlamıştır. 3327 sayılı karar gereğince korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyan Küçükköy Merkez Camisi tescillenmiştir (Şekil 3.23). Kentsel sit sınırları dışında I. Derece Doğal Sit Alanında bulunan Küçükköy Şapeli ise 27.09.2018 tarihinde alınan 684 sayılı karar ile 1. grup yapı kapsamında değerlendirilip koruma altına alınmıştır (Şekil 3.24).

Şekil 3.23 Küçükköy Merkez Cami (Balıkesir Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu arşivi, 1993)

Şekil 3.24 Küçükköy Şapeli (Kişisel arşiv, 2018)

Yerleşimde anıtsal nitelik taşıyan diğer yapı grubu ise sokak çeşmeleridir (3.25). Bu yapıların hepsi 'Anıt Eser' kapsamında değerlendirilip, koruma gruplarının 1. grup yapı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir.

Şekil 3.25 Sokak çeşmesi örnekleri (Kişisel arşiv, 2018)

Çalışma alanında döneminin mimari özelliklerini yansıtan yapılar, sivil mimarlık örneği olarak 27.03.2015 tarihinde Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 4242 sayılı kararıyla koruma altına alınmıştır (Şekil 3.26). Bu karar ile 69 yapı, '2. grup kültür varlığı' olarak tescil edilmiştir. Ayrıca yerleşimde cephe düzeni, kat yüksekliği, yerel malzeme ve geleneksel yapım tekniklerinin kullanımı ile dokunun genel mimari karakterini yansıtan yapıların bulunduğu görülmüştür.

Şekil 3.26 Tescilli sivil mimarlık örneği yapılar (Kişisel arşiv, 2018)

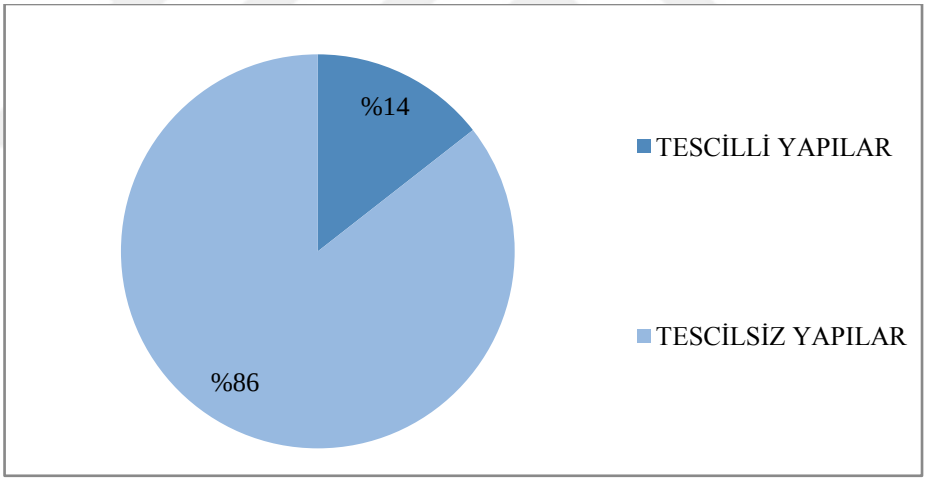

Şekil 3.27 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli-tescilsiz yapı oranları

Şekil 3.28 Küçükköy kentsel sit alanı (BKVKBK, 2015)

Şekil 3.29 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli yapı analizi

3.4.4 Mevcut İşlev Analizi

Çalışma alanındaki yapıların işlevlerini irdelemeye yönelik yapılan analiz çalışmalarında, dini yapı, konut, ticaret, ticaret+konut, eğitim, konaklama ve sanat atölyesi kullanımlarının mevcut olduğu görülmüştür (Şekil 3.31).

Alan sınırlarında yalnızca bir dini yapı bulunmaktadır. Bu yapı, köy merkezinde konumlanan Küçükköy Merkez Camii'dir.

Yerleşimde genel dokuyu konutlar oluşturmaktadır. Bahçeli konutlarda genellikle depo, ahır, kümes ve tuvalet işlevinde kullanılan bölümler bulunmaktadır ve bu birimler işlevlerine göre konutların bitişiğinde veya konuttan uzak olacak şekilde planlanmıştır.

Köyde ticaret işlevine sahip olan yapılar Ayvalık Caddesi ve Çarşı Caddesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. En işlek kullanıma sahip olan sokaklar üzerinde market, kafe ve çeşitli ürünlerin satıldığı dükkanlar bulunmaktadır. Yerleşimdeki, 18 yapı sadece ticaret işlevinde kullanılırken 15 yapının zemin katında ticaret işlevi üst katlarında ise konut işlevinin olduğu görülmektedir.

Köyde, yerleşim alanı dışından gelen ziyaretçilerin konaklaması için 7 küçük ölçekli otel bulunmaktadır. Dokudaki konaklama yapılarının bir kısmı konut yapılarından dönüştürülmüş bir kısmı ise yeni yapılarak hizmete açılmıştır. Butik otel tarzındaki bu oteller yaz aylarında daha aktif olarak faaliyet göstermektedir.

Dokuda, eğitim işlevinde kullanılan yapılarda bulunmaktadır. Kentsel sit sınırları içerisinde çeşitli kursların verildiği 2 yapı ile dokuya gelen ziyaretçileri bilgilendirmek amaçlı kullanılan müze yapısı bu bağlamda değerlendirilmiştir.

Alanda son yıllarda yaşanan gelişmeler nedeniyle, birçok konut yapısı yeniden işlevlendirilerek kullanılmaktadır. Kültürel faaliyetlerin artmaya başladığı yerleşimde, köye yerleşen sanatçı grubun yapmış olduğu üretimleri sergilemek ve

deneyimlerini alana gelen ziyaretçilerle paylaşmak amacıyla 7 yapı, sanat atölyesi olarak işlevlendirilmiştir.

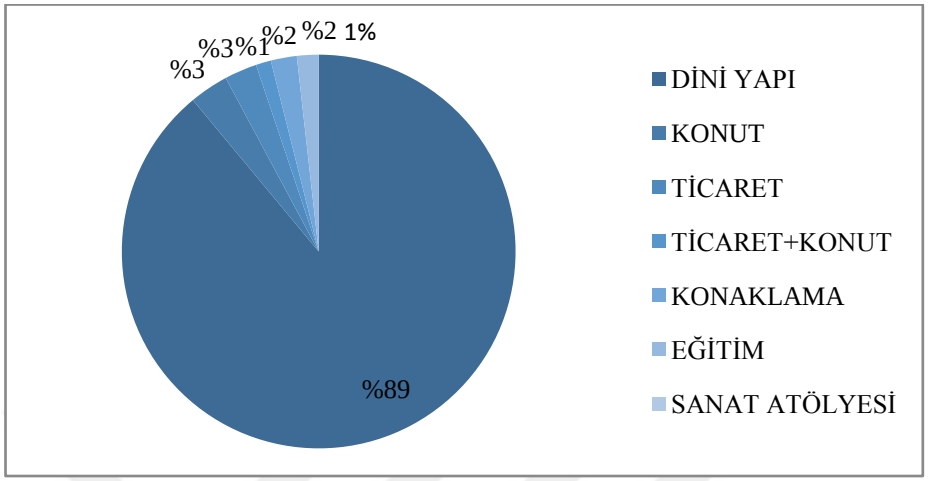

Şekil 3.30 Dokuda bulunan yapıların mevcut işlevleri

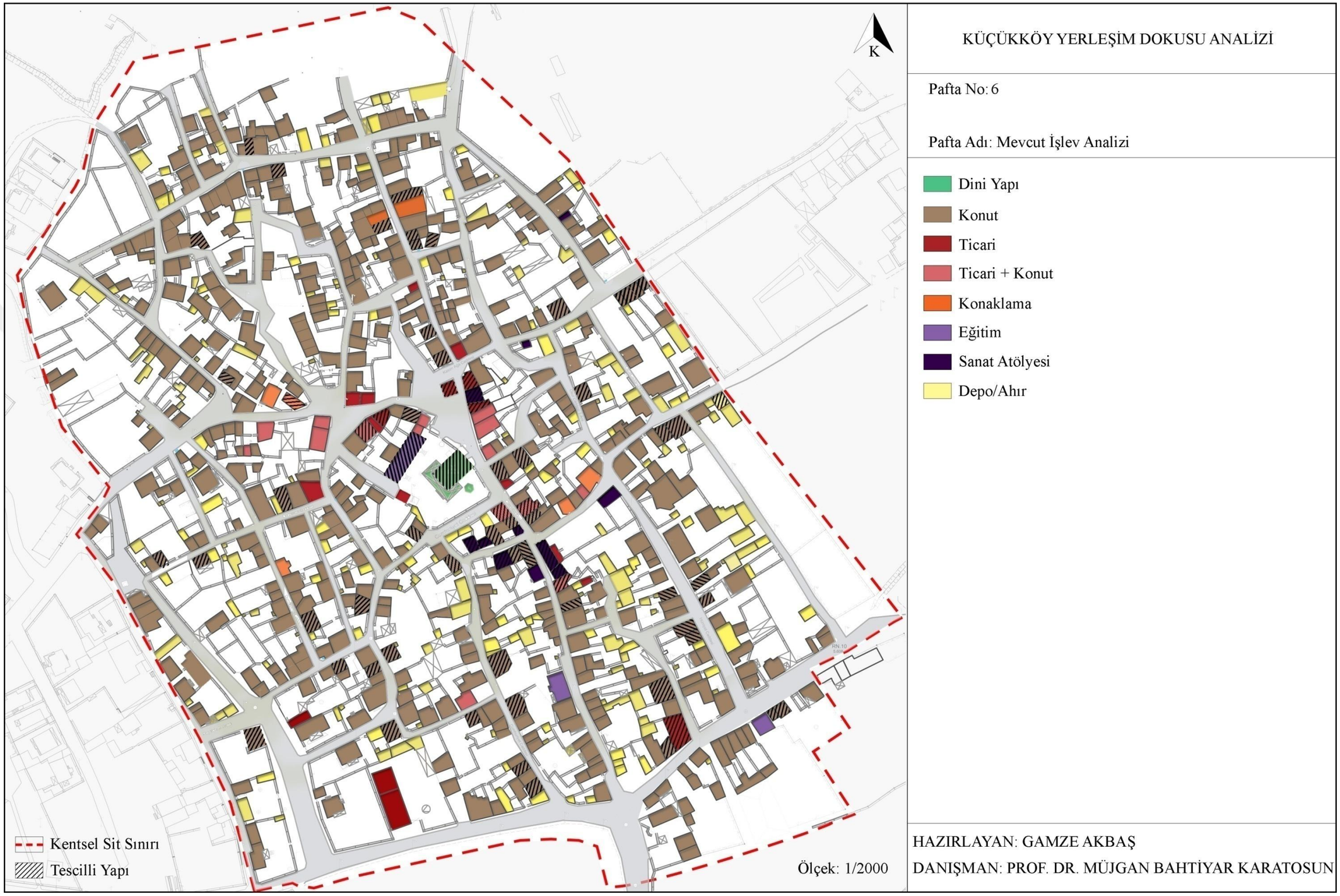

Şekil 3.31 Küçükköy kentsel sit alanında mevcut işlev analizi

3.4.5 Kat Adetleri Analizi

Kentsel sit alanında bulunan yapıların kat analizleri yapıldığında doku genelinde 1 katlı, 2 katlı ve nadiren 3 katlı yapıların bulunduğu görülmüştür (Şekil 3.32). Alanda incelenen farklı işlevlere sahip 549 yapının 276'sı tek katlıdır. Bu orana oldukça yakın sayıda 2 katlı konutların bulunduğunu da söylemek mümkündür. Yerleşimde 2 katlı konutların sayısı 265'tir ve 3 katlı yapıların sayısı ise 8'dir. Bu yapılarda katlar arası bağlantılar genellikle iç merdiven ile sağlanmıştır. Üst katlara erişimin konut dışarıdan sağlandığı örneklerde mevcuttur. Yerleşimdeki konutların gabarileri 3 katın üstünü geçmemektedir.

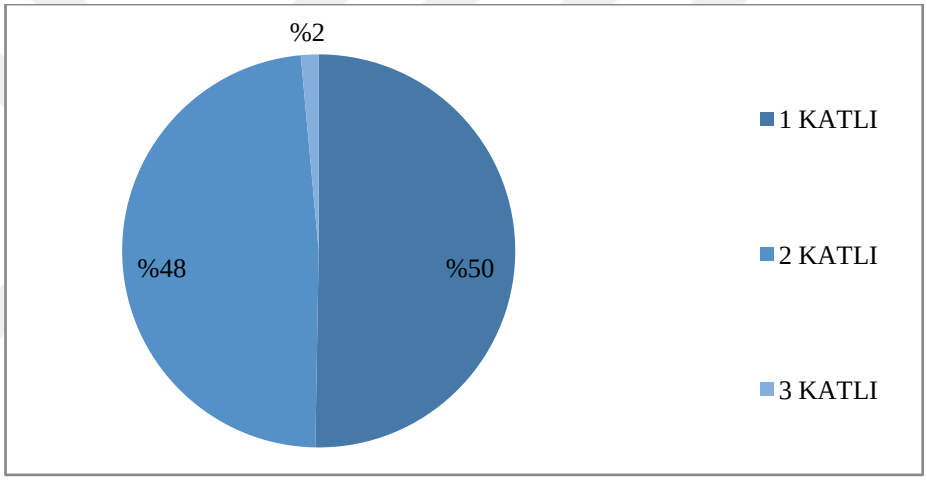

Şekil 3.32 Küçükköy kentsel sit alanında kat adetleri analizi

Şekil 3.33 Yerleşimdeki tek katlı konut örneği (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 3.34 Yerleşimdeki iki katlı konut örnekleri (Kişisel arşiv, 2019)

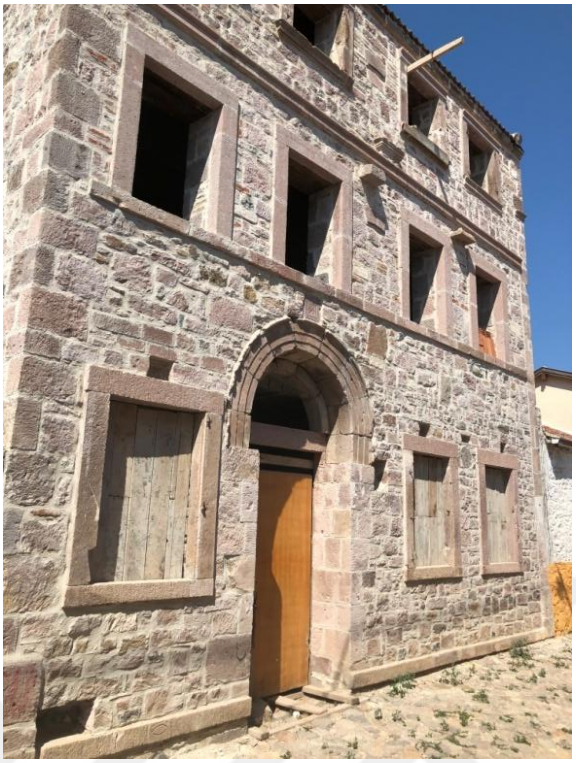

Şekil 3.35 Yerleşimdeki 3 katlı konut örneği (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 3.36 Küçükköy kentsel sit alanında kat analizi

3.4.6 Fiziksel Durum Analizi

Çalışma alanında bulunan 69 tescilli yapı fiziksel durumları açısından incelenmiştir (Şekil 3.42). Yapılan analizlerde geleneksel konutlar; onarım gerektirmeyen, basit onarım gerektiren, esaslı onarım gerektiren ve harabe olarak değerlendirilmiştir (Şekil 3.37). Dokuda, onarımları ve restorasyon uygulamaları tamamlanan yapılar onarım gerektirmeyen olarak, strüktürel sorunu olmayan ancak bazı onarımlara gereksinimi olan yapılar ise basit onarım gerektiren olarak nitelendirilmiştir. Geleneksel niteliğini koruyan yapılarda, taşıyıcı sistemler ile beden duvarlarında meydana gelen bozulmalar mevcutsa esaslı onarım gerektiren kapsamında, beden duvarlarının bir bölümünün ayakta olduğu veya yapının büyük bölümünün yıkıldığı yapılar ise harabe kapsamında ele alınmıştır.

Yapılan analiz çalışmalarında, yerleşimdeki yapıların 28 adedinin strüktürel açıdan sorun taşımadığı ve herhangi bir onarıma ihtiyaç duymadığı görülmüştür (Şekil 3.38). Alanda konumlanan 11 yapının, cephesinde bozulmalar gözlendiği ve basit onarım gerektirdiği gözlenmiştir (Şekil 3.39). Tarihi yapılardan 27'sinin strüktürel sorunları bulunduğu ve bu nedenle esaslı onarıma ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir (Şekil 3.40). Ayrıca geleneksel yapılardan 3'ünün çatı strüktürü tamamen yok olmuştur. Çatısı olmayan yapılar dış etkilerden daha çok etkilenmiştir ve iç mekandaki döşeme, duvar gibi taşıyıcı elemanları tahrip olmuştur. İç mekan kurgusuna dair verilerin azlığı ve taşıyıcı duvarların yıkılması nedeniyle bu yapılar harabe olarak değerlendirilmiştir.

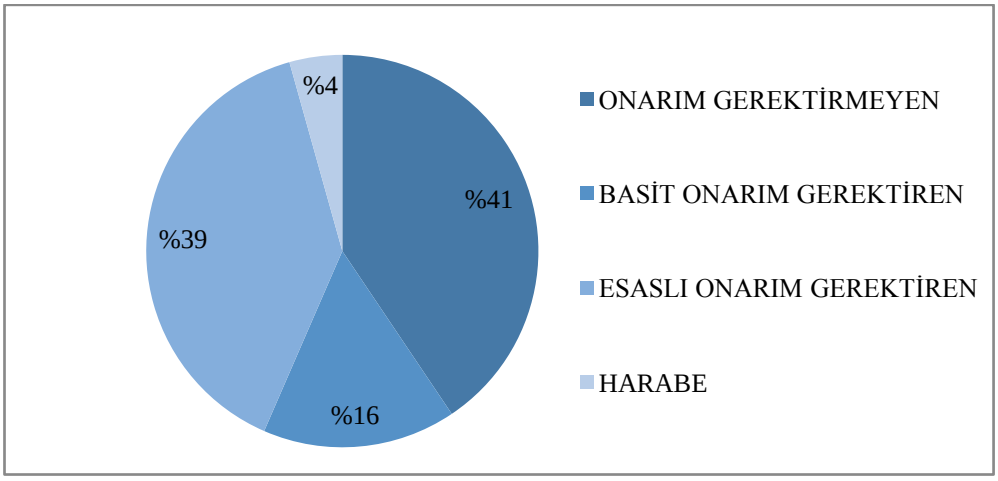

Şekil 3.37 Tescilli yapıların fiziksel durum analizi

Şekil 3.38 Onarım gerektirmeyen yapı örneği (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.39 Basit onarım gerektiren yapı örneği (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.40 Esaslı onarım gerektiren yapı örneği (Kişisel arşiv, 2018)

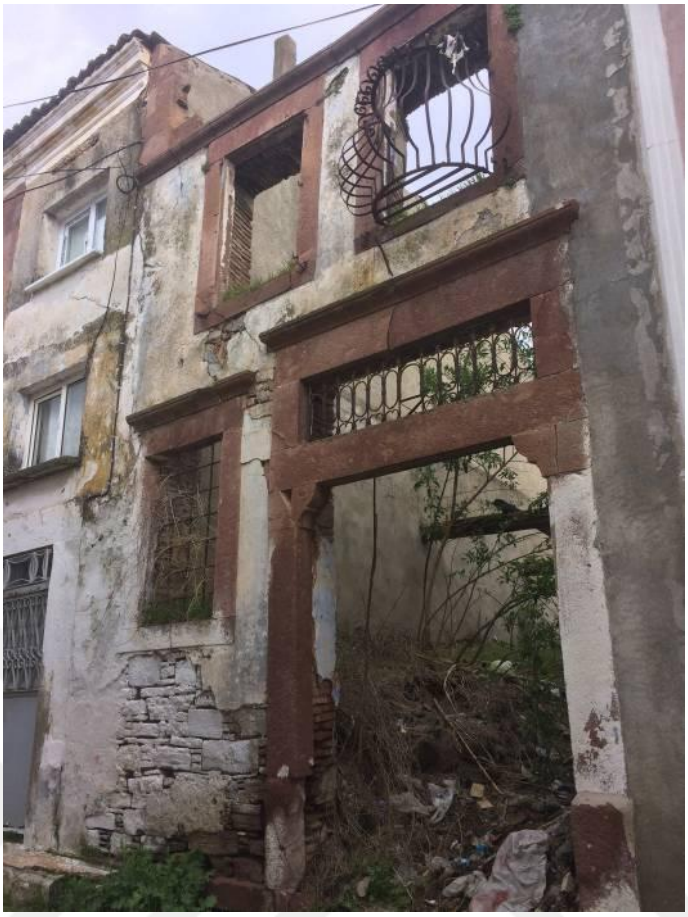

Şekil 3.41 Harabe yapı örneği (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.42 Küçükköy kentsel sit alanında tescilli yapıların fiziksel durum analizi

3.5 Küçükköy'de Bulunan Anıtsal Yapılar

Anıtsal yapı kapsamında, yerleşimde bulunan dini yapılar ve 2015 yılında "anıt eser" olarak tescillenen çeşme yapıları aktarılacaktır.

3.5.1 Dini Yapılar

Küçükköy'de özellikle 19.yüzyılda inşa edilen çok sayıda dini yapının olduğu söylenmektedir. 12 adet kilise, şapel ve manastır gibi yapıların varlığı bilinen yerleşimde, yaşanan mübadele sonrasında cemaatini kaybeden bu yapıların büyük bir bölümü yıkılarak yerine yeni kullanıcılara yönelik evler inşa edilmiştir (Ayvalık Belediyesi Küçükköy Kent Müzesi Bilgilendirme Panoları, 2019).

Dokuda varlığı bilinen dini yapılardan günümüze ulaşanı,1881 yılında inşa edilen Ayiu Athanasiu kilisesidir. Bu kilise yapısının adı bazı kaynaklarda Hagios Athanasios Kilisesi olarak da geçmektedir. Kentsel sit alanın merkezinde 256 Ada/12 parselde konumlanan kilise yapısı, yerleşimin ana aksı üzerinde yer almakta ve köy meydanı ile ilişkilendirilmektedir (Şekil 3.43).

Şekil 3.43 Aya Athanasiu Kilisesi'nin konumu

Rum nüfusun köyde yaşamını geçirdiği süreçte yoğun kullanıma sahip olan yapı, yaşanan mübadele ile kullanım dışı kalmıştır. Yapı, 1923 yılında Küçükköy Merkez Camii olarak yeniden işlevlendirilmiş ve 1993 yılında tescil edilmiştir.

Şekil 3.44 Küçükköy Merkez Cami (Kişisel arşiv, 2018)

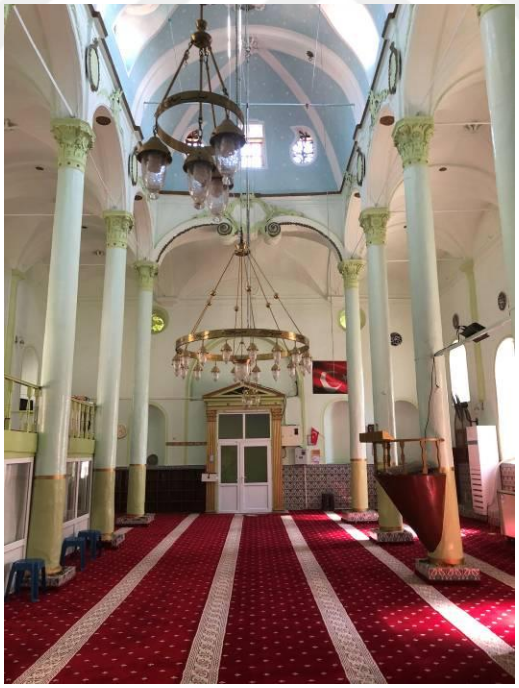

Şekil 3.45 Küçükköy Merkez Cami iç mekan görünümü (Kişisel arşiv, 2018)

Ayiu Athanasiu kilisesi, üç nefli U narteksli yapıya sahip bazilikal plan şemasına sahiptir. Narteks cephesinin ön yüzünde birbirine benzer forma sahip kemerli üç giriş kapısı bulunmaktadır. Ortada konumlanan kapı, diğerlerine göre geniş ve yüksektir.

Bu kapının iç cephesinde ahşap üçgen alınlık bulunmaktadır. Narteksin kuzey-batı köşesinde bulunan ahşap merdivenlerle dışarıdan üst kata erişim sağlanmaktadır. Yapının ahşap döşemeli ikinci katı ahşap Gynekion (kadınlar mahvili) olarak kullanılmıştır. Bazilikal yapı, içeriden 6'şar sütunla bölümlenmiştir. Çatısı kırma çatıdır ve orta bölümü yapıya ışığın girmesi sağlamak adına yükseltilmiştir. Bu bölüm iç mekanda yuvarlak tonozla geçilmiştir.

Yapının ön cephesinde sarımsak taşı ile yapılmış 7 kemer açıklığı bulunmaktadır. Bu açıklıklar yan cephelerde de devam ettirilmiştir. Yapının iç mekanında bulunan pilasterlerin ayırdığı her bölmede dikdörtgen formlu pencere açıklıkları bulunmaktadır. Narteksin yan duvarlarında pencere-kapalı-pencere-kapalı şeklindeki düzen hakimdir. Akın (2005), plan kurgusu, iç mekandaki özenli bezemeleri ve yapının sahip olduğu niteliklerle Ayvalık'taki kilise yapılarıyla benzerlikler taşıdığını aktarmıştır (Akın, 2005).

Yapının özgün apsisi kapatılarak bu bölümden bir geçiş açılmıştır. Cami kullanımı için yan sağ cephede bulunan pencerelerinden biri kapatılarak mihrap nişi yerleştirilmiştir. Soldaki pencerelerden biri ise son cemaat yeri giriş kapısı olarak düzenlenmiştir. Mihrabın konumlandırılması ve açılan yeni kapıyla birlikte yapının planında değişiklikler yapılarak cami kullanımına uygun hale getirilmiştir (Büktel, 2018).

Kilise olarak kullanılan yapının sol tarafında 19. yüzyılda eğitimin gerçekleştiği bir okul yapısı bulunmaktadır. Kilise bahçesinde konumlanan bu yapı, mübadeleden sonrada eğitim işlevinde kullanılmıştır. Günümüzde ise "Göç Müzesi" olarak kullanımını sürdürmektedir (Şekil 3.46, Şekil 3.47).

Şekil 3.46 Göç Müzesi cephe görünümü (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 3.47 Göç Müzesi iç mekan görünümü (Kişisel arşiv, 2019)

3.5.2 Su Yapıları

Çalışma alanındaki geleneksel sokak peyzajını zenginleştiren en önemli öğeler su yapılarıdır. Geçmişte su kullanımının sokak üzerinde bulunan çeşmelerden ya da bahçede konumlandırılan kuyulardan sağlandığı görülmektedir. Su ihtiyacını karşılamak için 12 çeşme yapısı ve birçok kuyu bulunmaktadır. Geçmiş kullanımıyla sosyal yaşantının önemli bir parçası olan çeşmeler, doku genelinde farklı konumlara yerleştirilmiştir (Şekil 3.48).

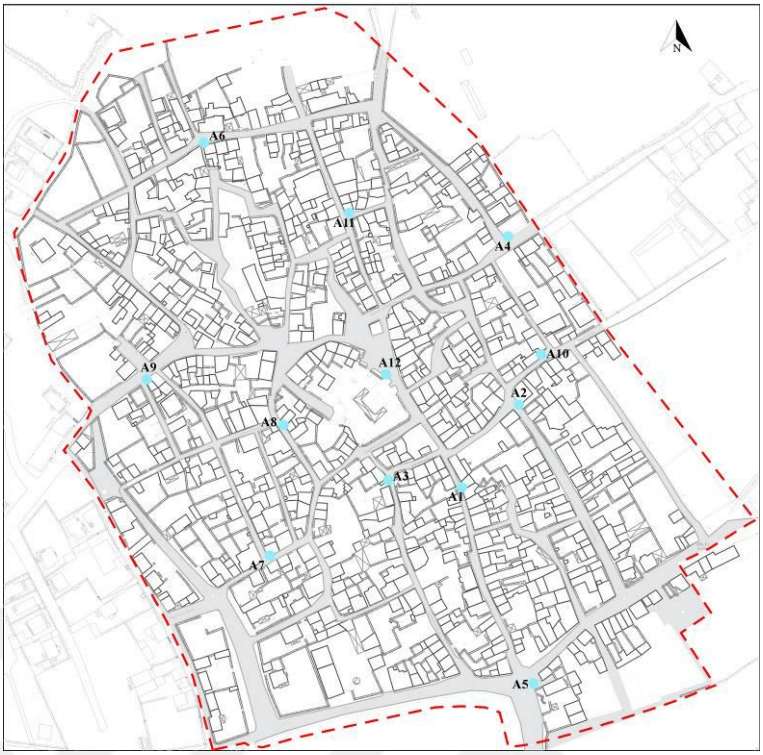

Şekil 3.48 Çeşme yapılarının konumları

Dokuda konum özellikleri açısından duvar, köşe ve meydan tipi çeşmelerin kullanıldığı saptanmıştır. Özellikle duvar çeşmesi kullanımı oldukça yaygındır. Çalışmada A1, A2, A3, A4, A6, A8, A9, A11 olarak numaralandırılan 8 çeşme yapısı duvar çeşmesi olarak konumlanmaktadır. Konum olarak iki sokağın kesişiminde bulunan A5, A7 ve A12 çeşmeleri köşe çeşmesi olarak değerlendirilmiştir. Alanda meydan çeşmesi niteliğinde tek örnek (A10) bulunmaktadır (Şekil 3.49).

Çeşme aynasında küçük mermer kitabesi bulunan A1 ve A8 çeşmelerinin yapım tarihleri 1907, A5 çeşmesinin ise 1933 olduğu bilgisine varılmıştır. Diğerlerinin kitabeleri günümüzde mevcut olmadığından yapım tarihleri hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Genellikle çeşmelerin üst kısımlarında kemerle sonlanan niş ve içerisinde ayna taşı bulunmaktadır. Çeşmelerin tabii zeminle bağlantısı yekpare yalakla sağlanmaktadır. Bu yalağın iki tarafında da dik konumlandırılmış tek parça kesme taş kullanılmıştır. Yalağı sınırlandıran bu taşlar su kaplarının konulmasını sağlarken, yorulanların oturup dinlenmesine de imkan vermektedir. Geçmişte doğal kaynaklarda suların aktığı çeşmeler, kaynakların yetersiz kalması nedeniyle Ayvalık Belediyesi su şebekesine bağlanmıştır.

Şekil 3.49 Küçükköy'deki tescilli çeşme yapıları (Kişisel arşiv, 2018)

Küçükköy'ün merkezinde yağmur sularının toplanarak kullanılmasını sağlayan bir sarnıç bulunmaktadır. Cami bahçesinde bulunan bu sarnıcın, köyde yaşayanların isteği üzerine kapatılmıştır. Sarnıcın dolmasını sağlayan yeraltı kaynağının günümüzde de aktif olduğu Kent Müzesi yapısının bodrum kat duvarlarından anlaşılmaktadır. Yapının duvarları su alımına bağlı olarak nemli ve rutubetlidir. Ayrıca yerleşimde birçok kuyu bulunmaktadır (Şekil 3.50). Bu kuyular genellikle konutların bahçelerindedir. Bahçede yetişen bitkilerin sulanmasında kuyulardan çıkarılan kaynak suları kullanılmaktadır.

Şekil 3.50 Yerleşimde bulunan kuyu örneği (Kişisel arşiv, 2018)

3.6 Küçükköy'de Bulunan Geleneksel Yapılar

Yerleşim dokusunda bulunan, geleneksel karakterini koruyan yapılar 2015 yılında tescillenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde, dokudaki geleneksel yapılar üzerinden incelemeler yapılarak yörenin sahip olduğu özgün mimari özellikler tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda günümüze ulaşan yapıların büyük bir kısmının 19. yüzyıldan günümüze ulaştığı görülmüştür. Geleneksel karakterini büyük oranda koruyan bu yapıların günümüz işlevlerine bakıldığında konut kullanımları yoğun olarak görülmekle birlikte ticari amaçlı kullanıldığı örneklerde mevcuttur.

Küçükköy dokusu genelinde bulunan geleneksel yapılar, yerleşimin özgün niteliklerini ortaya koymak için parsel kullanım düzeni, mekan kurgusu, taşıyıcı sistem ve malzeme kullanımı, cephe düzeni, yapı öğeleri bağlamında incelenmiştir. Ayrıca yapılardan giriş ve çalışma izni sağlanan 22 yapının envanter fişleri hazırlanmıştır (Şekil 3.51). Envanteri hazırlanan bu yapılar numaralandırılmış ve Ek kısmında yapılara dair detaylı bilgiler aktarılmıştır. Çalışmalarda yapıların rölöve çizimleri hazırlanarak belgelenmelerine katkı koyulmuştur. Alandaki diğer tarihi yapılarda gözleme dayalı olarak değerlendirilmiştir.

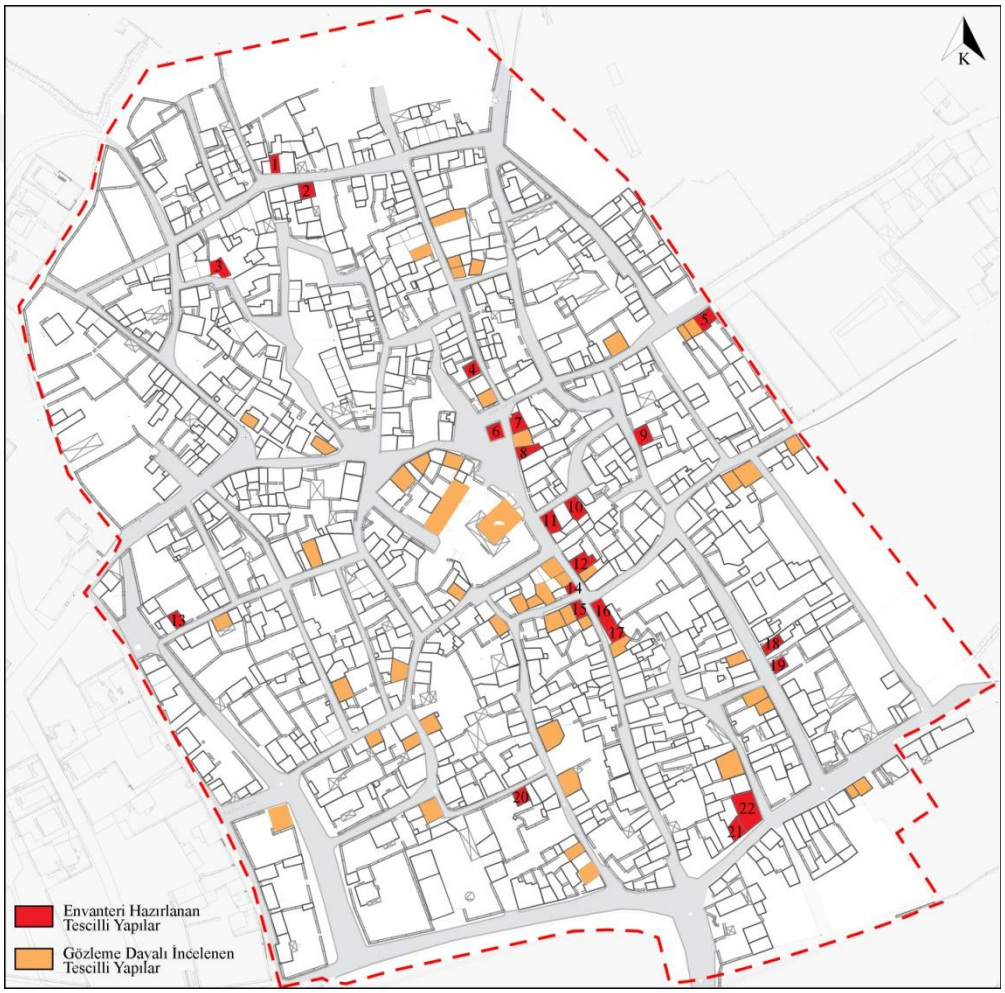

Şekil 3.51 Çalışma Alanında İncelenen sivil mimarlık ve anıtsal eser örneklerinin haritada gösterimi

3.6.1 Parsel Kullanım Düzeni

Geleneksel yapıların parsel kullanım düzenlerinin incelenmesi, dokudaki konutların parsel içerisindeki konumu ve sokak-yapı-bahçe arasındaki ilişkiye dair veriler elde edilmesini sağlamaktadır. Çalışma alanında incelenen yapılar genellikle bitişik nizamda, sokağa yüz verecek şekilde konumlanmaktadır. Yapı adalarına göre şekillenen yapıların sokağa bakan cepheleri dardır. Dokudaki yapılar sokak-yapı-bahçe ilişkisi kullanım dizilimi bağlamında değerlendirildiğinde üç tip tespit edilmiştir.

Belirlenen parsel düzenleri;

A Tipi; Yapıya girişin sokaktan doğrudan gerçekleştiği parsel düzeni,

B Tipi; Yapıya girişin sokaktan ve yapıdan da bahçeye giriş-çıkışların olduğu düzen,

C Tipi; Yapıya girişin bahçeden gerçekleştiği düzen olarak belirlenmiştir.

Belirlenen parsel tiplerinden bahçeden konuta girişin sayıca az olduğu, bahçesiz veya sokaktan yapıya direkt girişin sağlandığı parsel düzeni tiplerinin ise yoğunlukta bulunduğu tespit edilmiştir. Bitişik nizam yapı biçimlenişi ile ara geçiş mekanına ihtiyaç duyulmadan doğrudan yapıya giriş köyün geleneksel parsel biçimleniş karakterini oluşturmaktadır.

A Tipi Parsel Kullanım Düzeni

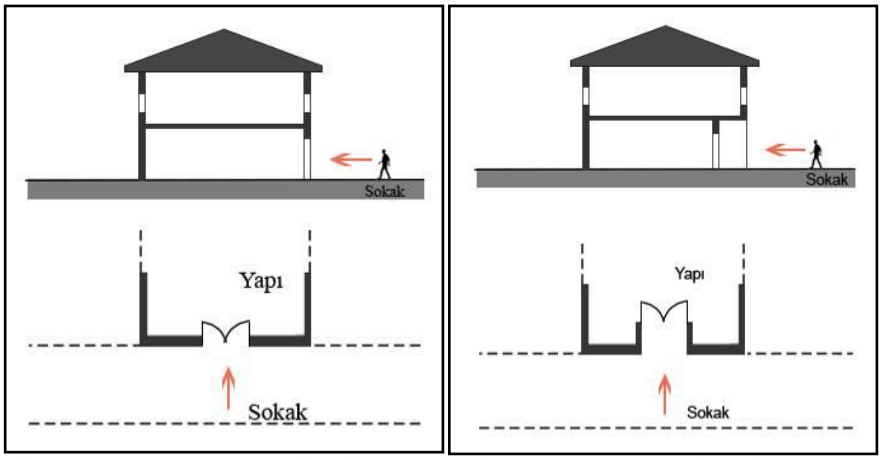

Şekil 3.52 A Tipi parsel düzeni şematik gösterimi

Bu parsel düzeninde yapılara erişim doğrudan sokaktan gerçekleşmektedir. Bazı örneklerde girişin nişle tanımlandığı ve bu girişin merdivenle sokak kotundan yükseltildiği örneklerde görülmektedir.

B Tipi Parsel Kullanım Düzeni

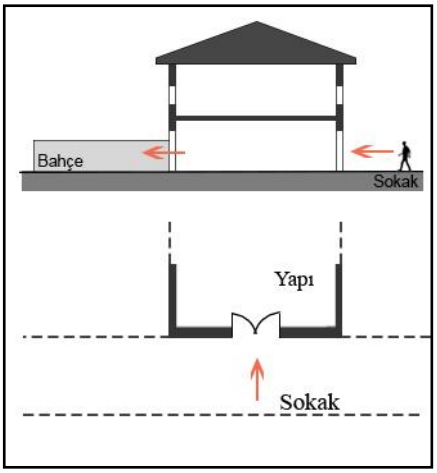

Şekil 3.53 B Tipi parsel düzeni şematik gösterimi

B tipi parsel düzeninde sokak-konut-bahçe arasında gerçekleşen erişim ağı bulunmaktadır. Bu örneklerde, konut parselin sokağa bakan dış çeperine ve bahçesi yapının arka tarafına konumlandırılmıştır.

C Tipi Parsel Düzeni

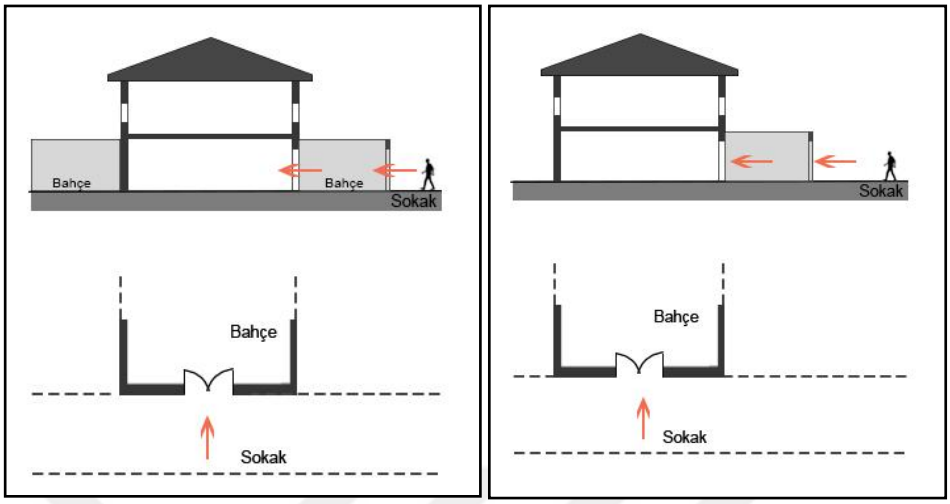

Şekil 3.54 C Tipi parsel düzeni şematik gösterimi

Yapıya girişin bahçeden gerçekleştiği düzen C tipi olarak değerlendirilmiştir. Dokuda nadiren görülen bu parsel deseni tescilli yapıların sadece 2'sinde görülmektedir.

3.6.2 Mekan Kurgusu

Küçükköy yerleşiminde bulunan konutlar, Ayvalık konut yapısıyla benzerlik göstermektedir. Ayvalık ve Küçükköy geleneksel konut dokusu 19. yüzyıla ait zengin bir mimari karaktere sahiptir. Bu yerleşimlerde, oldukça küçük olan yapılar bitişik nizamda konumlanmıştır.

Çalışma alanı olarak belirlenen dokuda yoğunluğunu konutlar oluşturmaktadır. Alandaki geleneksel yapılar genellikle zemin ve birinci kat kullanımı olan iki katlı yapılardır. Bina girişleri genellikle doğrudan sokaktan yapılmaktadır, ancak az da olsa avludan girişin gerçekleştiği örneklerde bulunmaktadır. Konut olarak kullanılan yapıların zemin katları genellikle mutfak ve yaşama alanı ile şekillenirken, üst katlarda yatma mekanlarının kullanımı görülmektedir.

Yapıların tarihlendiği 19. yüzyıl, Ayvalık ve çevresinde ticari faaliyetlerin önem kazandığı döneme denk gelmektedir. Ticari üretimlerinin ve depolamanın bir kısmının konutlarda da gerçekleştirildiği bilinmektedir. Alt katlarının ticaret işlevinde kullanıldığı yapılarda zemin katlarda dışa dönük bir plan kurgusu kullanılırken üst katlarda kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak odalar bulunmaktadır. Küçükköy'de geleneksel niteliklerini koruyan yapıların zemin katlarında ticari amaca hizmet edecek mekanların giriş kapıları bulunmaktadır. Cephesinde iki giriş kapısı bulunan bu yapılarda bir kapı konuta girişi sağlarken diğeri ise depo veya dükkan olarak kullanılan mekana geçişi sağlamaktadır.

Çalışma alanında bulunan tescilli yapıların mekansal organizasyonlarının genellikle girişin konumuna göre şekillendiğini söylemek mümkündür. Yapıların plan şemaları incelendiğinde; giriş holünün yanda konumlandığı yan hollü yapılar ile giriş holünün orta aksta konumlandığı orta hollü yapıların ön plana çıktığı görülmektedir.

3.6.2.1 Giriş Holünün Yanda Konumlandığı Yapılar

Doku genelinde giriş holünün yanda konumlandığı örnekler yaygındır. Bu konutlardaki benzer özellikler aşağıda sıralanmıştır.

-Genellikle bitişik nizamlı konutlarda görülen bu tipolojisinin köşe parsellerde bulunduğu örneklerde mevcuttur. Parsel düzenleri sokak-konut-bahçe şeklindedir.

-Asimetrik düzenin hakim olduğu plan şemasına sahip olan bu yapılarda, giriş sokak zeminden yükseltilmiştir. Yapıya giriş, birkaç basamak çıkılarak sağlanmaktadır.

-Bu tipe giren konutların giriş kapısı, yan hole açılmakta ve yapı içi dolaşım hol mekanından sağlanmaktadır.

-Konutun zemin katında servis mekanları ve odalar yer almaktadır. Bu tipolojiye sahip olan yapıların birinci kat ile zemin kat plan şemaları arasında benzerlik bulunmasına rağmen alt katta bulunan hol mekanı üst katlarda oda olarak planlanmıştır. Bu sınıflandırmada konutların birinci kat ve zemin katlarındaki dolaşım aksını oluşturan hol tipi birbirinden farklılaşmaktadır.

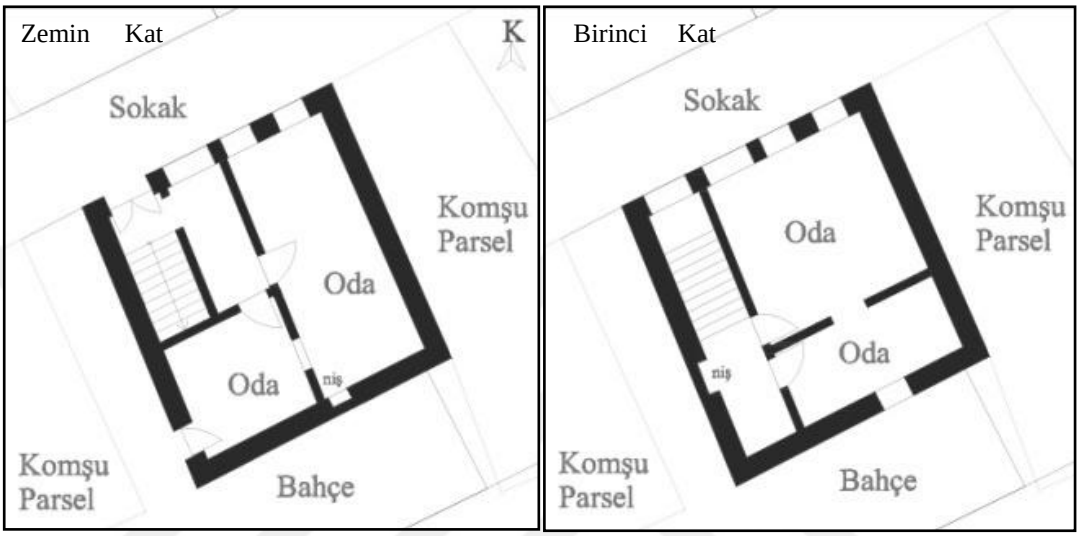

Şekil 3.55 Yan hollü plan tipi, 262 Ada/7 parselde bulunan konut

3.6.2.2 Giriş Holünün Ortada Konumlandığı Yapılar

Doku içerisinde bulunan yapılarda yaygın olarak görülen bir diğer plan şeması ise giriş holünün ortada konumlandığı örneklerdir. Bu yapıların plan kurgularındaki benzer özellikler tespit edilmiştir.

-Parsel düzeni içinde bitişik nizamda bulunan örnekler fazlaca bulunsa da köşe parselde yer alan örnekler de görülmektedir. Bu tipolojiye giren yapılarda sokak-konut-bahçe üçlemesi mevcuttur.

-Bu tip konutların birçoğunda giriş sokak seviyesinden yükseltilmiş olup merdiven çıkılarak yapıya ulaşılmaktadır.

-Orta aksta yer alan ana hol, yapı içindeki sirkülasyonu sağlamaktadır.

-Zemin katta yer alan karşılıklı dizilen odaların sokağa bakan cephede bulunanları yaşam alanı, arka cephe yönündekiler ise genellikle mutfak ve tuvalet olarak kullanılmaktadır. İhtiyaca bağlı olarak yapılardaki mekanlar sayı ve boyut olarak farklılık göstermektedir.

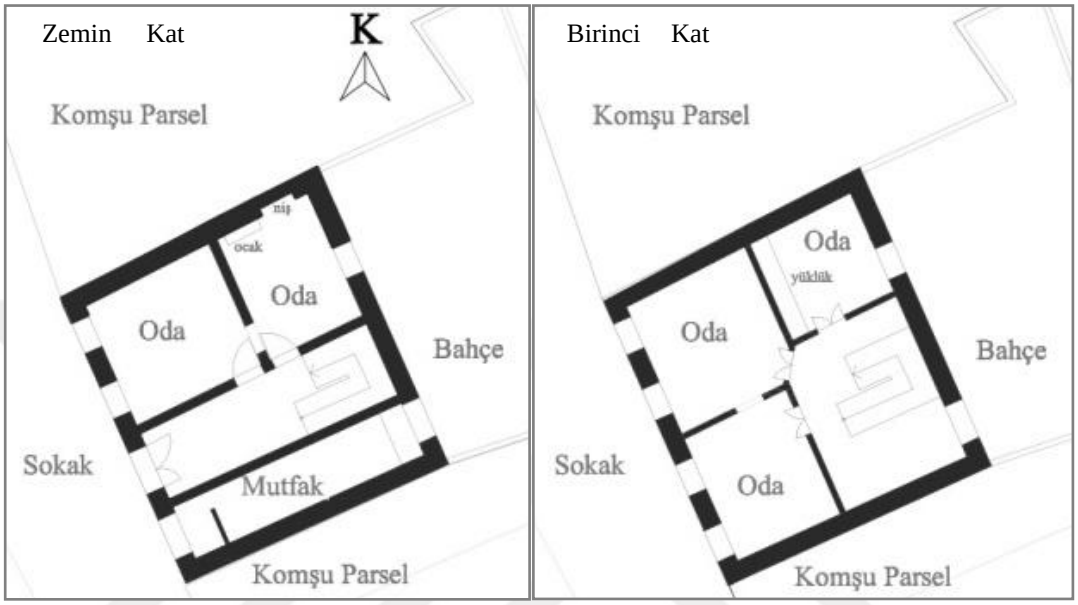

Şekil 3.56 Orta hollü plan tipi, 237 ada/4 parselde bulunan konut

3.6.3 Taşıyıcı Sistem ve Malzeme

Küçükköy'de bulunan tescilli yapıların yapım tekniği genellikle yığma sistemdir. Bir ve iki katlı yapıların yoğunluk gösterdiği yerleşimde yapıların beden duvarları yörede kolay bulunabilen taş malzemeyle örülmüştür (Şekil 3.57).

Şekil 3.57 Yığma sistemle inşa edilmiş yapı örneği (Kişisel arşiv, 2019)

Geçmiş dönemlerde tuğla fabrikasına sahip olan köyde, dolu tuğlaya erişimin kolay olması sebebiyle dokuda taş malzemenin yanı sıra tuğla malzemenin de yaygın olarak kullanılmasını sağlamıştır. Yeniçerahori damgasını taşıyan tuğlaların kullanıldığı yapıların birçoğu sıva ile kaplı olsa da bazılarında bu tuğlaları görmek mümkündür. Ayrıca Kent Müzesi'nde orijinal tuğla örnekleri günümüzde sergilenmektedir (Şekil 3.58).

Şekil 3.58 Yeniçerahori damgasını taşıyan tuğla örnekleri (Kişisel arşiv, 2019)

Tescilli konutlarda; tuğla ve taş malzemenin birlikte kullanılarak inşa edilmiş yapılarda bulunmaktadır (Şekil 3.59). Bu yapıların zemin kat beden duvarları yığma taş sistemle yapılırken, üst katlarda tuğla veya ahşap malzeme kullanımı yaygın olarak görülmektedir.

Şekil 3.59 Taş ve tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiş yapı örnekleri (Kişisel arşiv, 2019)

Yapıların döşemeleri genellikle ahşap malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.60). Selvi ağacının kullanıldığı döşemelerin yanı sıra, bölücü duvarlarda da ahşap çatkıların kullanıldığı görülmektedir. Geleneksel konutların çatı strüktürü ve mimari elemanları da ahşap elemanlar kullanılarak üretilmiştir.

Şekil 3.60 Ahşap kiriş kullanımına örnek (Kişisel arşiv, 2019)

Yapıların köşe birleşimlerinde, pencere ve kapı sövelerinde yöreye özgü olan Sarımsak Taşı kullanılmıştır (Şekil 3.61). Andezit türü olan bu taş kolay şekil alması ve uzun yıllar dayanması nedeniyle yapılarda kullanımı yaygındır. Badavut mevkiinden çıkarılan bu taşın kullanımının Ayvalık konutlarında da görmek mümkündür.

Şekil 3.61 Köşe birleşimi ile pencere-kapı kenarlarında sarımsak taşı kullanımı (Kişisel arşiv, 2019)

Yerleşimdeki yapıların cephesi genellikle sıvalıdır. Ancak bazı yapılar el değiştirerek restore edilmektedir. Bu yapılarda onarım sırasında cephedeki sıva raspası yapılarak nitelikli taş örgüsü açığa çıkartılmaktadır (Şekil 3.62).

Şekil 3.62 Restorasyon sonrasında sıvası sökülen yapı (Kişisel arşiv, 2018-2019)

Yerleşimde bulunan geleneksel yapıların konut işlevinde kullanılanların iç duvarları sıvalı ve boyalıdır. Ahşap çatkılı bağdadi iç duvarlar saman ve toprak karışımıyla oluşan horasan harcı ile sıvalıdır. Yerleşimdeki atölye ve sergi salonu olarak kullanılan tescilli yapılarda ise nitelikli işçiliğe sahip olan duvar örgüsüne dikkat çekmek için sıvasız yüzeyler kullanılmıştır (Şekil 3.63).

Şekil 3.63 İç mekandaki sıvasız yüzeyler (Kişisel arşiv, 2019)

3.6.4 Cephe Düzeni

Geleneksel Küçükköy konutları genellikle bir veya iki katlıdır. Üç katlı konut sayısı oldukça azdır. Dokudaki yapıların genel karakterini yansıtan sokağa bakan cephedir. Bitişik nizamlı yerleşimin hakim olduğu dokuda, yapıların büyük bir bölümünün sokaktan sadece tek cephesi görünmektedir. Köşe parsellerde bulunan yapıların ise diğer cepheleri de sokaktan algılanmaktadır.

Dokudaki yapıların ön cepheleri özenli bir düzene sahiptir. Konutların cephe kurgusu birbirine benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda ticari işlevle kullanılan tek katlı yapıların cephe yapıları da benzer özellikler taşımaktadır. Yerleşimde bulunan yapılarda çıkmalı ve çıkmasız iki tip cephe düzeni görülmektedir. Çalışma alanındaki yapıların yatma mekanlarının yer aldığı üst katlarında genellikle çıkmasız bir düzen hakimdir (Şekil 3.64). Bu konutlarda odaların konumlandırılmasına göre pencere yerleri belirlenmiştir. Tescilli 69 yapıdan sadece birinde kapalı çıkma görülmektedir (Şekil 3.65). Bu yapı cephe düzeni, yapım tekniği ve mimari karakter ile alandaki diğer tescilli yapılardan farklılaşmaktadır. Açık çıkma tescilli yapıların sadece bir tanesinde görülmektedir (Şekil 3.66). Dokudaki geleneksel yapıların karakteristiği çıkmasız olmalarıdır.

Şekil 3.64 Çıkmasız konut örneği (Kişisel arşiv, 2018)

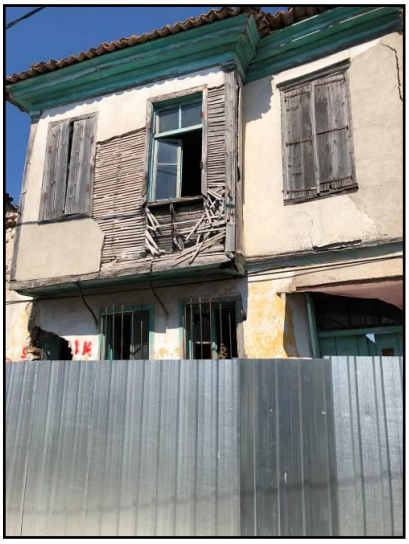

Şekil 3.65 Kapalı çıkmalı konut, 242 ada 13 parsel (Kişisel arşiv, 2018)

Şekil 3.66 Açık çıkmalı yapı, 250 ada 10 parsel (Kişisel arşiv, 2018)

Dokudaki cephe düzenini etkileyen en belirgin unsur yapıların sahip oldukları giriş tipleridir. Girişin konumlanışı ile kapı ve pencerelerin yerleşimi cephedeki kurguyu oluşturmaktadır. Sokaktan doğrudan girişin gerçekleştiği yapılarda genellikle niş kullanımı gözlenmektedir. Küçükköy konutlarındaki giriş nişi genellikle duvar kalınlığı kadar içeri çekilmiştir (Şekil 3.67).

Şekil 3.67 Girişin nişle tanımlandığı konut örneği (Kişisel arşiv, 2018)

3.6.5 Yapı Öğeleri

Geleneksel konutlarda, cepheyi oluşturan başlıca öğeler; giriş nişleri ile kapılar, pencereler, kat bordürü, saçak silmeleri ve köşe silmeleridir.

Giriş Kapıları

Özgün Küçükköy yapılarının 12'sinin zemin katında iki kapı kullanımı bulunmaktadır. Bu kapılardan konuta girişi sağlayanı boyut olarak daha büyük ve daha özenlidir. Diğer kapı ise zemin kattaki depo olarak kullanılan mekana geçişi sağlayan form olarak daha küçük kapıdır. Özgün giriş kapıları; taş söveli, kemerli ve düz lentolu formlardadır. Üç farklı grup altında incelenen girişlerin oranları birbirlerine yakın olmakla birlikte dokuda en fazla kemerli forma sahip kapı bulunmaktadır. Cephede ikinci bir depo kapısı bulunanlar ise çoğunlukla düz lentoludur (Akbaş ve Karatosun, 2019).

Yerleşimdeki bazı konutların kapısının üzerinde demir süsleme bulunmaktadır. Bu süslemede yapının yapım yılı belirtilmektedir. Lentolu ve kemerli kapıların girişinde sarımsak taşı kullanımı yerleşimde yaygın olarak görülmektedir. Tescilli yapıların bazılarında özgün kapı elemanlarının korunduğu gözlenirken bir çoğunda

bu unsurların değiştiği görülmektedir. Yapılardaki giriş kapısı örnekleri Şekil 3.68'de verilmiştir.

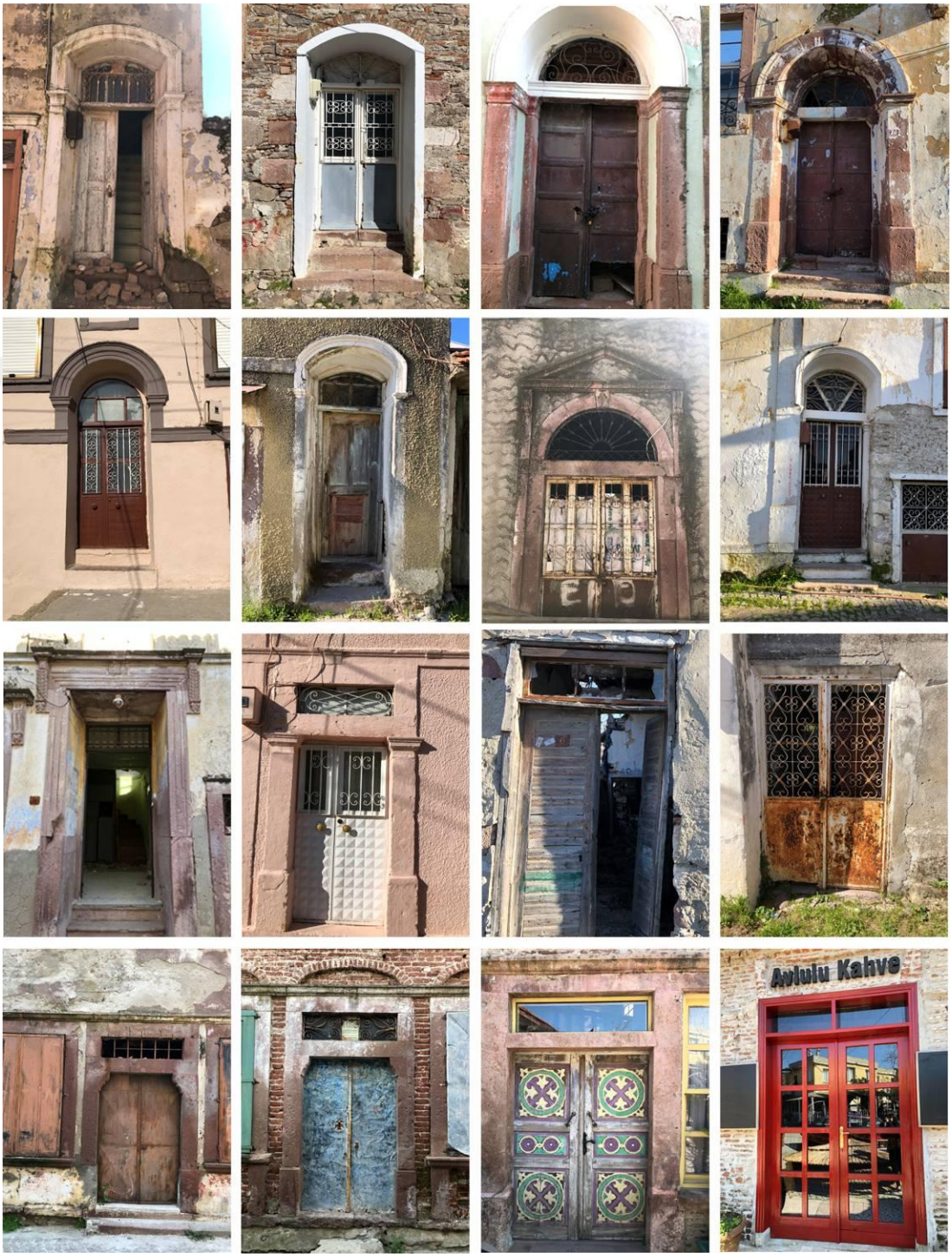

Şekil 3.68 Giriş kapıları (Kişisel arşiv, 2019)

Pencereler

Konutların zemin kat pencereleri üst katlara göre daha sadedir. Doku içerisinde çeşitlilik gösteren pencerelerin boyutu ve sayısı, yapıların işlevi ile mekan kurgusuna göre cephede şekillenmektedir. Geleneksel yığma taş sistemle yapılmış yapılarda bulunan elemanlar genellikle taş söve ile çerçevelenmiştir. Bu örneklerde lentolu ve düz pencere formları görülmektedir. Yapım sistemine göre şekillenen açıklıklarda, ahşap veya taş malzemenin kullanıldığı örneklerde bulunmaktadır. Ahşap malzemenin kullanıldığı pencerelerde, zaman içerisinde malzemenin yıpranması ve eskimesi nedeniyle birçok yapıda özgün elemanlar değiştirilmiştir. Malzeme olarak değişen pencere boşluklarına bakıldığında, genellikle boyut olarak benzer pencere ölçülerinin kullanıldığı görülmektedir. Dokudaki niteliğini koruyan pencerelere bakılarak, geleneksel konutlarda ahşap giyotin pencere kullanımı ile ahşap iki kanatlı pencere kullanımın yaygın olduğu anlaşılmaktadır.

Geleneksel Küçükköy konutlarında cepheyi şekillendiren pencerelerde kepenk ve sardunyalık kullanımı görülmektedir. Bitki koymak için kullanılan sardunyalıklar genellikle yaşama mekanlarının yer aldığı zemin katta yer almaktadır. Üst katlarda ise güneş ışınlarının yapıya girişini engellemek amacıyla kepenk kullanılmaktadır. Ahşap ve metal malzeme ile yapılan kepenkler ile metal korkuluk ve sardunyalıklar cephedeki diğer mimari elemanları oluşturmaktadır. Yapılardaki pencere örnekleri şekil 3.69'da verilmiştir.

Şekil 3.69 Pencere örnekleri (Kişisel arşiv, 2019)

Çatılar

Dokuda bulunan yapıların çatıları beşik veya kırma olup, özgün kaplama malzemesi alaturka kiremittir. Onarılan çatıların kaplamasında ise marsilya kiremit kullanılmaktadır. Genellikle kirpi saçaklı çatıların görüldüğü yerleşimde, bitişik nizamlı sıralanan yapıların çatıları da yan yana sıralanmaktadır (Şekil 3.70).

Şekil 3.70 Küçükköy çatılarının genel görünümü (Yeniçarohori/Küçükköy, 2018)

Çatı Altı Silmesi- Köşe Silmesi ve Kat Bordürü

Geleneksel yapılarda çatı altı saçak kullanımı yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu saçak şerit şeklinde cephe boyunca dolaşmaktadır. Çeşitli örneklerinin görüldüğü saçaklar bazı yapılarda süslü bir şekilde karşımıza çıkmaktayken bazı yapılarda çok sade kullanımlar görülmektedir.

Yapıların cephesini şekillendiren cephe öğelerinden biride köşede kullanılan silmelerdir. Köşe silmelerinin plaster ve/veya kesme taş malzeme ile yapılan örnekleri geleneksel dokuda sıklıkla görülmektedir.

Geleneksel niteliğini koruyan bazı yapıların cephesinde, kat bordürü kullanımı tespit edilmiştir. Yapının katlarını cephe düzleminde ayıran bordürler, genellikle birkaç sıra profil şeklinde kullanılmaktadır. Cephe boyunca uzanan bordürlerin yanı sıra ara ara koparılmış yalnızca süsleme amaçlı kullanılan bordürlerde bulunmaktadır.

Şekil 3.71 Dokuda bulunan çatı altı silmesi- köşe silmesi ve kat bordürüne sahip yapı örnekleri (Kişisel arşiv, 2019)

3.7 Küçükköy Üretim Yapıları

Ayvalık topraklarının yarısı zeytin tarımına elverişli verimli topraklardan oluşmaktadır. 19. yüzyılda gelişen üretim sektörünün başlıca hammaddesini zeytin oluşturmuştur. Üretilen zeytinleri işleyen fabrikalar genelde kent merkezinde bulunsa da belde yerleşimlerde de yağhanelerin varlığı söz konusudur. Mübadeleden sonrada teknik değişimler gerçekleşse bile zeytin üretimi ve işlemesi devam etmiştir. Küçükköy yerleşiminde günümüze ulaşan yağhane yapısı bulunmaktadır (Şekil 3.72). Özgün donatılarını koruyan yağhane yapısı Şahin Ağa isimli Boşnak tarafından kurulup, uzun bir süre Seyfi Yazıcı tarafından taş baskı tekniğiyle üretime devam etmiştir. 1985 yılında üretim faaliyetlerine son verilen tesis, 2015 yılında Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Kurulunun verdiği kararla tescillenmiştir.

Şekil 3.72 Yazıcı Yağhanesi (Kişisel arşiv, 2019)

Küçükköy Kent Müzesi'nde bulunan bilgilendirme panolarında yerleşimde 5 yeldeğirmeni olduğu belirtilmektedir (Şekil 3.73). Ayrıca. 1922-1923 yıllarında köyde 2 tuğla imalathanesi, 7-8 mengene ile 3 taş fırın olduğu bilgisi aktarılmaktadır. Ancak bu yapılar günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 3.73 Yeldeğirmenleri (Küçükköy Kent Müzesi bilgilendirme panoları, 2019)

3.8 Bölüm Değerlendirmesi

Çalışmanın aktarılan bölümünde; Küçükköy'ün kırsal yaşama özgü değerleri ile yerleşimin mimari karakterine yönelik analiz çalışmaları yapılmıştır. Alanın mevcut fiziki durumunu saptamak adına yapılan çalışmaların uzun vadede gerçekleşecek değişimlerin kontrol edilebilmesine katkı koyacağı öngörülmüştür. Bu kapsamda; tarihi çevre, sokak dokusu ve yapılara yönelik tespitler yapılmıştır.

İlk olarak yerleşimin tarihi geçmişi incelenmiştir. Kuruluşundan günümüze çeşitli olaylara tanıklık eden kırsal yerleşimde, tarihsel hikayenin süreç içinde kesintiye uğradığı saptanmıştır. Yeniçerilerin İskanı amacıyla kurulan yerleşim, bir dönemde Rumlara yurt olmuştur. Sonrasında Boşnakların yerleşime göçü gerçekleşmiştir. Mübadele Antlaşması'yla köyde yaşayan Rumların göçü gerçekleştirilmiş ve yerleşime Adalı olarak tabir edilen Midilli'den gelen mübadiller yerleştirilmiştir. Bu dönemle birlikte nüfusunun büyük çoğunluğunu Boşnakların oluşturduğu Küçükköy, kırsal yerleşmelerin birçoğunda gözlenen ekonomik kaygılar, hizmet yetersizlikleri gibi nedenlerle terk edilme sürecine girmiştir. Tarihsel süreçte çeşitli göç akışlarının gerçekleştiği yerleşim, 2000'lerde kentlerden göç almaya başlamıştır. Bu durum terk edilen Küçükköy için dönüşümün başladığı yeni bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

Küçükköy'de yaşayan toplulukların sosyal, ekonomik, kültürel yaşamları ile yapım pratiklerinin yansımaları da mimari dokunun biçimlenmesinde etkili olmuştur. Geleneksel doku özelliklerini tespit etmeye yönelik analizler 556 yapı parselinde yer alan 549 yapı özelinde yoğunlaşmıştır. Analizler ve çıkarımları değerlendirildiğinde; çevre verilerine uygun yerleşim düzeni, ortak yapı geleneği, ölçek, üslup ve görünüş tutarlılığı ile geleneksel yapım sistemleri ve yapı ustalığı kırsal yerleşimin sahip olduğu geleneksel değerleri oluşturmaktadır. Yöreye özgü sıralanan geleneksel nitelikler aşağıda açıklanmıştır.

-**Çevre verilerine uyumlu yerleşme biçimi;** Düz bir araziye kurulan yerleşimde, topoğrafya yapıların biçimlenişinde önemli rol oynamıştır. Doğal veriler ışığında şekillenen sokaklar, rüzgarın iç kesimlere erişimini sağlamaktadır (Bölüm 3.4.2).

-**Ortak yapı geleneği;** yerel ustalar ve yere ait malzemeler ile şekillenen yapılar ortak özellikler sergilemektedir. Yapıların yan veya orta hollü olarak şekillenen plan şemaları, sokakla doğrudan kurulan ilişki, arka bahçe kullanımı, beden duvarlarının komşu parseller ile bitişik konumlanışı, cephe açıklıkları ve süsleme öğeleri doku bütününde benzerlik göstermektedir (Bölüm 3.6).

-**Ölçek, üslup ve görünüş tutarlılığı;** Geleneksel yapıların büyük bir kısmı iki katlı konutlardır. Yerleşimde üç kattan daha yüksek yapı bulunmamaktadır. Geleneksel konutlar gabari yükseklikleri ile parsel içinde konumlanışları bağlamında ölçek olarak birbirine saygılı konumlanmıştır (Bölüm 3.4.5). Ortak yapı geleneğinin ürünü olan bu yapılar biçim ve görünüş açısından kırsal doku bütününde tutarlık göstermektedir (Bölüm 3.6.4).

-**Geleneksel yapım sistemleri ve yapı ustalığı;** Küçükköy geleneksel yapıları, yüzyıllardır aktarılan bilgi ve becerileri kullanılan yapı ustaları tarafından yöresel pratikler ışığında biçimlenmiştir. Sarımsak taşı, taş, ahşap ve Küçükköy'de üretilen tuğlaların kullanıldığı yapılar, yığma sistemle inşa edilmiştir (Bölüm 3.6.3).

Fiziki yapıya yönelik geleneksel doku tespitlerine ek olarak somut olmayan kültürel miras unsurları da değerlendirilmiştir. Bu kapsamda nüfusun çoğunluğunu oluşturan Boşnaklara özgü gelenek, görenekler ile ritüeller incelenmiştir. Yöre halkının Boşnakça dilini kullanması, özel günlerde kullandıkları geleneksel kıyafetler ile folklorik dansları, yeme-içme alışkanlıkları ile baharın gelişini kutladıkları Teferic Şenlikleri yörenin somut olmayan kültürel mirası olarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM DÖRT
KÜÇÜKKÖY'DE GERÇEKLEŞEN DEĞİŞİMLERİN İRDELENMESİ

Küçükköy, geçmiş yıllarda kırsal yerleşim özellikleri göstermekteyken günümüzde Ayvalık bölgesi için önemli potansiyeller taşıyan turistik odaklarından biri haline gelmeye başlamıştır. Özgün mimari karakterini koruyan yapıları, yerleşim düzeni ve doğal güzellikleri ile son yıllarda hızlı bir gelişim göstermiştir. Küçükköy, Sarımsaklı beldesinde yer alan plajları ile turizm sektöründe öne çıkarken son yıllarda Kentsel Sit Alanında bulunan geleneksel doku ile turizmde de gelişim göstermiştir. Turizm lehine gelişen bu süreç; geleneksel dokunun 2000'lerde bir grup sanatçının dikkatini çekmesiyle başlamıştır. Doğayla iç içe yaşama arzusu içinde olan kentli girişimciler üretimlerini Küçükköy'de sürdürmek için yerleşime göç etmiştir (U. Çalışkan, Kişisel İletişim, 30.10.2018). Yeni kullanıcılar mevcut değerlerin ortaya çıkarılması amacıyla çeşitli çalışmalar başlatmıştır. Kentlerden göç alan yerleşimde birçok yapıda restorasyon çalışmaları başlamış ve dokuda farklı sanatsal etkinlikler düzenlenmiştir. Alanda gerçekleştirilen kültürel aktiviteler ile geleneksel dokunun tanınırlığı artmış, bölgenin nüfusunda değişimler yaşanmıştır. Bu değişimle, Küçükköy'ün Alaçatı ve Safranbolu örneklerine benzer yeni bir cazibe merkezi olacağı birçok gazete haberine konu olmuştur. Boşnak ailelerin çoğunlukta olduğu bölgede, yerel halkın Sarımsaklı ve Ayvalık'a yerleştikleri ve dokuda bulunan yaklaşık 60 yapının İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük kentlerden gelen yeni kullanıcılara satıldığı belirtilmiştir (Boşnak Kültürü Yeniden Canlandırılacak, 2016). Yaşanan bu süreç dokunun özgün özelliklerini değiştirmeye başlamıştır. Çalışmanın bu bölümünde, geleneksel özelliklerinin korunmasına katkı sağlamak amacıyla gerçekleşen değişim sürecinin Küçükköy'e etkileri incelenmiştir. Bu bağlamda; yerleşimin kırsal miras değerleri tanımlanmış ve fiziksel yapıdaki değişimler doku, sokak, yapı olmak üzere üç farklı ölçekte ele alınmıştır. Yapılan tespitler koruma sorunları bağlamında değerlendirilip koruma sürekliliğinin sağlanmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

4.1 Küçükköy Yerleşiminin Kırsal Miras Değerleri

Küçükköy kırsal mimarisinin en önemli unsurları; çevresel etkenler ışığında şekillenen yerleşim yapısı, yerel malzemeler ile yerel yapı ustaları tarafından şekillenen yapılarıdır. Ancak kırsal yerleşimlerin korunması konusunda tekil yapı ölçeğinde yapılan onarımlar, mimari mirasın korunması konusunda yeterli olmamaktadır. Bölüm 2.2'de aktarıldığı gibi koruma aşamasında, yerleşimlerin özgün değerlerinin tanımını yaparak bu özelliklerin sürdürülebilir kılınması hedeflenmelidir. Bu amaçla Küçükköy'ün kırsal miras değerleri; tarihsel değer, anı değeri, belgesel değeri, estetik ve sanatsal değeri, teknik ve teknolojik değeri, kullanım değeri ve folklorik değeri olarak belirlemiştir.

-**Tarihsel değeri;** 1462 yılında yeniçerilerin iskanı gibi tarihsel önem taşıyan olay ile ilişkili olarak kurulması ve günümüze ulaşan yapıların büyük oranda 19.yüzyıla tarihlenmesi dokunun tarihsel değerini ortaya koymaktadır.

-**Anı değeri;** Kırsal yerleşim tarihi boyunca çeşitli göç akışlarına tanıklık etmiştir. Mübadele ile zorunlu göç, Boşnakların yerleşime göçü ve son yıllarda büyük kentlerden kırsala doğru gerçekleşen göçler yerleşimin tarihi ile bütünleşmektedir. Kullanıcıların göç süreciyle gelişen anıları Küçükköy'de bulunan Kent Müzesi'nin temasına yansıtılarak günümüzde de alana gelen ziyaretçilere aktarılmakta ve toplumun geçmişteki anıları yaşatılmaktadır. Topluluğun ortak geçmişi ve göç süreci yerleşim için ayrı bir önem taşımaktadır.

-**Belgesel değeri;** göçlerle farklılaşan sosyo-kültürel yapının mekana yansıması olarak kabul edilen yapıları, anıtsal mimarisi, sokak peyzajının önemli unsurları olan sokak çeşmeleri ile süregelen geleneksel yaşam biçimi hakkında sonraki nesillere doğrudan bilgi aktarımını sağlayacak nitelikte olmasıdır.

-**Estetik ve sanatsal değeri;** yapılı çevreyi oluşturan geleneksel yapıların tasarım anlayışı, bezeme ve süsleme özellikleri ile döneminin üslubuna dair taşıdığı izler kırsal yerleşimin estetik ve sanatsal değerini göstermektedir.

-**Teknik ve teknolojik değeri;** yapıldığı dönem olan 19. yüzyılın teknik bilgi ve becerileri ile şekillenen geleneksel tasarım, yöreye özgü Sarımsak Taşı, Küçükköy'de üretilen tuğlalar, taş ve ahşap malzeme kullanımı ve anonim aktarılan yapı ustalığı ile geleneksel yapım sistemlerinin uygulaması,

-**Kullanım değeri;** yerleşimdeki yapıların bir kısmında özgün işlev sürdürülerek yapıların kullanılarak korunmasına katkı sağlanırken bir kısmı da yeni kullanımlar için işlevlendirilmektedir. Kültürel varlık değeri olan söz konusu yapılardaki kullanımın sürmesi ve güncel hayata uyarlanmaları yapılara kullanım değeri yüklemektedir.

-**Folklorik değeri;** nüfusun çoğunluğunu oluşturan Boşnakların dil, gelenek, görenekler gibi aidiyetleri ile temsiliyet sağlayan yerel değerleri bu alandaki yaşamsal farklılığı ortaya koymaktadır.

Yerleşimin sahip olduğu tarihsel, anı, belgesel, estetik-sanatsal, teknik-teknolojik, kullanım ve folklorik değerleri; Küçükköy'ün önemli bir kırsal mimarlık mirasımız olduğunu göstermektedir. Küçükköy kırsal yerleşiminin korunması sıralanan değerlerin özgün olarak korunması ve yaşatılması ile doğrudan ilişkilidir.

4.2 Çalışma Alanı Sınırlarında Gerçekleşen Farklı Ölçekteki Değişimlerin İrdelenmesi

Çalışmanın bu bölümünde Küçükköy Kentsel Sit Alanında başlayan değişim sürecini irdelemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Geleneksel niteliğe sahip olan Küçükköy'de gerçekleşen değişimlerin tespiti, yaşanacak değişim döneminin planlı yürütülmesi konusunda önemlidir. Bu alanda gerçekleşen değişimleri irdelemeye yönelik tespitler doku, sokak ve yapı ölçeğinde incelemiştir.

4.2.1 Doku Genelinde Değişimlerin İrdelenmesi

Çalışmanın bu bölümünde, yerel halkın çevre yerleşimlere ve kentli grubun tarihi yerleşim merkezine göç etmesi süreciyle gerçekleşen gelişmelerin geleneksel doku üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Tersine göçün başladığı dokudaki değişimler;

- İdari düzenlemelerdeki değişimler
- Ekonomik yapıdaki değişimler,
- Fiziki yapıdaki değişimler,
- Sosyo-Kültürel yapıdaki değişimler,

başlıkları altında ele alınmıştır.

Şekil 4.1 İncelenen doku (Google Earth haritası ile halihazır pafta çakıştırılarak oluşturulmuştur.)

İdari Düzenlemelerdeki Değişimler

Yerleşimin yasal statüsünün kısa zaman aralığında değişmesi ile koruma sınırlarının revize edilmesi, yerleşimin fiziki yapısına da yansıyan birçok değişimin gerçekleşmesine neden olmuştur.

-Küçükköy, 1970 yılına kadar Ayvalık ilçesine bağlı bir köy konumundadır. Söz konusu tarihte yapılan idari düzenlemelerle **yasal statüsü değiştirilerek** Küçükköy belde statüsüne geçmiş ve bu süreçte Küçükköy Belediyesi kurulmuştur. Öte yandan 2012 yılında 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile Balıkesir ili büyükşehir ilan edilmiş, Küçükköy'ün belde statüsü kaldırılmıştır. Bu değişim neticesinde, Küçükköy Belediyesi'nin 44 yıl devam eden beledi faaliyetleri, 30 Mart 2014 yılı yerel seçimlerinin ardından sonlandırılmıştır. Ayvalık'ın mahallesi statüsüne geçen Küçükköy'ün beledi işlemleri tekrar Ayvalık Belediyesi'ne aktarılmıştır.

-Yönetim sisteminde yapılan düzenlemelerin yanı sıra dokuyu kapsayan **koruma sınırlarında da değişimler** yapılmıştır. 1997 yılında kadastral pafta üzerinde belirlenen kentsel sit sınırları, 2013 yılında revize edilmiş ve 2015 yılında kurul tarafından yeni sınırlar onaylanmıştır (Şekil 4.2). Sınırları daraltılan Küçükköy Kentsel Sit Alanı ve etkileşim alanında bulunan boş arazilerde parselasyon çalışmaları yapılarak bu alanlarda yapılaşmanın önü açılmıştır.

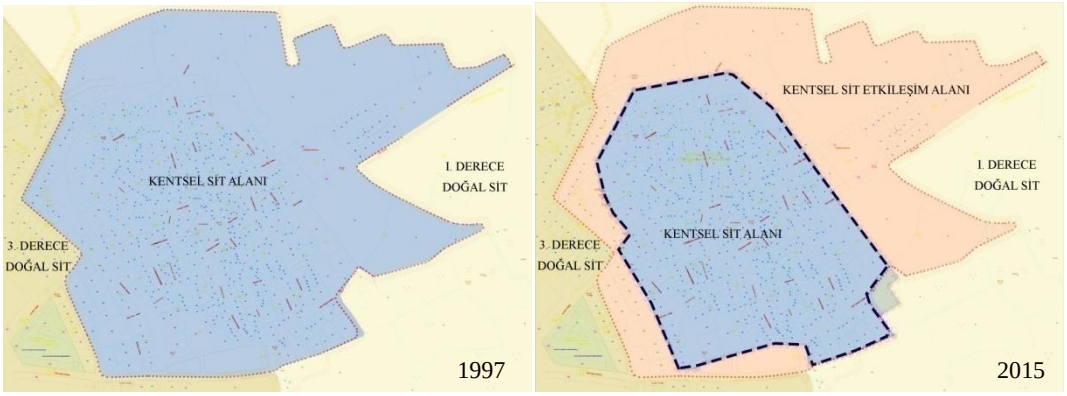

Şekil 4.2 1997 yılında belirlenen kentsel sit sınırları ile 2015 yılında onaylanan sit alanı sınırları

-2015 yılında alınan kurul kararlarında, yeni sit alanı, etkileşim alanı, tescillenen yapıları esas alan **Koruma Amaçlı İmar Planı ve plan hükümlerinin hazırlanması** kararı alınmıştır. Ancak bu planlar henüz tamamlanmamıştır.

-Kentsel sit alanı sınırlarında bulunan **yapıların tescil işlemleri** farklı tarihlerde alınmıştır. Yerleşimdeki ilk tescil kararı 1993 yılında alınarak Küçükköy Camisi tescillenmiştir. Geleneksel ve tarihi değerlerini koruyan konutların tescil işlemleri ise anıtsal yapıya yönelik alınan tescil kararından ancak 22 yıl sonra alınabilmiştir. Değişim sürecinin 2000'lerde hız kazandığı yerleşimde 2015 yılında 69 yapı ve 12 çeşme yapısı tescillenmiştir. Ayrıca yerleşimin günümüze ulaşabilmiş dini yapıları arasında bulunan şapeli, 2018 yılında koruma altına alınmıştır.

Ekonomik Yapıdaki Değişimler

Yerleşimin ekonomik geçim kaynakları arasında olan tarım ve hayvancılık sektörü değişim sürecinden etkilenerek üretimler azalmıştır. Bu durumun aksine, dokuda sürdürülen turizm faaliyetlerinde ise artış gözlenmiştir (H. Bağatır, kişisel iletişim, 10 Mart 2019).

-Küçükköy, ürün çeşitliliği geniş olan verimli **tarım** arazilerine sahiptir. Yörede yetiştirilen zeytin, tütün ve üzüm üretimi yerel halkın önemli geçim kaynakları arasındadır. Zorlu üretim süreçleri ve tarım politikalarındaki değişimler nedeniyle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren bölgede yürütülen üretimler azalmıştır.

-Bölgede otlak alanların **hayvancılık** için elverişli olması nedeniyle köylülerin büyük bir kısmı küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ile geçimini sağlamaktayken 2000'li yıllardan itibaren turizm lehine yaşanan değişim süreciyle bu etkinlikler de büyük oranda azalmıştır. Geleneksel sokaklarda değişen sosyo-kültürel yaşantı ve modern yaşamın köye uyarlanması, bu faaliyetlerin sürdürülmesini güç kılmaktadır.

-Geçmişte yörenin ekonomik kaynaklarından olan tarım ve hayvancılık yaşanan değişim sürecinden etkilenmiştir. Yörede bu faaliyetler azalırken **turizm** sektörü

önde gelen geçim kaynakları arasına girmiştir. Geçimini bu alanlardan sağlayan yerel kullanıcıların bir kısmı, çevre yerleşimlere göç ederek oradaki iş olanaklarından yararlanmışlardır. Yaşamını köyde sürdürenler ise bu sektöre hizmet edecek yeni iş olanakları geliştirmişlerdir.

Fiziki Yapıdaki Değişimler

Nüfus değişimi ve sonrasında yeni kullanıcıların modern yaşam biçimlerinin köye entegre edilmesi sırasında fiziki yapıya yansıyan değişimler görülmüştür. Geleneksel yapılara olan ilgi artmış ve restorasyon çalışmaları hızlanmıştır.

-Yerleşimin son yıllarda geçirdiği değişim sürecinde, el değiştiren konut sayısında artış gözlenmiştir. Geleneksel dokunun turizm anlamında değer kazanması **yapılara olan talebi artırmıştır.** Bölgedeki boş arazilere yeni yapılar yapılmış ve mevcut yapıların bir kısmı yıkılarak yenileri inşa edilmiştir. Yürütülen restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmalarındaki artışlar yapıların **gayrimenkul fiyatlarının yükseltmesine** neden olmuştur (Küçükkurt, 2018).

-Konut kullanımının yoğun olduğu dokuda, son yıllarda yaşanan gelişmelere bağlı olarak yeni fonksiyonların uyarlandığı görülmektedir. Söz konusu yapıların **yeniden işlevlendirilmesine** bağlı olarak **plan ve cephelerinde aslına uygun olmayan müdahaleler** yapılarak geleneksel algıda değişimler yaşanmıştır. Yerleşimin yeni sakinleri olan kentlilerin büyük bir kısmının sanatın çeşitli dallarıyla ilgilenmesi nedeniyle birçok yapı sanat atölyesi olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

Sosyo-Kültürel Yapıdaki Değişimler

Tarihsel süreçte çeşitli göçlerin yaşanmasıyla çok kültürlü yerleşim özelliği gösteren Küçükköy, günümüzde de göç almaya devam etmektedir. Göçlerle değişen nüfus yapısı yerleşimin sosyo-kültürel yapısında da yansıma bulmuştur.

-Yerel kullanıcıların büyük çoğunlunu Boşnakların oluşturduğu yerleşim, 1975'li yıllara kadar göç vermiştir. Üretim süreçlerinde yaşanan değişmeler, tarım ve hayvancılığa bağlı olan geçim kaynaklarının yetersiz kalması, sağlık- eğitim gibi önemli hizmetlerin kısıtlı olması gibi nedenlerle yerel halkın bir kısmı Küçükköy'ü **terk ederek** Sarımsaklı ve Ayvalık başta olmak üzere çevre yerleşimlere göç etmiştir. Bu süreçte yerel nüfus önemli oranda azalmıştır.

-Yerleşimin nüfus yapısında, 2000'lerde yaşanan **yeni göçlerle** artış gözlenmiştir. Kentlerden kırsala yapılan göçlerin etkili olduğu Küçükköy büyük şehirlerden göç almıştır. Farklı kültüre, eğitim düzeyine ve yaşama şekline sahip olan yeni kullanıcılar yerleşimdeki kültürel çeşitliliği artırmıştır. Öte yandan yeni kullanıcıların büyük bir bölümü sahip oldukları yapıları yalnızca yaz aylarında kullanmaktadır. Bu değişimle birlikte sürekli kullanılır durumda olan yapılar yeni sahipleri ile birlikte sadece dönemsel olarak kullanılmaya başlamıştır.

-Nüfus yapısında yaşanan değişimler, köylü ve kentlinin etkileşimde olduğu yeni bir kültürel yaşantı ortamı oluşturmuştur. Yerleşim yapısındaki çok kültürlülük farklı bir boyuta evrilerek sosyo-kültürel yaşama turistlerinde dahil olmasıyla yeni bir süreç başlamıştır.

4.2.2 Çarşı Sokak Özelinde Değişimlerin İrdelenmesi

Yerleşimde başlayan değişim sürecinin etkileri sokak ölçeğinde de ele alınmıştır. Söz konusu sokağın seçiminde; kullanım yoğunluğu, yerleşim içindeki konumu ve sokağı oluşturan yapıların nitelikleri dikkate alınarak değişim bağlamında daha kapsamlı veriler sunacağı düşünülen Çarşı Sokağı'nın, Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan aksı seçilmiştir (Şekil 4.3). Değişimlerin en yoğun yaşandığı bu aks, yerleşimin merkezi konumunda yer almakta ve sokak üzerinde cami ve müze gibi önemli odak yapılar ile özgün geleneksel özelliklerini koruyan 17 tescilli yapı bulunmaktadır. Kuzey-güney doğrultuda uzanan sokağın, kuzey ucu, ticari yapıların yoğunlukta olduğu köy meydanına bağlanan önemli bir akstır.

Şekil 4.3 Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan kısım

Seçilen aks üzerinde sokağa cephe veren 57 yapı bulunmaktadır. Bu yapıların 17'si geleneksel niteliğe sahip tescilli yapıdır. Alanda konumlanan yapıların 31'i konut, 7'si ticari+ konut, 5'i sanat atölyesi, 3'ü ticari, 3'ü depo/ahır, 1'i dini yapı ve 1'i eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır. Çarşı Sokak aksında ticaret yapılarının yoğunluğu nedeniyle bu kısım yaşanan değişim sürecinden daha fazla etkilenmiştir. Sokak üzerinde yeniden işlevlendirilen yapıların bir kısmı sanat atölyesine dönüştürülmüştür. Bu yapılarda çeşitli temalarda sergiler düzenlenmekte ve el sanatları eğitimi verilmektedir. Günübirlik gelen ziyaretçiler için bu mekanlar ilgi uyandırmakta ve sokağın kullanım yoğunluğunu artırmaktadır. Ayrıca sokak üzerindeki bazı yapılar turizmin gelişmesiyle birlikte kafe ve satış birimleri olarak yeniden düzenlenmiştir.

Değişimin daha yoğun olarak yaşandığı gözlemlenen sokakta, yapıların cephelerine yansıyan çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeleri tespit etmek amacıyla, Çarşı Sokak ölçeğinde 267, 268, 269, 270, 256, 266, 265 numaralı

adalarda konumlanan 57 yapı, ada bazında ele alınarak incelenmiştir. Yapıların 2009 yılında Epa Mimarlık Ofisi tarafından hazırlanan cephe görselleri ile çalışma kapsamında hazırlanan günümüz cephe silüetleri karşılaştırılarak 2000'lerde başlayan değişim sürecinin, 10 yıllık zaman aralığındaki (2009-2019) cepheye yansımaları incelenmiştir. Bulguların görseller üzerinden analiz edildiği çalışmada, öncelikli olarak yapıların işlevleri aktarılmıştır. Kullanıma bağlı olarak cephedeki değişimler çatı aktarımı/kiremit değişimi, doluluk-boşluk oranı değişimi, doğrama değişimi, yeni donanım eklenmesi, cephe yüzeyindeki renk ve malzeme değişimi ile sıva/boya bozulmaları parametreleri altında incelenmiş, elde edilen veriler değişim tablolarına işlenmiştir.

267 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

Çarşı Sokak'a cephe veren 267 nolu adada 7 parsel ve 6 yapı bulunmaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 267 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

Adada bulunan yapıların tamamının 2009 yılındaki zemin kat kullanımı ticari işleve yöneliktir. 1, 2, 3 ve 7 nolu yapılar köy kahvesi olarak kullanılmaktayken 4 nolu yapının bakkal olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. İki katlı olan 4,5 ve 7 nolu yapıların üst katları ise konut kullanımlıdır. Kullanılan işlevler yapıların cephelerinde de yansıma bulurken süreç içerisinde yapıların kullanımları ve buna bağlı olarak cephelerinde de değişimler yaşanmıştır. Yapıların 2019 yılındaki kullanımları büyük oranda değişmiştir. Ticari işlevde kullanılan 1, 3, 4, 5, 7 nolu yapıların alanda kafe ve 2 numaralı yapının sanat atölyesi olarak kullanıldığı görülmektedir. Turizme yönelik yapı kullanımlarındaki değişimlerin artması cephede bazı düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur. Yapılardaki değişimler Tablo4.1'de ifade edilmiştir.

Tablo 4.1 Cephede gözlenen değişimler (267 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**			**Tescilsiz Yapı**			
	1	2	3	4	5	6	7
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi		■	■				
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi				■			
Doğrama Değişimi	■	■				■	
Yeni Donanım Eklenmesi		■	■		■		
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi		■	■	■	■		
Sıva/Boya Bozulması							■

İncelenen 7 yapıdan 1,2 ve 3 numaralı olanlar tescillidir.

- 1 nolu yapı; tek katlı, ticari işlevi olan tescilli yapıdır. Tek mekanlı, orta hollü plan şemasına sahip olan yapının detaylı incelemesi bölüm 4.3.3'te aktarılmıştır. İşlev değişikliğine uğrayan yapının cephesindeki doğrama elemanları değiştirilmiştir.

- 2 nolu yapı, tek katlı ve ticari kullanımlı tescilli yapıdır. Sanat atölyesi olarak yeniden işlevlendirilen yapının cephe algısı söz konusu tarih aralığında büyük oranda değiştirilmiştir. Özgün olan çatı onarımlarla yenilenmiştir. Kapı, pencere doğramaları değiştirilmiştir. Boyut ve form olarak özgün cephe elemanlarının benzerleri kullanılsa da bu elemanlar renk seçimi ile yeni bir görünüme ulaşmıştır. Yeni işleve yönelik donanımlar yapı cephesine eklenmiştir. Sıva ve boyalı cephe yüzeyi raspa yapılarak özgün taş dokusu ortaya çıkarılmıştır. Yapıya ilişkin detaylı aktarımlara bölüm 4.3.3'te yer verilmiştir.

- 3 nolu yapı, tek katlı yeniden işlevlendirilen tescilli yapıdır. Özgün çatı, pencere ve kapı doğramaları yenilenmiştir. Bu elemanlarda kullanılan

renk, geleneksel dokuyla uyumsuz seçilmiştir. Yeni işlev ile birlikte yapı cephesine tabela eklenmiştir. Cephedeki sıva ve boyalı yüzeyler temizlenmiş ve tuğla dokusu ortaya çıkarılmıştır.

Yapılardan 4, 5, 6 ve 7 olarak numaralandırılanları tescilsizdir.

- 4 nolu yapının 2009 yılı kullanımında üst katın konut olarak kullanıldığı ancak 2019 yılında bu katın kafe olarak işlevlendirildiği görülmüştür. Kullanımdaki bu değişimle birlikte cephedeki birinci kat penceresi boyut ve form olarak değişmiştir. Yapıdaki giriş saçağı yenilenmiştir. Ticari kaygılarla, dış cephe taş ile kaplanarak geleneksel duvar yüzeylerine benzetilmeye çalışılmıştır.

- 5 nolu yapının meydana bakan cephesine saçak eklenmiş ve yapının cephe yüzeyinde kullanılan renk geleneksel dokuyla uyumsuz olarak değiştirilmiştir.

- 6 ve 7 nolu yapıların giriş cephelerinde, cephe elemanlarına yansıyan herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak, 6 nolu yapının cephe renginde değişimler ile 7 nolu yapının cephe boyasında bozulmalar görülmüştür.

268 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

Çarşı Sokak'ın sınırını oluşturan 268 adada, 7 yapı bulunmaktadır (Şekil 4.5). Bu yapılardan 6'sı süreç içerisinde bazı değişimler geçirerek günümüze ulaşmıştır. Ancak 10 numaralı yapı yıkılmış ve 2019 yılında yerine yeni yapı inşa edilmiştir.

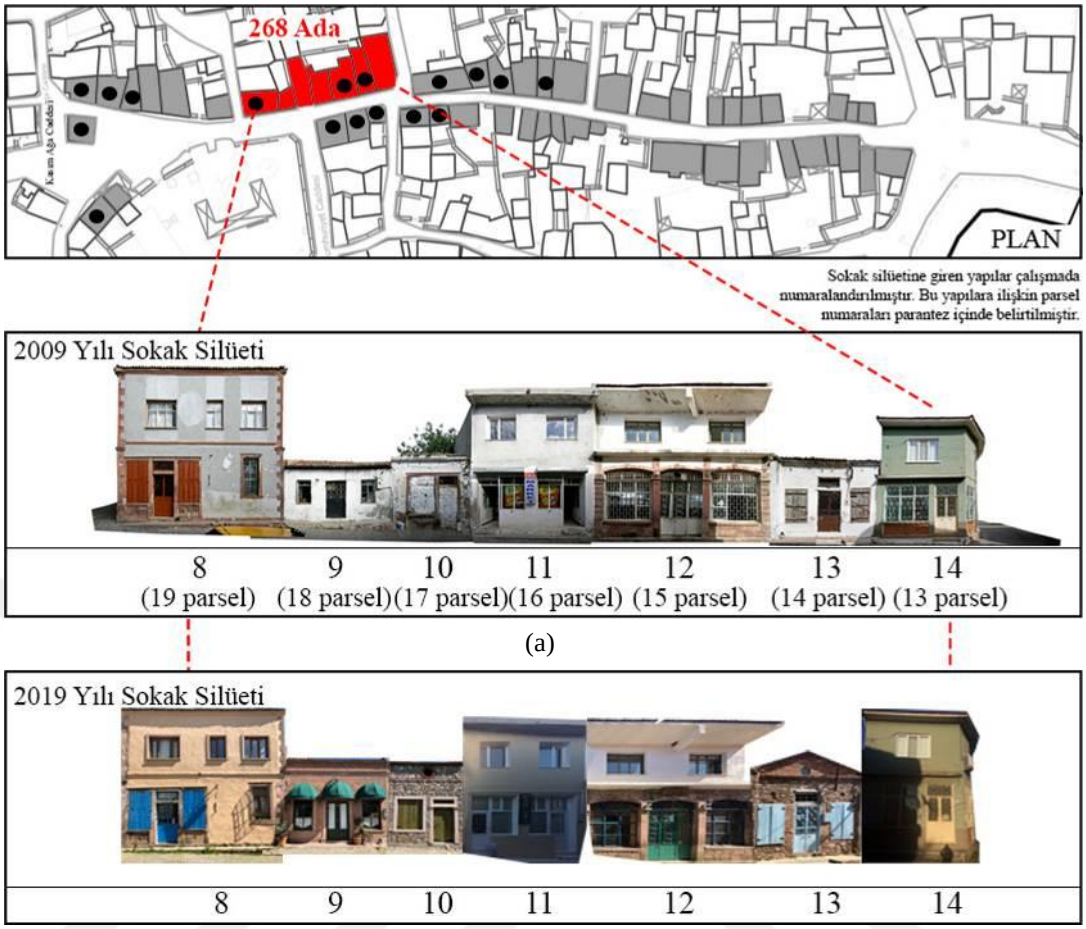

Şekil 4.5 268 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

İncelenen yapıların 2009 yılındaki zemin kat kullanımları genellikle ticari işleve yöneliktir. 9 ve 13 numaralı yapılar ile iki katlı olan 8, 11, 12 ve 14 numaralı yapıların birinci katları konut olarak kullanılmıştır. Yapıların ticari işlevli kullanımları 2019 yılında da devam etmiştir. Yapılardan 8, 9, 10, 12, 13 numaralı olanlar el değiştirmiştir. Kullanıcı değişikliğine bağlı olarak 9 numaralı konut ticari amaçlı kullanılmaya ve diğerlerinde sürdürülen ticari faaliyetler çeşitlenmeye başlamıştır. Yaşanan bu değişimlerin cepheye etkisi Tablo 4.2'de belirtilmiştir.

Tablo 4.2 Cephede gözlenen değişimler (268 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**			**Tescilsiz Yapı**			
	8	12	13	9	10	11	14
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi			■	■			
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi			■				
Doğrama Değişimi	■	■		■		■	
Yeni Donanım Eklenmesi		■	■	■			
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi	■	■	■	■		■	
Sıva/Boya Bozulması							■

İncelenen 7 yapıdan 8,12 ve 13 numaralı olanlar tescillidir.

- 8 nolu yapı, 2 katlı ve tescillidir. Özgünde zemin kat kullanımı ticari amaçlı ve üst kat kullanımı konut olarak inşa edilmiştir. Yan hollü plan şemasına sahip olan yapının envanteri Ek-2'de (Env. No:11) verilmiştir. Zemin katta sürdürülen ticari faaliyetlerin süreç içerisinde kasap, bakkal olarak değiştiği bilgisine ulaşılmıştır. Günümüzde bu yapıda el işi ürünler satılmaktadır. Yapının cephe silüetinde özgün ahşap pencere elemanlarının pvc doğramalar ile değiştirildiği gözlenmiştir. Cephe yüzeyinde ve güneş kırıcılarda kullanılan renk değiştirilmiştir.

- 12 nolu yapının zemin katı tescillidir. Yapıya niteliksiz birinci kat eklenmiştir. Özgün ticari kullanımlı zemin kat işlevi, süreç içerisinde değişmiştir. Köy kahvehanesi olarak kullanılan zemin kat, günümüzde kafe olarak işletilmektedir. Bu işlev doğrultusunda cepheye tabela ve aydınlatma elemanları eklenmiştir. Kapı ve pencere elemanları değiştirilmiştir. Yapıya ilişkin detaylı aktarım bölüm 4.3.3'te yapılmıştır.

- 13 numaralı özgünde bakkal olarak kullanılan yapı günümüzde satışa çıkarılmıştır. Yapının değerini yükseltmek adına cephede birçok değişim

yapılmıştır. Yapının gabarisi yükseltilmiş ve çatı formu yeniden düzenlenmiştir. Çatının oturduğu üçgen alınlığa dairesel formlu pencere açılmıştır. Kullanılan ahşap kepenkler yenilenmiştir.

İncelenen 9, 10, 11, 14 olarak numaralandırılan 4 yapı tescilsizdir.

- 9 nolu yapının özgün kullanımı konuttur. Ancak dokuda gerçekleşen değişim süreciyle bu yapı el değiştirmiştir. Ticari kullanımla birlikte yapı cephesinde birçok değişim gözlenmiştir. Yapıya renkli güneş kırıcılar eklenirken, mevcut kapı, pencere elemanları değiştirilmiştir. Gabarisi yükseltilen yapının çatı strüktürü yenilenmiştir.

- 10 nolu yapı tamamen yıkılarak yeniden inşa edilmiştir. Yeni yapının cephesi 2009 yılındaki özgün yapı cephesinin çok benzeri niteliğindedir.

- 11 nolu yapının zemin katta bulunan metal kapıları değiştirilerek pvc doğramalı pencere ve kapılar eklenmiştir. Ayrıca cephede kullanılan renk değiştirilmiştir.

- 14 nolu yapının cephe elemanlarında değişim gözlenmezken, sıva ve boyalarında bozulmalar görülmektedir.

<u>269 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi</u>

Yerleşimin 269 nolu adasındaki yapıların 9'u Çarşı Sokak'a cephe vermektedir (Şekil 4.6).

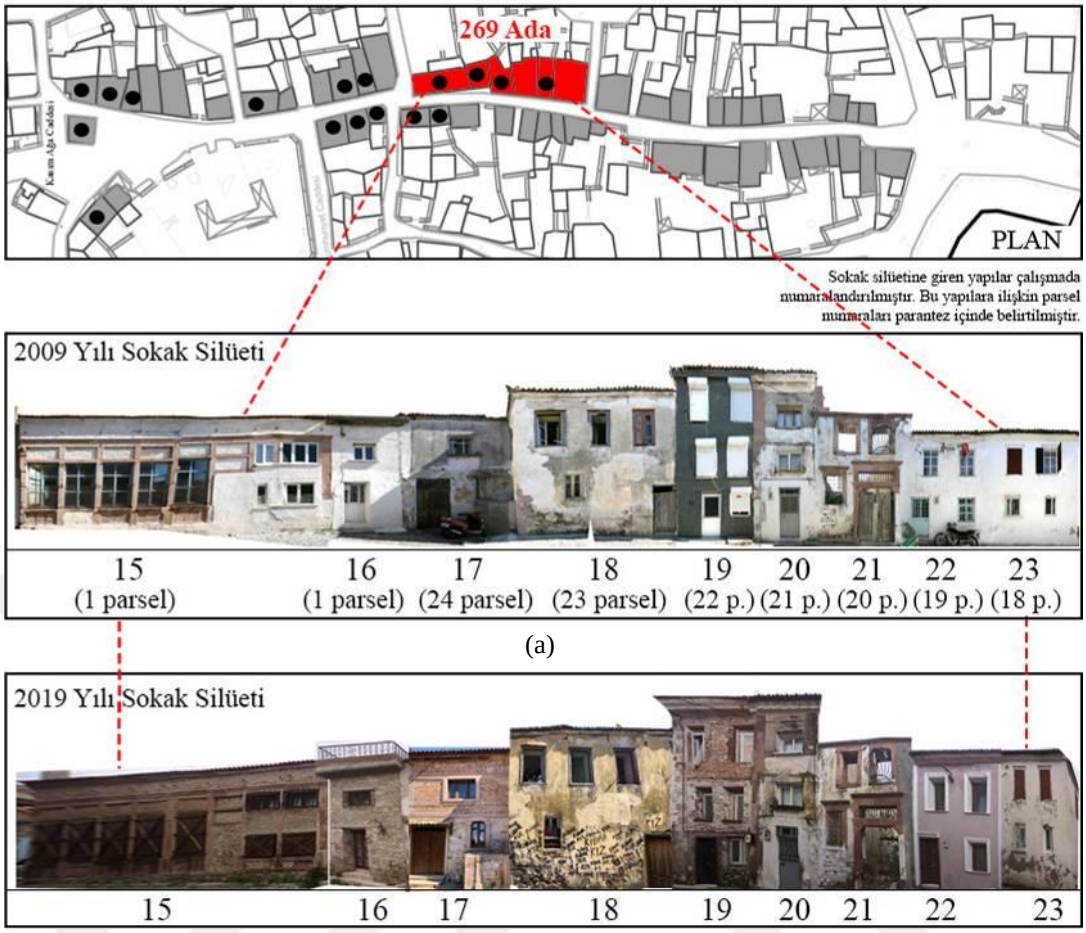

Şekil 4.6 269 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

İncelenen yapılardan 15 numaralı olanı tek katlı, 16, 17, 18, 21, 22, 23 olarak numaralandıran altı yapı iki katlıdır. Diğer iki yapı ise üç katlıdır. Yapıların kullanımı genellikle konuttur. Yapıların günümüz işlevlerine bakıldığında özgün kullanımını sürdüren ve yeniden işlevlendirilen yapılar bir arada bulunmaktadır. 15, 16 numaralı yapı sanat atölyesi olarak 17 numaralı yapı kafe/restoran olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Diğerlerinin konut kullanımı günümüzde de devam etmektedir. Yeni kullanıcılar ile birlikte restorasyon süreci geçirmiş yapılar ile yerel kullanıcıların konut olarak kullandıkları yapılardaki onarımların cephelere yansımaları aşağıdaki tabloya işlenmiştir (Tablo 4.3).

Tablo 4.3 Cephede gözlenen değişimler (269 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**				**Tescilsiz Yapı**				
	15	17	18	21	16	19	20	22	23
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi	■	■			■				
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi	■								
Doğrama Değişimi	■	■			■	■		■	
Yeni Donanım Eklenmesi	■	■			■			■	
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi	■	■			■	■		■	
Sıva/Boya Bozulması			■	■			■		■

İncelenen 9 yapıdan 15, 17, 18 ve 23 numaralı olanlar tescillidir.

- 15 nolu tescilli yapı; günümüzde sanat galerisi olarak kullanılmaktadır. Çeşitli sergilerin düzenlendiği yapı cephesinde özgün kurguda bulunmayan pencereler ve güneş kırıcılar eklenmiştir. Yapının çatısı aslına uygun olarak yenilenmiştir. Cephede bulunan pencereler özgün form ve malzemelerle değiştirilmiştir. Cephedeki sıva kaplama, duvar örgüsünü ön plana çıkarmak adına temizlenmiştir. Yapıdaki değişimlere yönelik detaylı anlatımlara bölüm 4.3.3'te yer verilmiştir.

- 17 nolu tescilli, özgün kullanımı konut olan yapı günümüzde kafe olarak işlevlendirilmiştir. Yan hollü plan şemasına sahip olan yapıdaki işlev değişimiyle; cephesindeki sıvalı yüzeyler temizlenerek zemin kattaki taş, birinci kattaki tuğla duvar örgüsü ortaya çıkarılmıştır. Yapının zemin kat dikdörtgen formlu penceresi kemerli forma sahip yeni pencere ile değiştirilmiş ve özgün demir parmaklığı çıkarılmıştır. Metal giriş kapısı ahşap kapı ile yenilenmiştir. Yapı da gerçekleşen değişimler bölüm 4.3.3'te aktarılmıştır.

- 18 nolu yapı, iki katlı, tescilli konuttur. Günümüzde kullanılmayan yapının cephesinde bozulmalar artmış ve cephe elemanlarında kayıplar görülmüştür.

- 21 nolu yapı, iki katlı tescilli konuttur. Günümüzde, yapının yalnızca sokağa bakan beden duvarı mevcuttur. İç mekana dair izlerin tamamen silindiği yapının onarım görmeyen cephesinde de bozulmalar hızla ilerlemiştir.

İncelenen yapılardan 16, 19, 20, 22, 23 olarak numaralandırılanları tescilsizdir.

- 16 nolu yapının değişen işlevine bağlı olarak cepheye yeni donatılar eklenmiştir. Cephenin özgün kurgusunda bulunan kapı ve pencereler değiştirilmiştir. Beşik çatı teras olarak kullanıma uygun hale getirilmiştir.

- 19 nolu yapının cephesindeki boyalı yüzeyler temizlenmiştir. Özgün olmayan pvc malzemeli güneş kırıcılar sökülmüştür. Giriş kapısı ile cephedeki pencereler yenilenmiştir.

- 22 nolu yapı, yerel kullanıcıları tarafından onarılmıştır. Onarımlar sırasında, cephe kullanılan renk, özgün kapı ve pencereler değiştirilmiştir. Geleneksel dokuda yaygın kullanılan cephe öğesi olan söveler pencere kenarlarına eklenmiştir.

- 20, 23 nolu yapılarda herhangi bir onarım ve restorasyon çalışması yapılmamıştır. Bu yapılarda cephe elemanlarına yönelik bir değişimden söz etmek mümkün değildir. Yalnızca cephede görülen bozulmalar artmıştır.

270 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

Çarşı Sokak silüetini oluşturan 270 nolu adada 11 yapı bulunmaktadır (Şekil 4.7, Şekil 4.8).

Şekil 4.7 270 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

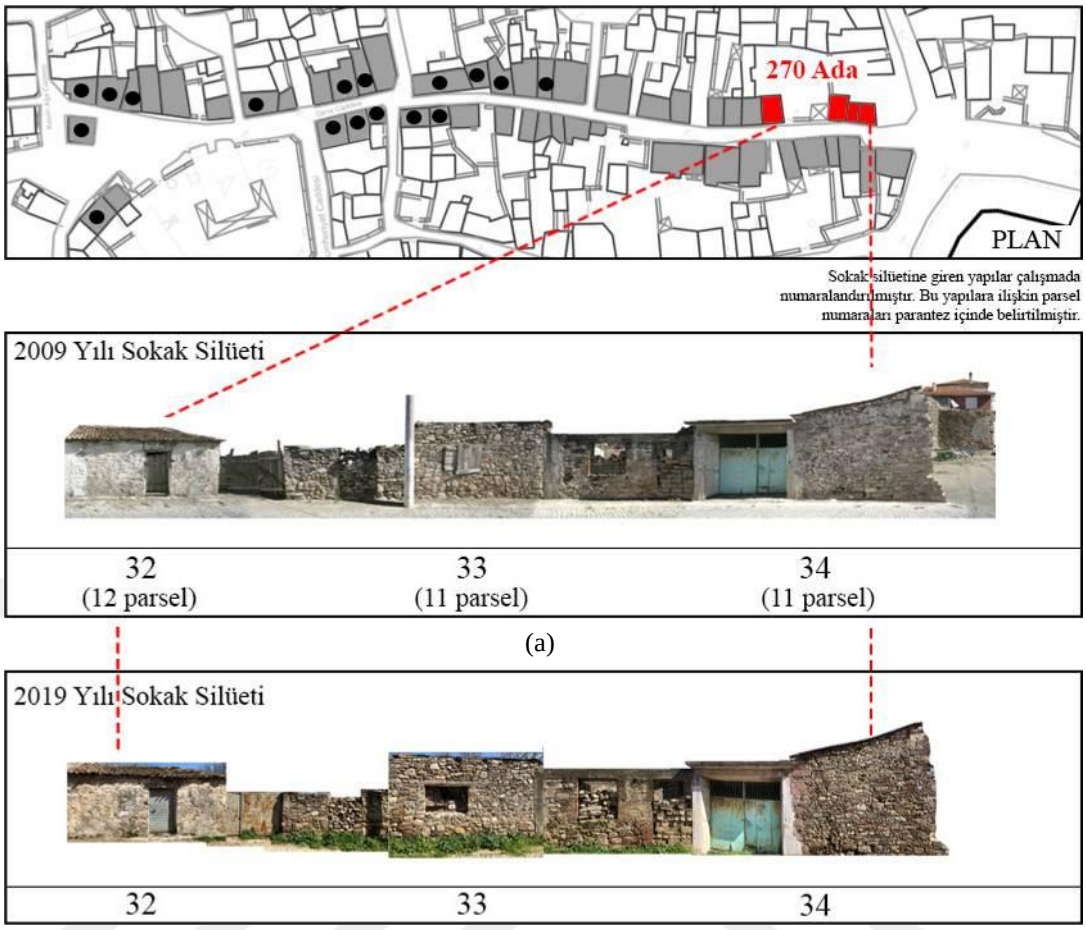

(a)

(b)

Şekil 4.8 270 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

Yapılardan 8'inin özgün işlevi konut, diğerlerinin ise depo/ahırdır. Günümüzde 26, 29, 30, 31 olarak numaralandırılan yalnızca 4 yapı kullanımdadır. Kullanım dışı kalan yapıların yoğunlukta bulunduğu bu adada, yapıların cephe elemanlarında gözlenen değişimler tabloda belirtilmiştir (Tablo 4.4).

Tablo 4.4 Cephede gözlenen değişimler (270 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilsiz Yapı**										
	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi											
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi											
Doğrama Değişimi		■									
Yeni Donanım Eklenmesi											
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi								■			
Sıva/Boya Bozulması	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Değişim tablolarına 25 nolu yapının doğramalarındaki değişim ile 31 nolu yapının değişen cephe rengi eklenmiştir. Genel olarak yapıların cephe özelliklerinde 2009-2019 yılları arasında değişim gözlenmemiştir. Ancak zamanla eskimeye bağlı olarak bozulmalar, sıva ve boya dökülmeleri ile cam elemanlarda kırılmalar görülmüştür. İncelenen 24, 25, 27 ve 28 numaralı konutlardaki bozulmalar dokudaki onarılmayan ve kullanım dışı kalan yapıların değişimlerine verilebilecek örnekler arasındadır. Yerleşimdeki hayvancılık faaliyetlerinin azalması ile 32, 33 ve 34 nolu yapılarda özgün işlevini kaybetmiştir. Kullanılmayan bu besi alanları da özgün durumunu korur niteliktedir.

256 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

Alandaki 256 nolu adada konumlanan 3 yapı Çarşı Sokak'a cephe vermektedir (Şekil 4.9). Bu yapılardan 37 numaralı olanı yerleşimin odak noktalardan biri olan Küçükköy Merkez Camii'dir.

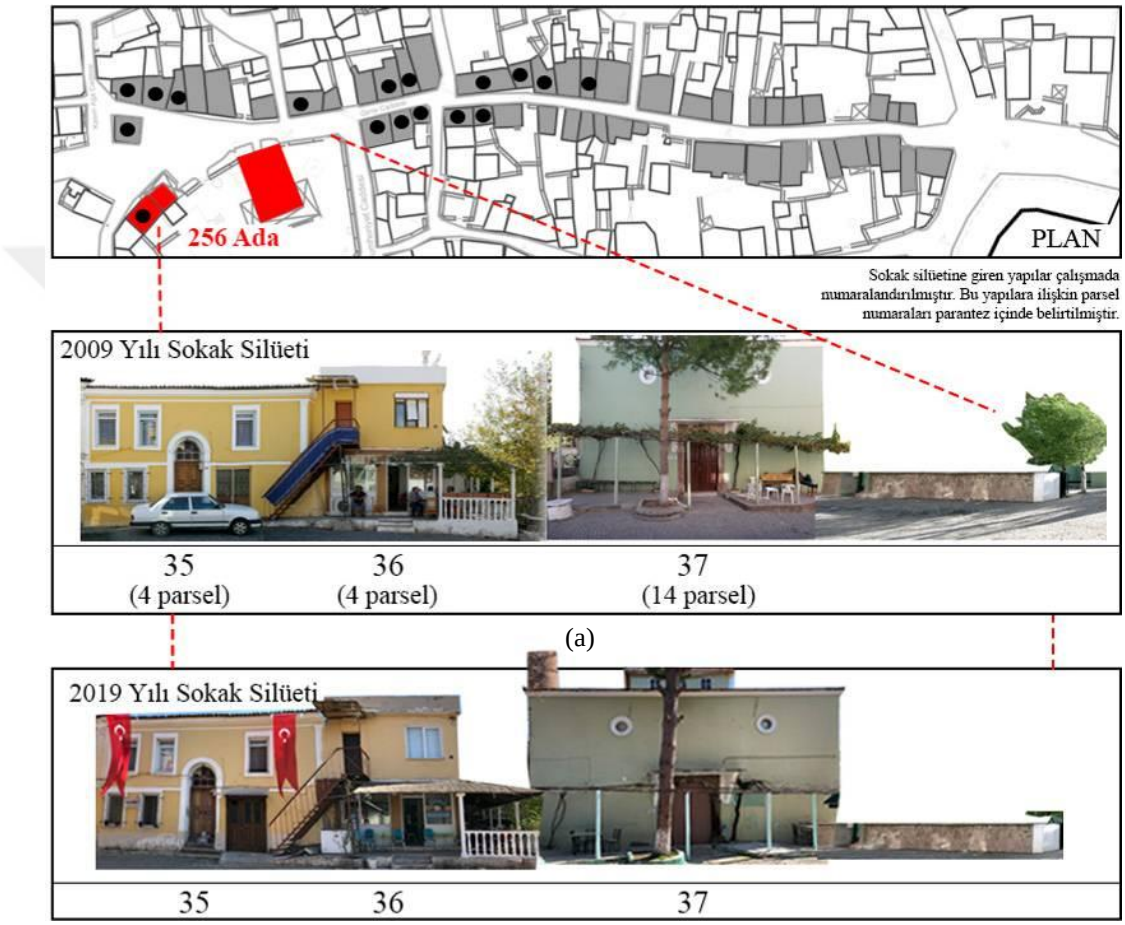

Şekil 4.9 256 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

Tarihi nitelikli 35 nolu yapı konut, 36 nolu yapı ise ticari+konut ve 37 nolu cami kullanımlıdır. Bu üç bina 2009-2019 sürecinde el değiştirmeden günümüze ulaşmıştır. Özgün kullanımlarına devam eden yapıların cephelerine yansıyan değişimler Tablo 4.5'e işlenmiştir.

Tablo 4.5 Cephede gözlenen değişimler (256 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**		**Tescilsiz Yapı**
	35	37	36
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi			
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi			
Doğrama Değişimi			■
Yeni Donanım Eklenmesi			
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi			
Sıva/Boya Bozulması	■	■	■

İncelenen 3 yapıdan, 35 ve 37 olarak numaralandırılanları tescillidir.

- 35 nolu yapı, iki katlı tescilli bir konuttur. Girişin cephenin ortasında konumlanan ana girişten gerçekleştiği yapının cephe elemanlarında değişim gözlenmemiştir. Söz konusu zaman aralığında herhangi bir onarım geçirmeyen yapının cephesinde sıva ve boya bozulmaları gözlenmiştir.

- 37 nolu yapı, tescilli bir anıt eserdir. Küçükköy Merkez Camii olarak kullanılan yapının giriş kapısı tacında boya dökülmeleri ile duvar yüzeylerinde ise bozulmalar görülmüştür.

Yapılardan 36 olarak numaralandırılanı tescilsizdir.

- 36 nolu tescilsiz yapının giriş kapısı değiştirilmiş ve özgün olmayan pvc güneş kırıcıları kaldırılmıştır.

266 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

İncelenen adada değişim kapsamında ele alınan 3 tescilli yapı bulunmaktadır (Şekil 4.10).

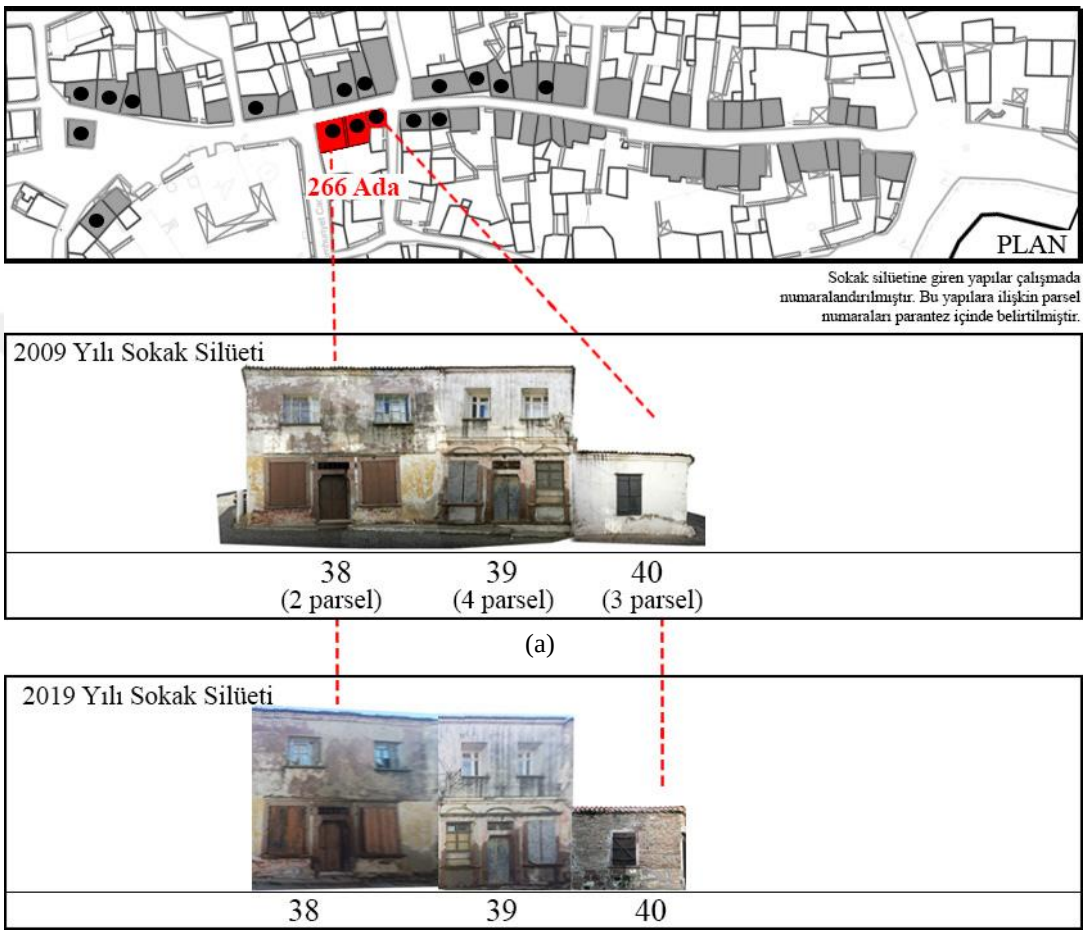

Şekil 4.10 266 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

Yapılardan 38 ve 39 olanları günümüzde kullanılmamaktadır. Bu yapıların özgün kullanımları zemin katta ticari, birinci katta ise konuttur. Diğer ticari kullanımlı yapı ise yeniden işlevlendirilerek sanat atölyesi olarak kullanılan yapılardan biridir. Terk edilen iki yapı ve yeni işleve uyarlanan yapı cephelerindeki değişimler Tablo 4.6'da aktarılmıştır.

Tablo 4.6 Cephede gözlenen değişimler (266 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**		
	38	39	40
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi			■
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi			
Doğrama Değişimi			■
Yeni Donanım Eklenmesi			■
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi			■
Sıva/Boya Bozulması	■	■	

İncelenen 3 yapının tamamı tescillidir.

- 38 nolu yapı, iki katlı ve tescillidir. Yapıya giriş, cephenin ortasında bulunan ana kapıdan sağlanmaktadır. Cephe yüzeyinde terke bağlı olarak sıva ve boya bozulmaları ile doğrama elemanlarında aşınmalar görülmüştür.

- 39 nolu yapı, özgünde tek katlı olarak inşa edilmiştir. Zemin katı tescilli olan yapıya 2009 yılı öncesinde niteliksiz kat eklenmiştir. Günümüzde kullanılmayan yapının cephesindeki bozulma sürecinin hızlandığı gözlenmiştir.

- 40 nolu yapı, tek katlı inşa edilmiştir. Köşe parselde konumlanan yapı tescillidir. Yapının değişen işleviyle birlikte cepheye yansıyan birçok değişim uygulanmıştır. Özgünde sıvalı bulunan cephe sıvasız kullanılmıştır. Yapının özgün kapı, pencere ve güneş kırıcı elemanları değiştirilmiştir. Cepheye geleneksel yapılarda bulunan pencere ve kapı sövelerinin benzerleri eklenerek görsel algı büyük oranda değiştirilmiştir. Bu yapıda gerçekleşen değişimler bölüm 4.3.3'te aktarılmıştır.

265 Adanın Çarşı Sokak'a Yüz Veren Yapılarının İncelenmesi

Çarşı Sokak'ın sınırını oluşturan diğer ada 265 numaralıdır (Şekil 4.11, Şekil 4.12). Bu adada sokağa yüz veren 17 yapı bulunmaktadır.

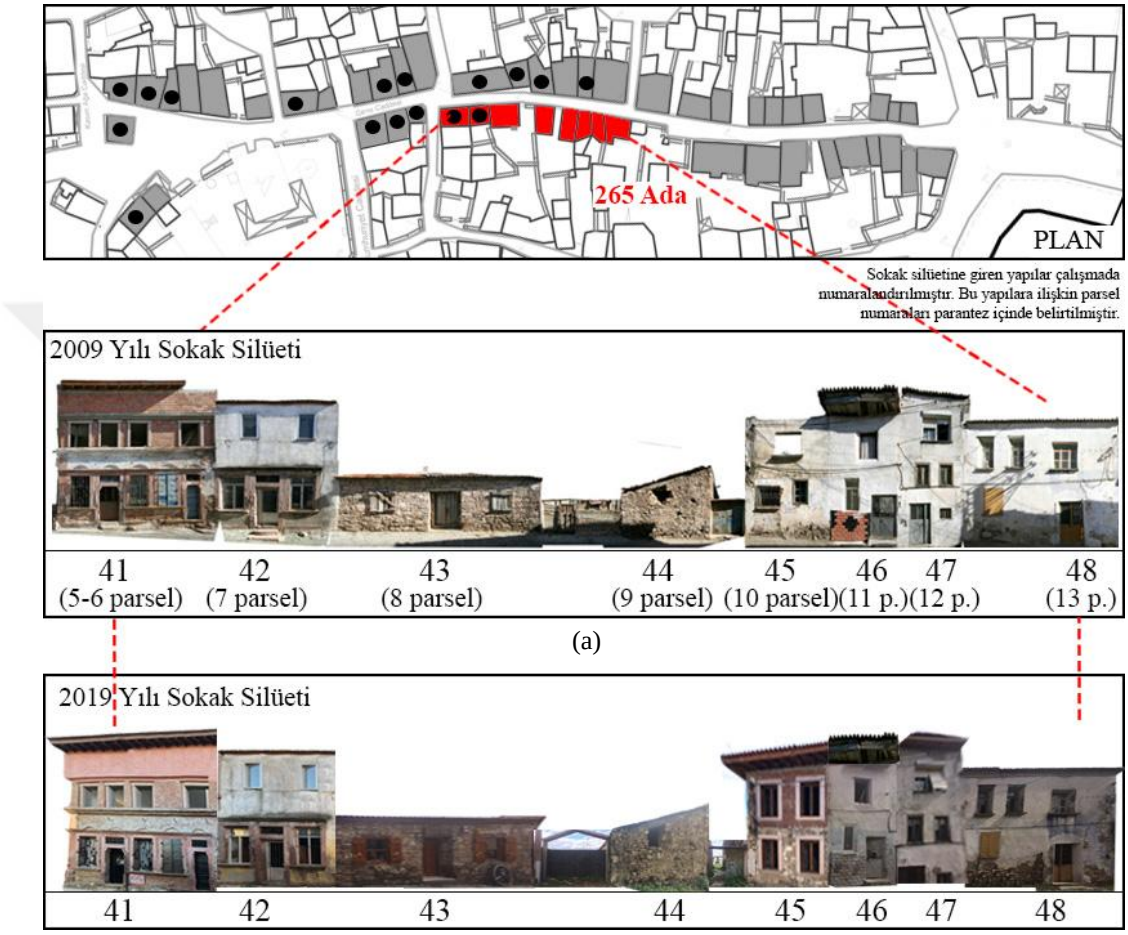

(a)

(b)

Şekil 4.11 265 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

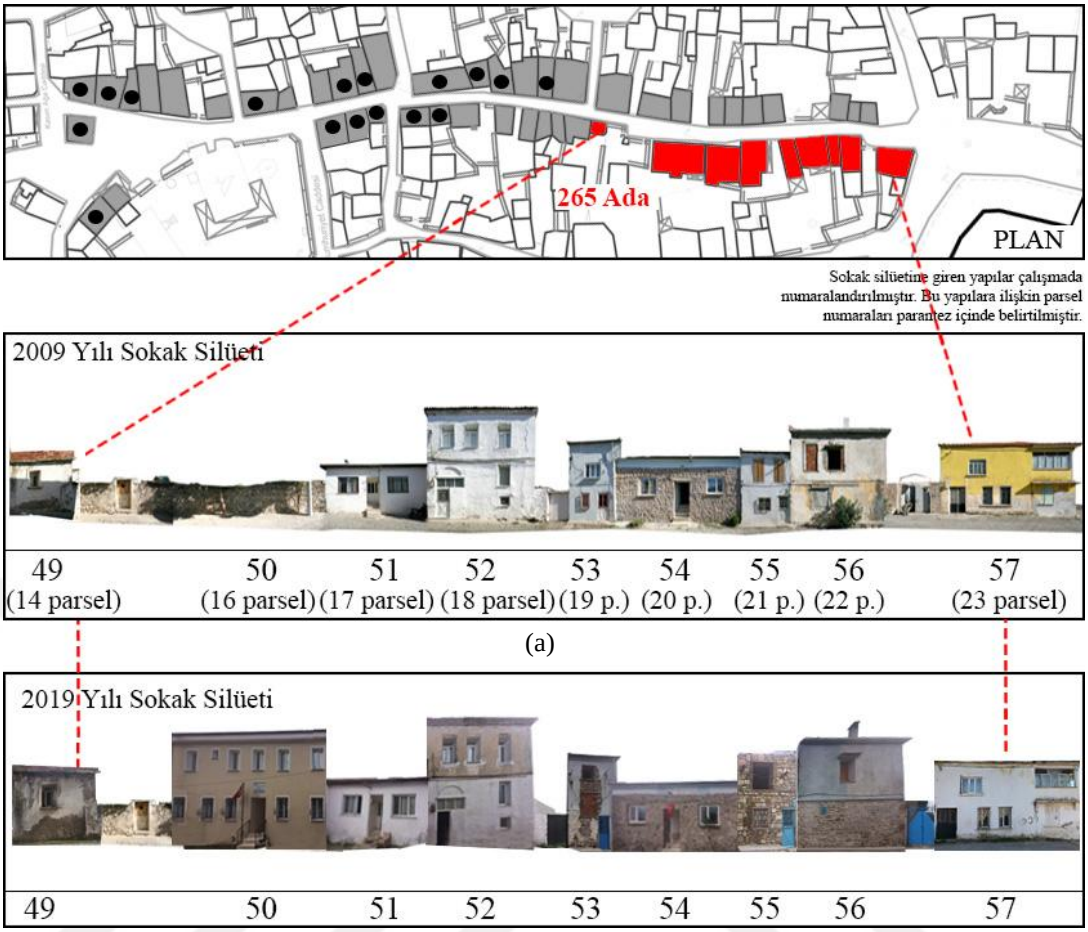

Şekil 4.12 265 nolu adada konumlanan yapıların incelenmesi ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

Yapılardan 41 ve 42 olarak numaralandırılan ticaret+konut işlevli yapılar tarihi niteliklidir. Diğer yapılar büyük oranda konut kullanımlıdır. Özgün işlevi ahır olan 43 numaralı yapı günümüzde sanat atölyesi olarak kullanılmaktadır. Yapılardan 45, 50, 55 olarak numaralandırılmışlar 2009-2019 yılı arasındaki süreçte inşa edilmiştir. İncelenen yapılardaki değişimler aşağıda açıklanmıştır (Tablo 4.7, Tablo 4.8).

Tablo 4.7 Cephede gözlenen değişimler (265 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilli Yapı**		**Tescilsiz Yapı**					
	41	42	43	44	45	46	47	48
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi			■					
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi								
Doğrama Değişimi			■					
Yeni Donanım Eklenmesi								
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi						■		
Sıva/Boya Bozulması		■	■	■			■	■

Tablo 4.8 Cephede gözlenen değişimler (265 Ada)

Çalışmadaki Yapı Numarası	**Tescilsiz Yapı**								
	49	50	51	52	53	54	55	56	57
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi									
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi					■		■	■	
Doğrama Değişimi			■		■				■
Yeni Donanım Eklenmesi									
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi				■	■		■	■	■
Sıva/Boya Bozulması	■		■	■		■		■	■

İncelenen 265 nolu adada, sokağa cephe veren 17 yapıdan 41 ve 42 olarak numaralandırılanları tescillidir.

- 41 nolu geleneksel niteliğe sahip yapı tescillidir. Özgünde tek katlı olarak inşa edilen yapıya 2009 yılı öncesinde niteliksiz iki kat eklentisi yapılmıştır. 2009-2019 arası süreçte kullanılmayan bu yapının cephe

elemanlarına yansıyan değişim gözlenmemiştir. Yapının detaylı envanteri Ek-2' de (Env. No:15) verilmiştir.

- 42 nolu yapı özgünde tek katlı olarak inşa edilmiştir. Tescilli zemin kat üzerine niteliksiz birinci kat eklenmiştir. Günümüzde kullanılmayan yapının cephesinde bozulmalar görülmüştür.

Yapılardan 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 ve 57 olarak numaralandırılanları tescilsizdir.

- 43 nolu yapının yeni işleviyle birlikte cepheye tabela eklenmiştir. Cephedeki özgün kapı, pencere ve güneş kırıcılar değiştirilmiştir. Çatı malzemeleri onarımlar sırasında yenilenmiştir.

- 51 nolu yapının özgün ahşap pencere elemanları aslına uygun olmayan malzemeler ile değiştirilmiştir.

- 52, 53, 56 ve 57 nolu yapıların cephe rengi değiştirilmiştir. Ayrıca 53, 56 ve 57 nolu cephelerde özgün kapı ve pencere elemanlarının yenilendiği gözlenmiştir.

- İncelenen yapılardan 44, 47, 48, 49, 54 numaralı olanların süreç içerisinde cephe öğelerinde bir değişiklik yapılmamıştır. Bu yapılardaki kullanımların sürekliliğinin sağlanması cephe özgünlüğünün korunmasına katkı sağlarken bu yapılara yapılan onarım ve müdahalelerin sınırlı olması cephedeki bozulma sürecini hızlandırmıştır.

Genel Değerlendirme

İncelenen 57 yapının, 2009 yılı cephe silüetleri ile 2019 yılı cephe silüetleri karşılaştırılarak değişim sürecinin sokak ölçeğinde yarattığı değişimler ortaya konulmuştur. Köy meydanına yakın konumlanan yapılarda 2009-2019 cephe

silüetleri arasındaki fiziksel farkın daha fazla olduğu gözlemlenirken, dış çepere doğru bu değişimlerin azaldığı görülmektedir. Cephedeki değişimlerin aktarıldığı tablolarda; bazı yapılarda hiçbir değişikliğin gözlenmediği, bazı yapılarda ise cephe kurgusunu tamamıyla değiştirecek düzenlemelerin yapıldığı gözlenmiştir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9 Değerlendirme tablosu

Cephede Görülen Değişimler	**Yapı Sayısı**	
	Tescilli Yapı	**Tescilsiz Yapı**
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi	5	4
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi	2	4
Doğrama Değişimi	6	13
Yeni Donanım Eklenmesi	6	5
Cephe Yüzeyinde Renk/Malzeme Değişimi	7	15
Sıva/Boya Bozulması	7	25

Sokak ölçeğinde yapılan irdelemelerde, yapıların cephelerinde genellikle konut kullanıcısının istekleri doğrultusunda yeni düzenlemelerin yapılarak cephe elemanlarının değiştirildiği gözlenmiştir. Konutlarda tespit edilen değişimler; çatı aktarımı ile özgün kiremitlerdeki değişim, doluluk-boşluk oranındaki değişim, doğramaların değişimi, yeni donanım eklenmesi, kaplamadaki renk ve malzemenin değişimi ve sıva/boya bozulmalarıdır. Sokaktaki görsel algının değişimi; herhangi bir müdahale görmemiş yapılar, onarım geçirmiş ve/veya yeniden işlevlendirilmiş yapılar ile söz konusu tarih aralığında yeni inşa edilmiş yapılarda birbirinden farklılaşmaktadır.

Sokak üzerinde konumlanan yapılar incelendiğinde;

- İncelenen yapılardan tescilli 18, 21, 38, 39, 42 olarak numaralandırılmış beş yapı ile, tescilsiz 24, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 44, 49, 53 olarak numaralandırılmış on bir yapı kullanılmamaktadır. Çalışmada 35 ve 37 nolu tescilli yapılar ile 14, 20, 23, 29,

30, 31, 36, 46, 47, 48, 52, 54 nolu yapılarda ise cepheye yansıyan onarımlar gözlenmemiştir. **Kullanım dışı kalan yapılar ile herhangi bir onarım geçirmeyen** konutların genellikle cephe elemanlarının değişmediği görülmüştür. Bu kapsamda ele alınan tescilli yapılarda cepheye yapılan ek müdahale olmadığından yapı cephesinin özgün durumu korunarak günümüze gelmiştir. Ancak bu yapılarda zaman içerisinde bozulmaların arttığı, sıva ve boya dökülmelerinin yaşandığı, cephe elemanlarında kullanılan ahşap malzemelerde onarım gerektiren sorunların oluştuğu gözlenmiştir.

-**Onarım geçirerek yeniden işlevlendirilen ya da el değiştiren** yapıların cephelerine yansıyan değişimler diğer yapılara oranla daha fazladır. Çarşı Sokak üzerinde konumlanan on yedi tescilli yapıdan 1, 2, 3, 12, 15, 17, 40 olarak numaralandırılanlar ile 4, 11, 16, 43 nolu olan tescilsiz yapılar, 2009-2019 arasındaki süreçte yeniden işlevlendirilmiştir. Yapıların onarımları sırasında özgün cephe özelliklerinin bir kısmı değiştirilmiştir. Çatı aktarımı, doluluk-boşluk oranlarındaki değişimler, özgün doğramaların değişimi, yeni donatıların eklenmesi, renk ve kullanılan malzemedeki değişimlerin cepheye yansıması aşağıda belirtilmiştir.

- Çatı Aktarımı/kiremit değişimi; tescilli yapıların 2, 3, 13, 15, 17 ve yeni yapıların 9, 16, 40, 43 olarak numaralandırılmış örneklerinde görülmektedir. Tescilli yapıların onarımları sırasında özgün malzemeler aslına uygun yeni malzemeler ile değiştirilmiştir.

- Doluluk-boşluk oranlarının değişimi; geleneksel yapıların 13, 15 nolu örnekleri ile tescilsiz yapıların 4- 53- 55- 56 nolu konutlarında karşımıza çıkmaktadır.

- Doğramaların değişimi; onarımların bir sonucu olarak bu müdahalenin on dokuz yapıda gerçekleştiği tespit edilmiştir. Tescilli yapıların 1, 2, 8, 12, 15, 17 olarak numaralandırılanları ile tescilsiz örneklerin 6, 9, 11, 16, 19, 22, 25, 36, 40, 43, 51, 53, 57 numaralı yapılarının mevcut doğramaları değiştirilmiştir. Bu bağlamda ele alınan tescilli yapıların özgün doğramaları,malzemedeki eskimeye bağlı olarak değiştirilmiş ve çoğu

yapıda aslına uygun olmayan pvc ve alüminyum malzeme ile değiştirilerek yenilenmiştir.

- Yeni donanım eklenmesi; genellikle onarım geçiren ve yeniden işlevlendirilen yapılarda bu durum gözlenmektedir. Tescilli konutların yeniden işlevlendirilen 2, 3, 12, 13, 15, 17 nolu örnekleri ile tescilsiz yapıların 5, 9, 16, 22, 40 nolu konutlarına yeni donatılar eklenmiştir. Geleneksel dokuda yaygın kullanılan sarımsak taşı ile yapılmış söve elemanlarının özgünde bulunmayan yapılara eklenmesi de bu bağlamda değerlendirilmiştir. Ayrıca belirtilen yapılara tabela, aydınlatma elemanı, elektrik kablosu gibi yeni donanımların eklendiği görülmüştür.

- Cephe yüzeyinde renk/malzeme değişimi; onarımlar sırasında kullanıcı isteklerine bağlı olarak değiştirilmiştir. Tescilli konutların 2, 3, 8, 12, 13, 15, 17 olanları ile tescilsiz örneklerin 4, 5, 9, 11, 16, 19, 22, 31, 40, 46, 52, 53, 55, 56, 57 olarak numaralandırılan yapı cephelerinde renk ve malzemede değişimler gözlenmiştir. Onarım geçiren tescilli yapıların yalnızca renginin, yeniden işlevlendirilenler örneklerin ise büyük oranda cephe kaplama malzemesinin değiştirildiği görülmüştür.

- 2009-2019 sürecinde **yeni inşa edilmiş** 3 yapı bulunmaktadır. Bu yapılardan 10 ve 45 olarak numaralandırılan iki yapının geleneksel konutları taklit eder nitelikler taşıdığı gözlemlenirken 50 olarak numaralandırılan yapının cephe silüetinin dokuyla uyumsuz özelliklere sahip olduğu görülmüştür.

4.2.3 Yapı Ölçeğindeki Değişimlerin İrdelenmesi

Küçükköy'de gerçekleşen değişimleri yapı ölçeğinde incelemeye yönelik yapılan çalışmada Çarşı Sokak üzerinde konumlanan 6 yapı seçilmiştir (Şekil 4.13). Değişim sürecinin başlaması ile el değiştiren bu yapılar yeni kullanımlar için restore edilmiştir. Sanat atölyesi veya ticari amaçlı kullanılan yapılarda özgün plan kurgusu, değişen işlevin getirdiği mekansal düzenlemelere uyarlanmıştır. Bu yapıların

mekansal değişimlere yönelik daha fazla veri sunacağı düşünülerek yapılan incelemeler bu binalar üzerinde yoğunlaşmıştır. Sokak üzerinde 267 ada, 14 parselde konumlanan yeniden işlevlendirilen tescilli yapı, yılın yalnızca belirli dönemlerinde kullanıldığından dolayı yapılan tespit çalışmalarına dahil edilememiştir.

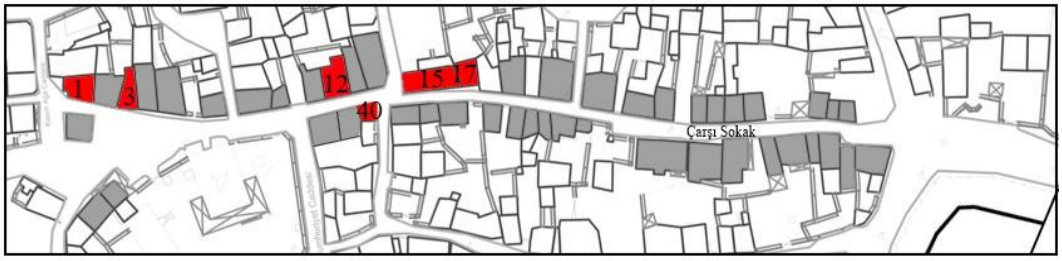

Yapılarda bölüm 4.3.2'de belirlenen numaralar kullanılmış, bu yapılara ilişkin parsel numaraları belirtilmiştir.

1	3	12	15	17	40
267/15	267/17	268/15	269/1	269/24	266/3

Şekil 4.13 Çarşı Sokak'ta konumlanan, mekansal değişimleri incelemeye yönelik belirlenen yapılar (Kişisel arşiv, 2019)

Çalışma kapsamında incelenen yapıların iç mekanlarına yönelik özgün ve mevcut plan şemaları yapılan tespitlerde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Yapıların yeniden işlevlendirme öncesindeki planlarının hazırlanmasında yapıda bulunan izler, kullanıcı ile yapılan görüşmeler ve benzer tipolojiye sahip yapılardan elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Aynı zamanda mevcut plan şemalarının rölöveleri çıkarılmıştır. Yapıların yeniden işlevlendirme öncesine ait plan şeması ile farklı kullanımlara adapte olan mevcut plan şemaları arasında karşılaştırma yapılarak mekana, strüktür sistemi ve malzeme kullanımı ile cepheye yansıyan değişimler tespit edilmiştir.

1 nolu Yapı, 267 Ada/15 Parsel

Özgün kullanımı zahireci olan yapı, günümüzde Boşnak aile tarafından kafe olarak işlevlendirilmiştir. Yapı, Çarşı Sokak ile Kasım Ağa Caddesi'nin köşe birleşiminde yer almaktadır. Binanın güney yönü ile kuzey-doğu cephesi yan parseldeki yapı ile bitişik nizam durumdadır. Batı cephesi ise sokağa yüz vermektedir ve parsel düzeni içinde kuzeyde kendine ait bahçe alanı bulunmaktadır (Şekil 4.14).

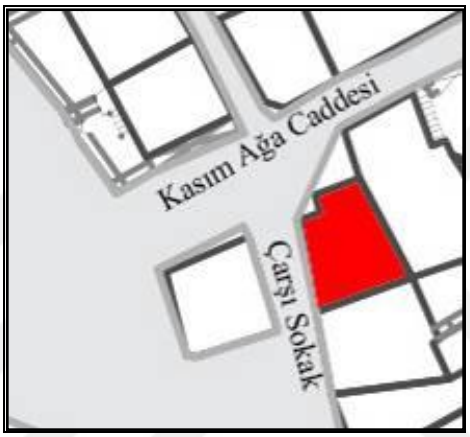

Şekil 4.14 Yapı parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Ticari amaçlı kullanılan yapı orta hollü plana sahiptir (Şekil 4.15). Yapının özgün mekan kurgusunda iç mekanda herhangi bir bölücü duvar kullanılmamıştır. Yalnız batı cephesinde kapı ve pencere elemanları kullanılmış, diğer yüzeylerde ise açıklık kullanılmamıştır. Yapı envanteri Ek-2'de (Env. No: 7) verilmiştir.

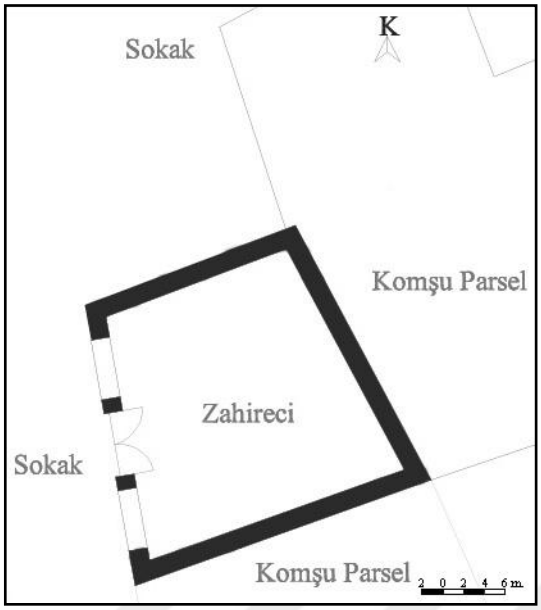

Şekil 4.15 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması

Tek katlı yapının beden duvarları yığma taştır. Yapı duvarlarının tamamı sıvalı ve boyalı olarak kullanılmıştır. Duvarların üzerine beşik çatı oturtma sistemiyle inşa edilmiştir. Özgün çatı kaplama malzemesi alaturka kiremittir.

Yapı cephesi simetrik düzendedir. Cephenin ortasında konumlanan giriş kapısı ile sokaktan doğrudan giriş sağlanmaktadır. Sarımsak taşından yapılmış dikdörtgen lento ile çerçevelenmiş kapının iki yanında pencere bulunmaktadır.

Yapıdaki Değişimler

Tek katlı yapının özgün ticari amaçlı kullanımı günümüzde de devam etmektedir. Ancak turizm sektörünün gelişmesiyle birlikte yapıda sürdürülen ticari işlev kafe olarak değişmiştir. Bu değişimin yansımaları yapının geleneksel karakterini de etkilemiştir.

(a) (b)

Şekil 4.16 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Kullanımını kafe olarak sürdüren yapıya yeni işlevle birlikte ihtiyaç duyulan ıslak mekan ve mutfak birimleri, yapının kuzey yönüne eklenmiştir (Şekil 4.17). Havalandırma ve aydınlatma için kuzey cepheye pencereler eklenmiştir. Ayrıca bu cepheye Kasım Ağa Caddesi'nden ulaşmak isteyenlere yönelik yeni bir giriş kapısı eklenmiştir. Yapının doğu yönünde bulunan bitişik parselde mülk sahiplerinin konut olarak kullandıkları yapı bulunmaktadır. Bu konut ve işlettikleri yapı arasında doğrudan geçiş sağlamak amacıyla doğu yönünde bir kapı daha açılmıştır.

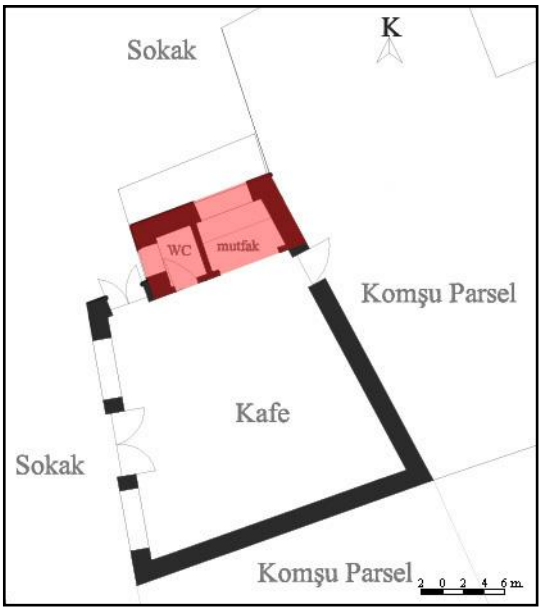

Şekil 4.17 Mevcut plan şeması

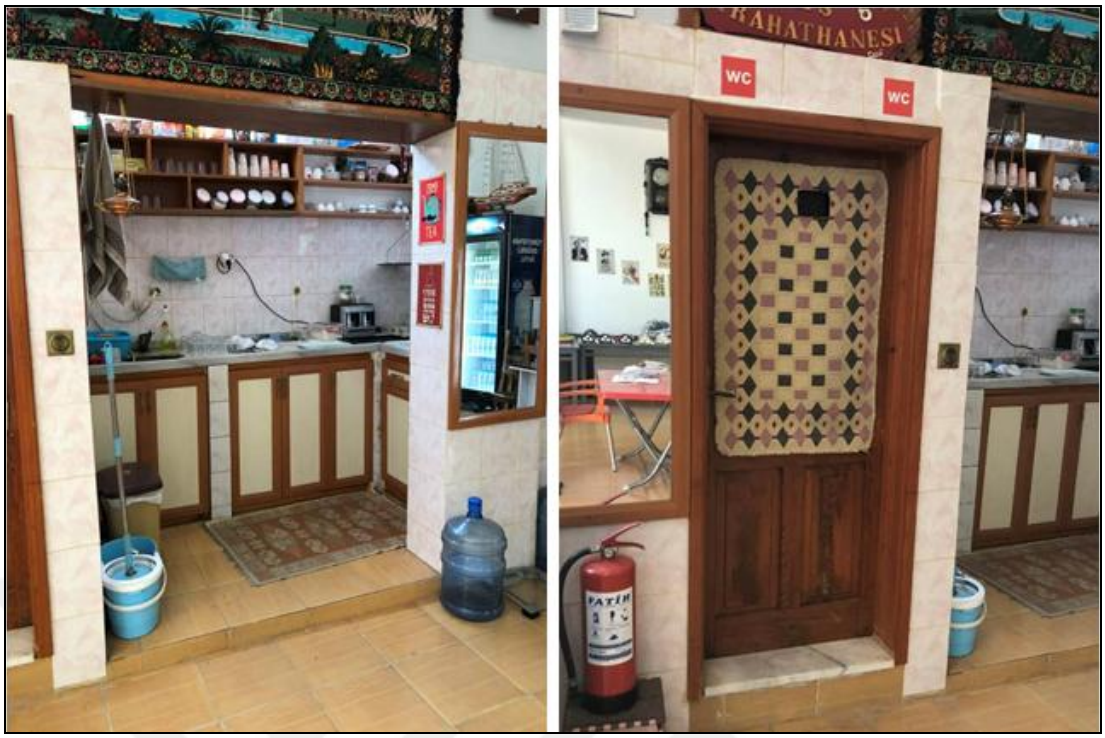

Şekil 4.18 Niteliksiz ıslak hacim eklentileri (Kişisel arşiv, 2019)

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapının strüktür sistemine yönelik güçlendirme yapılmıştır. Yığma sistemli yapıya betonarme kolon-kiriş sistemi eklenerek yapının taşıyıcı sistemi değiştirilmiştir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 Kolon kiriş görüntüsü (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Yapı cephesinin onarımlara bağlı olarak değiştiği gözlenmiştir. Özellikle cephe elemanlarının önemli ölçüde değiştiğini söylemek mümkündür. Özgünde demir doğramalara sahip olan pencerelerin günümüzde de bulunduğu yalnızca ana giriş kapısının yenilendiği görülmüştür.

Şekil 4.20 Cephe görünümü (Kişisel arşiv, 2019)

3 nolu Yapı, 267 Ada/17 Parsel

Köy kahvehanesi olarak kullanılan yapıda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Yapı, İstanbul'dan Küçükköy'e yerleşen kullanıcılar tarafından kafe olarak işletilmektedir. Çarşı Sokak üzerinde konumlanan yapı kuzey ve güney-doğu yönlerinde yan yapılar ile bitişik konumdadır (Şekil 4.21). Parsel düzeni içinde yapının kuzey-doğu yönünde kendine ait bahçesi bulunmaktadır. Yapıya erişim batı cephede doğrudan sokaktan olmakta ayrıca kuzey yönünde bahçeden yapıya girişte gerçekleşmektedir.

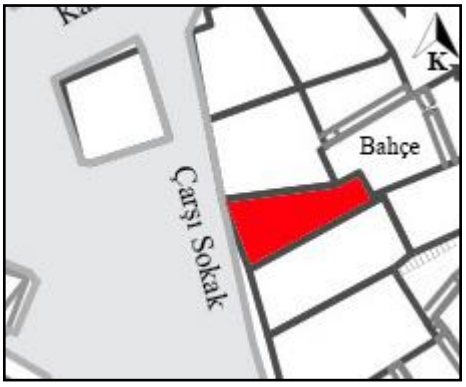

Şekil 4.21 Yapı parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Yapının özgün plan kurgusu, tek mekanlı olarak düzenlenmiştir. Yapının simetrik düzendeki ön cephesini doğu cephedeki düzen takip etmektedir. Kuzey ve güney yöndeki beden duvarları yan yapılar ile bitişik olduğundan bu kısımlarda herhangi bir açıklık kullanılmamıştır (Şekil 4.22). Yapıya ilişkin envanter fişi Ek-2'de (Env. No:8) aktarılmıştır.

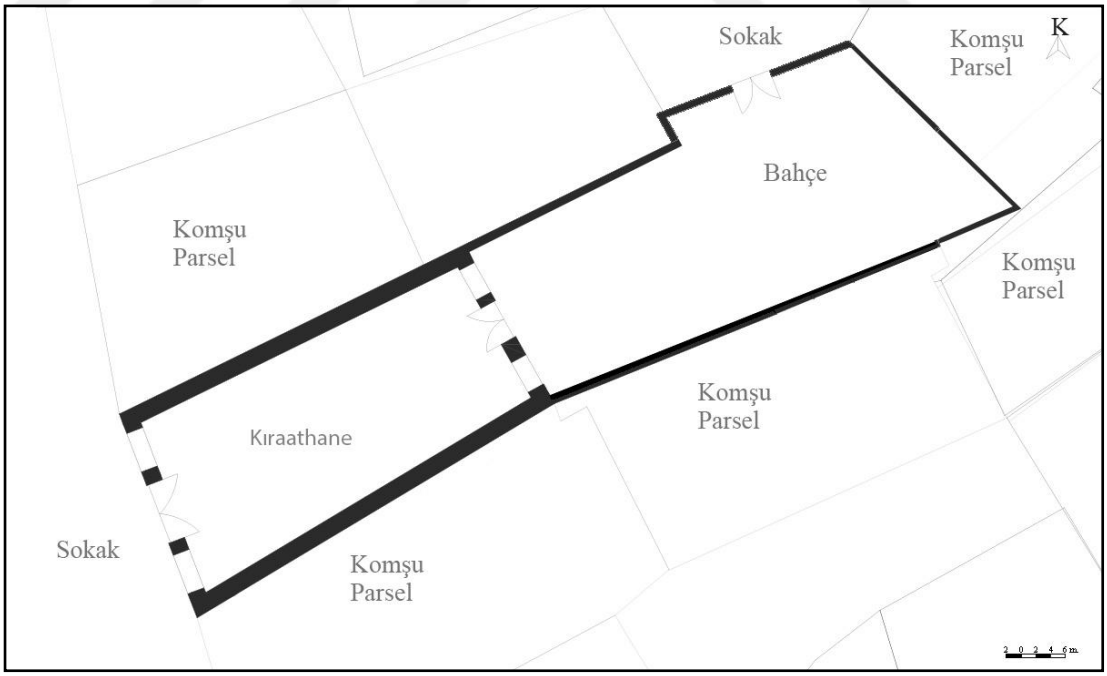

Şekil 4.22 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması

Yapının beden duvarları yığma taş malzeme ile inşa edilmiştir. Ancak batı cephesindeki duvar dolu harman tuğlası ile örülmüştür. İç ve dış duvarlar özgünde sıvalı ve boyalı olarak kullanılmıştır. Yapının çatı formu beşik çatıdır ve alaturka kiremitle kaplanmıştır.

Özgün cephe düzeni batıda ve doğuda simetriktir. Her iki cephenin de ortasında giriş kapısı yer almakta ve bu kapının iki yanında da birer pencere bulunmaktadır.

Yapıdaki Değişimler

Tek katlı yapının özgün işlevi ticari kullanımdır. Günümüzde yerleşimde artan turizm faaliyetleri doğrultusunda yapı yeme/içme mekanı olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu bağlamda yapının, mekansal kurgusunda, taşıyıcı sistem ve malzeme kullanımı ile cephe düzeni ve yapı öğelerinde değişimler gözlenmiştir.

(a) (b)

Şekil 4.23 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Yapının değişen işleviyle daha geniş mekanlara ihtiyaç duyulmuştur (Şekil 4.24). Tek hacimli mekanın doğu duvarı yıkılarak alan bahçeye doğru genişletilmiştir. Doğu duvarındaki simetrik düzen yeni eklenen duvarda da devam ettirilmiştir. Yıkılan duvarın izleri devam ettirilmiş ve bu alana kemerli bir geçiş tasarlanmıştır.

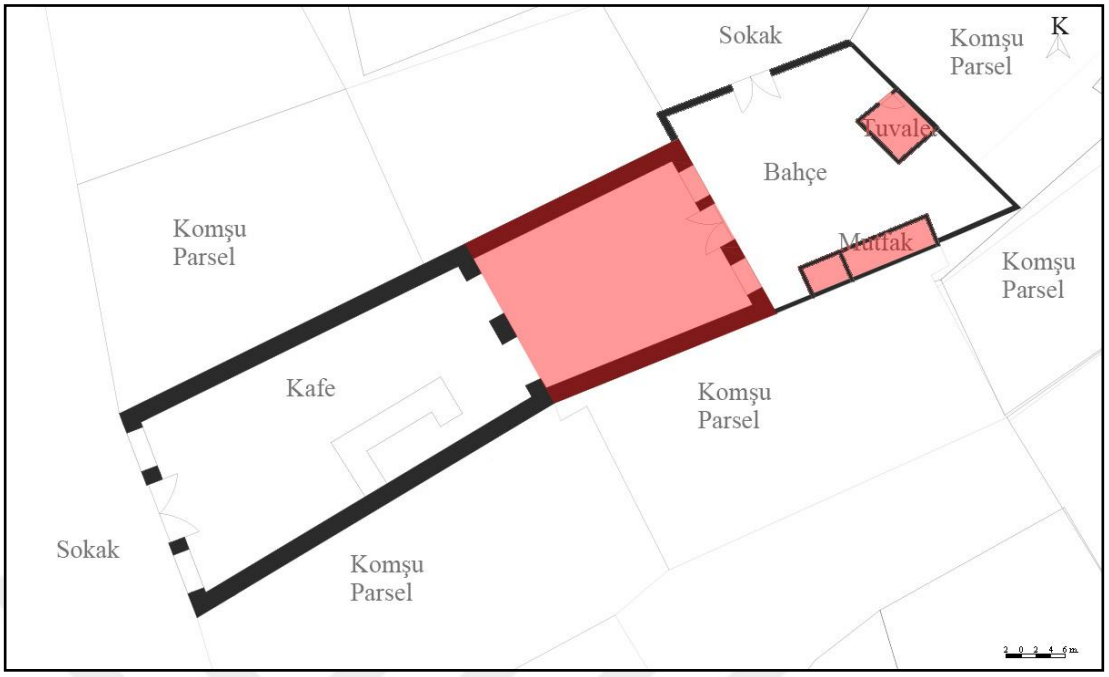

Şekil 4.24 Yapının mevcut plan kurgusu

Yapı bahçesine ıslak hacim ve servis bölümü eklenmiştir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25 Ek mekanlar (Kişisel arşiv, 2019)

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Özgünde var olan doğu duvarı yıkılarak yerine iki kemerli taşıyıcı özelliği bulunan taş duvar eklenmiştir. Özgün döşemeler karosiman ve laminant parke ile yenilenmiştir (Şekil 4.26).

Şekil 4.26 Yapı iç mekanı (Kişisel arşiv, 2019)

Çatı strüktürü tamamen yenilenmiştir ve çatı üst örtüsü aslına uygun olarak düzenlenmiştir. Duvar yüzeyleri sıvasız olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.27).

Şekil 4.27 Mevcut çatı strüktürü ve sıvasız kullanılan iç mekan duvarları (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Yapının ön cephesinde bulunan özgün kapı ve pencereler yeni elemanlarla değiştirilmiştir. Form ve renk olarak bu elemanlar özgün durumdan ayrışmaktadır. Arka cephede özgünde dikdörtgen formlu bulunan kapı ve pencere elemanları basık kemerli elemanlarla değiştirilmiştir.

Şekil 4.28 Yapı görünümü (Kişisel arşiv, 2019)

12 nolu Yapı, 268 Ada/15 Parsel

Köy kahvehanesi olarak kullanılan yapıya ek kütle ilavesi yapılarak günümüz işlevi zemin katta kafe, üst katta ise konut olarak değerlendirilmiştir. Boşnak aile tarafından işletilen yapının yalnızca zemin katı tarihi özellikli olduğundan, yapıdaki değişimler bu kat özelinde incelenmiştir.

Çarşı Sokak'a cephe veren yapı, bitişik nizamlıdır. Kuzey-batı ve güney-doğu yönlerinde yan yapı ile sınırlandırılmıştır. Parselin sokağa bakan cephesine dikdörtgen olarak yerleşen yapının kuzey-doğu yönünde bahçesi bulunmaktadır. Sokaktan yapıya ve yapıdan bahçeye geçiş bulunmaktadır (Şekil 4.29).

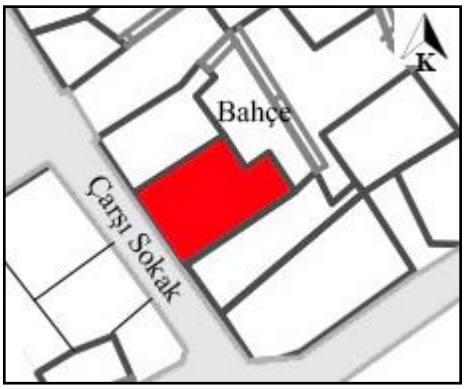

Şekil 4.29 Yapı parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Yapının özgün plan kurgusu, yerleşimdeki köy kahvehanesi olarak kullanılan diğer yapılarla benzerlik göstermektedir. Ticari amaca yönelik inşa edilen yapı, tek mekanlı plan şemasına sahiptir. Ana giriş kapısı batı cephesinin orta aksında yer almaktadır. Yapı envanteri Ek-2 kısmında (Env. No: 12) sunulmuştur.

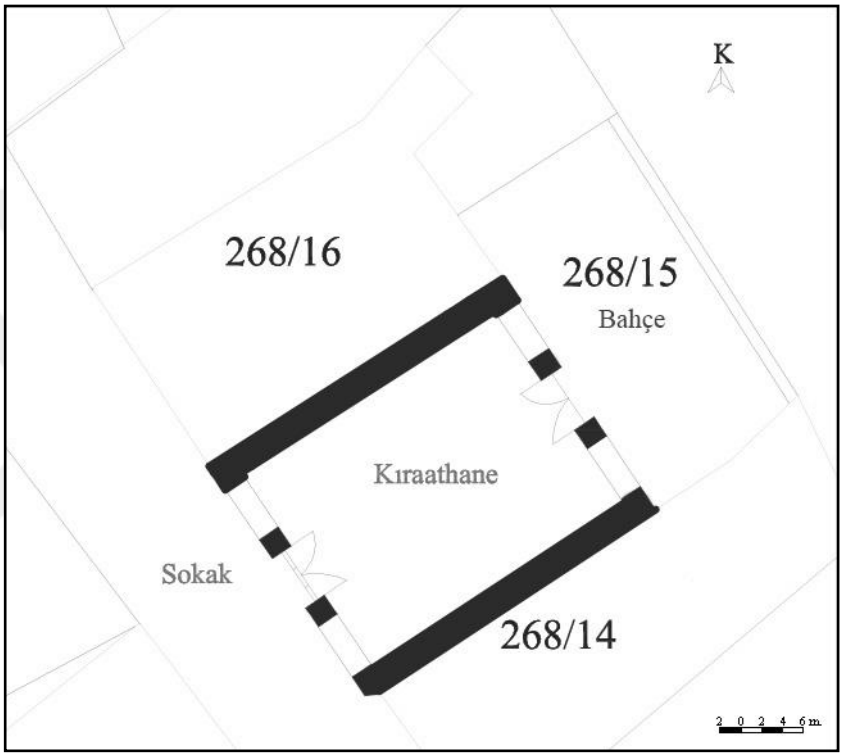

Şekil 4.30 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması

Özgün zemin kat beden duvarları dolu harman tuğlası ve taş kullanılarak inşa edilmiştir. Yapının nitelikli çatısı günümüzde mevcut değildir. Ancak benzer örnekler incelendiğinde çatı formunun beşik çatı olduğunu söylemek mümkündür.

Yapının özgün cephe düzeni simetriktir. Batı ve doğu yönünde orta aksta giriş kapıları yer almaktadır. Ana giriş kapısı batı cephesinde bulunmaktadır. Basık kemerli bu girişin iki yanında basık kemerli pencereler yer almaktadır.

Yapıdaki Değişimler

Özgünde tek katlı olarak inşa edilen yapının işlevi ticari kullanımdır. Ancak yapıya zaman içerisinde konut amaçlı kullanım için niteliksiz birinci kat eklenmiştir. Tarihi nitelikli yapının geçirdiği müdahale ve onarımlarla özgüne dair veriler değişime uğramıştır.

(a) (b)

Şekil 4.31 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Kafe olarak işlevlendirilen tek hacimli yapıya mutfak birimi eklenmiştir (Şekil 4.32). Bu kısımda bulunan özgün taş duvar yıkılarak mutfak bölümüne geçiş sağlanmıştır. Mutfak mekanını aydınlatmak için doğu yönündeki duvara pencere açıklığı eklenmiştir. Yapıya eklenen ıslak hacim bahçede konumlandırılmıştır ve ana kütleden ayrık olarak inşa edilmiştir (Şekil 4.33). Ayrıca niteliksiz ek olan birinci kata erişimi sağlayan merdiven bahçeye eklenmiştir.

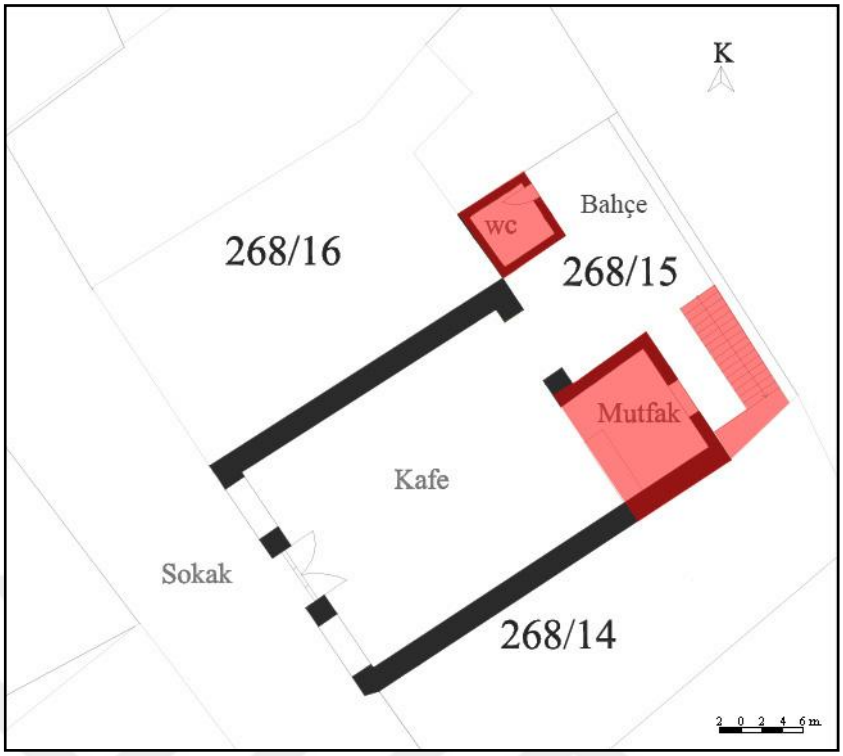

Şekil 4.32 Yapının mevcut plan kurgusu

Şekil 4.33 Eklenen ıslak hacim birimleri (Kişisel arşiv, 2019)

Bahçeye geçişi sağlamak için özgün yapının doğu yönündeki duvarında bulunan pencere elemanı kaldırılarak açıklık yaratılmıştır (Şekil 34).

Şekil 4.34 Kaldırılan pencere açıklığı (Kişisel arşiv, 2019)

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapının tamamıyla değişen doğu cephesinde oluşturulan geçiş açıklığı kemerle geçilmiştir. Geleneksel yapının sağlamlığını artırmak amacıyla kullanıcılar tarafından betonarme kolon sistemi inşa edilmiştir. Niteliksiz eklenti nedeniyle tavandaki özgün ahşap çatı strüktürü döşeme tamamıyla kaldırılarak betonarme döşeme yapılmıştır. Yeni döşeme plastik malzemeler ile kaplanmıştır. Tavan döşemesinin orta aksından geleneksel kullanımdakine benzer bir ahşap kiriş geçirilmiştir (Şekil 4.35).

Şekil 4.35 Strüktür ve malzemedeki değişimler (Kişisel arşiv, 2019)

Tarihi yapının iç mekanında bulunan taban döşemeleri tamamen değiştirilmiştir. Toprak zeminli bahçe de seramik kaplanarak oturma mekanı oluşturulmuştur (Şekil 4.36).

Şekil 4.36 Zemin döşemeleri (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Özgün zemin kat cephesinde sıvalı ve boyalı yüzeyler temizlenerek duvar işçiliği ortaya çıkarılmıştır. Yapının özgün metal kapısı onarımlar sırasında değiştirilmiştir. Metal pencere doğramaları özgünlüğünü koruyarak günümüze ulaşmıştır. Değişen işlevle birlikte cepheye aydınlatma ve tabela eklenmiştir.

Şekil 4.37 Yapının sokağa yüz veren cephesi (Kişisel arşiv, 2019)

15 nolu Yapı, 269 Ada/1 Parsel

Tarihi nitelikli yapı geçmişten günümüze çeşitli işlevlerde kullanılmıştır. Sinema, kahvehane ve parti binası olarak kullanılan yapının günümüz işlevi sanat galerisidir ve İstanbul'dan göç eden sanatçı aile tarafından kullanılmaktadır. Bahçeye eklenen birimlerde kafe olarak kullanılmaktadır.

Yapı, Çarşı Sokak ve Okul Caddesi birleşiminde konumlanmıştır. Köşe parseldeki yapının iki farklı girişi bulunmaktadır. Kuzey-batı cephesinde yapıya ve bahçeye doğrudan giriş mevcuttur. Parsel kullanımında kuzey-doğu yönünde bahçe bulunmaktadır (Şekil 4.38).

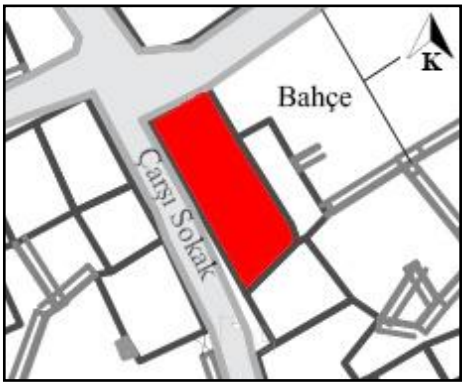

Şekil 4.38 Yapı parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Yapının özgün planına ait izleri tespit etmek günümüzde oldukça güçtür. Çeşitli işlevlerle kullanılan yapıda çeşitli müdahaleler gerçekleşmiştir. Ancak özgün mekanın galeri olarak kullanılması sonucunda iç mekandaki bölücü duvarlar tamamen yıkılmıştır. Batı yönündeki beden duvarında, yıkılan iç mekan duvarının izleri okunmaktadır (Şekil 4.39). Yapıya ilişkin envanter Ek-2'de (Env. No:16) verilmiştir.

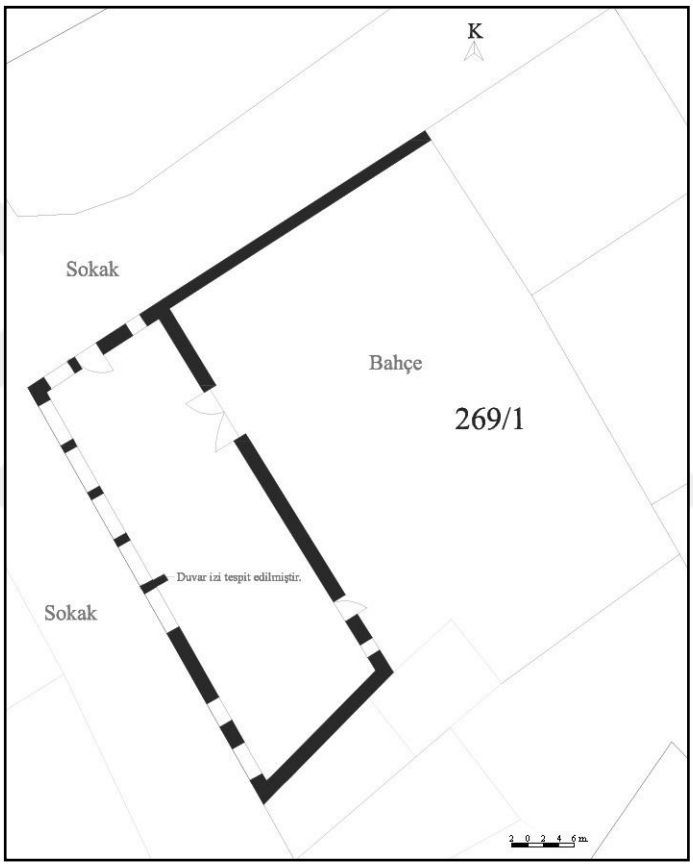

Şekil 4.39 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması

Özgün yapının beden duvarlarında dolu harman tuğlası ve taş kullanılmıştır. Bu yüzeylerin tamamı sıva ve boya ile kaplanmıştır. Çatı, geleneksel örneklerin çoğunda olduğu gibi beşik çatı formundadır.

Nitelikli yapının sokaktan doğrudan girişi, kuzey cephesinde bulunan ana giriş kapısından sağlanmaktadır. Diğer giriş ise bahçeden ve doğu cephede konumlanan

kapı ile gerçekleşmektedir. Yapıyı aydınlatmak adına dikdörtgen formlu pencereler batı cephesine eklenmiştir. Bu elemanlar sarımsak taşı lento ile çerçevelenmiştir.

Yapıdaki Değişimler

Yapı tek katlı ve ticari amaca yönelik inşa edilmiştir. Tarihi nitelikli birim büyük oranda özgünlüğünü korurken bahçeye değişen işlev nedeniyle niteliksiz ekler yapılmıştır.

(a) (b)

Şekil 4.40 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Yapının kafe işlevine de uyarlanması ile bahçeye eklentiler yapılmıştır (Şekil 4.41). Mutfak ve ıslak hacimler ile oturma birimleri eklenmiştir. Özgün yapıdaki değişimler sınırlı tutularak eklenen birimlerde yeni düzenlemeler yapılmıştır (Şekil 4.42). Bu mekan duvarları taş duvar ile inşa edilerek üzerine oturtma sistemle ahşap çatı strüktürü yerleştirilmiştir (Şekil 4.43).

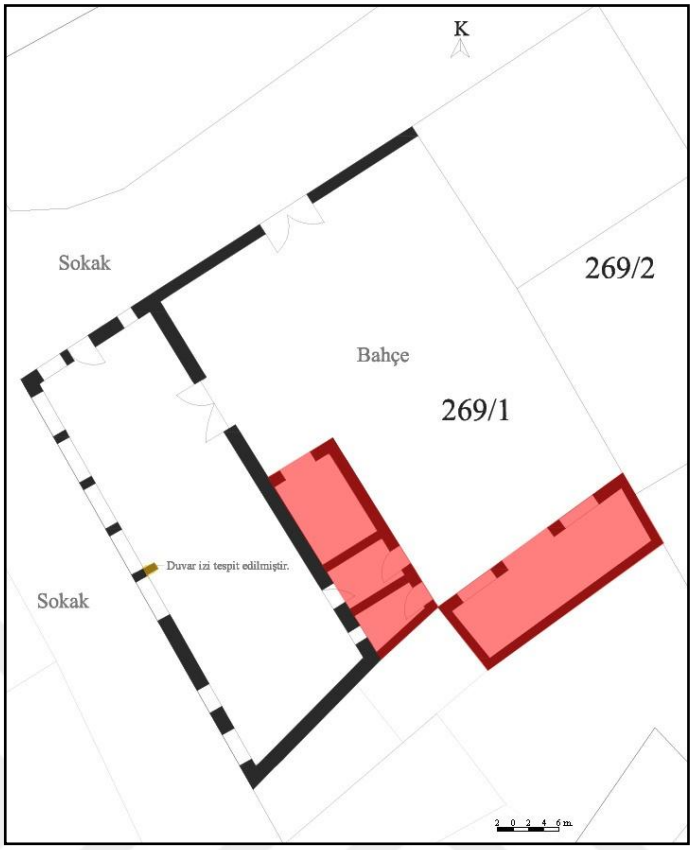

Şekil 4.41 Yapının mevcut mekan kurgusu

Şekil 4.42 Yapının iç mekan görselleri (Kişisel arşiv, 2019)

Şekil 4.43 Bahçede konumlanan niteliksiz ekler (Kişisel arşiv, 2019)

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapının iç mekanında bulunan bölücü duvarlar kaldırılmıştır. Özgün çatı strüktürü malzemedeki bozulma ve eskimeye bağlı olarak aslına uygun olarak yenilenmiştir (Şekil 4.44).

Şekil 4.44 Yenilenen çatı strüktürü (Kişisel arşiv, 2019)

Yapının iç mekanında bulunan döşeme kaplamaları kaldırılarak zemine şap uygulaması yapılmıştır. Ayrıca özgünde toprak zemini bulunan bahçeye taş kaplanmıştır (Şekil 4.45).

Şekil 4.45 Yapı zemin döşemeleri (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Yapının cephelerinde bulunan pencereler, özgünden form ve malzeme olarak farklılaşmaktadır. Özgünde dikdörtgen formlu ve çıtalarla bölümlenmiş pencere formu değiştirilmiştir. Cepheye ahşap güneş kırıcılar eklenmiştir. Galeri mekanında ışık girişini kontrole almak adına eklenen bu elemanlar, yapının görsel algısını değiştirmiştir. Sıva ve boyalı cephe yüzeyleri temizlenerek tuğla dokusu açığa çıkarılmıştır.

Şekil 4.46 Yapı Cephe Görünümü (Kuzey ve Batı Cepheleri) (Kişisel arşiv, 2019)

17 nolu Yapı, 269 ada/24 Parsel

Geleneksel özelliklere sahip olan yapının özgün kullanımı konuttur. Yerleşimde yaşanan gelişmeler sonucunda İstanbul'dan yerleşime göç eden aile tarafından kafe olarak işlevlendirilmiştir.

Yapı Çarşı Sokak üzerinde konumlanmaktadır. Kuzey ve güney yönünde yan yapı ile bitişik nizamda yerleşmiştir. Parsel kullanım düzeni içinde sokak-yapı-bahçe üçlemesi kullanılmıştır. Yapının doğu yönünde bahçe alanı bulunmaktadır (Şekil 4.47).

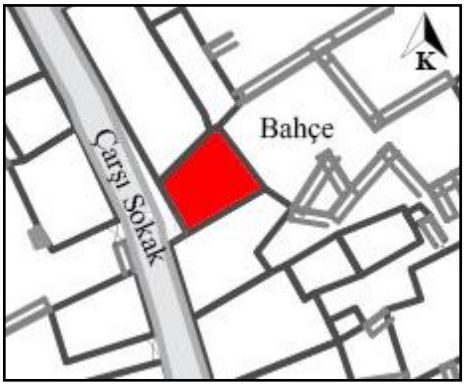

Şekil 4.47 Yapının parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Yapı özgünde girişin konumuna göre şekillenen yan hollü plan şemasına sahiptir. Giriş holü, plan düzleminin kuzey batı yönünde konumlandırılmıştır. Bu hol üzerinden doğrudan bahçeye geçiş gerçekleşmektedir. Özgün zemin kat mekan kurgusunda, mutfak ve yaşama mekanı bulunmaktadır. Aydınlatma açısından cepheye yerleştirilen bu mekanların orta kısmına, üst kata çıkışı sağlayan ahşap merdiven yerleştirilmiştir (Şekil 4.48). Yapının detaylı envanteri Ek-2'de (Env. No:17) aktarılmıştır.

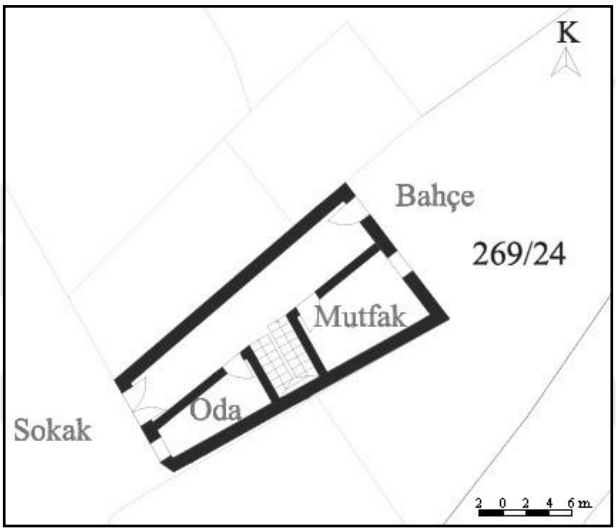

Şekil 4.48 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik zemin kat plan şeması

Konut kullanımlı özgün yapının üst katında yatma mekanları bulunmaktadır. Yan holün üstü odalara dahil edilerek ortada konumlanan merdiven aksı üst kattaki dolaşımı sağlamaktadır (Şekil 4.49).

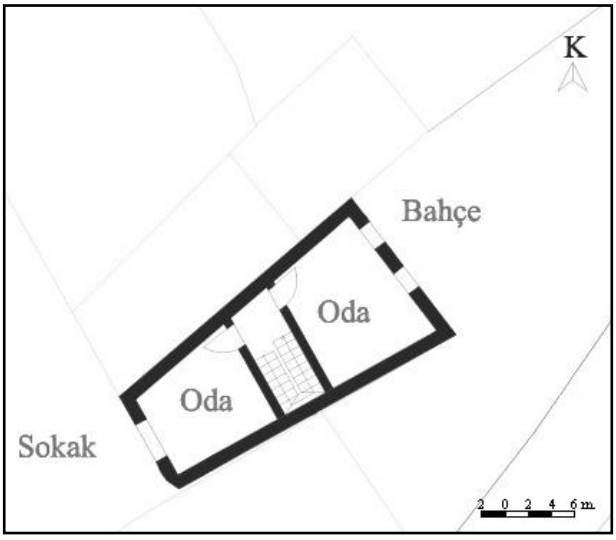

Şekil 4.49 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik birinci plan şeması

Yapının zemin kat beden duvarları taş malzeme, birinci kat duvarları ise dolu tuğla ile inşa edilmiştir. İç mekandaki ara duvarlar ise geleneksel yapım sistemi olan ahşap çatkılı yığma sistemle yapılmıştır. Yapının çatısı beşik çatıdır.

Onarım ve restorasyon çalışmaları öncesinde özgünlüğünü koruyan yapı cephesinde, ahşap doğramalı pencere elemanları ve metal ana giriş kapısı bulunmaktadır. Zemin kat pencerelerinin üst kattakine göre boyut olarak daha küçük olduğu ve özgün demir parmaklıkların günümüze ulaştığı gözlenmiştir.

Yapıdaki Değişimler

Yapı iki katlı, konut kullanımına uygun inşa edilmiştir. Geleneksel konutlarda olduğu gibi zemin kat yaşama mekanları, üst kat ise yatma mekanları olarak planlanmıştır. Süreç içinde değişen kullanıma bağlı olarak yapıda mekansal düzenlemeler ve buna bağlı olarak strüktür ve malzemede değişimler yaşanmıştır. Ticari işleve yönelik cephe algısı büyük oranda yenilenmiştir (Şekil 4.50).

(a) (b)

Şekil 4.50 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Yapının konut kullanımında bulunan bölücü duvarlar, kafe işleviyle birlikte kaldırılmıştır. Zemin katta özgünde bulunan iki oda ve merdiven holü tek hacimli mekana dönüştürülmüştür. Orta kısımda yer alan ahşap U formlu merdivenin konumu ve düzeni yeniden planlanmıştır. Yapının doğu yönüne niteliksiz ek yapılmıştır. Bu bölüme ıslak hacim mekanları yerleştirilmiştir (Şekil 4.51).

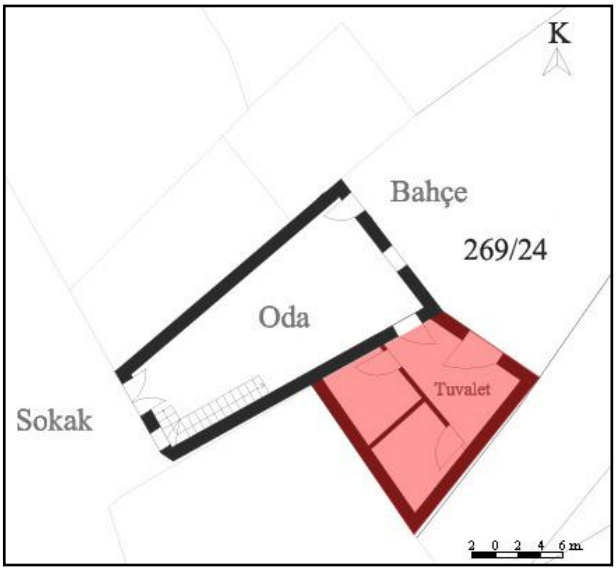

Şekil 4.51 Yapının mevcut zemin kat mekan kurgusu

Yeniden işlevlendirme nedeniyle ikinci kat mekan kurgusunda da değişimler meydana gelmiştir. İki odalı yatma mekanlarının bulunduğu bu kat tek mekanlı olarak düzenlenmiştir. Zemin katta ıslak hacimlerin konumlandırıldığı niteliksiz ek, bu katta mutfak olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.52).

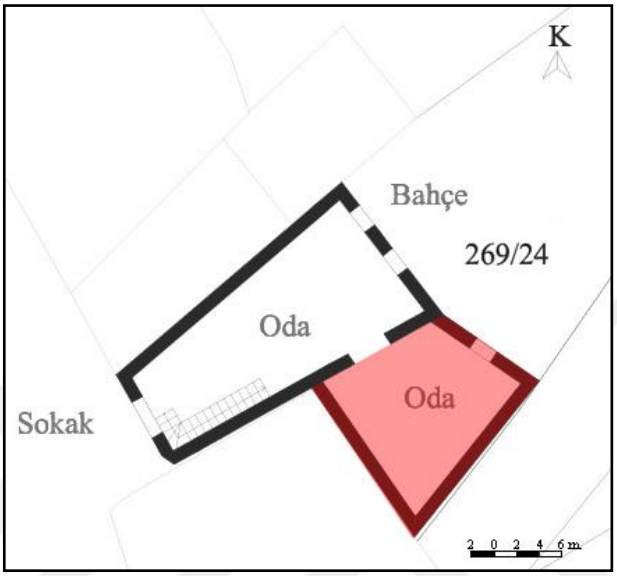

Şekil 4.52 Yapının mevcut birinci kat mekan kurgusu

Yapının yan hollü plan şeması 2018 yılında da korunurken, 2019 yılında yapılan restorasyon çalışmalarıyla iç mekanda yeni düzenlemeler yapılmıştır (Şekil 4.53).

Şekil 4.53 İç mekan görseli (Kişisel arşiv, ilk görsel 2018, diğeri 2019 yılında çekilmiştir.)

Şekil 4.54 Niteliksiz ekler (Kişisel arşiv, 2019)

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapının iç mekanındaki bölücü duvarlar kaldırılarak özgün çatısı aslına uygun olarak yenilenmiştir. Eklenti kısmın çatısı ahşap strüktür kullanılarak beşik çatı formunda tasarlanmıştır (Şekil 4.55).

Şekil 4.55 Yenilenen çatı strüktürü (Kişisel arşiv, 2019)

Yapının özgün ahşap döşeme kaplaması kaldırılmıştır. Restorasyon sonrasında, zemin katta taş görünümlü seramik kullanılırken birinci katta ahşap kirişli döşeme üzerine ahşap kaplanmıştır (Şekil 4.56).

Şekil 4.56 Zemin ve birinci kat döşeme kaplaması (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Yapının özgünlüğünü koruyan cephesinin 2009 yılında çekilmiş görseli ile günümüz cephe görünümü karşılaştırıldığında, süreç içerisinde cephe algısının büyük oranda değiştiği gözlenmiştir. Konut kullanımlı yapının kafe olarak işlevlendirilmesi ile 2018 yılında kullanıma açılan yapının cephesinde; yalnızca sıvalı ve boyalı yüzeylerin temizlendiği, metal ana giriş kapısının ahşap yeni kapı ile değiştirildiği ve cepheye tabela, kablo gibi donatıların eklendiği görülmüştür. Özgün pencere elemanları ve metal korkuluk elemanının renginin değiştirildiği gözlenmiştir (Şekil 4.57).

Şekil 4.57 Yapının farklı zamandaki cephe görünümleri (Kişisel arşiv, soldan sağa doğru 2009- 2018-2019)

Geleneksel karakterin önemli ölçüde yitirilmesine neden olan restorasyon sürecinde (2019), cephedeki elemanlar tümüyle değiştirilmiştir. Özgün pencere elemanları form ve malzeme olarak geleneksel karaktere uyumsuz seçilmiştir. Zemin kattaki dikdörtgen pencere basık kemerli yeni pencere ile yenilenmiştir. Özgün metal korkuluk kaldırılmış, birinci kat penceresine özgünde bulunmayan ahşap güneş kırıcı eklenmiştir. Yapı girişi hemzeminden yükseltilerek girişler için iki basamaklı merdiven yapılmıştır. Bu girişin üstü saçak ile korunaklı ve tanımlı hale getirilmiştir. Dokunun geleneksel karakterinde bulunan kat bordürü ve lento kullanımı cepheye eklenirken yapının özgünde sahip olduğu kirpi saçak kaldırılmıştır.

40 nolu Yapı, 266 ada/3 Parsel

Geleneksel mimari özelliklere sahip olan yapının özgün işlevi ticari kullanımdır. Dokudaki değişimlere paralel olarak yapı el değiştirmiştir ve günümüzde sanat atölyesi olarak kullanılmaktadır. Yapı kullanıcıları,İstanbul'dan göç eden sanatçı aile olup, çalışmada 15 olarak numaralandırılmış 269 ada/1 parseldeki yapıyı da kullanmaktadır.

Yapı Çarşı Sokak ile Okul Caddesinin kesişiminde bulunmaktadır. Köşe parselde konumlanan yapı kuzey-batı ve batı yönünden yan parsellerle bitişik nizamlıdır. Yapıya erişim doğrudan sokaktan gerçekleşmektedir. Parsel alanı içinde bahçe alanı bulunmamaktadır (Şekil 4.58).

Şekil 4.58 Yapı parsel kullanım düzeni

Yapının Mimari Özellikleri

Ticari amaçlı kullanılan yapı, özgün kullanımda tek mekanlı plan şemasına sahiptir. Girişler kuzeydoğu yönünde konumlanan kapısından gerçekleşmektedir (Şekil 4.59). Yapı özelinde hazırlanan envanter Ek-2'de (Env. No:14) verilmiştir.

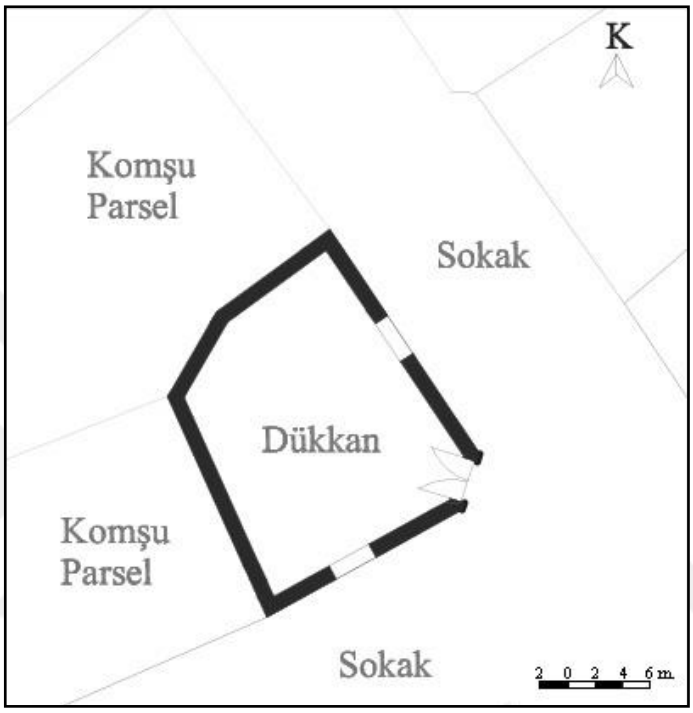

Şekil 4.59 Yeniden işlevlendirme öncesine yönelik plan şeması

Yapının beden duvarlarında tuğla ve taş malzeme birlikte kullanılmıştır. Yığma sistemle örülen duvarlar üzerine kırma çatı sistemi yerleştirilmiştir.

Duvar yüzeylerinde sıva ve boya kullanılmıştır. Özgün cephe düzeninde güney ve doğu yönünde birer pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerde metal kepenk kullanımı görülmektedir. Ayrıca köşede konumlanan bir giriş kapısı mevcuttur.

Yapıdaki Değişimler

Tek katlı inşa edilen yapı uzun yıllar köy kahvehanesi olarak kullanılmıştır. Değişen işlevle birlikte yapının özgün mekan kurgusunda değişim gözlenmezken cepheye yansıyan değişimler gerçekleşmiştir.

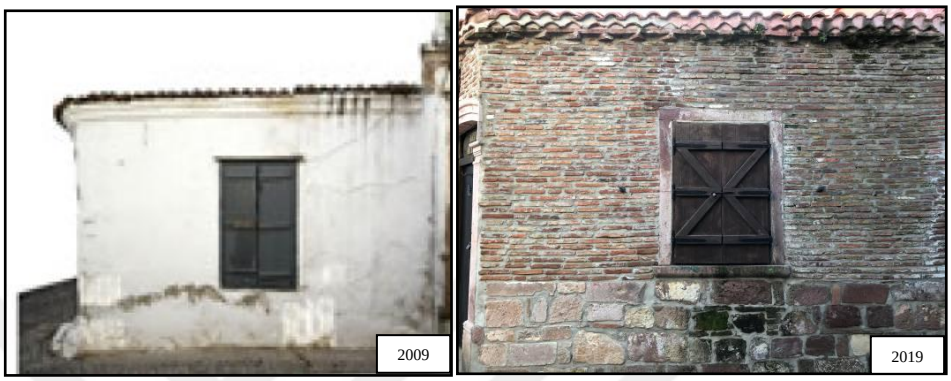

(a) (b)

Şekil 4.60 Yapı görünümü ((a) Epa Mimarlık Ofisi, 2009; (b) Kişisel arşiv, 2019)

-Mekansal Değişimler

Parsel alanının dar olması yapı içerisinde yapılacak değişimleri sınırlandırmıştır. Yapı alanı, işlev değişimi sonrasında da tek mekanlı olarak kullanımını sürdürmüştür (Şekil 4.61). Özgün pencere ve kapı açıklıkları korunmuştur.

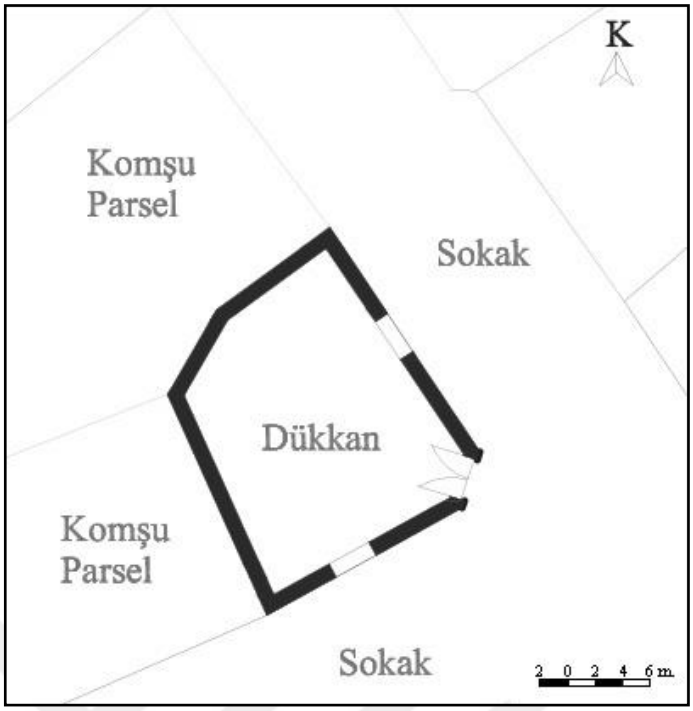

Şekil 4.61 Yapının mevcut plan kurgusu

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapının beden duvarları onarılmıştır ve çatı strüktürü tamamen aslına uygun olarak yenilenmiştir. Döşeme kaplaması değiştirilerek taş malzeme kullanılmıştır (Şekil 4.62).

Şekil 4.62 Duvar ve çatıda gözlenen değişimler (Kişisel arşiv, 2019)

-Cephedeki Değişimler

Yapının cephesi özgün duvar dokusunu ortaya çıkarmak adına sıva ve boyalı yüzeylerden temizlenmiştir. Yapının pencere boyutları özgüne sadık kalınarak yenilenmiştir. Metal kepenkler ahşap malzemeli yeni elemanlar ile değiştirilmiştir (Şekil 4.63).

Şekil 4.63 Yapı cephesi (Kişisel arşiv, 2019)

Giriş kapısı ahşap malzeme kullanılarak yenilenmiş ve sarımsak taşından yapılmış basık kemerli lento ile çerçevelenmiştir.

Genel Değerlendirme

Küçükköy'de başlayan değişim hareketi ve yerleşime yapılan yatırımların artması mekanlara yönelik çeşitli müdahaleleri beraberinde getirmiştir. İşlev değişikliğine uğrayan yapıların kullanıcı profili, özgün mekansal kullanımı, strüktür ve malzeme seçimi ile cephesine yansıyan değişimler gerçekleşmiştir.

-Kullanıcı Profilinin Değişimi

Çalışma kapsamında yeniden işlevlendirilen 6 yapının yerleşimdeki değişim süreci ile birlikte onarımlar geçirdiği bilinmektedir. Yerel kullanıcıların önemli bir bölümünü oluşturan Boşnak aileler, yöredeki birçok yapıya ev sahipliği yapmaktayken kırsal dokunun turizm ile gelişmesi sürecinde yapıların özgün kullanıcıları da değişime uğramıştır.

Tablo 4.10 Kullanıcı profilindeki değişime yönelik genel değerlendirme

Kullanıcı Profili	**Ada/Parsel Numarası**
Yerel Kullanıcı	267/15, 268/15,
Yeni Kullanıcı	267/17, 269/1, 269/24, 266/3

Nüfusun büyük bir bölümünü oluşturan Boşnak aileler, "yerel kullanıcı" kapsamında ele alınırken kentlerden göç eden kullanıcılar ise "yeni kullanıcı" olarak değerlendirilmiştir (Tablo 4.10). Yapılardan yalnızca ikisi, yörede yaşayan Boşnak aileler tarafından kullanılırken 4'ü İstanbul'dan gelen kullanıcılar tarafından yeniden işlevlendirilmiştir.

-Mekansal Değişimler

Değişen işlevler, yeni mekansal kullanımlara duyulan ihtiyacı artırarak özgün plan şemalarında yeni düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur. Altı geleneksel yapılarının değişimlerine yönelik yapılan incelemelerde, özgün mekan kurgusunun niteliksiz ekler ve iç mekandaki ara duvarlara yapılan müdahaleler ile değiştirildiği görülmüştür (Tablo 4.11).

Tablo 4.11 Mekansal değişimlere yönelik genel değerlendirme

Mekansal Değişimler	**Ada/Parsel Numarası**
Niteliksiz Ek	267/15, 267/17, 268/15, 269/1
Ara Duvar Müdahaleleri	269/1, 269/24

Çalışma alanında 267ada/15 parsel, 267 ada/17 parsel, 268 ada/15 parsel ve 269 ada/1parselde konumlanan geleneksel konutlarda mevcut alanın yeni işlev için yetersiz kalması nedeniyle yeni eklentiler yapılmıştır. Niteliksiz eklentiler**,**sokağa bakan cephenin dar olması nedeniyle genellikle arka bahçede konumlandırılmıştır. Bu durum eklenti mekanlarının sokağa yüz veren cepheden algılanmasını engelleyerek özgün kütle algısının korunmasına katkı sağlamıştır. Ancak 268 ada/15 parselde konumlanan yapıya niteliksiz kat eklentisi yapılmıştır ve yapının sokaktan algılanan özgün kütle kurgusu değiştirilmiştir.

Tarihi nitelikli 269/1 ve 269 ada/24 parselde konumlanan yapıların yalnızca cephedeki beden duvarları korunarak iç mekandaki bölücü duvarlar kaldırılmıştır. Daha geniş alanlar yaratmak amacıyla iç mekanda yapılan bu düzenlemeyle, yapıların geleneksel plan şemasına dair izler silinmiştir.

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimler

Yapı ölçeğinde yapılan incelemelerde strüktür sistemindeki değişimlerin, yapılara betonarme sistem eklenmesi, özgün döşemelerin değiştirilmesi ile çatı strüktürünün

yenilenmesine bağlı olarak gerçekleştiği görülmüştür. İncelenen yapıların strüktür ve malzemelerinde gözlenen değişimler tablo 4.12'de aktarılmıştır.

Tablo 4.12 Mekansal değişimlere yönelik genel değerlendirme

Strüktür ve Malzemedeki Değişimler	**Ada/Parsel Numarası**
Betonarme Sistem Eklenmesi	267/15, 268/15
Tavan ve Zemin Döşemesinin Değişmesi	268 /15, 269/24
Çatı Strüktürünün Yenilenmesi	267/15, 267/17, 268/15, 269/1, 269/24, 266/3

İncelenen yapıların tamamının özgün yapımı yığma sistemdir. Bazı yapıların beden duvarlarında yığma taş malzeme kullanımı görülürken bazılarında dolu tuğla kullanımı gözlenmiştir. Yapıların 4'ünde özgün strüktür sistemi onarılarak korunmuştur. 267 ada/15 parsel ve 268 ada/15 parselde konumlanan yapılara sağlamlaştırmak amacıyla **betonarme kolon-kiriş sistemi** eklenmiştir.

İki katlı olan 268 ada/15 parsel ve 269 ada/24 parselde konumlanan yapıların ara kat döşemeleri değiştirilmiştir. Diğer yapılar da ise özgün döşemeler korunurken, kaplama malzemelerinin değiştirildiği gözlenmiştir. Yalnızca 269/24 parseldeki yapının döşeme kaplamaları aslına uygun malzemeler ile yenilenmiştir.

Yapıların günümüz çatıları özgün değildir. Restorasyon sırasında ahşap **çatı strüktürü** onarılmadan yeni elemanlar ile değiştirilmiştir. 267/17, 269/1, 269/24, 266/3 parsellerindeki yapıların çatı strüktürü aslına uygun olarak yenilenmiştir. 267/17, 268/15'de konumlanan örneklerin özgün çatıları beşik çatı sistemindeyken, yapılan düzenlemelerle çatı strüktürü kaldırılıp teras kullanımına uygun yeni düzenlemeler yapılmıştır.

-Cephedeki Değişimler

Yapıların cephelerine yansıyan değişimler genellikle yapı elemanların yenilenmesine bağlı olmaktadır. Bölüm 4.3.2'de cephedeki değişimleri irdelemeye yönelik belirlenen kriterler, incelenen 6 yapı özelinde detaylı olarak ele alınmıştır (Tablo 4.13).

Tablo 4.13 Cephede gözlenen değişimlere yönelik genel değerlendirme

Cephede Görülen Değişimler	**Ada/Parsel Numarası**
Çatı Aktarımı/Kiremit Değişimi	267/17, 269/1, 269/24, 266/3
Doluluk-Boşluk Oranı Değişimi	269/1
Doğrama Değişimi	267/17, 268/15, 269/1, 269/24
Yeni Donanım Eklenmesi	267/17, 268/15, 269/1, 269/24
Kaplamada Renk/Malzeme Değişimi	267/17, 268/15, 269/1, 269/24
Sıva/Boya Bozulması	-

Yapıların dördünün özgün çatı kaplama malzemesi restorasyon sürecinde aslına uygun olarak yenilenmiştir.

269 ada, 1 parselde konumlanan yapıya niteliksiz birinci kat eklenmiştir. Özgünde tek katlı olan yapının cephe algısı ile mevcut doluluk-boşluk oranları değiştirilmiştir.

İncelenen yapıların dördünde pencere ve kapı doğramalarının yenilendiği gözlenmiştir. Süreç içerisinde kullanılan malzemede görülen bozulmalar, onarımlar sırasında cephe elemanların değiştirilmesine neden olmuştur.

Kafe olarak yeniden işlevlendirilen 267/17 parsel, 268/ 15 parsel ve 269/24 parsel ile sanat atölyesi olarak kullanılan 269/1 parseldeki yapıya tabela, elektrik kablosu, aydınlatma elemanı gibi çeşitli donanımlar eklenmiştir.

Yapıların dördünde sıvalı ve boyalı olarak kullanılan duvar yüzeyleri özgün duvar işçiliğini ortaya çıkarmak amacıyla sıvasız olarak kullanılmıştır. Yapılan bu uygulamaya doku genelinde sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Seçilen yapıların tamamında restorasyon ve yeniden işlevlendirme aşamaları gerçekleştiğinden, yapı cephesine yansıyan bozulmalar onarılmıştır. Bu nedenle cephede bozulmaya bağlı sıva/boya dökülmeleri gözlenmemektedir.

4.3 Küçükköy Kırsal Yerleşiminin Koruma Sorunları Bağlamında İrdelenmesi

Küçükköy'de yaşanan değişim sürecinin doku, sokak ve yapı ölçeğindeki etkileri önceki bölümde ele alınmıştır. Bu değişimler yerleşimin özgün niteliklerini tehdit eden çeşitli koruma sorunlarının yaşanmasına neden olmuştur. Geleneksel dokuda gözlenen sorunlar doku, sokak ve yapı ölçeğinde ele alınmıştır.

4.3.1 Doku Ölçeğinde Tespit Edilen Koruma Sorunları

Değişim sürecinin doku ölçeğinde yarattığı etkiler, koruma bağlamında bazı sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle doku ölçeğinde tespit edilen koruma sorunları Bölüm 4.2.1'de belirtilen değişimlere bağlı olarak ele alınmıştır.

İdari Düzenlemelerdeki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

1970'li yıllar Ayvalık ve çevre yerleşimler için turizm sektörünün geliştiği bir dönem olmuştur. 1976-1989 yılları arasında hazırlanan koruma ve imar çalışmalarında turizmi geliştirmeye yönelik stratejiler geliştirilmiştir. Turizm lehine gerçekleşen yeni ekonomik girdi ile tarihi dokular çevresinde yeni iskan alanları kurulmuştur (Cantimur, 2011). Bu dönemde Küçükköy yakınlarında bulunan Sarımsaklı ve Badavut mevkileri konut alanlarının gelişim gösterdiği bölgelerden olmuştur. Yeni gelişen alanların sağladığı yapı konforunun tercih edilir oluşu ve iş, eğitim, sağlık hizmetlerine kolay erişilebilirlik Küçükköy'de yaşayan gelir durumu iyi olan ailelerin yeni bölgelere yerleşmesine neden olmuştur. Kırsal dokuların

çoğunda gözlenen terk sorununun yaşandığı yerleşimde, yapıların kullanım dışı kalması ve dolayısıyla yıpranma sürecinin hızlanması sorunları ortaya çıkmıştır.

Küçükköy Belediyesi hizmet döneminde, Küçükköy Kent Müzesi'nin açılışı gibi dokunun canlanmasını sağlayan önemli hizmetler ile alt yapının güçlendirilmesi, yol çalışmaları gibi yerel halkın refah düzeyini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. 2014 yılında beledi faaliyetleri sonlandırılan yerleşimdeki idari işlemler, diğer 16 köy gibi Ayvalık Belediyesi'ne bağlanmıştır. Bu süreçte, doğrudan gerçekleştirilen idari işlemler için süreç uzamış ve yöreye yapılan yatırımlar azalmıştır.

Küçükköy Kentsel Sit Alanı'na yönelik yürütülen koruma çalışmaları 1997 yılında Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 5839 sayılı kararıyla başlatılmış ve Kentsel Sit Alanı Kararları 2015 yılında revize edilmiştir. Onaylanan kurul kararlarında, alana ilişkin "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı" olarak tescillenen sivil mimarlık ve anıt eserleri ile sınırları belirlenen "Kentsel Sit Alanı" ve bu alanın çevresinde belirlenen "Kentsel Sit Etkileşim Alanı" esas alınarak Koruma Amaçlı İmar Planının hazırlanması gerektiği belirtilmiş ancak bu çalışmalar henüz tamamlanmamıştır. Bu durum Küçükköy'ün kültürel peyzaj bütünlüğü ve mimari unsurların korunmasını güçleştirmekte, yeni yapıların sayıca artmasına ve tarihsel dokunun kimlik yitirmesine neden olmaktadır.

Yerleşimdeki tekil yapılara yönelik alınan tescil kararlarının ilki 1993 yılında Küçükköy Merkez Camii'si için alınmıştır. Ancak sivil mimarlık örneği yapılara ilişkin tescil kararlarının 2015 yılında alınması, 2000'lerde değişim sürecine giren bir yerleşim için geç kalınmıştır. Yapıların büyük bir kısmında değişim süreciyle birlikte kullanıcıların istekleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmış ve bazı tarihi yapılar yıkılmıştır. Bu durum, dokuda konumlanan geleneksel yapıların karakteristik özelliklerini yitirmesine neden olmuştur.

Ekonomik Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

Genç nüfusa yönelik iş imkanlarının kısıtlı olduğu yerleşimde, yerel kullanıcıların bir kısmı tarımla bir kısmı da hayvancılıkla uğraşmaktadır. Tarımda kullanılan geleneksel üretim biçimlerinin sürdürülememesi ve yeni teknolojiler için kısıtlı ekonomik imkanlar yerleşimdeki zirai üretimlerin azalmasına neden olmaktadır. Yöredeki besi alanlarının imara açılması ve otlak alanlarda yapılaşmanın artması, hayvancılık sektörünün sürdürülmesini güç kılmaktadır. Yörede azalan tarım ve hayvancılık etkinlikleri, geçimini bu kaynaklardan sağlayan yerel kullanıcının çevre köylere göç etmesine neden olmuştur.

Dokuda yeni gelişen sektör olan turizme yönelen birçok küçük ölçekli işletme bulunmaktadır. Ticari kullanımların yerel kullanıcı tarafından sürdürüldüğü yerleşimde, bu mekanların bir kısmı yeni sakinler tarafından turizme hizmet eden çeşitli mekanlara dönüştürülmüştür. Günümüzde yerel kullanıcının ekonomik açıdan bu mekanları kullanmadığı yapılan alan çalışmalarında görülmüştür.

Fiziki Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

Küçükköy'e yeni yerleşenlerin yürütmüş olduğu sanatsal aktiviteler, özel girişimler ile desteklenen projeler ve düzenlenen sanatsal aktiviteleri ile dokunun tanınırlığını artırmıştır. Gerçekleşen gelişmeler, yapıya olan talebin artmasına ve yerleşimdeki geleneksel konutların el değiştirmesine neden olmaktadır. Yöredeki emlakçılarla yapılan görüşmelerde, yapıların hızlı bir el değiştirme sürecine girdiği ve gayrimenkul değerlerinin yükseldiği bilgisine ulaşılmıştır. Yerel kullanıcıların alım gücünün üstünde yaratılan değer artışı, göçleri artırarak sosyal yapının değişimine yol açmıştır.

Kullanıcıların değişen yaşam tarzı ve yapılaşma talepleri doku ve tarihi yapılar üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Kentsel Sit Alanı sınırları içinde ve sit sınırına bitişik konumlanan alanlarda yeni yapılaşma artmaktadır (Şekil 4.64).

Şekil 4.64 Doku sınırlarına yakın konumlanan yeni yapılaşma alanı (Kişisel arşiv, 2019)

Yeni yapılanmalar, tarihi yerleşim merkezindeki dokuyu olumsuz yönde etkilemektedir. Yeni yapıların bir kısmı doku ile uyumsuz mimari özellikler gösterirken bir kısmı da tarihi konutları taklit eder niteliktedir.

Ayrıca artan imar faaliyetlerine paralel olarak mevcut yapılardaki onarım ve restorasyon uygulamalarında da artış yaşanmıştır. Özellikle yeniden işlevlendirilen yapılarda cephe algısı ticari kaygılarla yeniden kurgulanmıştır. Geleneksel örneklerde bulunan mimari öğeler özgünde bulunmayan örneklere eklenerek yapıların mimari kimliğine ilişkin yanıltıcı veriler sunulmaktadır (Şekil 4.65).

Şekil 4.65 250 ada, 2 parseldeki yapının cephesinde gözlenen değişimler (Kişisel arşiv, 2019)

Küçükköy'de yaşanan gelişimlere ve artan ulaşım ağına bağlı olarak, trafik yoğunluğunda artış görülmektedir. Tarihi cami avlusunda ve yerleşimin geleneksel dar sokaklarında sıkışıklık gözlenmektedir. Bu durum, tarihi yapıların bazılarında fiziksel zararlara, park yeri sorunlarının oluşmasına, gürültü ve görüntü kirliliğine neden olmaktadır.

Yerleşimdeki elektrik direklerinin yapılara yakın konumlandırılması, elektrik tellerinin yapılarının üstünden veya önünden geçirilmesi, görsel anlamda bozulmalara neden olurken bazı durumlarda yapıların zarar görmesine sebep olmaktadır.

Sosyo-Kültürel Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

Yerleşimdeki idari düzenlemeler, ekonomik geçim kaynakları ile fiziki yapıdaki değişimlerin etkileri sosyo-kültürel yaşantıda da yansıma bulmuştur.

Yerel kullanıcıların dokudaki varlığı;

- İdari düzenlemeler ile tescillenen yapılarda yaşamını sürdüren kullanıcıların, restorasyon ve onarım masraflarını karşılayacak durumlarının olmayışı,
- Tarım ve hayvancılık ekseninde gelişen ekonomik girdilerin yetersiz kalması, kullanıcıların yeni gelişen turizm sektörüne adapte olamaması,
- Fiziki yapıya yansıyan değişimler ile yapılara olan talepte artış ve mevcut yapıların gayrimenkul değerlerinin yükselmesi,

nedenleriyle azalmaktadır. Bu durum, kültürü oluşturan öğelerden olan kimlik ve aidiyet olgularına zarar vermektedir.

Yerleşimin nüfusunda, 2000'lerde yaşanan yeni göçlerle artış yaşanmıştır. Bu süreçle başlayan çoğunluğu sanatçılardan oluşan kentlilerin köye yerleşmesi ile dokuda resim atölyeleri, çeşitli el sanatları kursları, farklı temalarda düzenlenen sergiler açılmaya başlanmıştır. Yöredeki turizm faaliyetlerini canlandıran

etkinliklerin sınırlı ilgi alanlarından olması, Küçükköy'e özgü etkinliklerin yalnızca Teferic Şenliklerinden ibaret oluşu ve bu faaliyetlerinin yaz sezonunda yapılması, yaz-kış sezonu arasındaki nüfus farklılığının oluşmasına neden olmakta ve geleneksel dokunun kullanım sürekliliğine zarar vermektedir.

4.3.2 Sokak Ölçeğindeki Koruma Sorunları

Sokak ölçeğinde gerçekleşen değişimler, geleneksel sokak dokusunu tehdit eden koruma sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bölüm 4.2.2' de Çarşı Sokak üzerinde konumlanan 17'si tescilli olan 57 yapıda, cephe düzenlerine yansıyan değişimler incelenmiştir. Cephede başlayan değişim süreci, yapıların görsel algısını değiştirmesi nedeniyle geleneksel sokak dokusunda görülen önemli koruma sorunları arasındadır. Köy meydanına yakın konumlanan yapıların cephelerine yansıyan değişimlerin diğer yapılara oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Kullanımın yoğun olduğu Çarşı Sokak ölçeğinde ele alınan tescilli ve/veya tescilsiz yapılarda, turizm ile başlayan dönüşüm sürecinde çatı aktarımı, doluluk boşluk oranı değişimi, doğrama değişimi, yeni donanım eklenmesi, kaplamada renk ve malzeme değişimi ile yeni düzenlemelere gidildiği görülmüştür. Cephedeki değişimleri incelemeye yönelik yapılan tespitler; herhangi bir müdahale görmemiş yapılar, onarım geçirmiş ve/veya yeniden işlevlendirilmiş örnekler ile 2009-2019 sürecinde yeni inşa edilen yapılar olarak açıklanmıştır.

Herhangi bir müdahale görmemiş yapıları; terk edilmiş, parçalı mülkiyet sorunları nedeniyle kullanım dışı kalmış yapılar ile özgün kullanımını sürdüren ancak maddi yetersizlikler nedeniyle onarılamayan konutlar oluşturmaktadır. Yerel kullanıcıların daha uygun konfor şartları nedeniyle yeni yapıları tercih etmesi, dokuda bulunan tarihi yapıların terk edilmesine neden olmaktadır. Çarşı sokak üzerinde konumlanan on altı yapı terk edilmiş durumdadır. Bu yapılardan beşi tarihi niteliği bulunan tescilli yapıdır. Terk edilen yapıların tamamının özel mülkiyet altında bulunması, bu yapılara müdahale edilmesini zorlaştırmaktadır. Parçalı mülkiyet sorunları ve kullanıcıların onarım masraflarını karşılayacak durumunun olmayışı tarihi yapılardaki strüktürel ve yapısal bozulma sürecini hızlandırmaktadır.

Bu olgu da sokak üzerinde konumlanan tarihi yapılarının özgün tarihi değerlerinin kaybolmasına neden olmaktadır.

Sokak silüeti incelendiğinde değişimlerin en yoğun olduğu yapılar; **onarım geçirerek yeniden işlevlendirilen ya da el değiştiren** konutlarda olduğu görülmüştür. Sokakta konumlanan on yedi tescilli yapıdan yedisi, kırk yeni yapıdan dördü yeniden işlevlendirilmiştir. Ayrıca birçok yapıda gerçekleştirilen onarımlar sırasında, kullanıcı istekleri gözetilerek cephede çeşitli düzenlemelerin yapıldığı görülmüştür. Bu yapılarda karşılaşılan en büyük koruma sorunu ise cephe niteliğini değiştiren elemanlarının eklenmesi ve değiştirilmesidir. Bu bağlamda, Çarşı Sokak'ın seçilen aksında, yapıların eklenen ve değiştirilen elamanlara bağlı olarak cephelerinde gözlenen ve koruma sorunu teşkil eden problemler aşağıda belirtilmiştir.

- Onarım çalışmalarında çatı aktarımı yapılırken özgün malzemenin tümüyle değiştirildiği gözlenmiştir. Yapılarda genellikle ahşap çatı strüktürü yenilenmiş ve alaturka kiremit kullanılmıştır. Bazı yapılarda bulunan özgün saçak altı silmeleri ile kirpi saçaklarda aslına uygun olmayan değişimler görülmüştür.

- Geleneksel yapıların ikisinde ve yeni yapıların dördünde, özgün doluluk-boşluk oranları değiştirilmiştir. Konutlara yapılan ek mekanlar ile kullanımdaki değişiklikler özgün cephe oranlarının değişmesine neden olmaktadır.

- Özgün doğramalar, birçok yapıda aslına uygun olmayan plastik veya alimünyum doğramalar ile yenilenmiştir. İncelenen yapılardan altı tescilli yapı ile 13 yeni yapının mevcut cephe elemanları değiştirilmiştir. Bazı yapılarda yenilenen cephe elemanların form ve boyut olarak aslına uygun olmadığı ve özgün duruma ilişkin izlerin kaybolduğu gözlenmiştir. Ayrıca yapılara özgünde bulunmayan güneş kırıcıların eklendiği veya mevcut elemanların değiştirildiği tespit edilmiştir.

- Sokakta konumlanan, tescilli yapıların altısı ile yeni yapıların beşine yeni donatı eklendiği görülmüştür. Geleneksel dokuda sarımsak taşı ile şekillendirilmiş

pencere/kapı söveleri yaygın kullanılmaktadır. Özgün durumunda söve elemanı bulunmayan yapılara eklentiler yapılmış ve cephenin sahip olduğu görsel izlenim değiştirilmiştir. Yapılardaki yeni eklentilerin, geleneksel konutlarda bulunan özgün elemanlardan ayırt edilemeyecek şekilde kullanılması, yapı niteliklerine dair yanıltıcı veriler sunmaktadır. Ayrıca yapı kullanıcılarının ihtiyaçlarına yönelik cephede çeşitli donatı (aydınlatma, tabela vb.) eklentileri tespit edilmiştir.

- Kullanıcıların istekleri doğrultusunda cephede kullanılan renk ve malzemeler değiştirilmiştir. İncelenen yapılardan yedi tescilli yapı ile on beş yeni konutta bu duruma rastlanmıştır. Restore edilen yapılarda özgün durumunda sıvalı kullanılan cepheler nitelikli taş örgüsünü meydana çıkarmak adına sıvasız kullanılırken, onarım geçiren yapılarda ise özgün sıva harcı korunmuş ve yalnızca cephedeki renk değiştirilmiştir. Sıvasız kullanılan duvar yüzeyleri, gerekli koruma önlemlerinin alınmadığı yapılarda bozulma sürecinin hızlanmasına neden olmaktadır.

Onarımlar sırasında çatı aktarımı, doluluk-boşluk oranlarındaki değişimler, özgün doğramaların değişimi, yeni donatıların eklenmesi, renk ve kullanılan malzemedeki değişimler; yapıların cephe algısının değişmesine neden olmaktadır. Yapıların aslına uygun olmayan onarımları sırasında, çeşitli kaygılarla özgün yapıya dair izlerin silinerek yeni cephe kurgusunun oluşturulduğu görülmüştür.

İncelenen zaman aralığında **yeni inşa edilmiş** 3 yapı bulunmaktadır. Sokak üzerinde inşa edilen bu yapıların ikisi geleneksel örneklerin taklidi niteliğindedir. Diğer yapının cephe özellikleri ise geleneksel doku ile uyumsuz olarak kurgulanmıştır. Yeni yapıların yaratmış olduğu bu durum, sokağın özgün karakteristik yapısını yitirmesine neden olmaktadır.

4.3.3 Yapı Ölçeğindeki Koruma Sorunları

Yapı ölçeğindeki koruma sorunları; tarihi yapıların özgün mekan kurgularının değiştirilmesi, geleneksel strüktür ve malzeme kullanımında yeni düzenlemelerin yapılması ve cepheye yansıyan değişimlere bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Tarihi

konutlarda yapılan bu müdahaleler, yapıların özgün mimari kimliklerine ait niteliklerini kaybetmelerine neden olmuştur. Bölüm 4.2.3'te incelenen altı tescilli yapıya ilişkin tespit edilen koruma sorunları aşağıda belirilmiştir.

-Mekansal Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

Yapıların yeni işlevle kullanımları sonucunda 4 yapıya ek kütle eklenmiştir. Bu konutlarda niteliksiz ekle birlikte iç mekan düzenlemeleri yeniden ele alınmıştır. Arka cephe yönünde kurgulanan ilaveler, geleneksel yapıların özgün cephe görünümünü bozmaktadır.

Genellikle ticari işlevli kullanılan yapılarda daha geniş mekanlar elde etmek amacıyla duvar ilavesi veya kaldırılması yapılarak özgün mekan kurgusu değiştirilmiştir. İncelenen yapılardan bir tanesinin ara duvarları kaldırılmış, niteliksiz ek yapılan diğer dört yapıya da ara duvar eklenmiştir. Tarihi yapı mekanlarında yapılan bu düzenlemeler, konutların özgün kimlik izlerini kaybetmelerine neden olmaktadır.

-Strüktür ve Malzemedeki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

İncelenen yapılara betonarme sistem eklenmesi, tavan ve zemin döşemesinin değiştirilmesi ve çatı strüktürünün yenilenmesi gibi müdahaleler yapılarak yapının özgün strüktür sistemi ile malzemeleri değiştirilmiştir.

Yığma sistemle inşa edilen geleneksel konutlara yapı sağlamlığını artırmak adına çeşitli müdahaleler yapılmıştır. Yapının taşıyıcılığını sağlayan beden duvarları restore edilen yapılarda güçlendirilmiş, derz boşalmaları gibi sorunlar bilimsel yöntemler kullanılarak onarılmıştır. İncelenen yapıların ikisine betonarme kolon-kiriş sistemi eklenerek güçlendirme yapılmıştır. Yapılan bu tadilatlar yapının özgün sisteminin değişmesine neden olmaktadır.

Restorasyon sırasında yapıların özgün ahşap tavan ve yer döşemeleri yeni malzemelerle yenilenmiştir. Eskimeye bağlı olarak bozulmaların görüldüğü döşeme kaplamaları sadece bir yapıda aslına uygun malzemeler ile yenilenirken diğer ticari kullanımlı yapıların döşeme kaplamaları kullanıcı istekleri doğrultusunda değiştirilmiştir.

İncelenen dört yapının çatı strüktürü aslına uygun olarak yenilenmiştir. Diğer iki yapının sahip olduğu geleneksel dokuda yaygın kullanılan beşik çatı strüktürü ile kullanılan kiremit malzemeler kaldırılmıştır. Bu durum, geleneksel mimarinin önemli öğesi olan çatının özgün değerlerini yitirmesine neden olmuştur.

-Cephedeki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları

Yapıların cephelerinde görülen değişimler, mimari izler taşıyan elemanların yok olmasına ve görsel bütünlüğün yitirilmesine neden olduğundan sorun taşımaktadır.

Geleneksel konutlara yapılan niteliksiz ekler, yapıların kütle kurgusu değiştirmiş ve cepheye yansıyan müdahaleleri beraberinde getirmiştir. Özgün cephenin algılanmasını zorlaştıran eklentiler, yapıların geleneksel doluluk-boşluk oranlarına uymayan biçimde tasarlanmıştır. Ayrıca özgün beden duvarlarında ek mekanlara erişim için açılan kapılar ile bu alanın ışıklandırılması için kullanılan pencereler cephede yeni açıklık ihtiyacı yaratmıştır. Sıralanan sorunlara yapılan müdahalelerle yapıların doluluk-boşluk oranları değiştirilmiştir.

İncelenen yapıların tamamının özgün pencere ve kapı doğramaları günümüzde yeni malzemeler ile yenilenmiştir. Özgünde ahşap olan doğramaların yerine plastik ve alüminyum doğramalar kullanılmıştır.

Konut kullanıcıların istekleri doğrultusunda cepheye yeni donatılar eklenmiştir. Özgünde bulunmayan mimari öğeler, yapılara eklenerek sahte benzerlik algısı yaratılmıştır. Ayrıca yapılara aydınlatma ve tabela gibi donatılar eklenmiştir.

Kullanıcı istekleri doğrultusunda cephede kullanılan renk ve malzeme seçimleri değişmektedir. Genellikle duvar yüzeyleri koruyucu önlem alınmadan sıvasız olarak kullanılmaktadır. Bu durum yüzeydeki bozulma sürecini hızlandıracağından yapılar için önemli tehdit taşımaktadır.

4.4 Küçükköy Kırsal Yerleşiminin Korunmasına Yönelik Öneriler

Küçükköy geleneksel dokusunda konumlanan yapılara yönelik geliştirilen önerilerde öncelikli amaç, yerleşimin sahip olduğu kırsal miras değerlerinin ortaya çıkarılması, bu değerlerin korunmalarının sağlanarak gelecek kuşaklara aktarılmalarıdır. Yerleşimin sürdürülebilir kılınması bütünlüğün korunması ve yapıların günümüz koşullarına etkin bir biçimde uyarlanmaları ile sağlanmalıdır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için tespit edilen koruma sorunlarına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

4.4.1 Doku Ölçeğindeki Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde, 4.3.1 bölümde karşılaşılan sorunlara çözüm arayışında bulunarak geleneksel yapıları çevreleriyle birlikte daha geniş bir perspektif içinde ele alan öneriler geliştirilmiştir.

İdari Düzenlemelere Yönelik Öneriler

Son yıllarda çevre yerleşimlere yapılan göçler nedeniyle sayısı gittikçe azalan yerel kullanıcıların yaşamını Küçükköy'de sürdürmesini teşvik etmek amacıyla çağdaş yaşamın gereklerine uyan işlevlerin dokuya entegre edilerek terk sorunun önüne geçilmesi önerilmektedir. Tarihi Kentlerin Ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü(1987)'nde de belirtildiği gibi seçilen işlev ve etkinliklerin alanın karakteriyle uygun olmasına özen gösterilmelidir.

Tarihsel ve kültürel değere sahip kırsal yerleşimde görsel algının bozulmasına neden olan yapı onarımları ve yeni yapılaşma, yaşanan gelişmelere bağlı olarak

artmaktadır. Yerleşim, günümüzde Koruma Amaçlı İmar Planı'na sahip olmayışı nedeniyle, kültürel değerler ile yerel mimari özelliklerin korunmasında eksiklikler yaşanmaktadır. Koruma Amaçlı İmar Planı'nın acil olarak hazırlanması ve gerçekleştirilen uygulamaların denetim altına alınması önerilmektedir. Hazırlanacak plan notlarında geleneksel konutlara yapılacak müdahale biçimi ve uygulama yöntemleri açıkça belirtilmelidir. Icomos Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi (2013) kapsamında, yapılacak onarımların geleneksel yapılardaki tarihi belge niteliği taşıyan izlerin kaybına neden olabilecek uygulamalardan kaçınılması gerekliliği vurgulanmış ve müdahale ilkeleri aktarılmıştır. Bu bakımdan restorasyon aşamasında uygulanacak yöntemler, belirli kurallar dahilinde yürütülmelidir. Ayrıca dokuda yeni inşa edilen yapıların cephe düzenleri dokuyla uyumlu ancak sahte benzerlik algısından uzak olacak şekilde yeniden kurgulanmalıdır. Geleneksel konutlardaki tadilatlar ile yeni yapıların inşa sürecindeki denetimler artırılarak dokunun özgün değerlerini kaybetmesine neden olacak türden uygulamalara izin verilmemelidir.

Yerleşimdeki tekil yapılara yönelik geç alınan tescil kararları nedeniyle birçok yapının mekan kurgusunda, strüktür sistemi ile malzeme seçimleri ile cephelerine yansıyan çeşitli müdahaleler gerçekleşmiştir. Dokunun önemli parçası olan geleneksel yapılardaki değişimlerin mümkün olabildiğince özgün duruma getirilmesi önerilmektedir.

Ekonomik Yapıya Yönelik Öneriler

Kısıtlı iş imkanlarının bulunduğu geleneksel dokuda, genç nüfusa yönelik yeni iş alanları sağlanmalı ve yerel nüfusun dokudaki varlığını korumak hedeflenmelidir. Yerleşimdeki boş parseller ve kullanım dışı kalan yapılarda kamulaştırma işlemleri yapılarak yeni iş imkanlarının dokuya entegre edilmesi önerilmektedir.

Yerel kullanıcıların geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık sektörünü desteklemek adına üst ölçekli kararlar alınarak yerleşimdeki süregelen kırsal yaşantının sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Yörede artan turizm etkinliklerine yerel halkında dahil edileceği planlamalar yapılmalıdır. Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü kapsamında da turizmin ev sahibi topluluğa yarar sağmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Yerel kullanıcıların bölge üzerindeki hakları ve menfaatlerine saygı duyularak mevcut değerlerin, yörenin doğal ve kültürel özelliklerinin ziyaretçilere aktarımları sağlanmalıdır. Halkın gelenek ve görenekleri ile yöresel üretimlerin ön plana çıktığı çeşitli faaliyetlerin düzenlenmesi ve bunların kullanıcılara maddi destek sağlaması hedeflenmelidir. Aksi söz konusu durumlarda Bölüm 2.4.2'de ele alındığı gibi, turizm; doğa ve geleneksel yerleşim dokusuna özgü niteliklerde olumsuz etkilere yol açabilmektedir.

Fiziki Yapıya Yönelik Öneriler

Özel mülkiyet altında bulunan yapıların terk edilmiş durumda olanları, sahip oldukları tarihi değerini kaybetmeden kamulaştırılmalı ve yeni işlevlerle yeniden kullanıma açılmalıdır. Bu yaklaşımla ihtiyaç duyulan işlevler yerleşime entegre edilecek hem de kullanım dışı kalan yapılar güncel yaşama kazandırılacaktır. Ayrıca maddi yetersizlik nedeniyle onarımları gerçekleştirilemeyen ve bu nedenle terk edilen yapılar için belediye öncülüğünde gerekli kurumlarla bağlantıya geçilerek ekonomik teşvikler sağlanması önerilmektedir. Bu sayede tarihi niteliğe sahip olan yapıların bakım ve onarımları daha olanaklı hale gelecektir.

Bilinçsizlik nedeniyle ortaya çıkan koruma sorunlarına karşı yapı kullanıcıları bilinçlendirilmelidir. Kullanıcılara geleneksel doku ve mimarlık mirası olan yapıların korunmasının önemi ve koruma adına yapılacak müdahalelerin belirli kurallar dahilinde yapılmasının gerekliliği aktarılmalıdır.

Yerleşimdeki yeni yapıların dokuyla uyumlu ancak sanatsal ve tarihi açıdan geleneksel yapılardan ayırt edilebilecek şekilde tasarlanması gereklidir.

Tarihi kent merkezindeki otopark ihtiyacının kentsel sit sınırları dışında giderilmesi, dar sokak dokusundaki trafik sıkışıklığına çözüm olacaktır. Gerekli görülmeyen durumlarda araçların yerleşim merkezine geçişine izin verilmemelidir.

Küçükköy'de tespit edilen elektrik ve telefon hatlarının yapılara yakın konumlandırılmasının yarattığı tehlike ve görsel kirliliği gidermeye yönelik bu hatların yerin altına alınması önerilmektedir.

Sosyo-Kültürel Yapıya Yönelik Öneriler

Sayısı gün geçtikçe azalan yerel halkın, yaşamını yerleşimde devam ettirilmesi için özel teşvikler sağlanmalıdır.

Turizm olgusunun gelişmeye başladığı yerleşimde, mimarlık mirasının korunmasını destekleyen bölgesel planlama politikaları hazırlanması önerilmektedir. Bölgede gerekli planlamalar yapılarak kış aylarındaki nüfus azalışı kontrol altına alınmalıdır.

4.4.2 Sokak Ölçeğindeki Öneriler

Tarihi sokak silüetini oluşturan cephe düzenlerinin korunması, görsel algıda doku bütünlüğünün sağlanması açısından önem taşımaktadır. Yerleşimdeki yapıların cephelerine yansıyarak özgün sokak niteliğini değiştiren bölüm 4.3.2'de ele alınan koruma sorunlarına öneriler geliştirilmiştir.

-Çatıda kullanılan kaplama malzemesinin marsilya kiremidi ile değiştirildiği yapıların özgün malzeme olan alaturka kiremidi ile aslına uygun onarımlarının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

-Geleneksel yapıların cephelerinde kullanılan özgün doğrama ve malzemelerin değiştirilmeden kullanılması önerilmektedir. Genellikle ahşap malzeme kullanılan bu

elemanlarda gözlenen bozulmalara basit onarımlar ile müdahale edilmesi önerilmektedir.

-Yapı cephelerinin özgünlüklerini bozmamaları adına yapılacak eklentilerden kaçınılmalıdır. Özgünde olmayan cephe elemanlarının yapılara eklenmesi doku genelinde sahte benzerlik algısı yaratmaktadır.Yapıların özgün cephe düzenine gerekmedikçe yeni donatıların eklenmemesi ve var olan eklentilerinde kaldırılması önerilmektedir.

-Geleneksel dokudaki yapıların kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek müdahalelerden kaçınılması önerilmektedir. Özgünde sıvalı yüzeylerin taş örgüsünü sergilemek amacıyla sıvasız kullanıldığı örneklerde koruyucu yüzey uygulamalarının yapılarak yapıların dış etkenlere karşı korunması sağlanmalıdır.

Konutların mekan kurgularında yapılacak müdahaleler cephedeki özgün izleri, cephe elemanlarının form ve özgün açıklıklarını değiştirmeyecek koruma kararlarıyla alınmalıdır.

4.4.3 Yapı Ölçeğindeki Öneriler

İncelenen altı tescilli yapıda yeni kullanımlara bağlı olarak gelişen, bölüm 4.2.3'te aktarılan koruma sorunlarına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Mekansal Değişimlere Yönelik Öneriler

Geleneksel doku içerisindeki konutlara zorunlu kalınmadığında müdahalede bulunulmaması, gerekli durumlarda ise mimari mirasın korunmasına yardımcı olabilecek gerekli bilimsel tekniklerin kullanılması önerilmektedir. Yapı ölçeğinde incelenen örneklerde yeniden işlevlendirilen yapılarda ek kütle ilavesine ihtiyaç duyulduğundan tarihi yapılarda yeni mekansal düzenlemelere gidilmiştir. İzinsiz olarak yapılan bu eklentilerin kullanıcı mağduriyeti gözetilerek kaldırılması mümkün

olan yapıların özgün plan şemasına getirilerek korunması önerilmektedir. Geleneksel doku içerisinde kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek eklentilere izin verilmemelidir.

İşlev değişimi yapılan konutlarda, özgün plan tipolojisine uygun fonksiyonlar seçilerek geleneksel mekan kurgusunun bozulmasına mahal vermeyen düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Strüktür ve Malzemede Görülen Değişimlere Yönelik Öneriler

Konutların onarımları sırasında, özgün yapı elemanlarının onarılabilecek durumda olanlarının gerekli müdahalelerle sağlamlaştırılması ve kullanımına devam edilmesi aksi halde eski ve yeni malzeme ayrımının belirgin kılınarak eski haline dönüştürülebilir uygulamaların olabildiğince az malzeme kullanılarak yapılması önerilmektedir.

Tarihi konutların strüktür sistemlerinde meydana gelen bozulmalara ivedilikle müdahale edilmelidir. Taşıyıcı elemanlarda görülen yapısal ve strüktürel bozulma sorunlarının giderilmesi için yapılara ilişkin restorasyon projelerinin hazırlanarak onarım ve güçlendirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

-Cephede Görülen Değişimlere Yönelik Öneriler

Yapılardaki onarım ve tadilatların cepheye yansıyan değişimlere neden olmaması önem taşımaktadır. Geleneksel özelliklerinin korunması adına özgün nitelikler korunarak kullanımına devam ettirilmelidir.

Yapıların mekan kurgularında yapılan düzenlemelerin, cephedeki doluluk-boşluk oranlarının değişmesine yol açmamasına dikkat edilmelidir.

Özgün doğramaların değiştirilmeden kullanılması önerilmektedir. Bu elemanlarda eskimeye bağlı olarak gerçekleşen kopma, aşınma korozyon gibi bozulmalara basit onarımlarla müdahale edilmelidir.

Yapılara zorunlu olmadıkça yeni donatılar eklenmemelidir. Cephede var olan donatıların mümkün olanlarının kaldırılması önerilmektedir. Ticari kullanımlı yapılarda tente kullanımının cepheyi kapatmayacak şekilde tasarlanmasına dikkat edilmelidir.

Konut cephelerinin özgün silüetlerini korumaları adına renk ve malzeme seçimine özen gösterilmelidir. Günümüzde sıvasız kullanılan yapı cephelerinin özgün durumlarına ilişkin izlerin tamamı silinmemelidir.

4.5 Bölüm Değerlendirmesi

Küçükköy'deki yerel halkın bir kısmı yetersiz sağlık ve hizmet olanakları, azalan tarım ve hayvancılığa bağlı olarak yaşadıkları ekonomik sıkıntılar nedeniyle Ayvalık ve çevre yerleşimlere göç etmişlerdir. Kırsaldan kentlere doğru göçlerin etkili olduğu yerleşime bir grup sanatçının göç etmesi ve sonrasında yaşanan süreçle, Küçükköy göç almaya başlamıştır. Yeni kullanıcılar, sanatsal faaliyetler düzenleyerek dokunun tanınırlığının sağlanmasına katkı koymuşlardır. Ancak göç eksenli başlayıp turizmin gelişimi ile devam eden bu süreç, Küçükköy kırsalına özgü değerlerin değişimine neden olmuştur. Sürecin Küçükköy kırsalına etkilerini irdelemek amacıyla hazırlanan bölümde; koruma sorunları tespit edilerek öneriler sunulmuştur.

Göçlerle gelişen sürecin doku genelindeki etkileri;

- İdari düzenlemelerdeki değişimler
- Ekonomik yapıdaki değişimler,
- Fiziki yapıdaki değişimler,
- Sosyo-Kültürel yapıdaki değişimler,

olarak yansıma bulmuştur. Yerleşimin koruma sınırlarının daraltılması ve yasal statüsünün mahalle olarak değiştirilmesi idari düzendeki değişimler bağlamında ele alınmıştır. Kırsal özelliklerinin değişime açık hale geldiği Küçükköy, daralan sit sınırları ile denetimsiz yapılaşma tehditi altına girmiştir. Mahalleye dönüştürülen yerleşimde, köy yönetimi yapısal değişikliğe uğramış ve idari işlemler için gereken süreç uzamıştır. Tarım ve hayvancılığa dayanan üretimler, yeni gelen kullanıcılar ile

sanatsal üretimlere dönüşmeye başlamıştır. Geleneksel üretim biçimlerinin sürdürülebilirliği zorlaşırken, turizm yöre halkı için yeni gelir kaynağı olarak görülmektedir. Tersine göçle gelişen değişim sürecinin etkileri fiziki yapıda da yansıma bulmuştur. Yapılara olan talebin artması, geleneksel konutların gayrimenkul fiyatlarında değer artışına neden olmuştur. Bu süreçle yerleşimde el değiştiren konut sayısında artışlar yaşanmıştır. Buna paralel olarak, geleneksel yapılardaki restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmaları hız kazanmıştır. Kullanıcıların değişimi ile gelişen bu süreç, aidiyet ve kimlik duygularında dönüşüme sebebiyet vermektedir. Bu durum; kırsal yerleşimde sürdürülen sosyal, duygusal ve sembolik bağların zayıfladığı şeklinde değerlendirilmektedir.

Sokak ölçeğinde gerçekleşen değişimler, Çarşı Sokakta konumlanan yapılar üzerinden okunmuştur. Yapıların cephelerine yansıyan düzenlemeler incelendiğinde; köy merkezine yakın konumlananların 2009-2019 cephe silüetleri arasındaki değişimin daha yoğun olduğu gözlenmiştir. Ayrıca yeniden işlevlendirilen veya el değiştiren yapılarda özgün cephe kurgusunu değiştirecek müdahalelerin yapıldığı saptanmıştır. Süreçte yeni inşa edilen konutların geleneksel örneklere benzetilmeye çalışılması sahte benzerlik algısı yarattığından, sokağın özgün karakteristik dokusunu yitirmesine neden olacağı öngörülmüştür. İncelenen sokaktaki cepheye yansıyan düzenlemeler; dokunun sahip olduğu **ölçek, üslup ve görünüş tutarlılığını** yitirilmesine neden olacağından önemli bir koruma sorunu olarak değerlendirilmiştir.

Yapı ölçeğinde gerçekleşen değişimler, Çarşı Sokak'ta konumlanan 6 yapı özelinde incelenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde; söz konusu yapıların kullanıcı profili, mekansal kullanımı, strüktür ve malzeme seçimi ile cephe kurgusunda değişimlerin gerçekleştiği görülmüştür. Yapılan müdahaleler dokudaki **ortak yapı geleneğinin** değişimine neden olmuştur. Yöredeki yerel yapı ustalarının azlığı nedeniyle onarımlarda **geleneksel yapım sistemleri ve malzemelerinin kullanımları** da sürdürülememektedir. Bu durumda, yapıların geleneksel kimliklerine ait değerlerini kaybetmelerine neden olmaktadır.

BÖLÜM BEŞ
DEĞERLENDİRME

Kırsal yerleşimlerin özgün değerlerinin değişmesinin önemli bir koruma sorunu olarak değerlendirildiği çalışmada; göç eksenli gerçekleşen dönüşümlerin geleneksel dokular üzerindeki etkileri Küçükköy kırsal yerleşimi üzerinden okunmuştur. Yerleşimin dokusuna yönelik saptamalar ile değişim sürecinin doku, sokak ve yapı ölçeğindeki etkileri incelenerek, koruma sorunları belirlenmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

Küçükköy geleneksel dokusunu; yerleşimdeki dini yapılar, sokak çeşmeleri, sivil mimari örnekleri, üretim yapıları oluşturmaktadır. Günümüzde göçlerle şekillenen sosyo-kültürel yaşantısı yerleşimdeki yapıların kullanımlarına da yansımıştır. Geçmişte Ayiu Athanasiu Kilisesi olarak kullanılan **dini yapı**, cemaatini kaybetmesiyle günümüzde Küçükköy Merkez Camii olarak işlevlendirilmiştir. Benzer bir yeniden işlevlendirme örneği de kilisenin bahçesinde yer alan manastır yapısının yerleşimde artan turizm faaliyetlerine hizmet etmesi adına Küçükköy Kent Müzesi olarak kullanılmasıyla görülmüştür. Müzede, köyün göç geçmişi aktarılarak yerleşimin anı değeri yaşatılmaya ve ziyaretçilere aktarılmaya çalışılmaktadır. Köyün farklı sokaklarına konumlandırılan 12 adet **çeşme yapısı** bulunmaktadır. "Anıt eser" kapsamında tescillenen su yapıları, köyün özgün sokak peyzajının önemli unsurlarıdır. Ancak bu çeşmelerin bir kısmı günümüzde bakımsız kalmıştır. Gerekli onarım ve bakımları sağlanamayan çeşmeler özgün değerlerini yitirmektedir. Yerleşimdeki **geleneksel yapıları**n özelliklerini irdelemek adına 69 tescilli yapı özelinde çalışılmış, bu yapılardan 22'sine yönelik envanter fişi hazırlanmıştır. Analiz çalışmaları ile yapıların parsel kullanım düzeni, mekan kurgusu, taşıyıcı sistem ve malzeme kullanımı, cephe düzeni ve yapı öğelerine ilişkin çıkarımlarda bulunulmuştur. Yapıların sokak-yapı-bahçe üçlemesine dayanan parsel kullanım düzeninin yaygın olduğu sonucuna varılmıştır. Köydeki konutların mekan dizilimi girişin konumuna göre şekillenmiştir. Doku genelinde giriş holünün yanda konumlandığı yapılar yoğunluktadır. Geleneksel konutların yapım sistemi yığma sistemdir. Bu yapılarda malzeme olarak Küçükköy'de üretilen tuğlalar, Sarımsak taşı,

taş, ahşap malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yapı cephelerinde balkon, cumba gibi çıkma kullanımı gözlenmemiştir. Cephede kullanılan elemanlar giriş nişleri ile kapılar, pencereler, kat bordürü, saçak silmeleri ve köşe silmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarıma dayalı ekonomisi nedeniyle köyde çeşitli **üretim yapıları**nın varlığı bilinmektedir. Bu yapılardan günümüze ulaşanı Yazıcı Yağhanesi'dir. Taş baskı ile üretimlerin gerçekleştiği yağhane yapısında özgün donatılar korunmuştur. Yapı ve içerisindeki özgün makinelerin korunması, yerleşimdeki tek örnek oluşu açısından önemlidir. Yerleşimdeki yapılara yönelik çıkarımlar ışığında geleneksel dokunun; çevre verilerine uyumlu yerleşme biçimi, ortak yapı geleneği, ölçek, üslup ve görünüş tutarlığı ile geleneksel yapım sistemi ve yapı ustalığının sergilendiği kırsal yerleşim özellikleri ön plana çıkmaktadır.

Küçükköy kırsalının değişim süreci; 2000'li yıllarda demografik yapıda meydana gelen hareketlilik ile başlamıştır. Bu süreçte, kentli kullanıcılar geleneksel dokuya yerleşirken, yerel halkın bir kısmı çevre yerleşimlere göç etmiştir. Göç hareketliliği ile yerleşimdeki birçok yapının restorasyonu gerçekleşmiş, yeniden işlevlendirme faaliyetleri artmıştır. Bu durum kırsal yerleşim özellikleri gösteren yerleşimindeki turizm etkinliklerini artırmıştır. Sürecin etkilerini incelemek adına geleneksel konut dokusunun sınırlarını tarifleyen Küçükköy Kentsel Sit Alanı ölçeğinde genel çıkarımlar yapılmıştır. Dokudaki en yoğun değişimlerin izlendiği Çarşı Sokak'ın Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan aksında sokak ölçeğinde incelemeler yapılarak dönüşüm sürecinin yapı cephelerindeki yansımaları tartışılmıştır. Genelden özele indirgenen çalışmada, Çarşı sokağın belirlenen aksında konumlanan yeniden işlevlendirilmiş yapılarda mekansal dönüşümler tariflenerek sürecin yapı ölçeğindeki etkileri açıklanmıştır.

Doku ölçeğindeki değişimler Küçükköy Kentsel Sit Sınırları kapsamında incelenmiştir. Bu amaçla saptanan değişimler idari düzenlemeler, ekonomik yapıdaki değişimler, fiziki yapıdaki dönüşümler ve sosyo-kültürel yapıdaki değişimler olarak ele alınmıştır.

- İdari düzenlemeler;
  - yasal statüsünün 2012 yılında değiştirilerek mahalle ilan edilmesi,

- Küçükköy Kentsel Sit Sınırlarının daraltılması,
- tescil işlemlerinin 2015 yılında gerçekleştirilmesi,

- Ekonomik yapıda değişen sektörler,
  - tarımsal üretimlerin azalması,
  - hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülmesinin güçleşmesi,
  - turizmin önde gelen geçim kaynakları arasına girmesi,
- Fiziki yapıdaki dönüşümler,
  - yapılara olan talepte artış,
  - gayrimenkul fiyatlarının yükselmesi,
  - yapıların yeniden işlevlendirilmesi,
  - plan ve cephelere yansıyan yeni düzenlemeler,
- Sosyo-kültürel yapıdaki değişimler,
  - yerel kullanıcı sayısındaki azalış,
  - tersine göçlerde artış,
  - turistlerin dokudaki varlığı

etkisiyle yaşanmıştır. Doku ölçeğinde idari düzenlemeler, ekonomik, fiziki ve sosyo-kültürel yapıda yansıma bulan tersine göç süreci sokak ölçeğinde de etkilerini göstermiştir.

Sokak ölçeğindeki değişimleri gözlemlemek adına yapılan çalışma, Çarşı Sokağı'nın, Kasım Ağa Caddesi ile Tafil Türkan Bulvarı arasında kalan aksında yoğunlaşmıştır. 17 geleneksel konutun bulunduğu sokakta, 57 yapı cephesi değerlendirilmiştir. 2009-2019 yılları arasındaki yapı cepheleri karşılaştırıldığında; kullanım dışı kalan yapılar ile herhangi bir onarım geçirmeyen, onarım geçirerek yeniden işlevlendirilen ya da el değiştiren ve yeni inşa edilmiş konutlardaki görsel algının değişiminin farklılaştığı saptanmıştır.

- **Kullanım dışı kalan yapılar ile herhangi bir onarım geçirmeyen yapıların** on altısı terk edilmiş durumdadır. Bu yapılar göç ve parçalı mülkiyet sorunları gibi nedenlerle kullanım dışı kalmıştır. Terk edilen yapılar ile kullanıcısının onarım masraflarını karşılamasının güç olduğu konutlarda strüktürel bozulma süreci hızlanmaktadır.

- **Onarım geçirerek yeniden işlevlendirilen ya da el değiştiren yapıların** cephelerine yansıyan değişimlerin daha fazla olduğu görülmüştür. Sokakta konumlanan on yedi yapıdan yedisi ile kırk yapıdan dördü yeniden işlevlendirilmiştir. Onarımlar sırasında çatı aktarımı, doluluk-boşluk oranlarındaki değişimler, özgün doğramaların değişimi, yeni donatıların eklenmesi, renk ve kullanılan malzemedeki değişimler ile bu yapıların özgün cephe öğelerinin bir kısmı değiştirilmiştir
- Süreçte **yeni inşa edilmiş** üç yapı incelendiğinde; geleneksel konutlarda bulunan özelliklerin yeni yapı cephelerinde de kullanımı ile sahte benzerlik algısının yaratıldığı gözlenmiştir.

Yapı ölçeğindeki değişimler; Çarşı Sokak'ın çalışılan aksında yer alan mekansal dönüşümlerin daha yoğun gözlendiği yeniden işlevlendirilmiş yapılar üzerinden yürütülmüştür. Söz konusu yapılarda; kullanıcı profili, özgün mekansal kullanım, strüktür sistemi ve malzemeler değiştirilerek cepheye yansıyan müdahaleler gerçekleştirilmiştir.

- **Kullanıcı profilinin değişimi;** incelenen altı yapının dördü yerleşime İstanbul'dan göç eden aileler tarafından işletilmektedir. Kırsal dokunun turizmle gelişmesi sürecinde özgün kullanıcıların önemli kısmı değişime uğramıştır.
- **Mekansal değişimler;** yeniden işlevlendirmeler yeni mekansal kullanımları gerektirmiş ve yapıların özgün plan kurgusunu değiştiren düzenlemeler yapılmıştır. Yapılardan dördüne niteliksiz ek ilave edilmiştir ve ikisinde mevcut bölücü duvarlar kaldırılarak özgün plan şemasına dair izler silinmiştir.
- **Strüktür ve malzemedeki değişimler;** yapılara betonarme sistem eklenmesi, özgün döşemelerin değiştirilmesi ve çatı strüktürünün yenilenmesine bağlı olarak gerçekleştiği görülmüştür. Yapılardan ikisine betonarme sistem eklenmiş, ikisinin tavan ve zemin döşemesi değiştirilmiş ve yapıların tamamının özgün çatı strüktürü yenilenmiştir.
- **Cephedeki değişimler;** genellikle yapı elemanlarının yenilenmesiyle gerçekleşmiştir. Cephede; çatı aktarımı/kiremit değişimi, doluluk-boşluk oranı

değişimi, doğrama değişimi, yeni donanım eklenmesi, kaplamada renk/malzeme değişimi ile özgün cephe algısı değiştirilmiştir.

Kırsal yerleşimde yaşanan değişim sürecinin etkileri geleneksel dokunun özgün niteliklerini tehdit eden **koruma sorunlarının** yaşanmasına neden olmaktadır. Doku, sokak ve yapı ölçeğinde tespit edilen değişimler kırsala özgü değerler açısından farklı sorunlara yol açmaktadır. Bu bakımdan belirlenen koruma sorunları doku, sokak ve yapı ölçeğinde gözlenen değişimler ışığında tespit edilmiştir.

Doku Ölçeğinde Tespit Edilen Koruma Sorunları;

- İdari Düzenlemelerdeki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları
  - Mahalle ilan edilen yerleşimde idari işlemler için süreç uzamış, yöreye yönelik yatırımlar azalmıştır.
  - Koruma sınırlarının daraltılması ve günümüzde Koruma Amaçlı İmar Planları'nın bulunmayışı nedeniyle yapılaşmanın artması ve kırsal peyzaj bütünlüğünün korunmasını güçleştirmektedir.
  - Tescil işlemlerinin geç gerçekleşmesi geleneksel yapıların bir kısmının yıkılmasına bir kısmının da karakteristik özelliklerini yitirmesine neden olmuştur.
- Ekonomik Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları
  - Tarım ve hayvancılığın azalması nedeniyle geçimini bu faaliyetlerden sağlayan yerel halk çevre köylere göç etmektedir.
  - Yerel kullanıcıların gündelik ihtiyaçlarını karşıladıkları ticari işletmelerin birçoğu turizm sektörüne yönelmiştir. Yaşamını köyde sürdürenler açısından bu durum sorun olarak değerlendirilmektedir.
- Fiziki Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları
  - Yapılara yönelik yerel topluluğun alım gücünün üstünde yaratılan değer artışı yerleşimdeki sosyal yapının değişmesine neden olmaktadır.
  - Dokunun tanınırlığının artmasına bağlı olarak yöredeki yapılara olan talepteki artışlar, koruma alanında tarihi yapılara yönelik baskıyı artırmaktadır.

- Yerleşim sınırlarındaki artan imar faaliyetlerinin yanı sıra geleneksel konutların onarımlarında da artış görülmektedir. Yeniden işlevlendirilen yapı cepheleri ticari kaygılarla yeniden kurgulanmış, özgünde bulunmayan eklerle yapıların mimari kimliğine ilişkin yanıltıcı veriler aktarılmıştır.
- Turizmle birlikte geleneksel dokunun dar sokakları ile tarihi cami avlusunda yoğunluk görülmektedir. Bu durum köy meydanında sıkışıklığa, görüntü ve gürültü kirliliğine neden olmaktadır.
- Elektrik direklerinin geleneksel konutlara yakın konumlandırılması, görsel açıdan bozulmalara neden olması ile bazı durumlarda yapılara zarar verebileceği ihtimali değerlendirildiğinde önemli bir koruma sorunu olarak görülmüştür.

- Sosyo-Kültürel Yapıdaki Değişimlerin Neden Olduğu Koruma Sorunları
  - Yerel kullanıcı sayısındaki azalış, yerleşimlerin korunmasındaki en önemli unsurlardan olan kimlik ve aidiyet olgularının azalmasına neden olmaktadır. Bu olgu, topluluğa özgü folklorik değerlerin korunmasını güçleştirmektedir.
  - Kentlerden köye göç eden yeni kullanıcılar çeşitli sergi ve atölye çalışmaları düzenleyerek yöredeki turizm faaliyetlerinin canlanmasını sağlamıştır ancak bu etkinliklerin sınırlı ve yaz aylarına yönelik oluşu yaz-kış sezonu arasındaki nüfus farklılığının oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum kırsal yerleşimin kullanım sürekliliğine zarar vermektedir.

Sokak ölçeğindeki koruma sorunları; değişimler üzerinden yapılan tespitler ışığında belirlenmiştir.

- **Herhangi bir müdahale görmemiş yapıların** cephe elemanlarında değişim gözlenmezken yapı yüzeyindeki bozulmaların arttığı, onarım gerektiren sorunların oluştuğu saptanmıştır. Bu durum tarihi yapıların özgün mimari kimliklerini kaybetmelerine neden olmaktadır.

- **Onarım geçirerek yeniden işlevlendirilen ya da el değiştiren** yapılarda saptanan en büyük koruma sorunu; yapı yüzeyine cephe niteliğini değiştirecek elemanların eklenmesi ve/veya mevcut elemanların değiştirilmesi olmuştur. Cepheye yapılan müdahalelerden olan çatı aktarımı, doluluk-boşluk oranlarındaki değişimler, özgün doğramaların değişimi, yeni donatıların eklenmesi, renk ve kullanılan malzemedeki değişimler ile yapıların cephe algısı değiştirilmektedir. Aslına uygun olmayan onarımlar sırasında özgün yapıya dair izlerin silindiği ve yeni bir kurgunun oluşturulduğu gözlenmiştir.
- **Yeni inşa edilmiş yapılar,** geleneksel sokak dokusunun karakteristik yapısını yitirmesine neden olduğundan önemli bir koruma sorunu olarak değerlendirilmiştir.

Yapı Ölçeğindeki Koruma Sorunları yeniden işlevlendirilen altı yapıdaki değişimler ışığında incelenmiştir. Söz konusu tarihi nitelikli yapılarda onarımlar sırasında yapılan müdahaleler, yapıların özgün mimari kimliklerine ait özelliklerin kaybolmasına neden olmuştur.

- **Kullanıcı profilinin değişiminin neden olduğu koruma sorunları;** yapılara ilişkin aidiyet duygusunun zayıflamasına, kullanıcı ile mekan arasında kurulan anı değerinin yitirilmesine neden olmaktadır.Kullanıcıların değişimi ile gelişen süreçte, yeni sakinlerin istekleri ve yaşam biçimleri doğrultusunda geleneksel konutlar dönüştürülmektedir.
- **Mekansal değişimlerin neden olduğu koruma sorunları;** belge değeri taşıyan bu yapılarda niteliksiz ekler ve iç mekanda yapılan müdahaleler ile geleneksel yapıların özgün mekan kurgusuna dair izler yitirilmektedir.
- **Strüktür ve malzemedeki değişimlerin neden olduğu koruma sorunları;** yapılan müdahaleler ile yapıların strüktür sistemleri değiştirilmiştir. Döneminin tekniği ile yapılan bu yapıların teknik ve teknolojik değerinin yapılan uygulamalar sonrasında korunması güçleşmektedir.
- **Cephedeki değişimlerin neden olduğu koruma sorunları;** cephedeki mimari elemanların yok olması doku genelindeki görsel bütünlüğün yitirilmesine sebep olduğundan önemli bir koruma sorunu olarak değerlendirilmiştir. Cepheye

yönelik müdahaleler, tarihi yapıların belgesel değeri ile estetik ve sanatsal değerlerinin değişimine neden olmaktadır.

Küçükköy kırsalında göç nedeniyle gerçekleşen değişimlerin doku, sokak ve yapı ölçeğindeki etkileri çalışma kapsamında ortaya konmuştur. Dokunun tanınırlığını artırarak, terk edilme süreci için dönüm noktası niteliği taşıyan kentlilerin köye göçü ile gelişen süreçte, yerleşimin sürdürülebilir kılınması amacıyla saptanan koruma sorunlarına ilişkin çeşitli **çözüm önerileri** geliştirilmiştir. Bu öneriler değişim ve koruma sorunlarının da ele alındığı gibi doku, sokak ve yapı olacak şekilde üç farklı ölçekte açıklanmıştır.

Doku Ölçeğindeki Öneriler

- İdari Düzenlemelere Yönelik Öneriler
  - Bölgeye ilişkin Koruma Amaçlı İmar Planı'nın acil olarak hazırlanması ve yapılara yönelik müdahalelerin kontrol altına alınması sağlanmalıdır.
  - Yapılan planlamaların ardından tarihi konutlardaki izinsiz değişimlerin mümkün olabildiğince özgün duruma getirilmesi önerilmektedir.
- Ekonomik Yapıya Yönelik Öneriler
  - Yöredeki yerel kullanıcıların turizm ile geçimlerini sağlamak adına yeni iş alanları yaratılarak nüfusun yerleşimdeki varlığını sürdürmek hedeflenmelidir.
  - Artan turizm etkinliklerine köylülerinde dahil edileceği planlamalar yapılmalıdır. Ziyaretçilere yerleşimin kültür öğeleri, geleneksel dokusu ve koruma değerlerinin aktarımı sağlanarak kırsal yerleşimin korunması konusunda bilinç oluşturulmalıdır.
- Fiziki Yapıya Yönelik Öneriler
  - Terk edilmiş tarihi yapılardaki fiziksel bozulma sürecini engellemek adına kamulaştırılmalarının sağlanması ve yeniden işlevlendirilmeleri adına çalışmalar yürütülmelidir.
  - Kullanıcıların koruma konusundaki bilinçsizliğinden kaynaklanan sorunların gözlenmesi, yapı kullanıcıların bu konuda bilinçlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

- Yeni yapıların sanatsal ve tarihi açıdan geleneksel konutlardan ayrışabilecek şekilde tasarlanmasıyla sahte benzerlik algısının önüne geçilmesi gereklidir.
- Turizmle artan otopark ihtiyacına kentsel sit sınırlarının dışında çözüm üretilerek geleneksel sokak dokusunda trafik sıkışık engellenmelidir.

- Sosyo-Kültürel Yapıya Yönelik Öneriler
  - Sayısı gün geçtikte azalan yerel halkın yaşamını köyde devam ettirmesi adına teşvikler sağlanmalıdır. Yerleşimde uzun yıllar yaşamını sürdüren söz konusu topluluğun anı değerleri ile geleneklerine yönelik folklorik değerlerinin korunması sağlanmalıdır.
  - Kırsaldan turistik merkeze doğru dönüşen yerleşimde, mimarlık mirasının korunmasını destekleyen planlama politikaları hazırlanmalıdır. Turizmi canlandıran etkinlikler tüm sezona yayılarak kış aylarındaki nüfus azalışının önüne geçilmelidir.

Sokak Ölçeğindeki Önerilere yapılan değişim ve koruma sorunlarının tespiti sonucunda varılmıştır. Yapıların cephe düzenlerinin korunması, tarihi sokak silüetinin görsel bütünlüğünün sağlanması bakımından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda yapıların cephelerine yönelik müdahaleler, özgün izleri değiştirmeyecek şekilde gerçekleştirilmelidir.

- **Herhangi bir müdahale görmemiş yapılarda;** artan bozulmalara yönelik koruma önlemlerini alınarak, kırsal mimari miras değeri korunmalıdır.
- **Yeniden işlevlendirilerek onarımı öngörülen yapıların** tarihi, estetik ve sanatsal, belgesel, teknik ve teknolojik değerlerini esas alan koruma çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Mevcut işlevin değiştirilmesi söz konusu olduğunda yapının sahip olduğu niteliklere uygun, mekansal algıyı bozmayacak kullanımlar önerilmelidir.
- **Yeni inşa edilmiş yapılar,** sokaktaki görsel algının değişmesine neden olduğundan Koruma Amaçlı İmar Planı ve yeni yapılara yönelik plan notlarının ivedilikle hazırlanması ve izinsiz yapılaşmanın önüne geçilmesi önerilmektedir.

Yapı ölçeğindeki öneriler; yeniden işlevlendirilen altı yapıda gözlenen koruma sorunları ışığında geliştirilmiştir. Kırsal yerleşimdeki tarihi yapıların geçirdikleri değişimleri anlamak adına yapılan değerlendirmeler sonucunda; gelişen sürecin yapıların mimari kimliklerine ait değerlerin kaybolmasına neden olduğu görülmüştür.

- **Kullanıcı profilinin değişimine yönelik öneriler;** eski kullanıcılara yönelik yaşamsal izlerin korunarak yapıların anı değerlerinin korunması sağlanmalıdır.
- **Mekansal değişimlere yönelik öneriler;** yapıların belge niteliği göz önünde bulundurularak özgün plan şemasının korunması esas alınmalıdır.
- **Strüktür ve malzemedeki değişimlere yönelik öneriler;** seçilen malzemelerin aslına uygun seçilerek yapıldıkları dönemin tekniğine uygun onarımlar gerçekleştirilmelidir.
- **Cephedeki değişimlere yönelik öneriler;** yapılarda cephe algısını değiştirecek müdahalelerden kaçınılmalıdır.

Küçükköy'de yürütülecek çalışmalarda, yerleşimin ortaya konulan özgün değerleri dikkate alınarak sosyal ve yapılı çevrenin bütünleşik korunması hedeflenmelidir. Zengin bir mirasa sahip olan, geleneksel karakterini, mimari kimliğini kaybetmemiş önemli köylerden olan Küçükköy'de göç kaynaklı başlayan değişim sürecinin doğru yönetilmesiyle kırsal yerleşimin korunması sağlanmalıdır.

BÖLÜM ALTI
SONUÇ

Kültürel mirasın önemli bileşenleri olan kırsal yerleşimler, bulundukları bölgelerin çevresel verilerini, kültürel yapısını, kuruldukları dönemin yaşam izlerini yansıtan halk mimarisinin ürünü olan alanlardır. Özgün değerlere sahip kırsal yerleşimler geleneksel dokuları ile öne çıkmaktadır. Bu yerleşimlerin korunarak geleceğe taşınması tüm insanlığın ortak değeri olan kırsal mimarlık mirasımızın sürdürülebilirliği adına büyük önem taşımaktadır.

İnsan-doğa arasındaki etkileşim sonucu oluşmuş, yere özgü değerlere sahip bu alanların korunması; alanın sahip olduğu değerlerin tespiti, koruma sorunlarının değerlendirilmesi ile mümkündür. Günümüzde geleneksel dokuları ile öne çıkan kırsal yerleşimler göç hareketliliği ile önemli değişimler geçirmektedir. Granada Talebi'nde söz konusu yerleşimlerin kısmi veya genel göçler ile yok olma sürecine girdiği ifade edilmiştir (Ek-1). Bölüm 2.3.1.'de aktarıldığı gibi yerleşimler üzerinde dönüştürücü etkilere neden olan göçler; kırdan kentlere ve kentlerden kırlara olacak şekilde gerçekleşmektedir. Kırdan kentlere yapılan göçlerle terk edilen alanlarda kırsal mimarlık mirası bakımsız kalmakta ve özgün doku karakteri süreç içerisinde yıpranmaktadır. Terk edilen kırsal yerleşimler için tersine göçler yeni bir değişim sürecinin başlamasını tetiklemektedir. Doğa ile bütünleşme isteği ile başlayan kentlilerin köye göç etmesi uzun vadede yöreyi turizm ile dönüştürmeye başlamaktadır. Bu bağlamda öne çıkan yerleşimlerden biri de Küçükköy'dür. Kırsal yerleşim özellikleri gösteren Küçükköy'ün yeni bir turistik merkeze dönüşmesi süreci, özgün doku özellikleri ile geleneksel değerlerinin belgelenmesini önemli kılmaktadır. Göçlerin neden olduğu değişim sürecinin kırsal yerleşim üzerindeki etkilerinin irdelenmesi, koruma sorunlarının tespiti ve geliştirilen öneriler için rehber niteliği taşımaktadır.

Küçükköy kırsal yerleşimi, çevre verilerine uygun yerleşme biçimi ile öne çıkarken dokuyu oluşturan konutları; ortak yapı geleneği, ölçek, üslup ve görünüş tutarlığı, geleneksel yapım sistemi ve yapı ustalığının somut değerleri olarak

karşımıza çıkmaktadır. Belge değeri taşıyan kırsal yerleşim, yerel kullanıcısının Sarımsaklı, Ayvalık ve çevre yerleşimlere göç etmesiyle terk edilme sürecine girmiştir. Bu süreç, yapıların geleneksel kimliklerine ait değerlerin kaybolmasına neden olmuştur. 2000'lerde Küçükköy'e yapılan tersine göçler, kırsal yerleşimin terk edilme sürecini yavaşlatmış ve dokudaki değişimler farklı bir boyuta evrilmiştir. Kullanıcı değişimi ile yapı ölçeğinde başlayan değişimler, yörede sürdürülen sanatsal etkinliklerin artması ile turizm lehine gelişim göstermiştir. Dokudaki yeniden işlevlendirmeler ile hızlı onarım sürecinin yaşanması, kırsal mirasın özgün değerlerini yitirme tehdidiyle karşılaştığını açıkça göstermektedir.

Tersine göç süreci yerleşimin sosyo-kültürel, fiziksel ve ekonomik yapısında dönüştürücü etkiler yaratmıştır. Köydeki evlerin fiyatları yükselmiş ve yerli halk evlerini yeni gelenlere satmaya başlamıştır. Yapılardaki el değiştirme sürecinin hız kazanması ile birlikte köydeki yerel kullanıcı sayısı azalarak kentli kullanıcıların sayısının giderek arttığı yeni bir sosyo-kültürel ortam oluşmuştur. Doğaya yakın olma ve şehir yaşamının stresinden uzaklaşmak isteği ile kırsala yerleşen kentliler, kente dair alışkanlıklarını ve beğenilerini de Küçükköy dokusuna getirmektedir. Yeni sakinlerin yaşantıları yerleşimdeki süregelen yaşam biçiminden oldukça farklılaşmaktadır. Söz konusu sosyo-kültürel değişimler, yerleşimin fiziki yapısında da yansıma bulmaktadır. Yeni sakinler yapıları kendi konfor şartlarına uygun olarak dönüştürmektedir. Kullanıcıların müdahaleleri ile yapıların geleneksel plan şemaları, cephe düzenleri, strüktür ve malzeme seçimleri gibi unsurlar değiştirilerek yapıların özgün mimari kimliklerine ait niteliklerini kaybetmelerine neden olmaktadır. Kırsal üretimlerin azalarak sanatsal üretimlerin artışa geçmesi sebebiyle kıra özgü geçim kaynaklarının değişimi de söz konusudur. Söz konusu sosyo-kültürel, fiziki ve ekonomik yapıda yansıma bulan değişim sürecinde; yerleşimin terk edilme olgusundan kurtulduğu ancak özgün değerlerini kaybetmeye başladığı görülmüştür.

Çalışma kapsamında son yıllarda gerçekleşen tersine göçlerin neden olduğu koruma sorunlarına yönelik dokunun korunmasını sağlamak adına geliştirilen öneriler aktarılmıştır. Üretilen tüm önerilere rağmen, yapılı çevre ile sosyal yaşantının bütünleşmediği takdirde dokunun korunması güç olacaktır. Küçükköy;

tarihsel değeri, anı değeri, belgesel değeri, estetik ve sanatsal değeri, teknik ve teknolojik değeri, kullanım değeri ve folklorik değeri ile önemli bir kırsal mimari mirası temsil etmektedir. Söz konusu değerleri ile yaşantının sürdürülebilirliği ancak yerel kullanıcı ile gerçekleşecektir. Bu nedenle gerçekleşen değişim sürecine köylülerinde de dahil edildiği planlama süreci izlenerek uygun koruma kararları ile dokunun sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu. (1973). 16 Eylül 2019, https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc056/kanuntbmmc056/kanuntbmmc05601710.pdf

2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (1983). 17 Eylül 2019, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf

383 Sayılı Özel Çevre Koruma Kurulu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname. (1989). 17 Eylül 2019, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.383.pdf

442 Sayılı Köy Kanunu, (1924). 13 Eylül 2019, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442-20130712.pdf

Ahipaşaoğlu, S. ve Çeltek, E. (2006). *Sürdürülebilir kırsal turizm*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Ahunbay, Z. (1999). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.

Akbaş, G. ve Bahtiyar Karatosun, M. (2019). Ayvalık, Küçükköy geleneksel dokusunun koruma bağlamında incelenmesi. *Erasmus Fen, Mühendislik ve Mimarlık Bilimlerinde Uluslararası Akademik Çalışmalar Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* 707-721.

Akça, H., Esengün, K. ve Sayılı, M. (2001). Kırsal alanların kalkındırılmasında kırsal turizmin rolü. *Standart Dergisi*, *40*(470), 29-35.

Akın, B. (2005). *Kentli Ayvalık*. İstanbul: Graphis Matbaa.

Akın, G., Akın, N. ve Eres, Z. (2003). Kırsal mimarlık envanteri fiş örnekleri ve kullanım kılavuzu. *TÜBA-TÜKSEK Türkiye Kültür Envanteri Kılavuzu* içinde (53-72). İstanbul: TÜBA Yayınları.

Akış, A. ve Akkuş, A. (2003). Güneydoğu Anadolu Projesi'nin Şanlıurfa'daki göçe etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (10), 529 – 542.

Alkan, L.(2014). 1980 sonrası konut politikalarının mekansal yansımaları: Ankara örneği. *İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi*, (12), 103-131.

Amsterdam Bildirgesi: Avrupa Mimari Miras Kongresi (1975). 12 Eylül 2019, http://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/KAmsterdamBildirgesi%2C-COE%2C-1975-ZA.pdf.

Avrupa Mimari Miras Tüzüğü (1975). 12 Eylül 2019, https://tr.scribd.com/doc/70431509/K-Avrupa-Mimari-Miras-Tuzu%C4%9FuCOE-1975.

Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi (1985). 12 Ekim 2019, https://teftis.ktb.gov.tr/TR-14268/avrupa-mimari-mirasinin-korunmasi-sozlesmesi.html.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (2000). 17 Eylül 2019, http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/176.php.

Ayvalık Belediyesi Resmi İnternet Sayfası (b.t.). *Ayvalık hakkında.* 8 Mayıs 2018, http://www.ayvalik.bel.tr/index.php/component/content/article.html?id=86.

Ayvalık İlçesi Turizm Geliştirme Birliği (2009). *Küçükköy.* 12 Şubat 2019, https://aytugeb.gov.tr/kucukkoy_3.

Bahar Yenigül, S. (2016). Kırsal soylulaştırma: soylulaştırma sürecinin kırsaldaki yansımaları. *Mimarlık Dergisi,* (391). 10 Eylül 2019, http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=405&RecID=4025.

Batur, A. ve Gür, Ş. Ö. (2005). *Doğu Karadeniz'de kırsal mimari*. İstanbul: Milli Reasürans Sanat Galerisi

Bazin, M., Tapia, S.D. (2015). *Türkiye coğrafyası.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Bektaş, C. (2001). *Halk yapı sanatı*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Bostan, H. (2017). Türkiye'de iç göçlerin toplumsal yapıda neden olduğu değişimler, meydana getirdiği sorunlar ve çözüm önerileri. *Coğrafya Dergisi*, (35), 1-16.

Boşnak Kültürü Yeniden Canlandırılacak. (2016). 23 Mayıs 2019, https://www.bosnakmedya.com/bosnak-kulturu-yeniden-derleniyor/.

Burra Charter (1999). 25 Eylül 2019, https://australia.icomos.org/wp-content/uploads/BURRA_CHARTER.pdf.

Büken Cantimur, B. (2011). *Tarihi Kentlerin Canlandırılmasına Yönelik Sürdürülebilir Yönetim Stratejileri: Balıkesir-Ayvalık Örneği*. Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.

Büktel, Y. (2018). U' Narteksli Geç Dönem Kiliseleri II – Ayvalık. *International Journal of Social And Humanities Sciences, 2* (2), 65-84.

Ceylan S. ve Somuncu M. (2016). Kültür turizmi alanlarında turizmin çeşitlendirilmesine eleştirel bir bakış: Safranbolu Unesco Dünya Miras Alanı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi,* (1), 53-64.

Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve Türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, *7*(1), 1-14.

Çekül (2012). *Anadolu'da kırsal mimarlık*. İstanbul: Çekül Vakfı.

Çetiner, B. Ve Güler, S. (1984). *Ayvalık'ta tarihsel dokunun korunmasına ve turizm amaçlı kullanılmasına ilişkin araştırma*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma Raporu, Ankara.

Demirkaya, Y. ve Koç, M. (2017). 6360 sayılı kanun ile birlikte mahalleye dönüşen köylerde değişimin katılım açısından muhtarlığa etkisi: Menteşe ve Seydikemer ilçeleri üzerinden bir değerlendirme. *Strategic Public Management Journal*, *3*(6), 124-149.

Deschambault Bildirgesi: Quebec Kültür Mirasının Korunmasına Yönelik Tüzük (1982). 13 Eylül 2019, http://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/K-Deschambault-Bildirgesi,-ICOMOS,-1982.pdf.

Durukan, İ. (2004). *Türkiye'de gayrimenkul eski eserler ve anıtlar yüksek kurulu sonrası kültür mirası korumasının gelişimi ve uygulama sorunları.* Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Efe, R., Soykan, A., Cürebal, İ. ve Sönmez, S., (2013). *Edremit yöresi yağhaneleri geçmişten günümüze zeytin, zeytinyağı ve sabun sanayi*. İstanbul: Mataş Matbaacılık.

Eres, Z. (2013). Türkiye'de geleneksel kırsal mimarinin korunması: tarihsel süreç, yasal boyut. *Mimari ve Kentsel Koruma Dergisi*, 457-469.

Gencer, R. (2018). *Küçükköy'ümüzün genel fotoğrafıyla herkese günaydın. Mutlu, huzurlu ve bol kazançlı haftalarımız olsun*. 14 Ekim 2019,

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10155777335628491&set=a.10151329748943491&type=3&theater.

Gkartzios, M. ve Scott, M. (2013). Attitudes to housing and planning policy in rural localities: disparities between long-term and mobile rural populations in Ireland. *Land Use Policy*, (31), 347– 357.

Guimond, L. ve Simard, M. (2010). Gentrification and neo-rural populations in the Québec countryside: Representations of various actors. *Journal of Rural Studies*, (26), 449-464.

Gündoğmaz İpek, G. (2003). *Ayvalık tarihi kent merkezindeki kiliselerin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güreşçi, E. (2010). Türkiye'de kentten - köye göç olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, *11* (1), 77-86.

İslamoğlu, E., Yıldırımalp, S. ve Benli, A. (2014). Türkiye'de tersine göç ve tersine göçü teşvik eden uygulamalar: İstanbul ili örneği. *Sakarya İktisat Dergisi, 3*(1), 68-93.

Kaya, N. (2018). *Küçükköy'de yaratıcı teknolojiler atölyesi için çalışmalar başladı*. 12 Eylül 2018, http://www.gazeteayvalik.com/2018/06/28/kucukkoyde-yaratici-teknolojiler-atolyesi-icin-calismalar-basladi/.

Kayın, E. (2012). Bir "kültürel manzara-kültürel peyzaj" öğesi olarak kırsal yerleşimlerin korunmasına yönelik kavramsal ve yasal irdelemeler. *Mimarlık Dergisi*, *367*, 46-49.

Kırcalı, Ç. (2019). *Urla Bölgesi kırsal mimari mirasının karakteristikleri ve koruma sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Küçükkurt, A. (2018). Küçükköy'ün hayalleri büyük. *Para Haftalık Ekonomi Dergisi, 46,* 36-40.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları (1996). 15 Ekim 2019, http://web.deu.edu.tr/terracottas/kumid/doc_ilke_38_419.asp.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları (2006). *TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.* Ankara: Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü.

Madran, E. ve Özgönül, N. (1999). *International documents regarding the preservation of cultural and natural heritage.* Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Madran, E. ve Uysal, Z.Ç. (2009). *Korumada yeni tanımlar, yeni kavramlar: kültürel peyzaj*. Ankara: Mimarlar Odası Yayınları.

Mason, R. (2002). *Assessing values in conservation planning: methodological issues and choices.* 5 Ekim 2019, https://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/assessing.pdf.

Middleton, V. T.C. ve Rebecca H. (1988). *Sustainable tourism; a marketing perspective, butter worth heinemann linance house*. Oxford: Jordan Hill.

Nara Özgünlük Belgesi (1994). 30 Eylül 2019, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0756646001536913861.pdf.

Olgun, İ., Çılgın, K., Altıner, D., Turgut, E., Ergün, M., Manco, K. (2018). *Ayvalık ve Lesbos kırsalı, 2 yaka 1 coğrafya*. İstanbul: MSGSÜ Matbaası.

Özmürüt, Y. (2008). *Küçükköy (Ayvalık) ovası'nın hidrojeolojisi ve deniz suyu girişimi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Palma Tavsiye Kararı: Sitler, Eski Yapılar İle Tarihi ve Sanatsal Sitlerin Koruma ve Geliştirme Amacıyla Kataloglamaya İlişkin Ölçüt ve Yöntemler, (1965). 12 Eylül 2019,http://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/belgeleme03.pdf.

Peker, M. (1999). *Türkiye'de iç göçün değişen yapısı, 75 yılda köylerden şehirlere.* İstanbul: Türkiye Ekonomisi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

Riegl, A. (1996). The Modern Cult of Monuments: Its Esence and Its Development. *Historical and Philosophical Issues in the Consservation of Cultural Heritage*, 69-83. 16 Eylül 2019, https://marywoodthesisresearch.files.wordpress.com/2014/03/riegl_the-modern-cult-of-monuments_sm.pdf

Rapoport, A. (2004). *Kültür mimarlık tasarım* (S. Batur, Çev.). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (2003). 10 Eylül 2019, https://ich.unesco.org/doc/src/00009-TR-PDF.pdf

Soykan, F. (2000). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, (10), 67-75.

Sönmez, B. (2014). Soylulaştırmanın yeni biçimleriyle yerinden edilmeyi yeniden düşünmek. *Planlama Dergisi*, *24*(1),42-53.

T.C Çevre Ve Orman Bakanlığı. (2012). Balıkesir – Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100 000 Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2018). Ayvalık Belediyesi Küçükköy Kent Müzesi Bilgilendirme Panoları, Balıkesir.

Tecmen, N. (2004). *Küçükköy'de turizm ve rekreasyon faaliyetleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Tiesdell, S., Oc, T., ve Heath, T. (1998). *Revitalizing historic urban quarters*. Great Britain: Architectural Press.

Tunçoku, S. S., Avar, A. A., İnceköse, Ü. ve Akış, T. (2012). İzmir kırsal alan konutları. *Mimarlık Dergisi*, 57-65.

Türkmen, E. (2017). *Yapılarda enerji etkinliği sağlayan tasarım kriterlerinin geleneksel mimari bağlamında (Ayvalık) Küçükköy örneğinde incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Uçar, H. (2014). Ayvalık tarihinde zeytinyağı üretim, depolama ve satış binalarının yeri ve önemi. *Trakya University Journal of Engineering Sciences*, *15*(2), 19-28.

Uçar, H., Güney, Y. (2007). *Ayvalık ve Alibey Adası'nda ondokuzuncu yüzyıl ahşap konstrüksiyonlu rum ortodoks kiliseleri*. Bilimsel Araştırma Projesi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Uçar, M. (2007). *Assessment of user-ascribed values for cultural properties in relation with planning process case study: Tarsus.* Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü (1999). 19 Eylül 2019, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0300983001536913522.pdf.

Uygur, M., S. ve Baykan, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 1-20.

Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayını.

Yavuz, F., Aksoy, A., Topçu, Y. ve Erem, T., (2004). *Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde kırsal alandan göç etme eğilimini etkileyen faktörlerin analizi.* Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, 139-144.

Yeniçarohori/Küçükköy. (b.t.). 2 Haziran 2018, https://www.facebook.com/yenicarohori/photos/a.2095641797158724/2189999217722981/?type=3&theater.

EKLER

EK 1: Granada Talebi: Bölgesel Planlamada Kırsal Mimari, Avrupa Pilot Projeler Programı Sempozyumu No: 5 (COE, 1977)

The Granada Appeal: Rural Architecture in Regional Planning, Symposium No:2 of European Programme of Pilot Projects

Granada, 29 Ekim 1977

Avrupa Konseyi

1. Kırsal mimari ve çevresi yok olma tehdidiyle karşı karşıyadır. Bir yandan geniş arazi birleşmelerini içeren fakat artık geleneksel yapılara uymayan, endüstrileşmiş tarım kalkınması, diğer yandan da çiftçiliğin karlı olmaktan çıktığı alanlardan kısmi veya **genel göç nedeniyle kapana kısılmıştır.**

2. Doğanın aşırı sömürülmesi tehlikeli bir çevrebilimsel çerçevede dengesizlikle sonuçlanmaktadır. Terk edilen toprak aynı zamanda riskli bir erozyona maruz kalmaktadır. Herkes bu büyük tehlikenin farkına varmalı ve radikal değişiklikler yapılmazsa sadece daha da kötüleşecek olan bir durumu düzeltmek için çaba harcanmalıdır.

3. Avrupa'daki doğal çevrelerin muhafaza edilmesi şunları gerektirmektedir:

(a) teknolojik ilerlemeyi ele alırken çevrebilimle ilgili faktörler de dikkatlice göz önüne alınmalıdır

(b) kıtamızın insan yapımı çevresiyle yakından ilişkili kırsal mimari mirasını korumak ve kullanmak için mümkün olan bütün yollar araştırılmalıdır.

4. Verilen zarar günümüzün kırsal topluluklarında hâkim olan sosyo-ekonomik koşullardan kaynaklanmaktadır. Çare arayışı durumun tam kökenlerinin tekrar gözden geçirilmesine işaret etmektedir. Düzeltici bütün önlemler bu sürece dahil olan toplulukların rızasını ve işbirliğini gerektirmektedir.

5. Bu çabalar zorunlu olarak aşağıdakileri gerektirmektedir:

(a) nüfusun bütün bölgeye dengeli bir şekilde dağılımı;

(b) iş imkânlarının yaratılması ve çeşitli etkinliklerin uydurulması, geleneksel tarım, el sanatları, küçük ölçekli girişimler, boş zaman aktiviteleri gibi. Bunlar toplumların canlanmasına yol açacak ve kırsal kültürel değerleri günümüz toplumunun bütününe yayılacaktır edecektir. Mimari mirasın ve kırsal yerleşkelerin muhafaza edilmesi aynı zamanda böyle bir canlanmanın çok önemli bir etkeni ve sonucudur.

6. Bütünleştirilmiş koruma böylelikle İnsan ve Doğa arasında iyi dengelenmiş bir ilişkiye dayanan uzun dönemli bir sosyal kalkınma politikasına işaret ettiği için bölgesel planlamanın amaçlarından birisi halini almalıdır.

- uygun olduğu gibi belediye veya bölgesel düzeyde demografik ve sosyo ekonomik veri gözlemi: nüfus (yapı ve kompozisyon), ekonomik yapı, aktivite yapısı (iş, gelir);
- sadece uzamsal görünüm açıklaması değil, aynı zamanda alanın tarihi çerçevesinin eleştirisini de içeren bir siteler gözlemi;
- tekil indeks kartları şeklinde katalog haline getirilmiş, öğenin ayrıntılı bir açıklamasını, mimarinin bir değerlendirmesini, tarihi ve estetik değerlerini, korumanın bugünkü durumunu ve yerleşime göre durumunu içeren bir binalar gözlemi.

7. Katılımcılar yerel yetkililerden şunları talep etmektedir:

1) bütün koruma politikalarının akıllı ve esnek uygulanmasında onlara sorumluluklarını hatırlatmaktadırlar. Aslında, çoğunlukla nüfus tarafından dikkat edilen tavsiyeyi sağlamaktadırlar ve kamu binalarını kullanmada oluşturdukları örneğe göre, diğerlerinin çabalarına yol gösterebilirler;

2) onlara şunları tavsiye etmektedirler: - kamunun katılımını teşvik etmek için uygun araçların yaratımı:

i. bütün iletişim tiplerini ve temsilci kuruluşlar konsültasyonunu kolaylaştırmak yoluyla;

ii. teknik ve finansal yardım yoluyla bu gibi kuruluşların şemalarının yerine getirilmesine yardımda bulunmak yoluyla; özellikle pilot projeler oluşturarak kendi miraslarının değerine dair kamu bilincini artırmayı amaçlayan faaliyetleri güçlendirmek yoluyla;

- yenileme çalışmasının ve ilgili sahiplerin finansal araçlarının önemini akılda tutarak, bu gibi kaynakların adil dağılımının öncelikli bir temelde yürütülebileceği kamu ve özel fonlar için kanalların sağlanması;

- proje menajerlerinin, planlarını tam olarak geliştirmelerinden önce onlara tavsiye etmek üzere uygun bir mimari yardımın sağlanması;

- mevcut yasamada bulunacak bütün yasal ve finansal toplanması ve işbirliği.

Sonuçlar

1. Katılımcılar kırsal mimari mirasın sadece estetik değerleriyle değil, aynı zamanda dünyevi bir bilgelik kanıtı olarak da kabul edilmesi gerektiğine hüküm vermektedirler. Aşağıdaki özelliklere sahip bütün bireysel binaları veya bina gruplarını bu mirasın bir kısmı olarak ele almaya karar vermektedirler:

- agro-pastoral, ormancılık veya balıkçılık aktiviteleriyle bağlantılı;

- tarihi, arkeolojik, sanatsal, efsanevi, bilimsel veya sosyal değere sahip olduğu için veya tipik veya pitoresk doğalarından dolayı faydaya sahip olan;

- manzaraya kattıkları uyumdan dolayı göze çarpan. Bu miras günümüzde tehdit altındadır. Bu mirasın yok olması tamir edilemez bir kaybın ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

2. Üretim yöntemlerinin mantık temeline dayandırılmasıyla haklı çıkarılan, tarımdaki endüstriyel gelişmeler manzaranın ayrıksı özelliklerinde ve eski yapılara zayıf bir şekilde adapte edilen yeni öğelerin tanıtılması yoluyla yerleşik mirasın tahrifatında anlamlı yapısal değişiklikler gerektirmektedir (çalılar, banklar, dereler vs.). Bu evrime ek olarak kırsal göç olayı gelmektedir: hem bölgesel hem de ulusal düzeylerde büyük demografik ve ekonomik dengesizliği şiddetlendirmektedir; buna genellikle aşağıdaki etkenler eşlik etmektedir:

- tarımsal nüfusun yaşlanması,

- yerleşik mirasın eskimesi ve bunu izleyen yok olması,

- ihmal edilen binaların, yanlış yenilemeler sebebiyle onları orijinal karakterlerinden mahrum bırakan kasaba nüfusu tarafından istilası,

-geleneğe gereken saygı olmadan tasarlanan ikinci evlerin yapımı için yeni binaların çoğalması.

Bu hadiseler yerli kültürün, endüstriyel toplumumuzun hâkim kültürü tarafından yok edilmesine katkıda bulunmaktadır ve bir bütün olarak kültürel mirasın bozulmasına yol açmaktadır. Böylelikle belirli kırsal yerleşimcilerin kendi evlerini şehir modelleriyle değiştirmek için yok ettikleri veya onları değiştirdikleri ortaya

çıkmaktadır. Yanı sıra, zayıf planlanan endüstriyel siteler aynı zamanda kırsal çevrenin karakterini ciddi bir şekilde değiştirebilir.

Son olarak, **aşırı bir turizm teşviki** kırsal yaşamdaki başlıca bozulmasının ve genel çevrelerdeki bozulmanın nedenidir.

3. Katılımcılar şunları hatırlatmaktadır:

-Avrupa Koruma Yılı olan 1970 ve Avrupa Mimari Miras Yılı olan 1975 tarihlerinin her ikisi de yerleşik alanlarda olduğu kadar, açık kırsal çevrede de toprağın yanlış kullanımına olan yaygın karşı çıkmayı yansıttıkları için Avrupa kamuoyunu ortaya çıkarmıştır:

-Avrupa Konseyi tarafından tasarlanan Avrupa Toprak Tüzüğü'nün benimsenmesi yoluyla, hükümetler belirli mekanikleşme tiplerinin yan etkileri ve toprağın veriminin korunması arasındaki uyumsuzluğa karşı yapılan uyarıyı imzalamışlardır;

-mimari mirasın korunması aslen mevcut doğal veya insan yapımı kaynaklara dayanan dereceli büyüme politikasının bir bölümüdür.

4. Katılımcılar kırsal alanların, kalıcı yerleşim veya boş zaman aktiviteleri için artan ihtiyaçlarla uyum içinde uygun bir yerleşme sağladığını vurgulamaktadırlar.

5. Sonuç olarak, katılımcılar hükümetlere şunları tavsiye etmektedir:

a) mimari mirasta bütünleştirilmiş koruma politikası aynı zamanda ekonomik ve bölgesel planlama dâhilinde olabildiğince yaygın bir şekilde kırsal alanlarda uygulanmalıdır:

b) bu politika aktif bir toprak politikasına dayandırılmalıdır; c) kasabalarla bağlantılı olarak kırsal bayağılaşmayı azaltmak ve nihayetinde ortadan kaldırmak ve

köy yaşamını daha arzu edilir hale getirmek için hoşa gidecek etkenler geliştirilmelidir;

d) kasaba planlaması bütün önemli yeni siteler (endüstri, alt-yapı…) düşünüldüğünde, bu alanlara dair özel bir yer almalıdır;

e) rekabetçi bir kırsal ekonomide aşağıdaki amaçların arayışı içinde olunmalıdır:

- mevcut binaları, karakterlerini muhafaza ederken işlevlerinin evrimine adapte etmek;

- gereken yeni binaların en olası bütünleşmesini aramak;

- bu gibi amaçlar için, uygun yardım ve kontrol araçlarını sağlamak (mimari ve teknik yardım, estetik denetim); rekabetçi olmayan kırsal bir ekonomide:

- nadiren karlı olan çiftlik şirketlerinin modernleşmesi için kamu fonlarının tahsis edilmesi yoluyla geleneksel aktiviteleri güçlendirmek;

- gençlerin yerli nüfusun anlamlı bir şekilde yaşlandığı veya anlamlı bir şekilde yaşlandığı ya da dikkate değer bir şekilde azaldığı bölgelerde yerleşmelerini kolaylaştırmanın yanı sıra göç etmelerinin nedenini görerek iş yaratımı ve işlerin bölgelere dağıtılmasına dair aktif bir politika yoluyla yeni aktiviteleri teşvik etmek;

- ekonomik ve kırsal yaşamı aşağıdakiler yoluyla güçlendirmek:

a. özellikle, gerektiğinde bina çalışmasında yarı zamanlı ve eski binaları restore etme yeteneğinde olan zanaatkarların eğitilmesi ve yerleştirilmesi; kamu ve özel ilişkilerin merkeze bağlı olmamasını ve mevcut miras tarafından sunulan olasılıkların kullanımını iyileştirmek için ikincil ve üçüncül etkinliklerin yaratılması;

b. yalıtılmış kapanımların yol ve ulaşım sistemleri yoluyla azaltılması; aslen çiftlik tatillerini teşvik etmek yoluyla düzenlenen turizm promosyonu;

- kamu olanakları, mevcut barınakların iyileştirilmesi ve sayfiyelerin sürdürülmesi için fonlar sağlamak.

6. Katılımcılar hükümetlere bölgesel planlama dâhilindeki koruma politikasının sadece korunacak mülkiyetin bir envanteri varsa bunun mümkün olduğu gerçeğini göz önüne almalarını tavsiye etmektedir.

Böyle bir envanter değişik şekiller alabilir:

1) genel fayda sağladıkları şeklinde ele alınan doğal ve yerleşik sitelerin özet bir listesi;

2) üç alt bölüm içeren daha ayrıntılı bir envanter.

Öğrenci Çevirmen: Pınar Sabuncu Artar

Öğrenci Proje Asistanı: Yaşar Serkal Yıldırım

EK 2: Küçükköy Yapı Envanterleri (Kişisel arşiv, 2019)

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 1

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	197 Ada/52 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	■
	S-K-B	
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı olan yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Konutun özgün giriş kapısı günümüzde kullanılmamaktadır. Konuta eklenen bölümden yapının orta holüne giriş sağlanmaktadır. Pencere ve kapıları sövelidir.

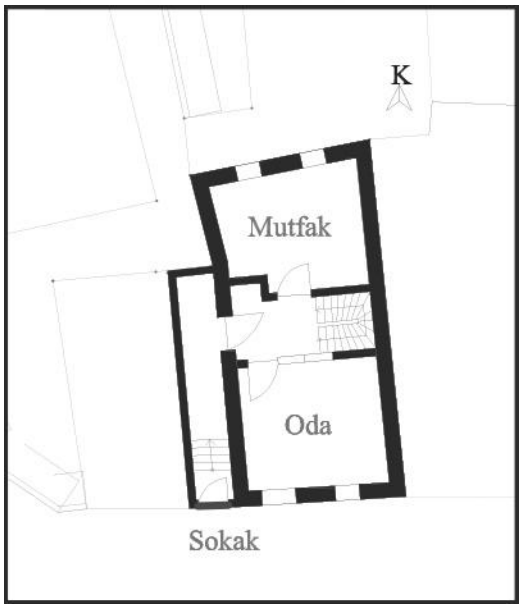

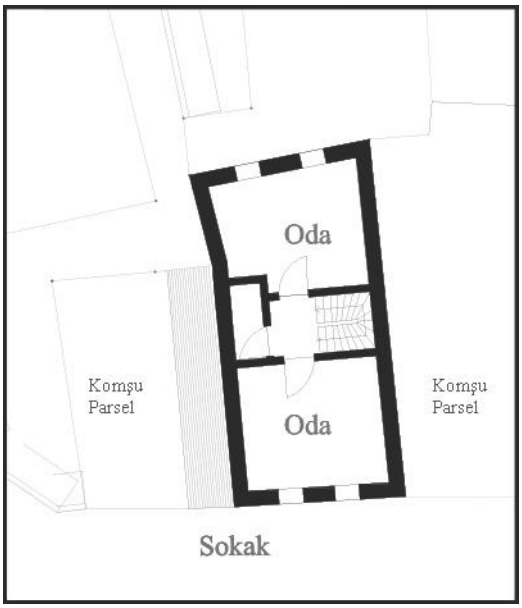

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 1</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td></td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Kapı Söveleri</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 2

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	248 Ada/15 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım:İki katlı yapı, yığma sistemle inşa edilmiştir.Bitişik nizam inşa edilen yapıya giriş sokaktandır.Parsel düzeninde bahçe alanı da bulunmaktadır.

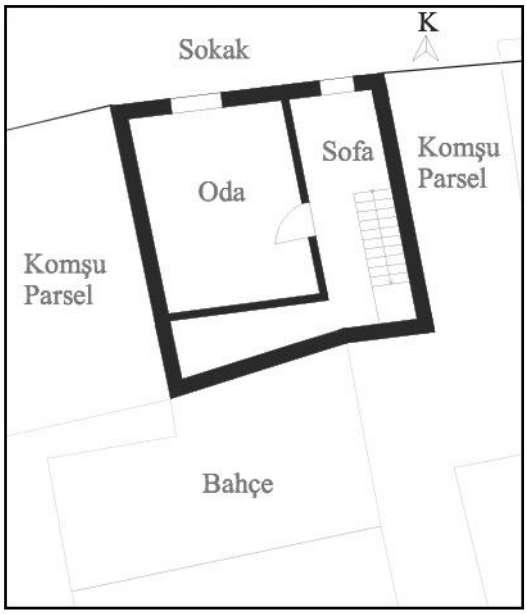

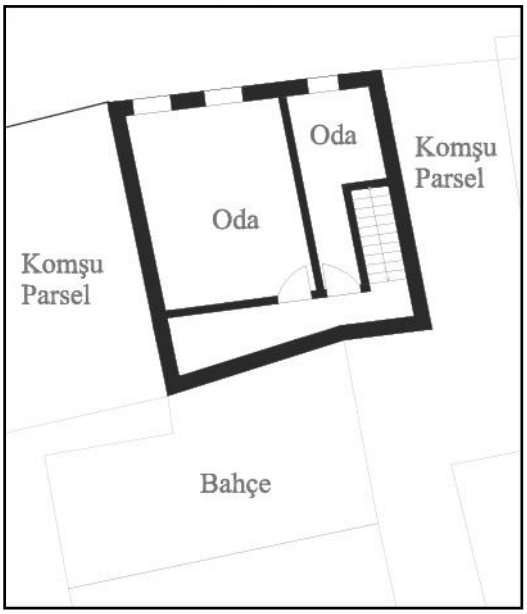

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200	BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 2</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="2">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Arka Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Yüklük Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Ocak Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 3

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	248 Ada/15 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	■
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Bulunduğu adanın köşe parseline konumlanan yapı 2 katlıdır. Yığma sistemle yapılan yapının girişi hem konuttan hem bahçeden gerçekleşebilmektedir.

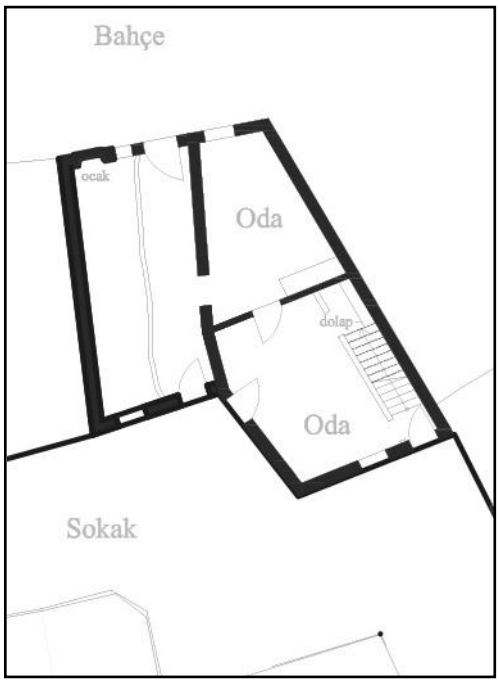

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

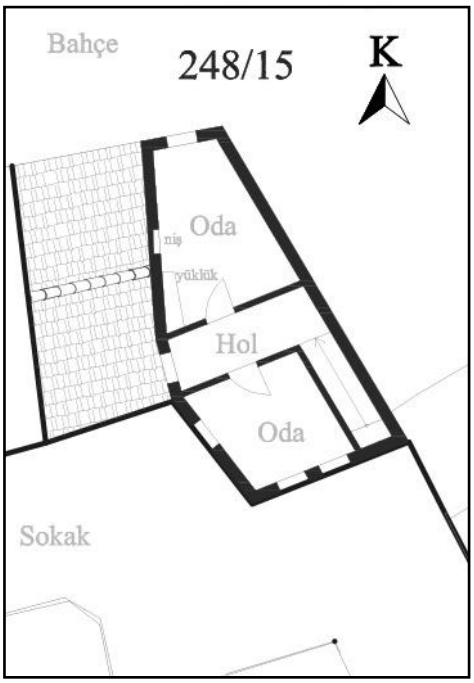

BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 3</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Arka Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Yüklük Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Ocak Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 4

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	250 Ada/8 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı bitişik nizamlı yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Alaturka kiremit kaplı beşik çatı strüktürünün onarıma ihtiyacı vardır. Cephede kat silmesi bulunmaktadır. Yapıya sokaktan doğrudan giriş bulunmaktadır.

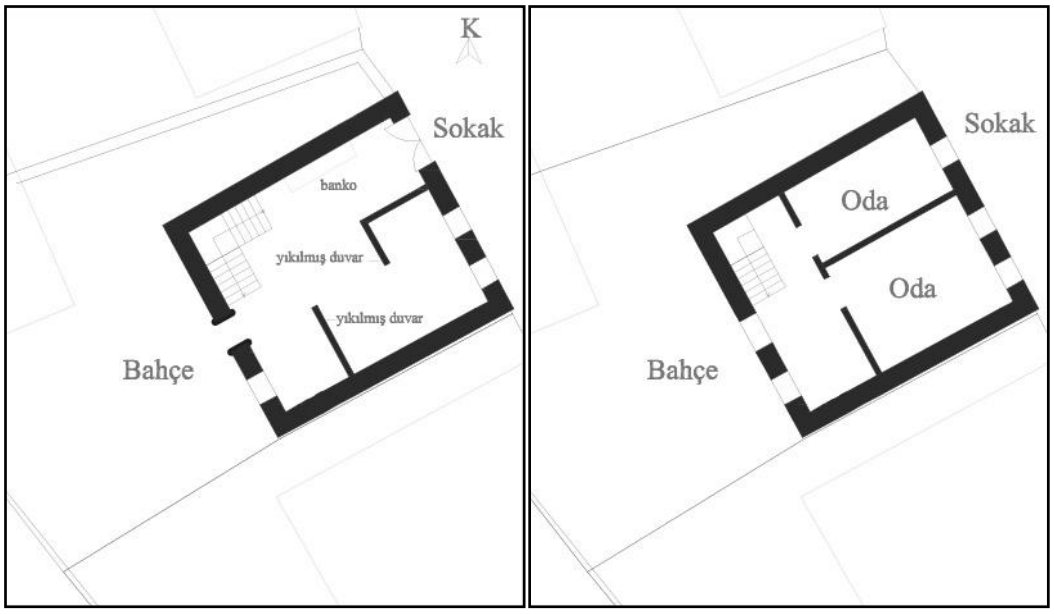

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="3">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="3">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td>ENV. NO. 4</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="7">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="4"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="4">Birinci Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> 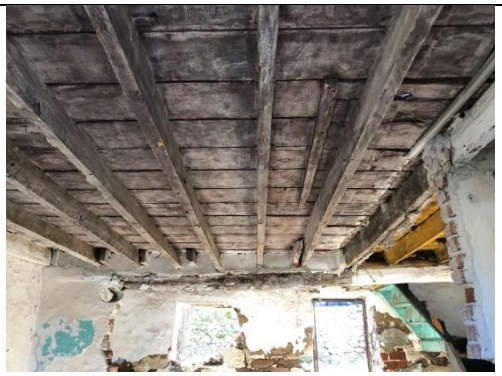 </td><td colspan="4"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td><td colspan="4">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="7">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 5

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	236 Ada/4 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	■
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Köşe parselde konumlanan yapı, tek katlıdır. Beşik çatısı alaturka kiremitle kaplıdır. Yapıya giriş sokaktan ve bahçeden sağlanmaktadır. Ön bahçede yuvarlak kemerli niş içerisine yerleştirilmiş kapı ile sağlanırken bahçeden ahşap kapı ile gerçekleşmektedir.

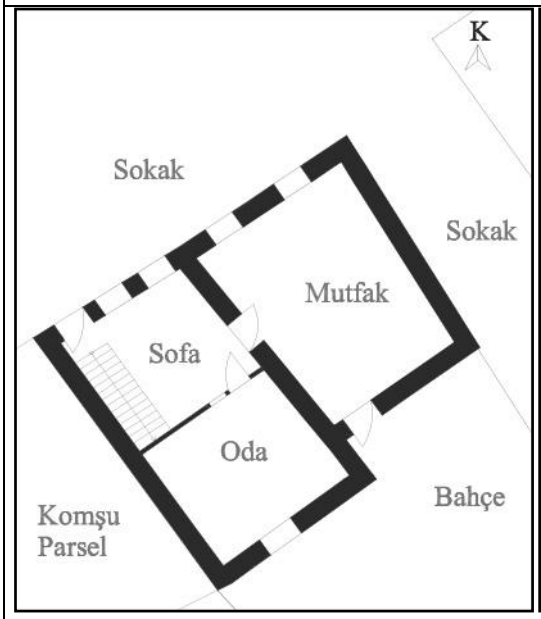

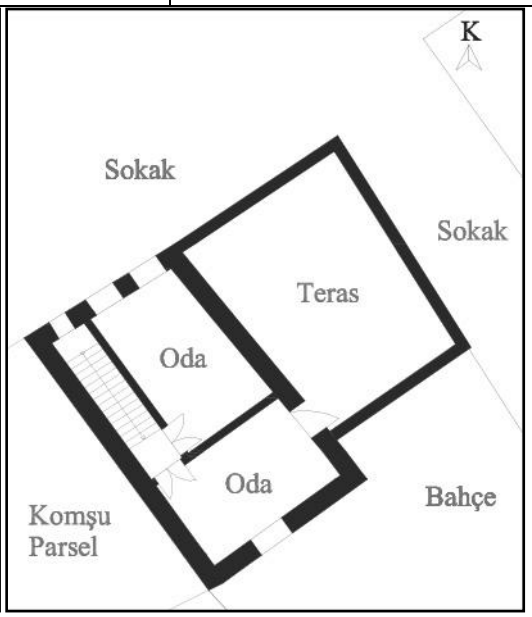

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200	BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 5</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Birinci Kat Görünümü</td><td colspan="3">Bahçe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 6

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	250 Ada/12 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	■
	S-K-B	
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	■
	Köşe	

Genel Tanım: Tek katlı olan yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Yapıya iki cepheden de giriş bulunmaktadır. Köy kahvehanesi olarak kullanılan yapının cephesinde bulunan mimari elemanlar taş söverle çerçevelenmiştir.

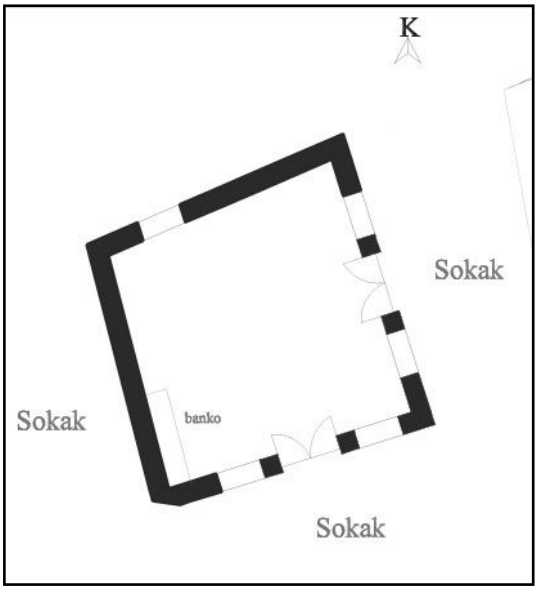

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 6</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td>■</td><td>Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td></td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Doğu Cephesi Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 7

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	267 Ada/15 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Köşe parselde bulunan yapı tek katlı ve yığma taş sistemle yapılmıştır. Giriş sokaktan gerçekleşmektedir. Zahire dükkanı olarak kullanılan yapı, günümüzde kafe olarak işletilmektedir.

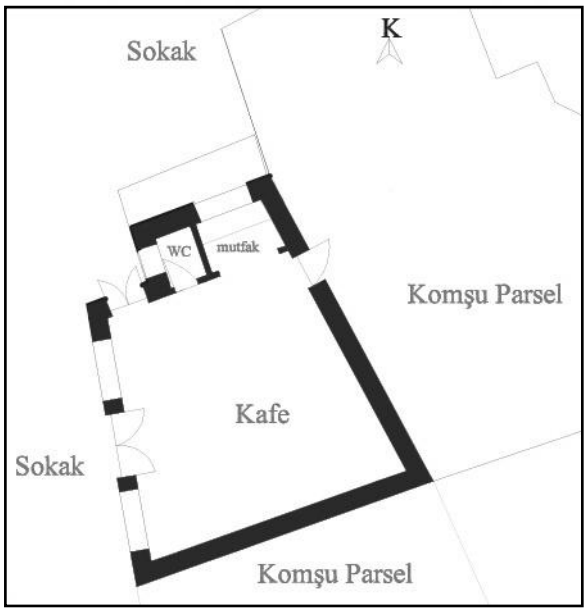

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

HAZIRLAYAN: GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN: PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 7</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td>■</td><td>Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td></td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td></td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="6">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 8

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	268 Ada/17 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

VAZİYET PLANI

Genel Tanım: Tek katlıyapı bitişik nizamdadır. Yığma sistemle inşa edilen yapının ön ve arka cepheleri dolu harman tuğlası ile komşu parselle bitişik konumlanan beden duvarları taş malzeme ile örülmüştür. Yapının çatısı ahşap strüktüre sahip beşik çatıdır.

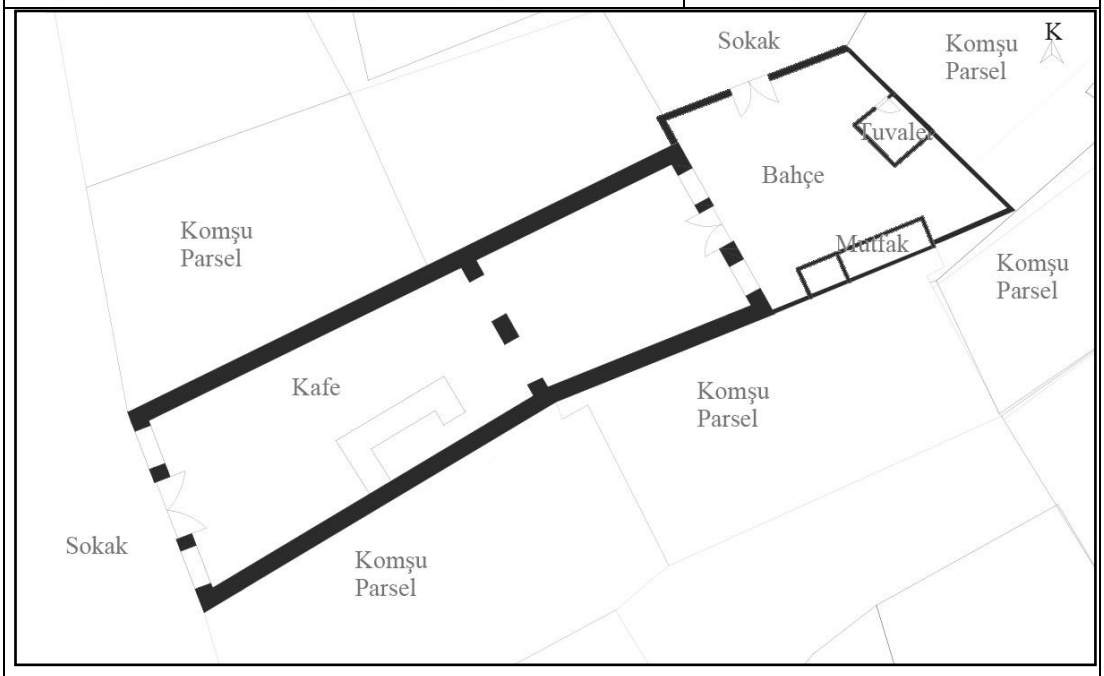

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 8</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td>■</td><td>Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="4">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td></td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> 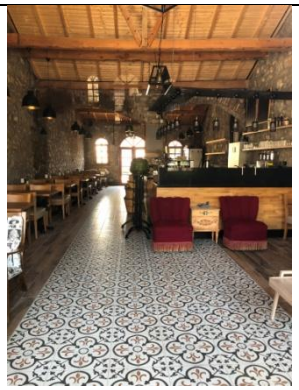 </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">Giriş Kapısı Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 9

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	237 Ada/4 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı olan yapı, yığma taş sistemle inşa edilmiştir. Bölücü duvarlar dolu tuğla ile örülmüştür. Bitişik nizamlı yapının cephesinde yer alan mimari elemanları söveli ve süslemelidir. Yapının özgün pencere ve kapı doğramaları değiştirilmiştir. Beşik çatılı yapı 2015 yılında tescillenmiştir.

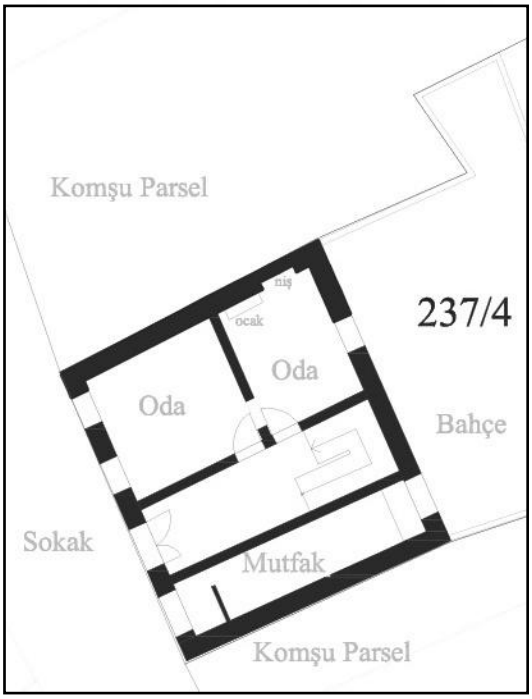

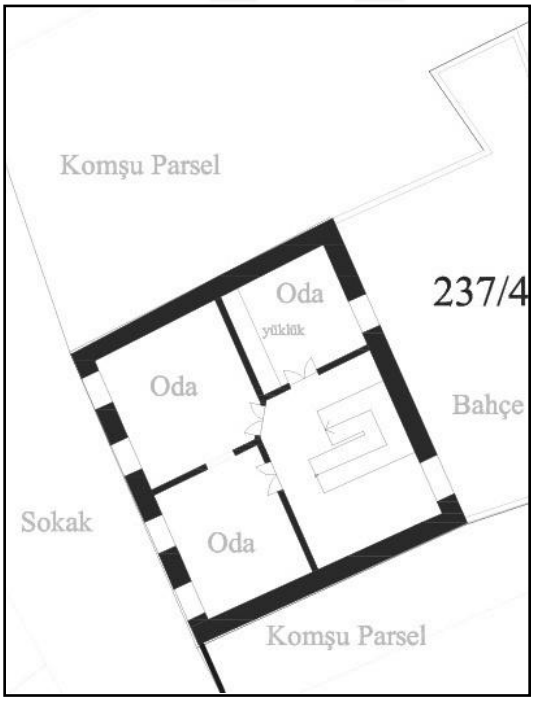

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 9</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td></td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Birinci Kat İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Yüklük Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 10

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	268 Ada/6 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: Yapı; iki katlı bitişik nizamlı ve yığma sistemle yapılmıştır. Zemin katta yığma taş sistemle inşa edilen yapının birinci katında tuğla yığma sistem kullanılmıştır. Bölücü duvarlar ise ahşap çatkılı duvar olarak örülmüştür. Giriş sokaktan doğrudan gerçekleşmektedir.

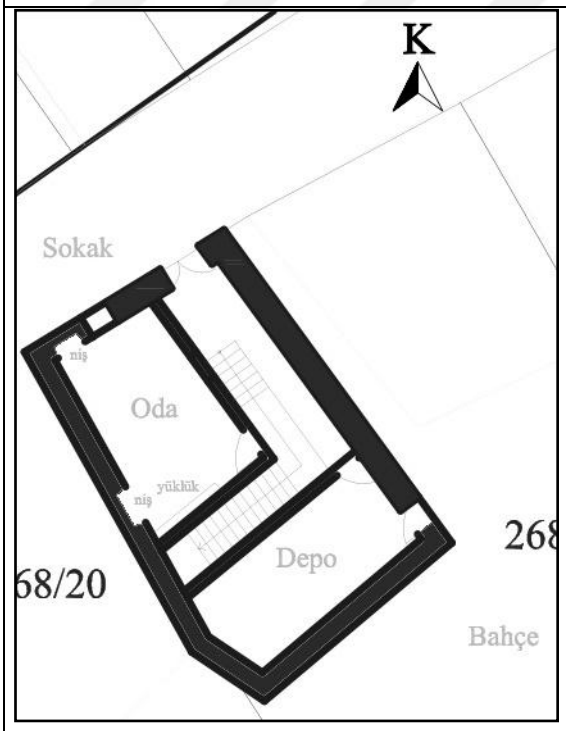

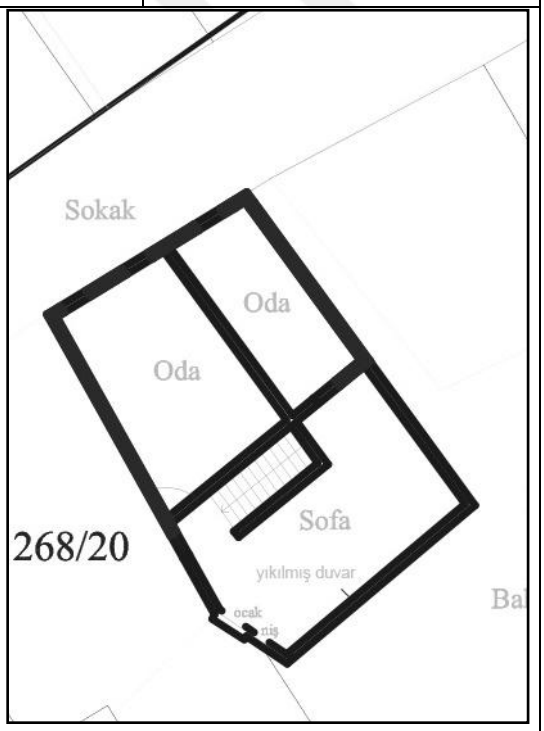

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 **BİRİNCİ KAT PLANI**

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="3">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="3">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td>ENV. NO. 10</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="7">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="4"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="4">Birinci Kat İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="4"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Yüklük Görünümü</td><td colspan="4">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="7">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 11

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	268 Ada/19 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	■
	S-K-B	
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Köşe parselde yer alan yapı, iki katlı ve yığma taş sistemle inşa edilmiştir. Zemin katı ticari kullanıma yönelik olan yapının üst katı konut işlevinde kullanılmaktadır. Cephede kat silmesi, köşe silmesi ve taş söveler bulunmaktadır.

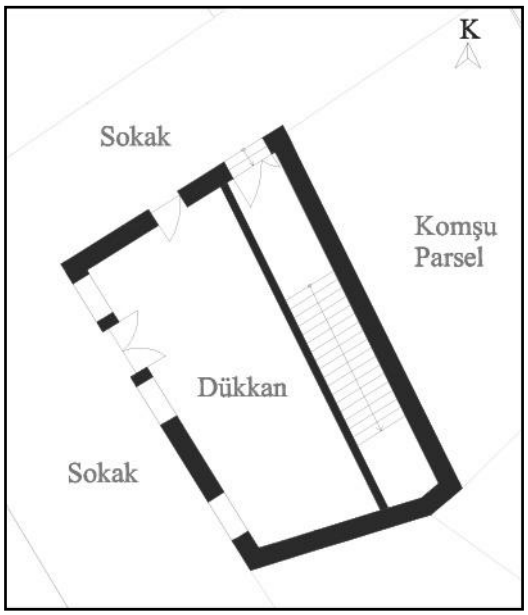

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

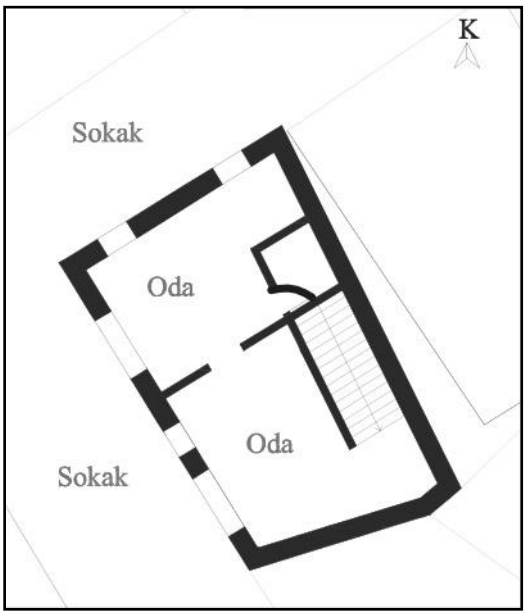

BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 11</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td>■</td><td>Konut + Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Birinci Kat İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">Döşeme Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 12

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	268Ada/7 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	■
	S-K-B	
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: Yapı bitişik nizamlıdır. İki katlı olan yapı özgünde tek katlı olarak yığma sistemle inşa edilmiştir. Simetrik düzene sahip olan özgün zemin kata giriş orta akstan sağlanmaktadır.

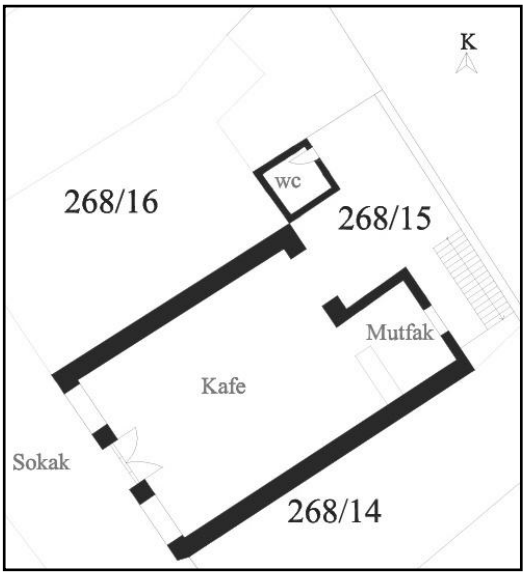

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

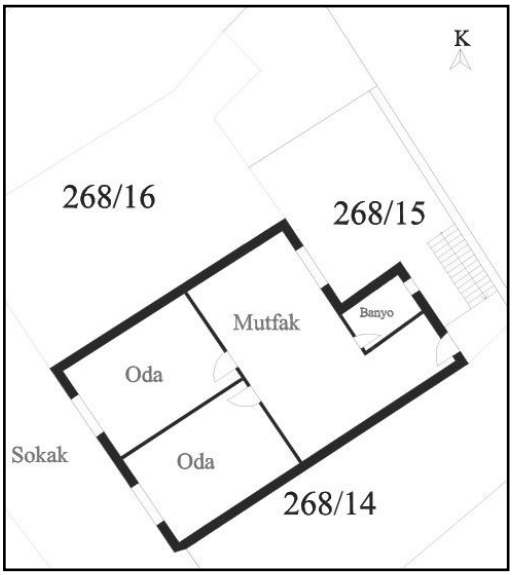

BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="3">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td>ENV. NO. 12</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td>■</td><td>Konut + Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 13

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	263 Ada/6 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım:İki katlı olan yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Giriş ön cepheden sağlanmaktadır. Cephede, köşede yer alan kolon görünümü veren silme bulunmaktadır.

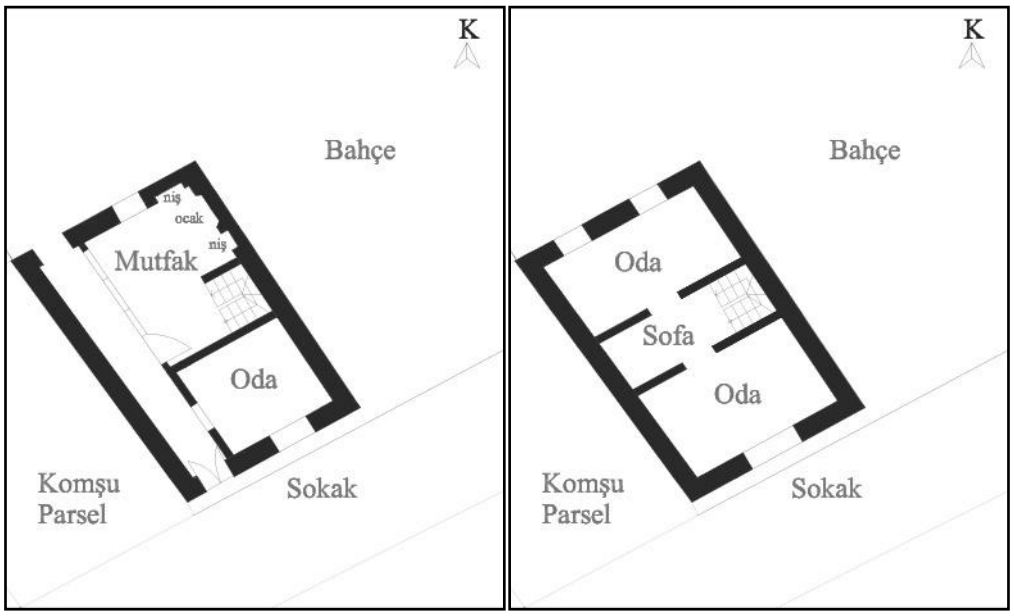

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 | **BİRİNCİ KAT PLANI**

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGANBAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 13</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Arka Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat Mutfak Görünümü</td><td colspan="3">Birinci Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td>ENVANTER FİŞİ</td><td>KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 14</td></tr>
<tr><td rowspan="6">
VAZİYET PLANI</td><td>İl:</td><td colspan="2">Balıkesir</td></tr>
<tr><td>Mahalle:</td><td colspan="2">Küçükköy Mahallesi</td></tr>
<tr><td>Kadastro:</td><td colspan="2">266 Ada/3 Parsel</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Parsel Düzeni</td><td>S-K</td><td>■</td></tr>
<tr><td>S-K-B</td><td></td></tr>
<tr><td>S-B-K</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">Parsel Biçimlenişi</td><td>Bitişik Nizam</td><td></td></tr>
<tr><td>Ayrık</td><td></td></tr>
<tr><td>Köşe</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="4">Genel Tanım:Köşe parselde yer alan yapı tek katlıdır. Yığma sistemin kullanıldığı yapının beden duvarlarında taş ve tuğla malzeme kullanılmıştır. Yapının girişi sokaktan sağlanmaktadır. Bahçesi bulunmamaktadır.</td></tr>
<tr><td colspan="4"> 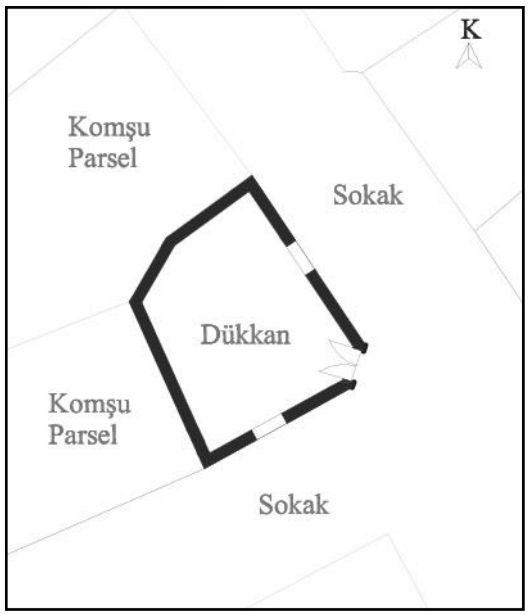

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200</td></tr>
<tr><td colspan="4">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 14</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td>■</td><td>Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Cephe Görünümü (Epa Mimarlık Ofisi, 2009)</td><td colspan="3">Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> 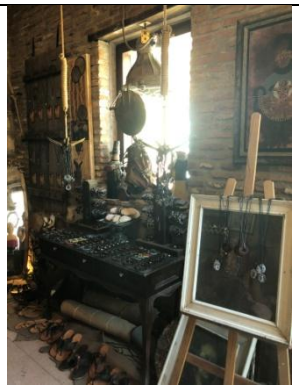 </td></tr>
<tr><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 15

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	265 Ada/5 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	■
	S-K-B	
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Köşe parseldeki yapı, özgünde tek katlı olarak inşa edilmiştir. Yapıya sonradan iki kat eklenmiştir. Kuzey-doğu cephesinde iki giriş kapısı ile kuzeyde üst katlara erişimi sağlayan bir kapı bulunmaktadır.

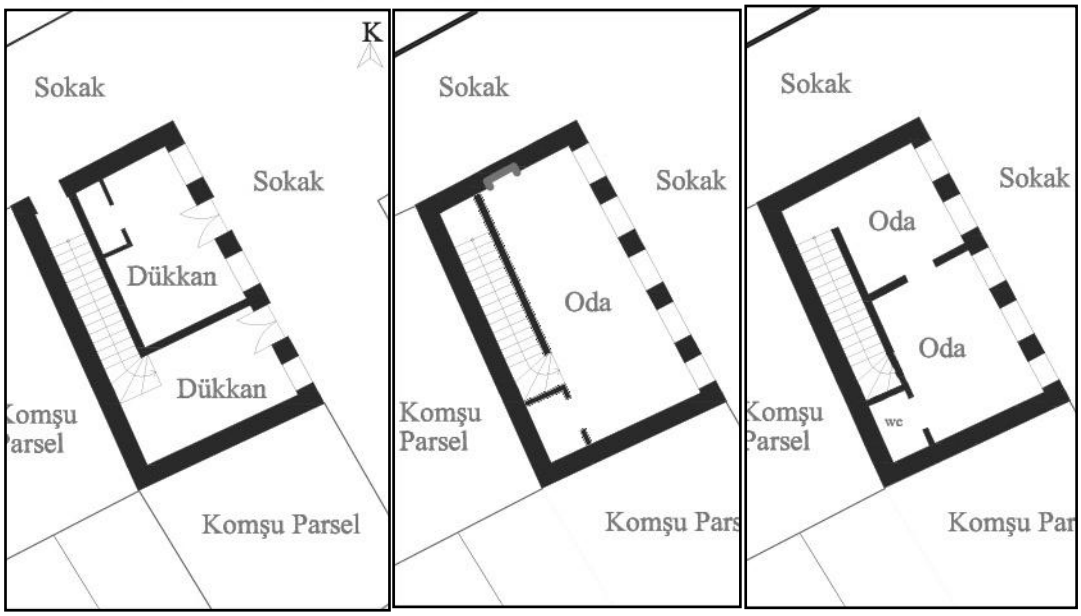

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 BİRİNCİ KAT PLANI	İKİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 15</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td>■</td><td>Konut + Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td>■</td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td></td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td>■</td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> 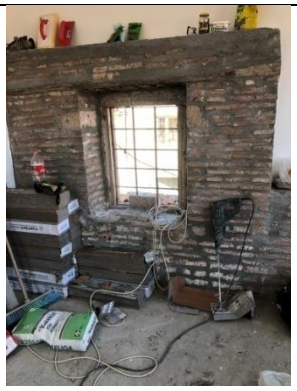 </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Birinci Kat Görünümü</td><td colspan="3">Birinci Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 16

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	269 Ada/1 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	■
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım:Köşe parsele konumlanan yapı, tek katlıdır. Yığma taş sistemle yapılmıştır. Giriş yapı ve/veya bahçeden sağlanmaktadır. Yapı sergi salonu ve kafe olarak kullanılmaktadır.

VAZİYET PLANI

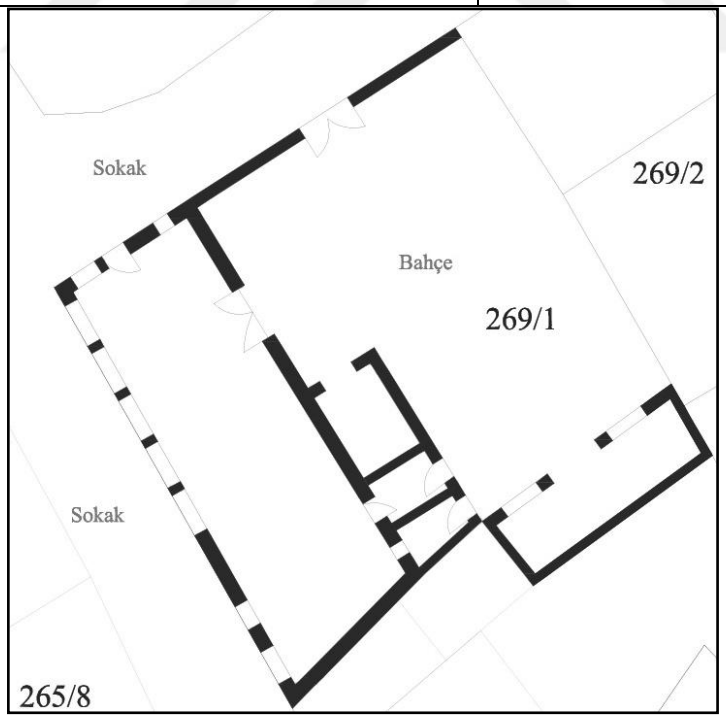

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="3">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="3">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td>ENV. NO. 16</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td>■</td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="4">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Kuzey Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Bahçe Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 17

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	269 Ada/24 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı olan yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Giriş ön cepheden sağlanmaktadır. Cephede, köşede yer alan kolon görünümü veren silme bulunmaktadır.

VAZİYET PLANI

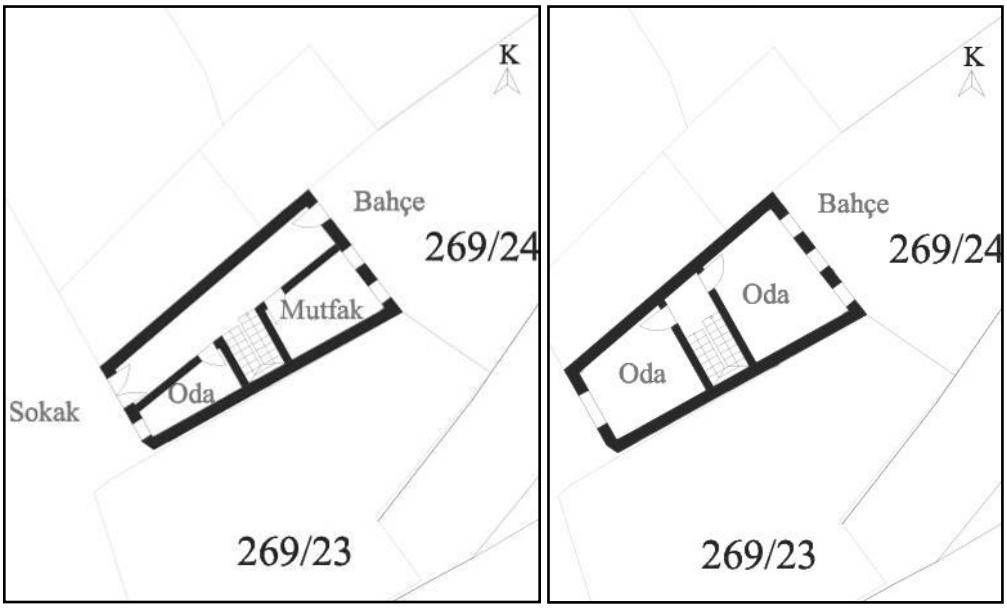

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200 **BİRİNCİ KAT PLANI**

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="3">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td>ENV. NO. 17</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td></td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td>■</td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td>■</td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Arka Cephe Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Arka Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td>ENVANTER FİŞİ</td><td>KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="3">ENV. NO. 18</td></tr>
<tr><td rowspan="7">
VAZİYET PLANI</td><td>İl:</td><td colspan="3">Balıkesir</td></tr>
<tr><td>Mahalle:</td><td colspan="3">Küçükköy Mahallesi</td></tr>
<tr><td>Kadastro:</td><td colspan="3">272 Ada/7 Parsel</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Parsel Düzeni</td><td>S-K</td><td></td></tr>
<tr><td>S-K-B</td><td></td></tr>
<tr><td>S-B-K</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Parsel Biçimlenişi</td><td>Bitişik Nizam</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ayrık</td><td></td></tr>
<tr><td>Köşe</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="4">Genel Tanım:Bitişik nizamlı konumlanan yapı, tek katlıdır. Yığma taş sistemle yapılmıştır. Giriş yan cepheden sağlanmaktadır. Ana giriş kapısı günümüzde mevcut değildir. Yapının ahşap pencere kepenkleri günümüze ulaşmıştır.</td></tr>
<tr><td colspan="5"> 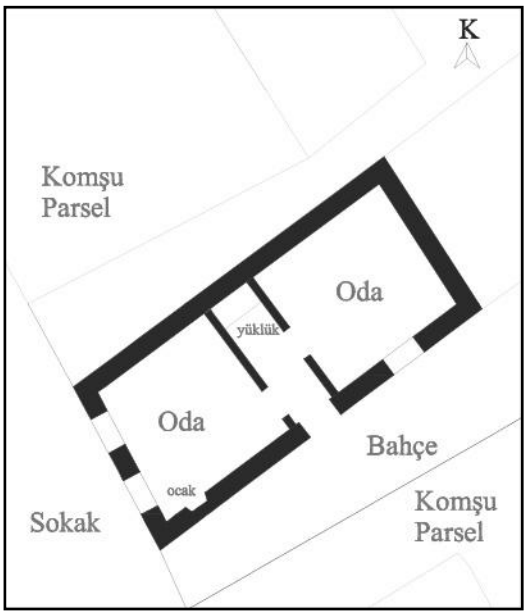
</td></tr>
<tr><td colspan="5">ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200</td></tr>
<tr><td colspan="5">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 18</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td></td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Güney Cephesi Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td><td colspan="3">İç Mekan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 19

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	272 Ada/8 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı yapı, bitişik nizamdadır. Yığma sistemle inşa edilmiştir.Sokağa yüz veren cephede,giriş kapısının yanında konumlandırılmış iki pencere bulunmaktadır. Birinci katta da benzer şekilde iki pencere kullanılmıştır.

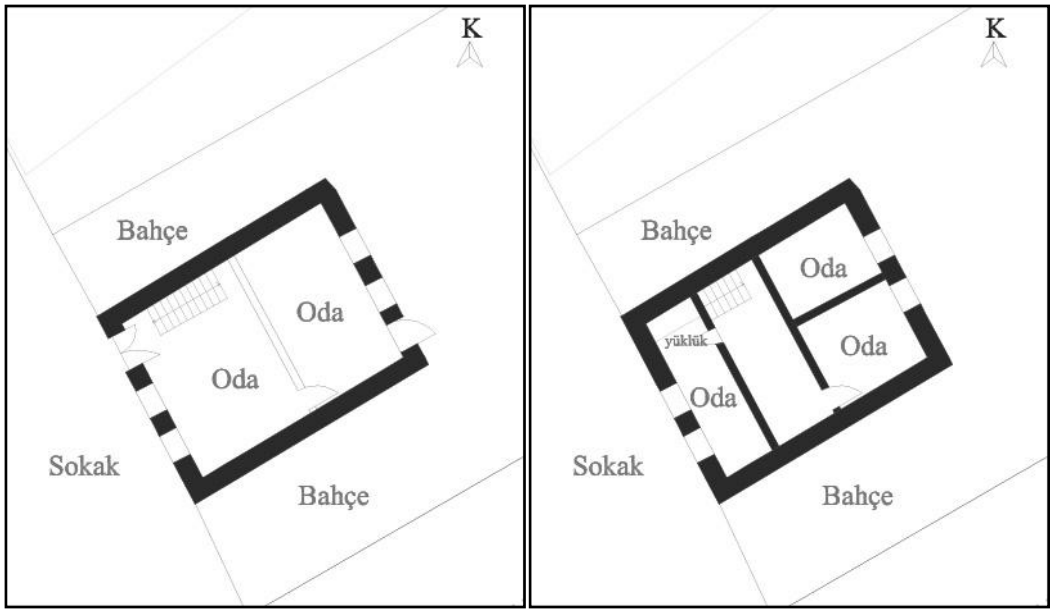

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200	BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 19</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td>■</td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td></td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Giriş Kapısı Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Pencerelerin Görünümü</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 20

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	262 Ada/7 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: İki katlı bitişik nizamlı yapı, yığma taş sistemle yapılmıştır. Yapıya giriş basık kemerli niş içerisine yerleştirilmiş ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Kapının üzerinde 1903 tarihi belirtilmiştir. Ayrıca cephede farklı bir giriş daha bulunmaktadır. Buradan da yapının zemin katına erişim sağlanmaktadır.

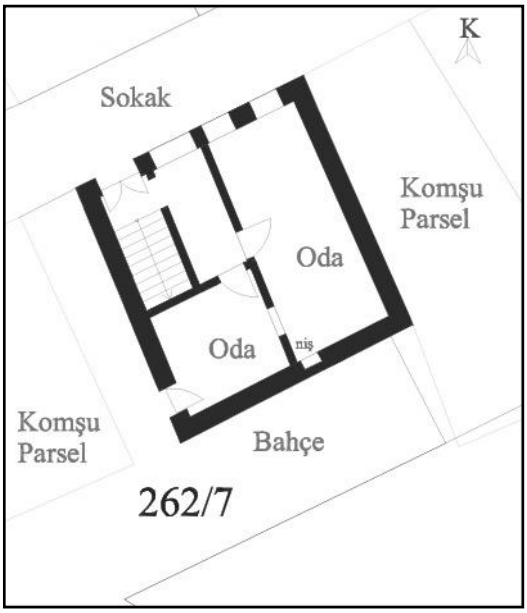

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

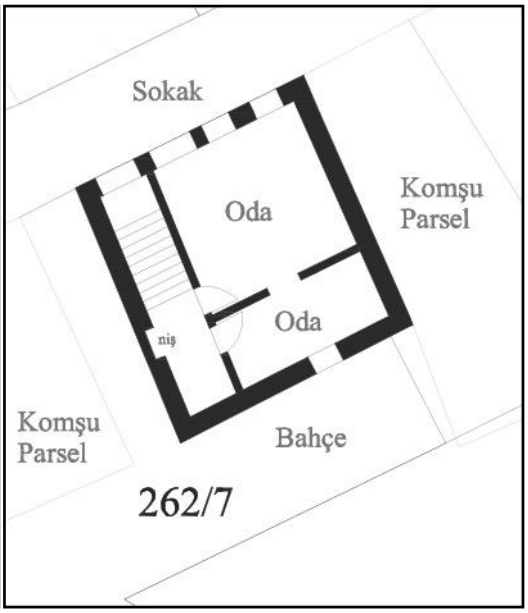

BİRİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 20</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td>■</td><td>Sürekli Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td></td><td>Kullanım Dışı</td><td>■</td></tr>
<tr><td rowspan="3">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td></td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Oda Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Kat Görünümü</td><td colspan="3">Birinci Kat Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 21

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	270 Ada/8 Parsel	
Parsel Deseni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	■
	Ayrık	
	Köşe	

Genel Tanım: Yapı 3 katlı ve bitişik nizamlıdır. Yığma taş sistemle yapılmıştır. Yapının girişi lento içine yerleştirilmiş kapı ile doğrudan sokaktan gerçekleşmektedir. Cephede kat silmeleri ile kolon görüntüsü veren köşe silmeleri bulunmaktadır

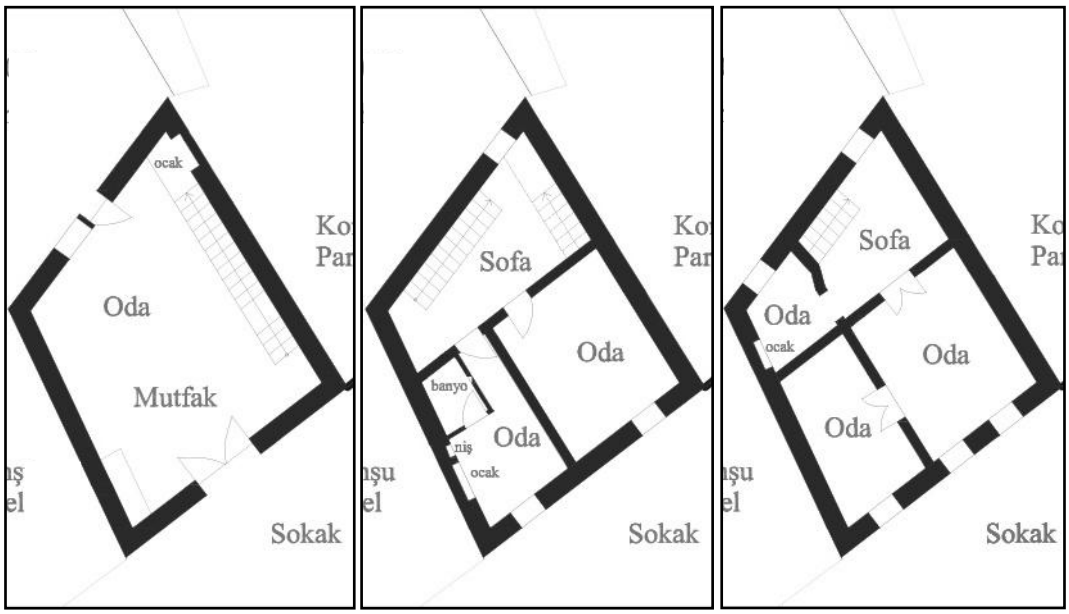

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200	BİRİNCİ KAT PLANI	İKİNCİ KAT PLANI

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYAR KARATOSUN

EK 2 devamı:

<table>
<tr><td colspan="2">ENVANTER FİŞİ</td><td colspan="2">KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ</td><td colspan="2">ENV. NO. 21</td></tr>
<tr><td rowspan="4">MEVCUT İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td><td rowspan="4">ÖZGÜN İŞLEV</td><td>Konut</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Ticari</td><td></td><td>Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Konut + Ticari</td><td></td><td>Konut + Ticari</td><td></td></tr>
<tr><td>Eğitim</td><td></td><td>Eğitim</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">KAT ADEDİ</td><td>1 Katlı</td><td></td><td rowspan="3">KULLANIM DURUMU</td><td>Geçici Kullanım</td><td></td></tr>
<tr><td>2 Katlı</td><td></td><td>Sürekli Kullanım</td><td>■</td></tr>
<tr><td>3 Katlı</td><td>■</td><td>Kullanım Dışı</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">YAPI MALZEMESİ</td><td>Taş</td><td>■</td><td rowspan="3">HARABİYET DURUMU</td><td>Esaslı Onarım Gerektiren</td><td>■</td></tr>
<tr><td>Tuğla</td><td>■</td><td>Basit Onarım Gerektiren</td><td></td></tr>
<tr><td>Ahşap</td><td>■</td><td>Onarım Gerektirmeyen</td><td></td></tr>
<tr><td>Betonarme</td><td></td><td rowspan="3">DEĞİŞMİŞLİK DURUMU</td><td>Mekansal Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">YAPIM SİSTEMİ</td><td>Yığma</td><td>■</td><td>Strüktür ve Malzemedeki Değ.</td><td></td></tr>
<tr><td>Karma</td><td></td><td>Cephedeki Değişimler</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">YAPIYA AİT GÖRSELLER</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Ön Cephe Görünümü</td><td colspan="3">Zemin Kat Tavan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="3"> </td><td colspan="3"> </td></tr>
<tr><td colspan="3">Zemin Katta Bulunan Ocak Görünümü</td><td colspan="3">İkinci Kat Tavan Görünümü</td></tr>
<tr><td colspan="6">HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN</td></tr>
</table>

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ	KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ	ENV. NO. 22

VAZİYET PLANI

İl:	Balıkesir	
Mahalle:	Küçükköy Mahallesi	
Kadastro:	262 Ada/7 Parsel	
Parsel Düzeni	S-K	
	S-K-B	■
	S-B-K	
Parsel Biçimlenişi	Bitişik Nizam	
	Ayrık	
	Köşe	■

Genel Tanım: Köşe parselde yer alan yağhane yapısı, iki katlı yığma taş sistemle yapılmıştır. Yapının üst katına erişim sağlanamamıştır. Bu kat, zeytinlerin işlemek üzere bekletildiği alandır. Zemin kat mekanlarının içerisinde özgün donatılar bulunmaktadır.

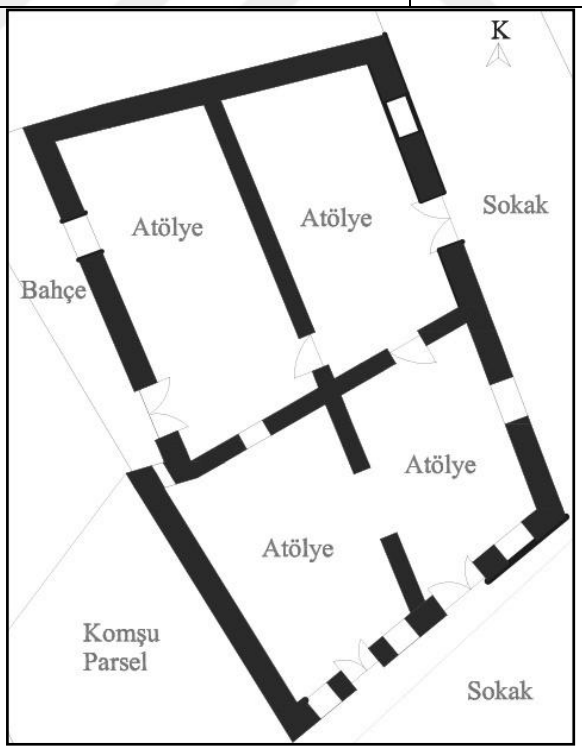

ZEMİN KAT PLANI Ö:1/200

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR. MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN

EK 2 devamı:

ENVANTER FİŞİ		KÜÇÜKKÖY MAHALLESİ		ENV. NO. 22	
MEVCUT İŞLEV	Konut		**ÖZGÜN İŞLEV**	Konut	
	Ticari	■		Ticari	■
	Konut + Ticari			Konut + Ticari	
	Eğitim			Eğitim	
KAT ADEDİ	1 Katlı		**KULLANIM DURUMU**	Geçici Kullanım	
	2 Katlı	■		Sürekli Kullanım	
	3 Katlı			Kullanım Dışı	■
YAPI MALZEMESİ	Taş	■	**HARABİYET DURUMU**	Esaslı Onarım Gerektiren	■
	Tuğla			Basit Onarım Gerektiren	
	Ahşap	■		Onarım Gerektirmeyen	
	Betonarme		**DEĞİŞMİŞLİK DURUMU**	Mekansal Değişimler	
YAPIM SİSTEMİ	Yığma	■		Strüktür ve Malzemedeki Değ.	
	Karma			Cephedeki Değişimler	

YAPIYA AİT GÖRSELLER

Ön Cephe Görünümü

Doğu Cephesi Görünümü

Zemin Kat Görünümü

İkinci Kat Tavan Görünümü

HAZIRLAYAN:GAMZE AKBAŞ DANIŞMAN:PROF. DR.MÜJGAN BAHTİYARKARATOSUN